

Сага дьылынан, сага дьолунан, күндү доботтор!

БАРЫ ЦОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОХУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевская оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа

Тахсара 3-с сыла.
№ 1 (396).

1965 с. тохсунньу 1 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы

ДОРООБО, 1965-с!

САГА, 1965 сыл тийэн кэллэ. Сага дьылы көрсүһүү былыр-былыргыттан уорүү-көтүү буолбут бырааһыннык быһытыгар-майгытыгар атаарыллар. Кинини көрсүү, үгэс курдук, — карнавалынан, Дед-Моролунан, Хаарчаанынан, уонна биллэн турар, шампанскай оро тыгытынан, бэйэ-бэйэбэ үтүнү, үчүгэйн баварсынан добуһуолланар.

Сага дьылы көрсөр хас биһрдн киһи ааспыт сылы эргиллэн көрөр, түмүк бигорор уонна инники олохун былаанын бэлиэтэнэр.

1964 сылга киһи туһугар, коммунизм өрөгөйдүүрүн туһугар, норуот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар, наукага уонна техникага улахан кыайылар ситиһилинилэр. Инженер Комаров, ученай Феоктистов уонна врач Егоров экипажтаах «Восход» космическай харабыл аан дойдуга аан бастакынан көтүүтэ наука уонна техника ситиһинигэр биһиги дойдубут модун кыарын чарылхайдык өссө биһрдэ демонстрациялаан көрдөрдө.

Ааспыт сылга Советскай парламент норуот уорэриринтин, доруобуйа харыстабылын, норуот хаһаайыстыбатын онтон да атын салаатын үлэһиттэрин хамнастарын үрдэтэр туһунан Сокуону ылына. Ити курдук колхозтаахтарга пенсияны аныыр туһунан Сокуон тарыста.

Биһиги албан аатырбыт Коммунистическай партиябыт, киһи Киһи Комитетын күүһүн уонна муударайын ССКП КК буолан ааспыт алтынньытаабы уонна сэттинньитээби Пленумнара көрдөрдүлэр.

Ааспыт сылга дойду валютнай сыабынан, алмаас уонна кыһыл көмүс кылаабылаһынан буолар биһиги Сахабыт республиката бэйэтин эбэхээтэлистибэтин чистээхтик толордо. Көмүс уонна хорволдьун курдук сыаналаах металлара хостонунга эбэхээтэлистибэ аһара толорулунна. Улахан кыайы Бүлүүгэ ситиһилиниэ — гидроэлектреллэр Бүлүү өрүһү быһыттаан, сага туһаайынан сүүрэгигэр күһөйдилэр. Кырдьабыс Бүлүү коммунизмга үлэһиэрэ. Тьа хаһаайысты-

батын үлэһиттэрин ситиһиниэрэ эмнэ улууканнар.

Быйыл сайын тэһэ да улахан күчүмэйдэр-дээбин иһин биһиги оройуонмут колхозтаахтара уонна совхозтарын рабочайдара куһағана суох түмүгү ситистилэр. Эти государство туттары уонна атыылааһын былаана быданынан аһара толорулунна. Үүтү туттары уонна атыылааһын болдьовун иһинэ, ахсынны 15 күнүгэр, толорулунна итиннэ былааны таһынан сүүһүнэн тонна үүт ордук туттарылынна. Ити курдук оройуон промышленнай предприятиелара бэйэлэрин сылаары былааннарын ситиһиниэрэтик толордулар. Коммунизм өрөгөйдүүрүн иһин күүстэрин харыстаабакка үлэһит сүүһүнэн сүөсүһүт-тэр уонна хонну үлэһиттэрин, механизатордар уонна специалистар, рабочайдар уонна туттаачылар ааттарын киһн туттунуулаахтык заттыахха сөп. Киһилэр көккөлөрө сылтан сылын аайы хангаан иһэр. Сага дьылга, биһиэхэ производство маяктара өссө элбиһилэригэр саарбабалааһын суох.

1965 сыл — бу календарнай сылга үктэнин эрэ буолбатах, биһиги биһр кэрдийһинэн өссө үөһэ тарыстыбыт, биһиги кэлэр кэскилбит өссө кэнээн, сырдаан көһүннэ, биһиги коммунизмга биһр сылынн өссө чугаһаатыбыт. Биһиэхэ, советскай дьонго бүгүн бэрэһээнгитээвэр өссө үчүгэйдик, өссө эрчимнээхтик үлэһиэххэ дьэл үгэс буолбут сокуон баар. Бу туһунан ССРС Верховнай Советын соторутаабыта буолан ааспыт сессиятыгар ытыллыбыт докумуоннар чарылхайдык өтэллэр.

Кремль кураннарын эйэлээх, дьоллоох дыгкынааһыннарынан, Сага дьыл — семилетка бүтэһик сыла, улахан үлэ уонна улуу кыайы сыла сағалаанна.

Советтар дойдуларын модун гимнинн добуһуолланан. 1965 сыл — Сага дьыл тийэн кэллэ.

Дорообо, 1965-с сыл, улуу былааннар уонна санаалар, эйэлээх үлэ уонна киһи-аймах дьолун сыла!

1964

1965

СССР

Сага дьыл сага күнэ, уйгуну

ИСТИГНИК ЭБЭРДЭЛИИЛЛЭР

БИҢИГИ дойдубутугар туруоруммут соруқта-рын толорор уонна аһара толорор иһин дьаныар-даахтык үлэлээбэтэх биһир да предприятие суох. Сага дьыл иннинэ дойду предприятиелара, колхозтара, совхозтара уонна министерстволара государственнай былааны толорбуттарын туһу-нан араппардаатылар.

Биһиги оройуонмут предприятиелара уонна тыатын хаһаайыстыбаларын үлэһиттэрэ сага дьылы үлэбэ үчүгэй ситиһинилэрдээх көрсөллөр.

ССКП Орджоникидзевскайдаагы райкома, үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаагы Советын исполкома, ЫБСЛКС райкома «Өктөм» совхоз рабочайдарын, сулууспалаахтарын, инженернэй-техническэй үлэһиттэрин, «Правда» колхоз колхозтаахтарын, колхозтаах дьахталларын уонна тыа хаһаайыстыбатын специалисттарын, Покровскайдаагы уонна Бэрдүгэстээхтээби олох-дьаһах наадыһытын хааччыйар мастарыскайдар ра-бочайдарын, машиннай-мелиоративнай станция механизатордарын, инженернэй-техническэй үлэһиттэрин 1964 сыллаагы былааннарын бол-дьобун иннинэ толорбуттарынан итинтик эбэрдэ-лээтилэр уонна 1965 сылга үлэбэ сага ситиһин-лэри, олохторугар дьолу баҕардылар.

«Коммунизм» колхоз биһир бастын үлэһитэ Ва-сильи Спиридонович Данилов саамай таптыыр идэтэ булт. Күһүн, саас күргүмнээх үлэ быһы-гар кини үгүстүк бултуурун, кыыллары экирэтэ-рин таптыыр. Василий Спиридонович ордук та-йабы байанайдаахтык бултааччы. Ааспыт күһүн кини алта тайабы бултаан колхозугар туттарда.

СНИМОККА: В. С. Данилов.

Д. ЭЛЯКОВ фотота.

ССРС Министрдарын Советыгар

ССРС Министрдарын Совета 1965 сыл тохсун-ньу ый 2 күнүнээби субюотаны эбии оробул күнү-нэн ааҕарга олохтоото. Онон үлэһиттэр быйыл үс күн субюуччу — тохсунньу ый 1, 2, 3 күннэригэр сынньаныахтара.

Итинэн сибээстээн бырааһынньык иннинээби ахсынньы 31 күнэ кылгатыллыбыт үлэ күнүнэн буолбакка, толору үлэ күнүнэн олохтонно.

(ССТА).

УЛУУ СЕМИЛЕТКА алтыс сы-ла—1964 сыл түмүктөннө.

Сибээс оройуоннаагы уездын коллективин үлэһиттэрэ государ-ственный былааны толорор туһу-гар дьулуурдаахтык үлэлээтилэр. Семилетка ааспыт алта сылыгар государство биһир мөлүһүн 30 тыһынча солкуобайдаах дохуот киллэрилиннэ. Тыһынчанаан ра-диоточкалар киллэрилиннэлэр уон-на сага 145 телефон линиялара тардылыннылар. Квартираларга телефоннары киллэрин ордук эл-бээтэ.

Семилетка алтыс сылыгар си-бээс уезла 235 тыһынча солкуо-байдаах дохуоту биэрдэ. Бородуук-суйаны онорон таһаары кээмэйэ 180 тыһынча солкуобай буолла. Бастээх, Сииһэ уонна Качыкзат отделениеларын коллективтара сыллаагы былааннарын бары кө-рүгүнэрипэн ахсынньы 20 күнүгэр толорбуттара. Страховой, почтовой отделлар, телефоннай станция уон-на Покровскайдаагы радиоузел до-

КЫАЙЫ КЫНАТТАНАН

хуоту киллэрин сыллаагы былаа-нын эмнэ толордулар.

Бастын үлэһиттэр почтальон Александр Бурков, монтер Панте-леймон Припузов, оператор Мария Бородинна ыйтан-ый ахсын үрдүк таһаарылаах, үчүгэй хаачысты-балаах үлэ холобурун көрдөрө-лөр. Биһиги коллективтэригэр 36 коммунистическай үлэ ударник-тара бааллар. III кыбартаал тү-мүгүнэн биһиги оройуоннаагы уездыбыгар сибээс Саха сиринээ-ри управлениетын уонна сибээс

үлэһиттэрин профсоюзун уоба-ластаагы советын көһө сылдьар Кыһыл знамялара туттарыллыбы-та. Покровскайдаагы радиоузел коллектива республикага эмнэ бастагы миэстэни ылла. Радио-узел коллектива управление уон-на профсоюз обкомун Бочуотунай грамотатынан наҕараадаланна.

Сибээс уездын үлэһиттэрэ ити ситиһинилэрин сага дьылга чингэ-тэргэ уонна сибээс үлэтин эсэе тунсаргар соруктаналлар.

Н. САВВИН.

САРГЫЛААХ САГА ДЬЫЛ

СЕМИЛЕТКА бүтэһик сыла — 1965 сыл үүннэ. Сага дьыл со-ветскай норуокка өссө элбэх үөрүүнү, дьолу-соргуну, байылыт олоһу аҕалыа. Быйылгы сага дьылы колхозтаахтар ордук үөрүүлээхтик көрсөллөр. Тохсун-ньу 1 күнүттэн колхозтаахтарга пенсиялар уонна пособиелар тус-тарынан Сокуон күүһүгэр киирэр.

Бу үүммүт сага дьылы Орд-жоникидзе аатынан колхоз Тиит-Арыытаагы биригээдэтин олох-тоого Семен Петрович Голоков хаһаангытаабыр да уһулуччу үөрүүнэн көрсөр. Кини төрөөбүтэ алта уон биэс сылын уонна кол-хозка үлэлээбитэ отут сыла туо-луутун бырааһынньыктыыр. С. Го-локов сага Сокуон күүһүгэр оло-буран, быйыл сайын пенсияга тахсыахтаах. Кини олобун уонна үлэтин ааспыт сылларын санаан көрдөбүнэ, төрөөбүт колхозун олобун кытта ыкса сибээстээх.

Тиит-Арыыга аан маңнай кол-хоз тэриллэнигэр кини бастагы-нан колхозка киирбитэ. Колхоз-таахтар колхозка холбообут сүө-һүлэрин хомуйан үүт-табаарынай ферматын тэрийбитэ уонна фер-мага үлэли барбыта. Ол кэмтэн ыла отут сыл устатыгар сүөһү иитиитигэр үлэлээтэ. Очотообуга, фермага үлэли барарыгар, күү-һүн-уосун ортотугар сылдьара, баара эрэ 35 саастаабы. Кини кол-хоз тэрилтэ-хаһаайыстыба өттүнэн бөдөргүүрүгэр күүстээх үлэ киһи-тэ буоларын быһытынан, кыр-дыаһынан пенсияга улахан киэн туттуунан барыабы.

Төһө даҕаны пенсияга тахсар сааһыгар сырыттар билигин кини сый-сап курдук хорсуннук туттан-хаптан сылдьар, хоһуун үлэһиттэр кэккэлэригэр сылдьар. Күннээби үлэтин-хамнаһын кэмтитэн-кэми-гэр бүтэрэн иһэр идэлээх. Бороон-норун ханан даҕаны тыал үрбэт гына дурдаламмыт киэн-куон кү-рүөбэ таһааран көччүтэр, от биз-рэн аһатар. Ити кэмгэ хотонун ыраастыыр, күкүүрүгэр от киллэ-рэр. Ол кэнниттэн борооннорун хотонго киллэрэн аһаталыыр, күһнэ хаста да уулатар.

Кырдыаҕас колхозтаах — сүөсү-һүт Семен Голоков сага дьылы бэйэтин юбилейнай сылынан аабыр. Кини советскай Сокуонга олобу-ран пенсияга тахсар сыла. Төһө даҕаны пенсияга тахсыбытын иһин, бу үлэтиттэн үлэни кыайбат буолуор диэри арахпат санаалаа-бын туһунан кэпсир.

Өр сылларга сүөһү иитиитигэр үлэлээбит колхозтаах Семен Го-локовка сага дьылга өссө улахан ситиһинилэри баҕарабыт.

Н. ЕРМОЛАЕВ.

Михаил Спиридонович Его-ров культура учреждениеларыгар 1948 сылтан үлэлиир. Культура дьизитигэр ырыа, дра-матическай уонна үгүс куру-һуоктара үлэлииллэр. Көрдө-рүүлээх агитация манна үчүгэй-дик тэриллэр. Республика уон-на «Горнай» колхоз маяктары-гар аналлаах стэндэлэр, ол курдук, «Үлэбэ бастын» бо-луон», «Албан аат уонна бо-чуот буолуоба» диэн стэндэ-лэр эмиз бааллар. Өгнөөх ха-һыат уонна нэдиэлээбэ биридэ «Молния» таһаарыллар. Куль-тура дьизитин тэрийиитинэн агитбригада ыраах учаастактар-га үстэ сырытта.

Үчүгэй үлэтин иһин, ааспыт сылга Михаил Спиридонович культура үлэһиттэрин профсо-юун обкомун Бочуотунан, мо-мотатынан наҕараадаланна, оройуоннаагы Бочуот дуоска-тыгар таһаарыллына.

СНИМОККА: Михаил Спири-донович Егоров.
В. СТЕПАНОВ фотота.

БИҢИГИ КИРБИИЛЭРБИТ

ААСПЫТ СЫЛ биһиги государствобыт оловор албан ааттаах уонна улахан кыа-йылар сылларынан буолла. ССКП XXII историческай съездин муударай уураахтарын олоххо киллэрингэ Ленинскэй политиканы халбаннабака тутуһан, советскай норуот дойду хаһаайыстыбатын бары салааларын сайыннарыга сага кыайылары ситистэ.

Сага дьыл сабаланыан иннинэ дьолун-наах событтар буолан аастылар. ССРС Верховнай Советын учараттаах сессията, ССКП КК алтынньытаагы, сэттиньы-тээби Пленумнара уонна ССРС Вер-ховнай Советын V сессиятын уураахтарын улахан өрө көтөрүлүүнүн уонна биһирэ-билиһин көрүстүбүт.

«Правда» колхоз чилиэннэрэ, эмнэ со-ветскай норуот бүтүүнүн курдук, 1965 сылы үлэбэ кэккэ кыайылардаах көрүс-түлэр. 1964 сылга үлэ дьисциплининэти биллэрдик бөрөргөтө, колхознай произ-водство бастыгыгарын ахсаана элбээтэ. Аас-пыт сылга государствога, 1963 сылга тэн-иэтээххэ, 230 тоннанан элбэх үүт атыы-ланна, эти атыылааһын былаана аһара то-

лорулунна. Сүөһү олутта биллэрдик ача-тылынна. Сүөһү иитиитин механизациялаа-һыга улахан үлэ ытытыллына.

Колхозка кормокуһулаах, паары үөскэ-тэр установкалаах биэс котел үлэлиир, ки-нилэр сылаас уунан толору хааччыйал-лар. Производство бастыгыра Гавриил Че-палов, Варвара Трофимова, Ирина уонна Евдокия Пахомовалар, Елена Федорова, Петр Григорьев, Семен Соколов, Егор Мор-довской уонна да атыттар хайы-үйэ 1965 сыл суотугар үлэлээбиттэрэ өр буолла. Степан Бурнашев, Иван Анастатов, Мария Алексеева, Вера Таппыева уонна да атыт-тар туһааннаах үлэлэригэр бэртээхэй кы-йыны ситиһэллэр.

Сага дьылы коммунист Нудов П. В. са-лайаччылаах III учаастак үлэбэ улахан производственной бөлөхтэрдээх көрсөр. Эдэр специалист, ученый-зоотехник Леонид Оглезнев колхоз производствотыгар наука уонна бастын опыт ситиһинилэрин хорсун-нук олоххо киллэрэр. 1964 сылга колхоз-таахтар ылар хамнастара балаҕа улаатты.

1965 сылга үктэнэн туран, тыа хаһаа-йыстыбаннай артыал чилиэннэрэ бэйэлэ-рин иннилэригэр улахан уонна эппиэт-тээх соруу туруораллар. Чуолаан, үүтү оноруу ааспыт сыллаабыр 150 тоннанан улааттабы, хас сүүстүү ийэттэн 80 ыи-

рэй, 70 кулун, 400 саһыл өбөтө ытыллыабы.

1965 сылга 600 сүөһү киирэр таас хотону тутулуута сабаланыабы, орто оскуо-ла, колхозтаахтар оловор 16 кварта-лара, онтон да атын производственной уон-на культурнай тутуулар ытыллыахтара. Артыал чилиэннэрэ сүөһү кыстыгын сити-һинилээхтик түмүктүүр уонна сааскы ыһы-га туйгунук бөлөмнөнөр иһин бары күүс-тэрин уураллар.

Кэскиллээх соруктатан биһирдэстэри-нэн — артыал чилиэннэрин бары күүстэ-рин колхоз экономикатын салгыы сайын-нарыга, хаһаайыстыбаны барыстаах он-орууга түмэ тардыы буолар. Колхоз пар-тийнай тэрилтэтин бочуоттаах соруунан нэһилиэнньэ ортотугар ССКП КК кэнники Пленумнарын, ССРС Верховнай Советын V сессиятын уураахтарын киэнчик пропа-гандалааһын, мааска айар активностын са-йыһнары, куоталаһыны киэн далааһын-наахтык тэнитин буолар. Бары сыаналаах саваалаһыннары, бастын опыты тарватты-ны өйөнүлүүхтээх уонна салайылыах-таах. Тыа хаһаайыстыбанын артыал чи-лэннэрэ тыа сирин интеллигенциятын активнай көмөлөрүнэн колхоз производ-ствотын тосту өрө көтөрүүгэ инники диэки дьолууннаах хардыыны оноруохтара.

И. МИХАЙЛОВ,

«Правда» колхоз парткомун секретара.

2-я
СТР ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. тохсунньу 1 к. № 1.

улаатыннар, саргыны сайыннар!

Суруйааччы С. П. Ефремов
60 сааһын туолуутугар

ОЛОХ ҮӨНҮГЭР

Иван АРГУНОВ

СССР ҮЧҮГЭЙДИК
ҮЛЭЛИЭХТЭРЭ

ЛЕНИН аатынан колхоз ман-
найгы производственной уча-
с-
тагар Комүк-Үрдэ ферма кол-
лектива баар. Манна үрдүк
суобастаах, кыһамнылаах,
ханнык бабарар ыарахаттары
туоратар дьон үлэлиллэр.
Күчүмзбэй усулуобуйалаах
дьыл буолбутун үрдүнэн, бу
түмсүүлээх коллектив бэйэтин
сыллаабы соруудабын толордо.

Ферма ыстаарсай ыанньык-
сыта, партбүрө чилиэнэ Мария
Павловна Ермеева 18 тон-
наттан ордун үүтү ыан сыл-
лаабы эбэһээтэлибэтин аһа-
ра толордо. Эдэр ыанньыксыт
Ким Семенов 15 ынабыттан
18750 килограмм үүтү ылаах-
таабын онугар 20170 кило-
граммы ылла. Нэһилиэк Сове-
тын депутата А. Д. Федорова,
М. С. Никифорова, Е. Н. Мор-
довская бэйэлэрин сыллаабы
соруудахтарын эмиз ыраабы-
нан кудһардылар.

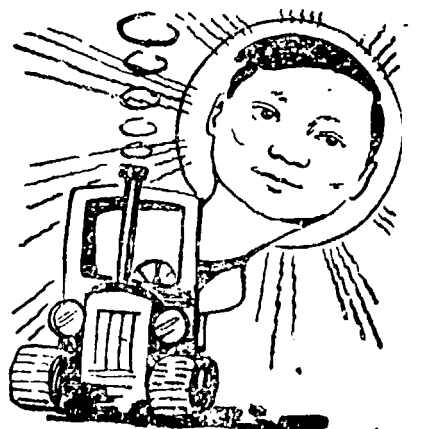
Ферма коллективын ити си-
тиһиитигэр бестуук коммунист
Николай Петрович Данилов кы-
рата суох кылааты киллэрдэ.
Производство бастыгһара ха-
һаайыстыбанный дьылы үлэбэ
ситиһиилэрдээх түмүктээн ту-
ран, семилетка бүтэһик сыл-
гылар өссө улахан сорууктары
туруоруналлар.

Г. ЗАХАРОВ.

САҢЫЛ КӨРӨӨЧҮГЭ
И. Н. СОЛОВЬЕВА

Кыһыл комүскэ тэнгээби,
Кырымахтаах хара саһылы
Өртөн ыла иитэбин,
Өлгөм дохуоту киллэрэбин.
Дойдун баайын хантатабын,
Бар-дьон махтаһын ылабын.

В. Н. ИСАКОВА

Өрөкүдэр тымныттан
чабылбаккын,
Өгүрүк куйастан саллыбаккын,
Саһаны айар дьобурдаахкын,
Сандаара туруох тустаахкын!

ЛЕНА МАЯКТАРА 3

1965 с. тахсунньу 1 к. № 1,

КОМСОМОЛ—ТИМИР СИРДЫТ

ЯКУТСКАЙГА Арбаа-Хаҥаластан
төрүттээх Бөлтөгөр атыһыты кыт-
та ыаллыы, Чурапчы олбуордааба
Үөмэр диэн обонньор олорбут
эбит. Бөлтөгөргө III Малдьаҕартан
Байба Ефремов диэн, үс эрэ ынах-
таах эрээри, чаччына дуоһунас-
таах киһи мэлдьи тиэстэр. Бу ор-
дуос судараай собуос майгылаах
киһи, куоракка сороһор нэһилиэ-
гин тардыы харчытын киллэрэр,
сороһор оччотооһу үгэһинэн хаар-
тылыыр-арыгылыыр.

Биридэ Ефремов чаччына нэ-
һилиэгин дьонуттан хомуйбут туох
баар тардыы харчытын хаартыга
матайдаан, абатыгар арыгылаан
баран мунатыйа олорорун көрөн-
нөр Бөлтөгөрдөөх Үөмэр киһиэхэ
кэргэн булан биэрэргэ быһаарым-
мыттар. Сотору буолаат Үөмэр
Чурапчыттан Сытар Ньукүлай диэн
быраатын улахан кыһын Маайа-
ны куоракка ыгыртанан ылан Бай-
балга сыыттаан кэбиһэр.

Саҥа ыал Арбаа-Хаҥаласка тах-
саллар, хас да сыл Малдьаҕарга
олороллор. 1905 сыллаахха кини-
лэр Степан диэн уолланаллар.
Ити уоллара бизэ сааһын туолуу-
тугар, букатын дьадаһабыт Ефре-
мовтар куоракка «дьол көрдүү»
көһөн киирэллэр. Эр киһи сайы-
нын сүөһү манаан, кыһынын ой-
бон алларан, болуотунньуктаан,
куучардаан кэргэттэрин иитэр-
алатар. Ийэлэрэ Маайа — баа-
дарга эстэрээппэ, истэнньэн.

Степан торус сааһын туолууту-
гар аҕата Кривошапкин атыһыт
туттарбыт икки кылаастаах ми-
ссионерскай оскуолатыгар остуо-
раһынан киирэр. Уол оскуолаба
үрдүттэн олонор үөрэнэр. Ол
эрээри, сааһыары Байбал оскуола
салалтатын кытары тапсыспака
остуораһыттан үүрүллэр, Степан
үөрэһэр хаалар. Эһиһигэр уол
түөрт кылаастаах Преображен-
скай церковнай-приходской ос-
куолаба киирэр. Ону бүтэрэн ба-
ран 1919 сыллаахха Степан куо-
раттаабы вышсеначалай оскуо-
лаба көһөр.

13—14 саастаах Степа ити ос-
кулаларга үөрэнэр кэмэ — Саха
сиригэр революция событиеларын
будулбана. Төһө даҕаны ис хоһоо-
нун ситиһии ейдөөбөтөр, кини
Емельян Ярославскай уонна Сер-
го Орджоникидзе, Максим Аммо-
сов уонна Платон Ойуунускай
араатардылларын кэрэхсээн

иһиллиир. Эдэр ыччат револю-
ционнай тэрилтэтин сорох чилиэн-
нэрин Михаил Мегежевскай, Гав-
рил Ойобостуурабы, Петр Якут-
цевы, Семен Митрофановы кыта-
ры быстахтык билсэтэлиир.

Саха сиригэр Колчак былааһа
сабардаан турдаһына Оппойо диэн
биир дойдулаах атыһытыгар би-
рикээсчик буолбут Байбал Ефре-
мов, тойонун табаарын, харчытын
матайдаан кэбиһэн, дьонун илдээ
дойдубутугар Арбаа-Хаҥаласка кө-
һөр. Манна Степан ийэтэ Мария
кэргэнин кытары улаханник иир-
сэн арахсаллар уонна оботун ил-
дээ, Өкөтөмгө кэлэн олохсуйар.
Степа манна Г. П. Николаев,
П. И. Петров курдук дьонуннаа-
хай коммунист учууталларга үөрэ-
нэр. 1922 сыл саҕатыгар кинилэр
Өкөтөмгө бизэ киһилээх комсо-
мольскай ячейканы тэрийэллэр.
Онно Георгий Федоров, Афанасий
Кононов, Иван Михайлов, Сав-
ва Зосимов уонна Степан Ефре-
мов киирэллэр.

Коммунист учууталларга үөрэни-
и, тимир сирдыт—комсомол кэк-
кэтигэр ылыллыы, Степан Ефре-
мов итинтэн кэнники дьылбатын
букатыннаахтык быһаарбыта. Өкө-
төм комсомолецтара 1922 сыл-
лаах олунньуга Кыһыл дружинаба
доброволецтар быһыһынан киир-
биттэрэ. Онтон сотору ити дру-
жина дьонун, ол иһигэр С. Ефре-
мовы үрүк бандьыттар соһумар-
дык билиэн ылбытара. Үрүҥнэр
элбэх хаайыһыларын кэрийэн, үтү-
мэн доппуроска, үүрүүгэ-үтүрүү-
гэ түбэһэн баран, кэнээски суру-
йааччы Чурапчыга тийэн бан-
дыыттар түрмэлэриттэн босхо-
ломмута.

Сонно тутта куоракка киирэн
Степан Якутскайдаабы педагогиче-
скай техникумга үөрэнэр. Итин-
нэ студенныы сылдьан Пепеляев
генерал авантюрата сабаламмыты-
гар Степа Ефремов саха народ-
най-революционнай доброволь-
ческой этэрээтигэр киирбитэ, үрүк
гвардеецтары утары сэрйиллээ
тахсыбыта. Бу сырыыга 18 саас-
таах Степан Ефремов, конвойда-
нар хаайылаах буолбакка, Бай-
калов этэрээтин бойобуой раз-
ведчика буолан Чурапчы диэки
айаннаабыта.

Бүтэйдээххэ олонор Байкалов
сүүрбэччэ киһилээх разведчиктар
этэрээттэринэн Чурапчыттан Са-
һыл-Сыһыы диэки иһэр Кура-
шовка кистэлэн бакыаты ыппыт-
та. Үрүҥнэр сабардаан олонор нэ-
һиликтэрин тонгуу хаарынан, аар-

тайбанан хорсуннук нөһүөлээн,
этэрээт суһал байыаннай сорууда-
бы килбизиннээхтик толорбута. Ити
чулуу байыаннай операция иһин
разведчиктар этэрээттэрин састаа-
бын барытын Саха АССР Киин
Ситэриилээх Комитета кэриэс
онгостор бойобуой бэрдээнкилэ-
ринэн набаарадалаабыта.

Пепеляев генерал үлүртүтүллү-
бүтүн кэнниттэн даҕаны, комсомо-
лец С. Ефремов байыаннай үлэттэн
тэйбэтэ. Киһи ЧОН этэрээтигэр,
ОГПУ дивизионугар сулуспалыы
сылдьыбыта, политической үлэни
ыппыта.

Ити буурба-буулда дьыллары-
гар үөрэнээччи уонна байыас Сте-
пан Ефремов суруйааччы быһыы-
тынан талаана кестөн барбыта.
Хайы-үйэ 1923 сыллаахха Якут-
скайдаабы педагогической техни-
кумга үөрэнэ сылдьан, киһи «Үлэ-
һит түүлэ» диэн маннайгы пьеса-
тын суруйбута. 1924 сыллаахха
комсомол Саха сиринээби окруж-
кома «Кыһыл сулус» диэн об-
щественной литературнай куру-
һуугу тэрийбитэ. Ол куруһуокка
кирибит эдэр автор Ефремов
«Тээтэ» диэн иккис пьесата сце-
наба туруоруллубута.

Оччотооһуга Советскай былаас
идеяларын үөрэбэ суох саха маас-
саларыгар быһаарарга, эргэ олох
эстэ илик күүстэрин утары ким-
сириниэ испиэһээхтэр дьонго ор-
дук өйдөнүмтүө-тийимтиэ буо-
лаллара. Ол да иһин, «ытыалаһы-
лаах оонньуулары, кылгас инсце-
нировкалары, пьесалары суруйуу
сороһор комсомольскай, партий-
най соруудах быһыһынан онгоһу-
лара.

Комсомол соруудаа араас өрүт-
тээх, кизг далааһыннаах буолара.
Педтехникум студена Ефремов
1924 сыллаах тохсунньуга Арбаа-
Хаҥалас улуугар комсомоль-
скай үлэни ыыта командировкаба
тахсар, онтон эмиз ити дьыл ах-
сынныытыгар Маалтааны нэһи-
ликтэригэр хамначчыттар союз-
тарын ячейкаларын тэрийэр. Итин-
тэн биир ый буолаат Степан аны
Намга тахсан национальной рота-
ба уонна национальной байыаннай
оскуолаба ыччаты хомуйар.

Урукку өттүгэр үөрэбэ суох
хараҥа дьон оҕолоро биһиги оч-
чолорго билиибит-көрүүбүт чы-
чырбас этэ буоллаба. Онуоха
эби революция маннайгы кэми-
гэр культураба уопсайынан холур-
дук сыһыаннаһы баара, — диэн
кэпсиир Степан Павлович. — Би-
һиги оччолорго үткүүлээһини, та-

бах тардыыны улахан буруй кур-
дук корор, бэл культурнайдык
танһыыны, хаалтыс кэтиини толоо-
хуруу, наһаа революционнай
дьон этибит. Политзанятиеларга,
литературнай куруһуоктарга, көн-
нөрү кэлсэтигэ даҕаны бэрт дуо-
на суохтан сылтаан улахан идея-
нэй мөккүөрдэр тахсаллара. Марк-
систскай кинигэлэртэн уратыны би-
һиги билиммэт этибит, нуучча клас-
сиктарын уонна омук суруйааччы-
ларын айымньыларын үлүһүйэн
ааһар оҕолору наһаа өйдөөбүм-
сүйэллэр, буржуазнай идеяба ох-
тоору гыммыттар диэн сэмэлиир,
дьарыйар үгэстээх буоларбыт. Мин
киэн билиилээх-көрүүлээх Феня
Корнилованы ити өттүнэн элбэхтик
«сырдата» сатаабыт эбиппин бы-
һылаах. Феня Федоровна 1925
сыллаахха киниэхэ ыппыт суру-
гун Степан Павлович биһиэхэ көр-
дөрөр.

«Здравствуй, милый Задира.
Получила твои письма, послед-
нее от 19. V и каждый раз была
рада, хотя два письма с газетами
были сердитые и от них осталось
такое же чувство, какое бывает
от резкого холодного ветра в
теплый весенний день»...

Диринг литературнай бэлэмэ
суох, агардас революционнай эрэ
санаанан сайайтаран суруйар эдэр
автордар маннайгы айымньыларга
ол иһин уус-уран өттүнэн ситэ чо-
чуллубатах, үксүгэр агитационнай
майгылаах буолбуттарын туһунан
Степан Павлович ситиһии быһаар-
ар.

Онтон салгыы кини 1927 сыл-
лаах күһүн комсомол обкомун пу-
тевкатынан Иркутскайдаабы раб-
факка үөрэнэ барбытын, онно
нуучча уонна омук суруйааччыла-
рын айымньыларын диригиник
үөрэтини сабалаабытын, уус-уран
литератураба дьингээхтик киирсэн
үлэлэбигин туһунан сэлэргийэр.

Иркутскайтан төһөн кэлэн тыа
сиригэр үлэли сылдьан С. П. Еф-
ремов гражданскай сэрии тематы-
гар аһаммыт революционнай дра-
матын «Ини-биини» суруйан бар-
быта.

Ити курдук тимир сирдыт ком-
сомол гражданскай сэрии кыһа-
тыгар уһааран, Советскай былааһы
Саха сиригэр туругурдууга кытыа-
ран, үөрэх-билии эйгэтигэр суол
арыйан С. П. Ефремовы байыас,
учуутал, общественник уонна су-
руйааччы гына итэн таһаарбыта.

[Салгыта бэчээттэниэ].

Моруос обонньор эбэрдэлиир

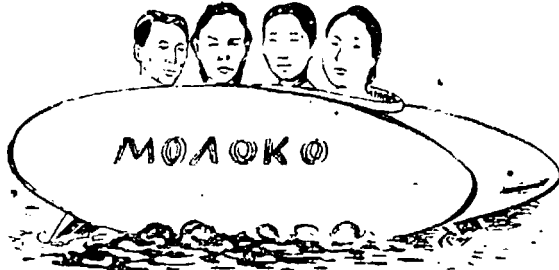
С. П. ЕФРЕМОВНА

Апта уонугун туолар
«бүлүүйгэр —
Үрдүк бочуот, Үрүк чизэ!
Эбэрдэли кэллилэ,
Куорат кыһа, Дьинэ Лэкиэс.

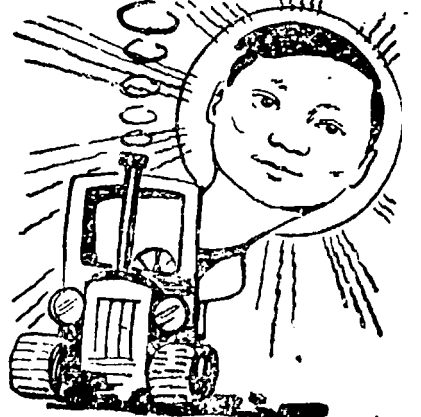
Л. Н. ТЕМНОГРАДКА,
Н. Г. ВАРЛАМОВКА

Оккураҥнаан өлөөрү турбут,
Ороскуокка тахсаары сылдьыбыт
Үгүс ньирэйи торолутабыт,
Өрүү холобурга сылдьабыт.
Дьолгутун үлэттэн булгут,
Доботторгутун үөртүгүт.

Г. ЧЕПАЛОВАКА, А. СЕРГЕЕВАБА,
А. НИКОЛАЕВАБА, Т. ПРОХОРОВАБА

Үллэр быйан биэрэктээх
Үүт үрэхтэр долгунурун.
Ыгырар чабыл уоттаах
Маяктар тырымнаһын!

В. Н. ИСАКОВА

Өрөкүдэр тымныттан
чабылбаккын,
Өгүрүк куйастан саллыбаккын,
Саһаны айар дьобурдаахкын,
Сандаара туруох тустаахкын!

ЛЕНА МАЯКТАРА 3

1965 с. тахсунньу 1 к. № 1,

Сыланата 2 харчы:

С О В Е Т С К А Я Н О Р У О Т У
С А Н Г А Д Ы Л Ы Н А Н Э Б Э Р Д Э Л Э Э Н И Н

ССРС МИНИСТРДЭРИН
СОВЕТА

МОРУОС ОҖОННЬОР ОҖОЛОРГО СЫРЫТТА

САНГА ДЬЫЛГА БЭЛЭХ

Биһиги корр.

Сага дылынан, сага дылунан Энигини, күндү табаарыстарбыт!

В. СТЕПАНОВ.

ССТА фотохрониката.

СНИМКА: Д. П. Пав-
лов.
В. СТЕПАНОВ фотота.

КОЛХОЗТААХТАР ОЛОХТОРУГАР—КЫҢАМНЫ

ССТА норр.
Чернsvицкай вобалас.

Химия киэн далааһына

1965 сылга советской химиктэр минеральной уобурдуулары онорууну үс гыммыттан биирин сабаһан улаатыннархастара. Ионавская, Черкасской, Навоинской уонна Ферганской азотнотуковай заводтар, Новолипецкая металлургическая уонна Москва коксогазовай заводтарыгар азотнай производстволар хайы-үйэ үлэһэ киэрэллэр. Семилетка-бүтүүтүгэр Европаҕа биир бөдөн Москва аттынаабы горнохимической комбинат бэйэтин кыамтатын үс төгүл улаатыннарыага уонна сыл аайы үстүү мөлүһөөн тонна фосфоратнай

ССТА корр.

Агрометеорологической постары— колхозтарга уонна совхозтарга

КҮН - ДЬЫЛ усулуобуйата тыа хаһайыстыбатыгар улахан суолталаах. Үүнээйи үүнэрийгэр уонна сайдыытыгар ичигэс итинэнэ синк сүрүн усулуобуйанан буолаллар. Үүнээйигэ ичигэс уонна синк хайдах дьайалларын быһаарар наадатыгар салгын температуратын уонна түһэр синги кэтээн көрүүнү ытыахха наада. Күнү-дьылы уонна үүнээйини биһир кэмгэ эбэтэр, атыннык эттэххэ, дьүөрэлэһиннэрэн чинчийи агрометеорологической кэтээн көрүүнөн ааттанар. Биһиги оройуонмут усулуобуйатыгар тыа хаһайыстыбатын культураларын сайдыыларыгар уонна үрдүк үүнүүнү ылары хааччыйар агрохимической дьаһаллары оҕорууга агрометеорологической билии уонна ону учуоттааһын наадалаахтар.

Орджоникидзевской оройуонга агрометеорологической кэтээн көрүүнү ытыыга түөрт метеорологической станция уонна биэс постар үлэһиннэр. Итиччэ арыыах ахсааннаах станциялар уонна постар биһиги оройуонмут киэҥ территориятыгар, чуолаан биһирдин хаһайыстыбаларга тус-тусна уонна сорох тусна учаастактарынан климаты үөрэтүүнү толору ытар кыахтара, биллэн турар, суох.

Колхозтар уонна совхозтар биһирдин тусна бааһыналарын микроклиматической туспатыылары сипилии үөрэтүүнү миэстэтигэр тэриллэр агрометеорологической постар бааһынахтарын сөп.

Баллым хаһайыстыбалар икки ардыларыгар микроклиматической туспатыылар бааллар дуу, эбэтэр ити туспатыылары быһаарарга уонна инниктини хаһайыстыбалар, үлэлэрин былааннааһына, ону учуоттуурга агрометеорологической постары тэрийэр наадалаах дуо? 1964 сыллаахха сайын Покровскайдаагы агрометеорологической станциятан биэс километрдаах сиргэ синк түһүүтүн мээрэйдир установка туруоруллубута. Сорох күннэргэ түспүт синк 14 миллиметрэ тиийэрэ, оттон метеоплощадкара 7 мм буолбута. Атырдыах ыйын устатыгар сөҕүү түһүүтүн туспатыыта 14 мм буолбута. Атырдыах ыйыгар сөҕүү ортотунан 36 мм буолуохтааба. Ити сөптөөх туспатыы. 1961 сыллаахха синги мээрэйдир установка станциятан баара-суоҕа биһир километр ыраах сиргэ туруоруллубута. Оһоһор, итиннэхэ синк түһүүтэ 11 миллиметринэн туспалаах буолбута.

Күн уота сылытытыгар улахан туспатыылар бааллар. Ити ордук хаһыг түһэр кэмгэр ойуурдаах, апплардаах учаастактарга биллэр. Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһайыстыба хонууларыгар агрометеорологической станция ыппыт кэтэһиннэрэ хаһыг түһэр кэмгэр салгын итинтэ улахан туспалардаабын көрдөрбүтэ. Холобура, 1963 сыллаахха ыам ыйын 29 күнүгэр сир үрдүгэр салгын тымныыта биһир хонууга 3,4 кыраадыс тымныы, онтон атын хонууга 1,6 кыраадыс тымныы, үһүс хонууга 0,5 кыраадыс итин этэ. Ити бааһыналар бэйэ-бэйэлэригэр

тэн биэс — сэттэ километр тэҥичи бааллар.

Ити холобурдар биһиги оройуонмут күнү-дьылын усулуобуйатыгар сөп түбэһиннэрэн, гидрометеорологической станциялар биһэрэ итиннэриилэринэн, колхозтарга уонна совхозтарга үлэһин агрометеорологической постар көмөлөрүнөн бааһыналар итинник туспалаахтарын учуоттуу эрэйэллэр.

Колхозтарга уонна совхозтарга үлэһин постар ытар кэтээн көрүүлэрин түмүгүн сорох производственной боппуруостары быһаарыга тутуохха сөп. Хаһыг түспүт уонна хаһынтан куттамат бааһыналары быһаары тыа хаһайыстыбатын культураларын ыһыны былааннааһына уонна агрохимической дьаһаллары олоххо киллэрингэ улахан көмөнү оҕоруохтарын сөп. Тымныы салгын сайбаан-үрөн аһар бааһыналарыгар күн уота ордук сылытарын ситиһэргэ почва үрдүн кирээдэһин долгуннаах ғына хорууттаахха биһир тэг почвалаах бааһынаттан итинтэ 2—3 кыраадыһынан ордук буолар.

Бааһына почватын итинтин уонна почва үрдүнээһи салгын итинтин быһаары сааскы хонуу үлэлэрин кэмгэр ытыыны уонна снэмэ түргэниик араскыланан үүнэн тахсытын хааччыйар. Ону таһынан, снэмэ тоҕо өр сытан баран үүнэн тахсар биричииһин быһаарар. Почва уонна салгын итинтин быһаары тыа хаһайыстыбаннай культуралар үүнүүлэрин быһаарыга туһалыыр. Үүнээйи синккэ наадыытын түспүт сөҕүүлэр үчүөттэрин биллэр буолан, тоҕо үүнүү ытылаахтаабын уонна үүнүү хайдах сайдан иһнэхтээрин биллини хааччыйар.

Бу арыыах холобурдар колхозтарга, совхозтарга агрометеорологической постар көмөлөрө улахан туһалаабын көрдөрлөр. Хомойуох иһин, биһиги оройуонмут хаһайыстыбаларын сорох салайааччылар агрометеорологической постар суолталарын ситэ сыаналаабаттар уонна ити постары тэрийиини, туох кыалларынан, турмастын сатыылар. Үлэһинтэр депутаттарын оройуоннаагы Советын исполкомун 1964 сыл от ыйын 2 күнүгэһи уураарынан оройуонга 1964 — 1965 сылларга 18 агрометеорологической постары аһан үлэлэтин сорууга турар. «Правда» колхоз председателэ таб. Едисеев Н. Е. иккис поһу аһартан akkaастаа оһорор. Ааспыт сый ахсынны 4 күнүгэр агрометеорологической станция инженерэ Орджоникидзе аатынан колхоз Дьуратаары учаастагар агрометпоһу аһыта. Кини итинтэн бараатын кытта, сарсыныгар

колхоз председателэ ити поһу сабар туһунан колхоз бырабылыанньата уураах ылыммытын биллэрбитэ. 1962 сыллаахха Покровскайдаагы опытной-көрдөрүүлээх хаһайыстыба аһылыбыт пост үлэлэбэккэ турар. Орджоникидзе аатынан колхоз Тумуллаагы учаастагар баар агрометпост аһиэ сабыллына.

Агрометеорологической постар хаһайыстыбалар специалистарын кытта сибээстээх үлэлэтэринэ уонна икки өттүттэн хардарыта ойһөстөхтөрүнэ эрэ улахан туһаны биһирнэхтэрэ.

М. ХЛЕБНИКОВА,
Покровскайдаагы
агрометеорологической станция
начальнига.

Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдэйдээһин участагына колхозтаахтара 200 сөһү турар хотонун тутуу маһын сөһөтүөккааһыны сабалаһылар. Бистын үлэһиттэртэн биһирдэстэрэ Гитэ Герасимович Васильев күн аһын сөһүдэһин аһар тоһорор.
С. КИРОВ
фотоһа.

Төрөппүттэртэн көрдөбүл улахан

ОСКУОЛАЛАР уонна предприятиялар биһир улахан дьылланы, үүнэн иһэр эдэр көлүөнэни итирэгэ ыкса сибээстэһэллэр. Кинилэр үлэлэрэ тус-тусна туһайыһынан барарын да иһин—сыалларч биһир, оболору диринг биллилээх, сатабыллаах, Советскай Ийэ дойдуга бэриһиллээх ғына итин буолар.

Бу дьыалаба тутуу матырылаалларын Покровскайдаагы заводун рабочайдарын уонна сулууспалаахтарын, Покровскай 1 №-дээх арыс кылаастаах оскуолатын учууталларын коллективтара обону итингэ бары биһир фронтунан ыларга тыа сирин бары үлэһиттэригэр таһаарбыт ыгырыылар ордук көрөхсөһиллээх уонна сыаналаах. Үгүс, предприятиялар уонна тэрилтэлэр коллективтара, колхозтаахтар, совхозтар рабочайдара ити көрө бачымы батыһан эрэллэр. Ол эрээри, ханна барытыгар итин ойбулу ылат. Билигин даһаны, оболору итин оскуола үлэһиттэрин дьыалатын курдук саныыр төрөппүттэр сүөх буолбатахтар.

Холобурга, Булгуннахтаах орто оскуолатыгар үөрэнээччилэр үөрэхтэригэр ситиһиллэрэ олус намыһах. Суустэн таһа үөрэнээччи куһабан сыаналаах. Кинилэртэн үгүстэрэ хасты даһаны куһабан сыаналаахтар. IV кылаас үөрэнээччитэ Сережа Савин бары сүрүн предметтэригэр ситиспэт. Кини оскуолаба дьиссиплиниһин көһээччилэртэн биһирдэстэрэ. Оттон төрөппүттэрэ итиннэхэ кыһаллыбаттар. Кини ийэтин уонна аратын оскуолаба ыгыран оболорун итин туһунан көпсөтиннэри ғыналлар да, оһо төрөппүттэрэ учууталлар ыгырыыларын ылымматтар.

Бэйэлэрин оболорун дьылбалаарыгар төрөппүттэр Вера уонна Михаил Мелешковтар кыһаллы-

баттар. Кинилэр «Сельхозтехника» Булгуннахтаахтары өдөөһөһөһүт үлэһиннэр. Икки оболору I кылааска үөрэнэллэр. Биһирдэстэрэ иккис сылын үөрэнэр, иккис үөрэхтэригэр ситиспэттэр. Мелешковтар итиннэхэ кыһаллыбаттар. Оскуолаба сылдыбаттар, төрөппүттэр муннахтарыгар кыттыыны ылаттар, мэлдьитин солото сүөх курдук

Үчүгэй дьыалаба
—киэн далааһыны!

туттааллар.

Мелешков сүрүн үлэтэ ыаллары кэрийэн электрическэй уоту туһаны иһин харчы хомуйар. Хас күн аһы кини оскуола аттынан хаста эмэ аһар. Ол эрээри, оскуолаба киһирэн оболорун үөрэхтэрин туһунан учууталы кытта көпсөһпэт. Ийэлэрэ, кырдыга, кыра оболоох буолан оскуолаба сылдыр кыаба сүөх. Кинилэр бэйэлэрин оболоругар үчүгэй итинни биһэр, көмө онорор да кыахтаахтар. Ийга ортотунан 200 солкуобай хамнаһы ылаттар. Дьыала; дьингэр, кинилэр оболорун итингэ бэйэлэрин үрдүк эппиэтиһтэрин сүтэрбиттэригэр уонна оболорун итингэ кыһаллыбаттарыгар буолар.

Обону итингэ төрөппүттэр тус бэйэлэрин холобурдара улахан суолталаабын кини барыта ойдуур. Оболору кыра саастарыттан сөнөхтик, культурнайдык туттаһа сылдыһыга уонна барыһыбары харыстааһына үөрэтин улахан суолталаах. Кинилэр ити туһунан эһиэ кыһаллыбаттар. Ааспыт сыллаахха үс хөстөөх саһа дьибэ көспүттэрэ. Мелешковтар ити саһа дьибэ культурнайдык туттан, үчүгэйдик оһоруохтаахтара. Хомойуох иһин, саһа дьибэттэн аата эрэ хаалла. Дьибэ

хөстөрө, тиһргэнэ даһаны оһуһыһылаһас, туох да бэрээдэктээхтик хомуллубат. Ити барыта оболору ааһайыһытыата сүөххэ итирэгэ.

Төрөппүт быһыытынан таб. Мелешков отделение управляющаһыгар, төрөппүттэр комитеттарын председателигэр, партийнай тэриһтэ секретарыгар оболорун итиннэн дьарыктанарга, оскуолаба сылдыарга, бэрээдэктээхтик туттан оһорорго тылын биһирэ эрэ биһирт буолбатах. Кини биһирт тылын оһох толорбот.

Ааспыт сый ахсынныга буһулан ааспыт, төрөппүттэр муннахтарыгар төрөппүттэр оскуоланы кытта сибээстэрэ ситэтэ сүөһү, саамай сөһкө бэһиэтэһиттэрэ. Үөрөнээччилэр үөрэхтэригэр ситиспэт буолууларыгар буруй улахан өтө төрөппүттэргэ—дьибэ бэһиэтэһиттэрэ муннаахха. Хас биһирдин төрөппүт, предприятия салайааччыта уонна хас биһирдин улахан киһи обону итингэ эппиэтин сүгөһтээх.

Төрөппүттэр муннаахтарыттан тыл этээччилэр тутуу матырылаалларын Покровскайдаагы заводун рабочайдарын уонна сулууспалаахтарын бачымы өйөөн, общественность оскуоланы кытта сибээһин бөһөргөһөһөһүтүлэр. Бэйэлэрин оболорун итиннэн дьарыктаммат төрөппүттэри кытаанахтык сэмэлээтилар.

С. АНАСТАТОВ.

НАУКА ПРАКТИКАНЫ кытта сибээһэ бөһөргүүр

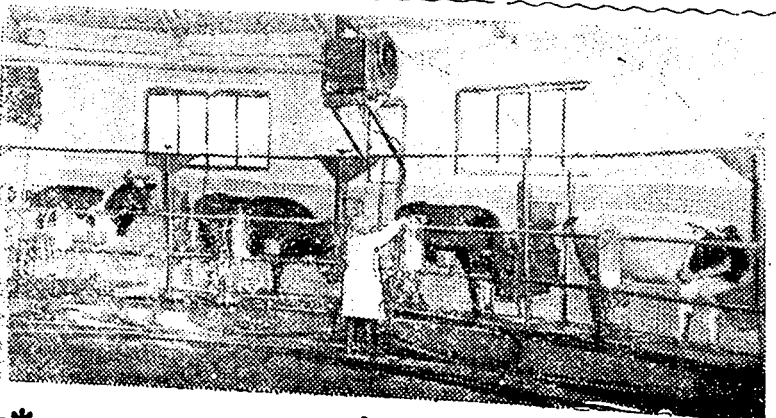
ТЫА ХАҺАЙЫСТЫБАТЫН
В. И. Ленин аатынан Бүтүн Союзтаагы академиятын ученайдаһа ааспыт сый түмүгүн онорон туран, кини улахан, ситиһиллээх сылынан буолла дьибэ этэр кыахтаахтар. Аһаһу культуралар саһа суортары айыһыннылар, сир оһоһуутун туһалаах ньымалара булуһунулар. Ол эрээри, иннинитин өссө элбэх оһоһулуохтаах. Тыа хаһайыстыбатын иннигэр турар тутаах боппуруостары быһаарыга үлэһиттэр биһигиттэн көмөнү күүтэллэр. Академия ученайдаһа наука киллэрэр кылаата производствө туһалаах буоларын туһугар бары күүстэрин уураһа кыһаналлар.

В. И. ВАРУНЦАН.
(ССТА).

Тюменскай тыа хаһайыстыбаннай станция «Тотоль» опытной-производственной хаһайыстыбатыгар ынах ыыр «нарусель» установка үлэбэ киһирдэ. Установка биһир чааска 150 ынаһы ыыр.

СНИМОНКА: ынах ыыр сааһаба.

ССТА фотохрониката.

2-я ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 о. тохсунньу 6 к. № 2.

ҮҮНҮҮНҮ ҮРДЭТЭР ИНИН

ҮҮНҮҮ кыһыл нөмүс фонунан сизмэни ааттылар. Ити фонд элбэх культураларга тэриллинэ. ССРС Кини статистическай управлениеттан ССТА корреспонденыгар бил-пэрэллэринэн, дойду колхозтара уонна совхозтара 183 мөлүйүөн центнер саас ыһыллар туорахтаах уонна бобовай культуралар сизмэлэрин куттулар. Ити сааскы ыһыга наада буолар сизмэттэн быдан элбэх.

Ол эрэри, сизмэ саппааһа бары культураларынан биир дэхси буолбатах. РСФСР, Украина, Казахстан туорахтаах культуралар уонна туорахтаах бобовай культуралар сизмэлэри кини толору хаачыыннылар. Оттон Орто Азия уонна Закавказье хаһаайыстыбаларыгар сизмэ тийбэт.

Сизмэ—үүнүү төрүтэ. Ол да иһин, норуонка дэлэс дабаны «Куһаҥан сизмэттэн үчүгэй төрүөбү күүтүмэ» диэбэттэр. Сизмэлэри талыы, кинилэри наадалаах кондицияларыгар уонна ыһыллар хаачыстыбаларыгар тиздирэ улахан наадалаах. Билигин хаһаайыстыбалар икки ардыларыгар сизмэлэри атастаһылар ыһыаха, сизмэни харыйыны күнүтэ хонтуруоллуохха, анализтары мэлдьитин оҕоруохха.

Тыа хаһаайыстыбатын интенсивнай сайыннарыы колхозтар иннилэригэр туорахтаах культуралары тилэри сортово сизмэлэринэн ыһыу усулуобуйатын туруорар.

(ССТА).

5 МӨЛҮЙҮӨН ТОННА Советскай балыксыттар бөдөн ситиһиилэрэ

СССР Кини Комитета уонна ССРС Министрдарын Совета үлэс улахан кыайыны ситиспиттэринэн — балыгы бултааһын уонна муора атын бородуукталарын хостообун сыллаабы быһаһын болдьовун иннинэ толорбуттарынан балык промышленноһын үлэһиттэрин, балыктыыр флот моряктарын, балыксыт колхозтаахтары, рабочайдары, инженердэри, техниктэри истинник эвэрдэлээтилэр. Кинилэр ахсынын 10 күнүгэр сыллаабы быһааны болдьовун иннинэ толордулар.

Советскай балыксыттар норуоту аһынан-үөлүнэн хааччыыга улахан кылааты киллэрдилэр. Биир сылга биэс мөлүйүөн тонна ордуу балыгы бултааһын, киниттэри уонна муора кыылларын өлөрүү аан бастаһын ситиһилиннэ.

Бу ситиһии түбэспиччэ буолбатах. Билигин дойдубутугар, СССР XXII-с съезинэн ыһыллыбыт, партия Программатин олоххо киллэрин ситиһиилээхтик ытыллар. Балык промышленноһын сайыннарыы ити соругу быһаарыны кытта ыкса сибээстээх.

Соторутаабыга днэри балыгы бултааһын быстах көм устатыгар ытыллар уонна сүүрүннээн Каспийскай, Азовскай уонна Чернай куоралар биэрэктеригэр, өрүстэр-

Биир совхоз ситиһиитэ уонна быһаана

УСТЬ-ОРДЫНСКАЙ совхоз Иркутскай уобаласка, чуолкайдан эттэххэ, Усть-Ордынский бурятскай национальной уокурук территориятыгар баар.

ССТА корреспондены кытта кэпсэтинигэр совхоз директора ССРС Верховнай Советын депутата Евдокия Алексеевна Осипова манньы кэпсэтэ:

— Билигин совхозпут степь сирдээх. Совхоз сүөһү иититин, бурдук ыһытыттын туһааһытын бэйэтин хаһаайыстыбатын сайыннарыу усулуобуйалаах. Кураан буолбутун үрдүнэн, ааспыт, 1964 сылга куһаҥана суох үүнүү хомуйдубут уонна дойду маһааһааһыгар быһааннамыттаабыр 19 тыһыынча центнеринэн элбэх бурдугу куттубут. Эти, үүтү уонна сүөһү атын бородууксуйатын государственова туттарыы сыллаабы быһааннарын болдьовун иннинэ толордубут.

Совхозка элбэх үрдүк үөрэхтээх специалистар бааллар. Хас биридди ферманы, биригээдэни зоотехник, агроном, инженер салайаллар. Билигин хонууга уонна фермага үлэлииргэ билии ханнык бабарар үлэһиттэргэ наада. Итини билиги табаарыстарбыт үчүгэйдик өйдүүллэр уонна кизэһэттэн кизэ экономическай, агрохимическай, зоотехническай оскуолаларга үөрэнэллэр.

Хаһаайыстыба элбэх техникалаах. Икки сүүстэн тахса трактордар, комбайннар, сүүһүнэн атын механизмнар уонна ору-

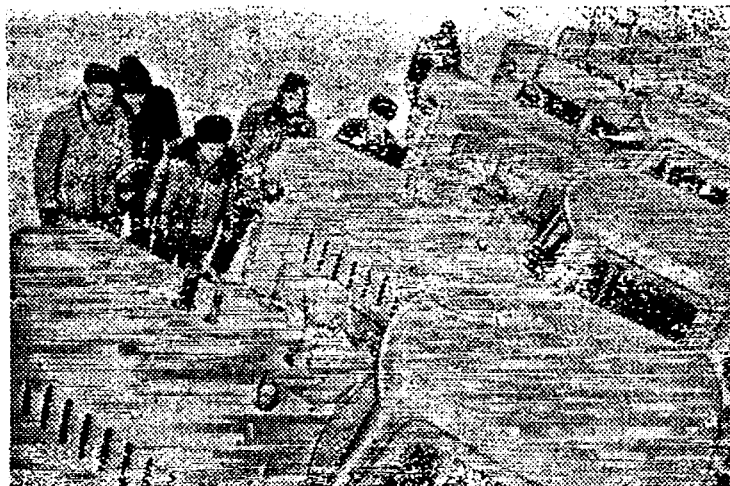
диялар бааллар. Совхоз машиннай - тракторнай парката техниканан толоруллан иһэр. Соторутаабыта саҥа трактордары ылыбыт. 1964 сыл биһиэхэ элбэх саҥаны биэрдэ. Совхоз, транспорматорнай подстанцияны уларытан оҕорон, электрическай энергияны Иркутскай гидроэлектростанциятан ылар буолла. Ол түмүгэр биһиги производствого механизацияны кизгик киллэрэр кыахтанныбыт. Быйыл бары тобус фермага механическай ыһын туттулар буолуога.

Билигин хаһаайыстыбабыт улаханник кэннир кэскиллээх. Быйыл иккилин сүүс сүөһү ту-

рар хотону уонна телатнигы тутан үлэс киллэриэхпит. Ону таһынан көтөрү итэр горлодок сорбото үлэс киллэриллээ.

Совхозка 1600 киһи үлэлиир. Биир үлэһит орто хамнаһа 100 солкуобай. Дьоннор олохторо тупсан, үүнэн иһэр. Дьилэр үрдүлэринэн 400-кэ телевизионнай антенналар ыйаннылар. Совхоз үгүс үлэһиттэрэ тус бэйэлэрэ «Волга» массыналаахтар. Ону таһынан «Москвич» массыналар, мотоцикллар тустарынан этэ да барыллыбат.

Билигин совхозпут үлэһиттэрэ үчүгэйдик олоролор уонна өссө үчүгэйдик олоруохтара.

СНИМОККА: совхозка саҥа трактордар кэллилэр. ССТА фотохрониката.

СНИМОККА: чабан М. Файзулин үөр барааны кытта.

ОБО ОЛОБО ЭРЭЛЛЭЭХ ИЛИИГЭ

үгсэрэ. Төрөһүттэрэ ханнык бабарар специалистарга көрдөрдөхтөрүнэ кинилэр тугу да гыһар кыахтара сүөһүн туһунан этэллэрэ. Кыһын Москва ССРС Медицинкай наукалары академиятын сүрэх хирургиятын институтугар эрэ илдьэр советох эрэл баара. Манна Владимир Бураковскай кыһы эмтээн тилиннэрдэ.

Чимкентэн Надя Л. бэйэтин үөрүүтүн кэпсиргэ быһаарынна: «Владимир Иванович, миниги билигин врачтарбыт сипилин кордугар уонна барыта үчүгэй диэтилэр. Мин хайы-үйэ сүүрбүн уонна хас ый аайы сүүрүм тупсан иһэрин бэйэтин көрбүм».

Икки сыллаабыта кыһы манньк доруобай буолуо днэ саныыр сатамат курдуга. Надя сүрүрүн клапна малдьара көстүбүтэ. Хирург сүрэх клапаны ылан бырахпыта уонна искусственной клапаны тигэн биэрбитэ.

Сүрүк элбэх кэлэр. Ити сүрүктар бары медицинскэй наука доктор, институт отделын сибидиссэйа Владимир Бураковскайга аадырыстаммыттар.

...8 чаас сарсыарда. Санитаркалар, сестрлар уонна дьуһурунай врачтар Владимир Иванович ити бириэмэбэ клиникага бар буоларын көрү үөрэммиттэрэ араатта.

Халаатын уонна каллагын кэтэстэ миниги кытта арыах тылыннан кэпсэтэр. Мин кини сэмийин сөбөбүн. Кини бэйэтин дьмалатын эрэ туһунан саныыр.

Сүрэх ыарыылаахтар отделениелара. Ооньуурдар бэрээдэктээхтик ууруллубуттар, остуолларга сарсыардаань аһылык баалламмит, албах сибэкилэр бааллар. Оболор балыһаа сы-

таллары туһунан тугу да саныа суохтаахтар. Кинилэр чаас аһарынан — биир чааһынан үһүктүөхтара, оччово хос иһэ тохтообот күүгэһинэн туолуога.

Владимир Иванович дьуһурунай врачка биэрэр бастакы боппуроһа: Коля И. туруга хайдаһый? — Коля ырахан, үстүк операцияны барбыта.

Операция оҕоруулан олох иһин охсүһүү бүппэт. Операция кэнниттэн ыарыһахтан бэйэтигэр тутулуктаах. Ол иһин Владимир Бураковскай дьэтигэр барбакка, өр бириэмэбэ сылдьар. Кини бэйэтигэр сагаттан-саҥа боппуроһу бэринэрэ буолуо: «Олобу быһыһы туһугар барыта сонко оҕоһулунна, бары дьаһаллар ылынылар дуо? Кини түүн телефонунан ыарыһах туһунан ыйыталаһар, соровор үлэһиттэригэр көмөлөһөрү клиникага кэлэр.

Бураковскай бүтүнүгү операцията — сүрэх битилигин операциялааһын буолар. Кини хас да сыллар усталарыгар итинник операциялары сүөһүгэ оҕорон үчүгэйдик «чочуйбута».

Биригээдэ бүтүнүүтэ биир механнэм курдук тэгиник үлэлиир. Биир да ордук-хоһу хамсааһын, ордук - хоһу саҥа оҕоһуллубат.

Бүтэник хамаанда бэриллэр: «АИР холбоон». Хаан эргийитин искусственной аппарата ханы сүрэхкэ киллэрбэккэ атын сиринэн илдьэр. Ити бириэмэбэ сүрэхтэн ыарыһытын булан суох гыналлар уонна тигэллэр. Хирург олус чуолкайдык, түргэниик туттүөхтээх. Бураковскай, малды буоларын курдук, чуолкайдык туттар уонна обо оловун быһыһы соругун хайрааллаахтык толорор. Обо тыһынаах хаалыара!

Билигин дойдубутугар искусственай хааны эргитинин туттан 2000-тан тахса операциялар оҕоһулунулар. Ол иһиттэн 500 кэрингэ операция бу институткэ оҕоһулунна. Сүүһүнэн оболорго олохторун иккиһин тоһуннардэ. Билигин кини ученайдар болохторун кытта Ленинскэй бириэмийэни көмүскэһингэ киллэрилиннэ.

Бураковскай сүрэх ыарыылаахтары операциялаһырга, киһи ортаһарын искусственай тоһоруу проблематынан дьарыктаммыта уһи сыл буолла. Ити үлэ Ленинградтабы Киров аатынааҕ-Байыаннай - медицинскэй академия клиникатыгар саранаммыта уонна 1961 сыллаахха бэчээттэнэн тахсыбыта.

Владимир Иванович киһи ортаһарын 10 — 15 кыраадыитингэ днэри тыһытылы ныматын баһылыыр.

Мин Бураковскайтан; бэйэтин түбүктээх үлэтин собулуурун уонна кини үлэтин ситиһиитин туһунан быһаарарын туһунан ыйыттым:

«Мин бэйэм үлэбин таптымбын», — диир Владимир Иванович.

Фридрих САБИТОВ.
(БСА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ССКП райкома «Хатас» совхоз парткомун секретара Георгий Николаевич Дмитриевкэ кини таптыыр кыһа Иркутскай-даабы омук тылын институтун студентката

ДМИТРИЕВА
Клавдия Георгиевна

өлбүтүттэн бэйэтин дириг кутурбанын тиздэр.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтара.

Орджоникидзевак оройуоннаабы типография.

Тираһа 2740.

Сакааһын № 2.

ТЕХНИКАНЫ ӨРӨМҮӨННЭЭНИНИ ТҮРГЭТЭТИЭХХЭ

СИРИ ОҢОРООЧЧУЛАР сааскы хонуу үлэтин хаачыстыбата поч-
ваны оҥорор уонна сизмэни түһэрэр массыыналар өрөмүөннэрин
хаачыстыбатыттан улахан тутулунтаабын бэркэ билэллэр. Ол ин-
ниттэн колхозтар, совхозтар специалистара сааскы ыһыыга бэлэм-
нэниигэ сүрүн болбомтолорун трактордары уонна тыа хаһаайысты-
батын массыыналарын өрөмүөннээһингэ ууруохтаахтар.

Колхозтарга уонна совхозтарга тыа хаһаайыстыбатын техника-
тын өрөмүөннээһини кэмигэр үрдүк хаачыстыбалаахтык ыытыыны
ситиһэр наадатыгар Саха АССР Министрдерин Совета уонна проф-
союз уобаластаабы Советын Президиума механизатордар социалис-
тической куоталаһыыларын усулуобуйатын бигэргэппиттэрэ. Куо-
талаһыы кыайыылаахтара тыа хаһаайыстыбатын бордунталаарын
оҥоруу уонна сөбүтүпкэлааһын министрствотын, профсоюз об-
комун көһөрүллэ сылдьар Кыһыл Знамяларын ылыахтара, оттон өрө-
мүөн үлэтигэр үрдүк көрдөрүүнү ситиспит биирдии механизатор-
дарга Бочуотунай грамоталар уонна «Социалистической куотала-
һыы туйгуна» значектар туттарыллыахтара. Социалистической куо-
талаһыы түмүгэ сааскы ыһыыга уонна үүнүүнү хомуйууга техника
бэлэмнээһининэн икки төгүл ыытыллыаба.

Колхозтарга уонна совхозтарга техниканы өрөмүөннээһин гра-
фига тизирдиллэн турар. Ханна техниканы өрөмүөннээһингэ бол-
бомто ууруллар сиригэр, ити график толоруллан иһэр.

«Якутский» совхоз (директор таб. Поморцев, кылаабынай ин-
женер таб. Этингов) санга мастарыскыайы үлэсэ киллэриигэ улахан
ыарахаттар үскээбиттэрин үрдүнэн, техниканы өрөмүөннээһин
графинын аһара толорон иһэр. Бу совхозка 12, «Өктөм» совхозка
17 трактордар өрөмүөннэнилэр. Манна өрөмүөн үлэтэ алтынныы
ый маҥнайгы күннэриттэн сабаламмыта. «Өктөм» совхоз кылаа-
бынай инженерэ М. А. Григорьев тус бэйэтинэн өрөмүөн үлэтин
салайар, саплаас чаастарынан хааччыйар.

«Хатас» совхозка (директор таб. Пшиншев, кылаабынай инже-
нер таб. Зайцев) техника өрөмүөнэ куһаҥаннык тэрилиннэ. Сов-
хоз, үчүгэй тэриллээх мастарыскыайдаах эрэри, өрөмүөн графинын
56 бырыһыан толорон иһэр. 14 трактор оннугар 8 эрэ тракторы
өрөмүөннэстилэр. Ити сүрүн биричиинэтинэн совхоз салайааччы-
лара өрөмүөн үлэтигэр эрдэттэн, үчүгэйдик бэлэмнэмэтэхтэрэ
буолар.

Колхозтартан техниканы өрөмүөннээһингэ «Горнай» колхоз
хаалан иһэр. Манна баара-суоҕа 2 эрэ трактор өрөмүөннэниэ. Ол
үрдүнэн итинник быһыы колхоз салайааччыларын дыксиннэрбэт.

Сааскы хонуу үлэлэрэ сабаланыахтарыгар диэри хаалбыт би-
ризмэс техника өрөмүөнүн хаамыытын хаалыыттан таһаарар кыах
баар. Хас биирдии хаһаайыстыба ахсын уоннуу хонуктаах график-
тары оҥоруохха уонна өрөмүөн үлэтигэр кытаанах хонтуруолу
олэхтуохха. Өрөмүөн үлэтигэр хаһаайыстыбалар бастык механиза-
тордары салайааччыларынан, көбүлээччилэринэн аныахтаахтар.

Колхозтар уонна совхозтар салайааччылара өрөмүөн хаачысты-
батын инженернэй-техническэй үлэһиттэр уонна партийнай-госу-
дарственной хонтуруол комитетыгар көмөлөһөр бөлөхтөр күүстэри-
нэн хардарыта бэрэбизиркэлээһини ыыталлара наада. Өрөмүөн үлэ-
тин сатабыллаахтык тэрийии уонна өрөмүөнү хаачыстыбалаахтык
ыытыы управление хаһаайыстыбалара сааскы ыһыы техникатын
кэмигэр өрөмүөннээн бүтэриилэрин хааччыйаба.

В. БЕЛОСЛУДЦЕВ,
управление кылаабынай инженерэ.

Управление колхозтара уонна совхозтара үүтү, эти государство ба-
атыылааһын уонна туттарыы былаанын толорууларын
1964 сыл ахсынныы 31 күнүнэн

СУБУОҢКАТА (центнеринэн)

	Үүт			Эт		
	1964 сыл былаана	Туолла	Быры- һыан	1964 сыл былаана	Туолла	Быры- һыан
Ленин аатынан колхоз	19500	18654	95,7	3800	4125	108,5
«Правда» «	14500	15554	107,3	2900	3177	109,5
Орджоникидзе аатынан колхоз	13000	15215	117	2450	3374	137,7
«Горнай» «	21500	24210	112,6	4000	6084	152,1
«Коммунизм» «	3500	5618	160,5	1300	1409	108,4
Колхозтар барыта:	72000	79251	110	14450	18169	125,7
«Өктөм» совхоз	20000	21161	105,8	4200	4710	112,1
«Якутский» «	29500	25635	86,9	3100	3737	120,5
«Хатас» «	21500	20085	93,4	2500	2986	119,4
Совхозтар барыта:	71000	6683	94,2	9800	11433	116,6
ТХСНЧН ОХХ	11000	12172	110,6	1550	2413	155,6
Управление үрдүнэн:	143000	146134	102,2	24250	29602	122

БАРЫ ДОЙЛУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОҢУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа

Тахсара 3-с сыла.
№ 3 (398).

1965 с. тохсунньу 8 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы

УЧУУТАЛЛАР УОННА ОБЩЕСТВЕННОСТЬ ПРЕДСТАВИТЕЛЛЭРИН КОНФЕРЕНЦИЯЛАРА

1965 сыл тохсунньу 5 күнэ.
Покровскай «Космос» кинотеат-
рын киэҥ саалатыгар толору киһи
мустубут. Мана учууталлар уон-
на общественность представител-
лэрин конференциялара —буолан
ааста. Конференцияга учууталлар,
колхозтаахтар, совхозтар рабочай-
дара, врачтар, промышленнай
предприятийлар инженернэй-тех-
ническэй үлэһиттэрэ, сулууспа-
лаахтар, барыта 200-тэн тахса
киһи баар. Киһилэр партия рай-
комун секретара Е. Н. Васильев
«Обону итингэ учууталлар, то-
роппуттар уонна общественность
соруктарын туһунан» дакылаатын
болломтолоохтук иһиттилэр.

Конференция кыттыылаахтара
үөрэтэр-иитэр үлэни тупсарыы,
иккис сылга хаалларыны суох
оҥоруу, коммунистической тыын-
на итин суолларын уонна сору-
ктарын туһунан киэҥник көсөт-
тилэр.

Көсөтүнү ТХСНЧН научнай
үлэһитэ М. А. Черткова, Качы-

каат абыс кылаастаах оскуолатын
директора К. Я. Каппашников,
1 №-дээх ТМУ партийнай тэри-
тэтин секретара П. И. Староду-
мов, Бастээхтээги ТМУ парткомун
секретара М. К. Симонов, Хатас
орто оскуолатын директора Г. И.
Попов, районо сэбиэдиссэйэ П. П.
Капустин, үөрэх министрствотын
представителэ В. Л. Сенькин, Ой
оскуолатын төрөппүттэрин коми-
тетын председателэ Н. М. Дьяко-
нов, дыахталлар оройуоннаабы со-
веттарын председателэ А. Р. Его-
рова, комсомол райкомун секрета-
ра С. Т. Семенов, Покровскай ор-
то оскуолатын завуча О. В. Сун-
нева, райсовет исполкомун пред-
седателэ П. П. Иванов уонна
райфо сэбиэдиссэйэ Г. П. Павлов
кыттыыны ыллылар.

Конференция кыттыылаахтара
оройуон бары предприятийларын
уонна тэрилтэлэрин үлэһиттэри-
гар, колхозтаахтарга, совхозтар
рабочайдарыгар, оройуон оскуола-
тын коллективтарыгар оболору

итингэ оскуола, кэргэн, общест-
венность биһигэ үлэһитиннэрин
тэрийэргэ уонна оскуолалар
иитэр-үөрэтэр үлэлэрин тупса-
рыыга, материалый базаларын
бөбүрөгүтүгэ туһайыллыбыт
ыгырыы ылыныылар.

Акулина Никифоровна Бело-
любская Нөмүгү сельскэй библио-
текатын сэбиэдиссэйинэн үлэлиир.
Кини аабааччылар конференция-
ларын тэрийэр, фермаларга бас-
тык опыт мунуктарын үлэлэтэр
уонна агитбригаданы салайар.

Соторутаабыта «Көҕүл сарда-
ната» диэн А. Сыромятникова 50
сааһа туолуутугар анаан таһаат-
тарбыт кинигэтигэр аабааччы озо-
лор конференциялара ыытылын-
на. Акулина Никифоровна үчүгэй
үлэтин иһин культура министр-
ствотын уонна РСФСР культура-
тын үлэһитэрин профсоюзун Бо-
чуотунай грамоталарынан нэбараа-
далааммыта.

СНИМКА: А. Н. Белолубская.
В. СТЕПАНОВ фотога.

Покровскай

ССКП Орджоникидзевскайдаабы райкомугар, Райпотребсоюз бырабылдьанньатыгар, Бэрдьигэстээх райпотун бырабылдьанньатыгар

«ХОЛБОС» бырабылдьанньата,
государственной эргинэн иҥинэн
кооперация үлэһиттэрин профсою-
зун обкома Орджоникидзевскай
райпотребсоюз, Бэрдьигэстээх рай-
по коллективтара үлэ сүрүн кө-
рүҥнэригэр сыллаабы былаанна-
рын толорбуттарын туһунан иһи-
тиннэриини улахан үөрүүнөн түт-
тулар. Олохтоох партийнай уонна
советскай тэрилтэлэр эргинэн

итиннэн сөбүтүпкэ боппурүөстэ-
рынан дырыктанар сирдэригэр
эргинэн үлэһиттэрэ сыгаттан сана
кыайылары ситиһэллэр.

Партия райкома, райсовет не-

Тыа сириҥ сонуннара

АЛМА-АТА.

Республика сэттэ уонтан тахса
совхозтарыгар 1965 сыл бастагы
хаһаайыстыбаннай сылынан буол-
ла. Кинилэртэн үгүстэрэ бараан
иитэр бөдөн совхозтар. Санга тэ-
риллибит хаһаайыстыбаларга
стандартнай дьылээрдээх, куль-
турнай тутуулардаах, биһир киин-
тэн уунан хааччыйар системалаах,
оскуолалардаах, балыһалардаах,
олох-дьаһах предприятиелардаах
бөһүөлктэр тутуллаллар.

СТАВРОПОЛЬ.

Тыа хаһаайыстыбаннай авиа-
ция пилоттара бэйэтэрин чэпчэки
кынаттаах массыыналарын кэтүт-
түлэр. Күһүнү ыһыылары эби
аһатыы ыытыллар. Механизатор-
дар табыгастаах күндьыл үөскээ-
битин туһаналлар. Кинилэр баа-
һынаба туковай сеялкалары та-
һаардылар. Салгынынан уонна
сеялкаларынан сүүһүнэн тыһыы-
ча туорахтаах культуралар кү-

һүнү ыһыылар минеральной
убурдууларынан аһатылынылар.

НОВОМОСКОВСКАЙ

Новомосковскай управление
«Үһүс пятилетка» колхозун сүө-
сүһүттэрэ асыгыт сылга хас сүүс-
түү гектар туһаныллар сиртэн
бирдии тыһыынча центнер үүтү
оҥорон таһаардылар. Ыанарынах
сүөһү ахсаана элбээһинэ, аһылык
бөбө базатын тэрийии, фермалар
ыарахан үлэлэрин механизация-
лааһын — сүөһү иитиитин сити-
һиилэрин төртүс буоллулар.

УРАЛЬСКАЙ.

«Красногорская» совхозка тыз
хаһаайыстыбатын уобаластаабы
опытнай станциятын филиала тэ-
рилиннэ. Кини үлэһиттэрэ сүөһү
иитэр хаһаайыстыбаларга Урал-
Нушумскай нүөлсүтэр система
уутун туһанан тыһыынчанан гек-
тарга нэччимизэн, кунуруза, лю-
церна уонна сорго үрдүк үүнүү-
лэрин ыларга көмөлөһүөхтэрэ.

(ССТА).

КОМСОМОЛЬСКАЯ патруль тэриллэн үлэлиир

АМУРДААБЫ - Комсомольский курорт олохтоохторун курдук патриоттар атын курорттарга бука суохтара буолуо. Бу курорты тутуу бастакы кирииччэтин уурууттан, билигин тунсабай тутуулаах сад-курорт огорооххадиири барыт комсомолецтар уонна ыччаттар илиилэринэн оҕоһуллубута. Ол да иһин, бу курорты Дальний Востокка ыччат курортынан ааттыллар. Комсомолецтар сүрэхтэрингэр хас биридин кирииччэ, олордубут мас, сквердэр, бульвардар, асфальтаах уулуссалар, дьыалар, дыбарыастар, кулуунтар уонна театрдар күндүлэр. Курорт олохтоохторун саамай тапталлаах миэстэлэринэн кырдыаас Амур үрдүгэр баар паркар уонна киһи биэрэктэрэ буолаллар. Маниа барыта олус үчүгэй бэрээдэктээх, комсомолецтар уонна ыччаттар, кырдаларыттан кырдыаастарыгар тиниэ общественнай бэрээдэги, эйэлээх үлэни уонун курорт олохтоохторун сынныалаггары араначчылыллар.

Хабаровскайдаагы милиция оскулатын курсана Панкратий Шарин бу курортка производственной практиканы барар бириэмэтигэр курорт олохтоохторо тэрийбит кэрэхсэбиллээх бэрээдэктэрин көрө сохтутэ. Ордук киһи комсомолецтар активностарын, милиция үлэһиттэрингэр көмөлөөр комсомольскай оперативнай группалары рабочай уонна үөрэппэр ыччаттартан тэрийбиттэрин биһирээбитэ.

Милиция лейтенана Панкратий Ефремович Шарин Покровскайга үлэни кэлэн баран Дальний Восток комсомолецтарын опытынан комсомольскай оперативнай группаны тэрийгэргэ быһаарыммыта. Билигин Покровскай бөлүөлөгөр 38 чилиэннээх комсомольскай оперативнай группа үлэлиир. Группа чилиэннэринэн Покровскай орто оскулатын үөрэнээччилэрэ буолаллар. Бу 1946—1947 сылларга төрөөбүт эдэркээн уолаттар уонна кыргыттар группа хайт күн тэриллэһиттэн киһи үлэтигэр активнайдык кыттан, умсугуйан туран, общественной бэрээдэктэрингэр 6 тогул бэрэбиэркэни ыттылар. Паспортнай режими бэрэбиэркэлээһининэн 150 киһини хаптылар. КОГ үлэтэ «комсомольскай оперативник» диин эстиэнэ хаһыатыгар сырдатыллар. Хаһыат 3 нүмэрэ таһаарылына, 6 уопсай мунууах ытылына. Мунууаха саага чилиэннэри ылыи уонна КОГ сорох чилиэннэрин быһыларын-майгыларын туһунан боппуростар корулуннүлэр.

КОГ штаба 7 киһиттэн састааптаах. Киһи командирынан туйгун спортсмен, активнай комсомолец Павел Попов биһир санаанан быыбардаммыта. Оперативнай группа чилиэннэргэ бары общественной дьыалларга активнайдык кытталлар, үөрэххэ, спортка үтүө холо-

Болгомото киһингэр —оболору

буру кордороллор. Магнайгы алын группа командирынан Семен Кондратьев буолар. Киһи оскулатара комсомольскай тэрилтэ секретара, үүнэн иһэр бастакы разрядтаах тустуук. Группа чилиэннэриттэн IX «Б» кылаасан Петя Тимофеев эмиэ тустуук, оскуола дуобакка чемпиона. КОГ биһир бастыг чилиэнэ Саша Спирябилев шанга оскуола чемпиона, оттон X кылаас үөрэнээччигэ Толя Егоров бастыг хайылардыт уонна саахыматчыт. Оперативнай группа итинник спортсменнар элбэхтэр. Комсомольскай оперативнай группада Августа Матвеева, Маша Андреева, Татьяна Петрова курдук атын да кыргыттар эмиэ активнайдык үлэлииллэр.

Комсомольскай оперативнай группа арылх бириэмэ иһигэр элбэх үлэни ыттыт. График быһытынан комсомолецтар дьуһурустубула тахсаллар. Киһилэр общественной бэрээдэги кэһээччилэри милиция отделыгар абалаллар. Тустаах үлэтэ суохтар оло-

Комсомольскай оперативнай группалар чилиэннэргэ үөрэнээччилэр уонна үлэлиир ыччаттар ортолоругар улахан итин үлэни ытталлар. Ол түмүгэр Толстяков, Дьячковскай, Иванов, Винокуров уо. д. а. уолаттар урут общественной бэрээдэги кэһээччилэринэн буолар эбит буоллахтарына, билигин культурнайдык тутта-хапта сыдыаллар уонна үтүө суобастаахтык үлэлииллэр.

Комсомольскай оперативнай группа милиция эдэр доботоругар улахан комонү оҕороллор. Ого хоһун үлэтигэр эмиэ көмөлөөлөр. КОГ штаба киһибит үгэсүүлэри көрөр. Бырааһыннык күһнэригэр уулуссаларга уонна общественной миэстэлэргэ дьуһурустубалары күүһүрдэр.

Киһини бириэмэргэ бөлүөлөккэ общественной бэрээдэги кэһии ахсаана арылхабыт буоллабына, итиннэхэ комсомольскай оперативнай группа килэрбит кылаата улахан.

Эһиги үтүө кэскиллээх үлэһитигэр өссө ситиһинилэри бабарыт.

Г. ЗАХАРОВ.

Вьетнамга уонна Лаоска АХШ агрессиялааһынын тохтотуохха

ВДР атын дойдулардаагы дьыалатын министр Суан Туй Вьетнамга уонна Лаоска Женевадаагы сөбүлэһинилэри куруубайдык кэһии чааһынан телеграмматинан сибээстээн, ССРС атын дойдулардаагы дьыалатын Министр А. А. Громыко киһинэхэ 1964 сыл ахсынны 30 күнүгэр сурук ыттыт. Сурукка Советскай правительство АХШ агрессивнай дьайыларын түмүгэр үөскээбит билигин балаһыанньаттан дыкениннэ бэйэтин санаатын толору холбуур диин этиллэр.

Советскай Союз правительствота Сөбүрүү Вьетнамга уонна Индо-Китайга бүтүннүүтүгэр балаһыанньаны оннугар түһэрингэ уонна айылээхтик сүрүнүүргэ Женевадаагы сөбүлэһинилэри бары иһтэриэстээх государстволар кы-

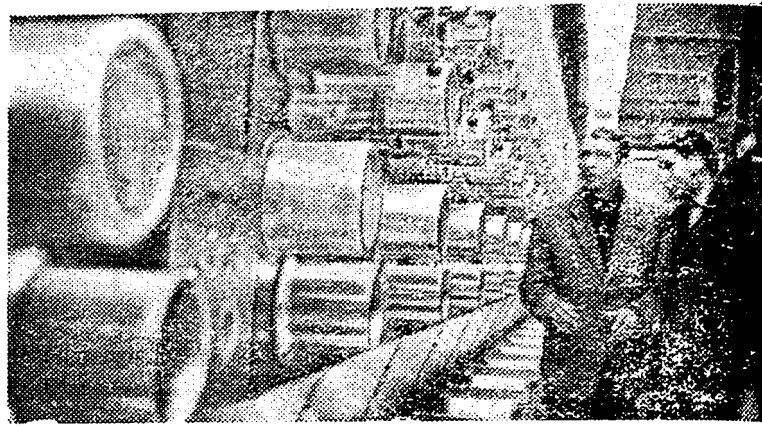
таанахтык тутуһуларын хаачыар наадалаабын диригник дьайэр.

Советскай Союз Вьетнам демократическай Республика территорията уонна көгүлэ тытылабыт буолууларын ута АХШ провокациялыр дьайыларын күүскэ сэмэлиир.

Сурук бүтүүтүгэр пролетар интернационализм принципин эрэллээгин быһытынан ССРС быраттым социалистическай дьу дьылыгыгар кыһаллыба олорон хаалыи сатаммыт, о ВДР-га агрессордар киһи тутуга суох буолуутугар уонна сүрөһитиыгар суудайарга соруу буоллахтарына наада буолар монү онорорго бэлэм диин этилэр.

(СССР).

ОХСУУЛААХ ТУТУУГА

Синтетическай утабы онорор Курскайдаагы комбинатка напроу онорууну сабалыырга бэлэм-

нэнэллэр. Монтажинитар уонна эксплуатационниктар, массыналары үлэлэтэн борубалыыллар. Тутуааччылар тутуу үлэтин ситэрэллэр.

СНИМОНКА: өрөр сыах маастара В. М. Потапов (уна) уонна Ленинградтаагы Карл Маркс аатынан текстильнэй уонна химическай массына тутар завод монтажинига В. И. Филиппов маастарыналары обкаткалыыллар. ССТА фотохрониката.

ХМЕЛЬНИЦКАЙ УОБАЛАС. Маастар-Подольскай оройуон «Россия» колхоз комсомольскай тэрилтэтэ 300-тэн тахса чилиэннээх. Киһилэр бэйэлэрин үлэлэринэн бэйэлэрин колхозтарын бааһын-дуолун ханаталлар. Ыччаттары үлэбэ тэрийээччинэн комсомольскай тэрилтэ секретара Николай Пастух буолар.

Ааспыт сылга колхоз 1100 гектар сүбүкүлэ ыһытын биридин гектарыттан 396-лыы центнер үүнүүнү ылбыта. Итиннэхэ комсомолецтар киллэрбит кылааттара улахан.

СНИМОНКА: Н. Пастух. ССТА фотохрониката.

Эбии аһылыгы сөбүтүөпкалааһын хаамыытын 1964 сыл ахсынны 31 күнүнээги туругунан (тоннанан)

С И Б И Д И Э Н Н Ъ Э

ХАҕААЙЫСТЫБАЛАР	Дробилка ахсаана	Талах мээккэтэ		Б э л э м н э н н э		
		Сезоннаагы эбэһээтэли- тибэ	Туолла	Дулба	Мутукча	Атын эбип чылык
«Правда» колхоз	3	1600	147.25	—	—	80
1. Павлов В. Т.	1	400	60.25	—	—	—
2. Марков Н. Е.	1	500	30.0	—	—	—
3. Дулов П. В.	1	700	57.0	—	—	80
Орджоникидзе аатынан	7	3200	251.0	—	—	—
1. Федоров В. Н.	1	350	52.0	—	—	—
2. Павлов В. В.	1	350	30.0	—	—	—
3. Архипов И. М.	1	350	12.0	—	—	—
4. Кузьмин П. И.	1	350	16.0	—	—	—
5. Кельдинов Н. Н.	1	537	70.0	—	—	—
6. Тарасов В. Ф.	1	350	20.0	—	—	—
7. Соломонов П. С.	1	350	50.0	—	—	—
Ленин аатынан	5	2000	264.3	—	—	29
1. Матвеев П. Р.	1	350	62.3	—	—	—
2. Антипин Н. П.	1	350	50.0	—	—	—
3. Тихонов А. В.	1	350	27.0	—	—	—
4. Михайлов П. В.	1	350	65.0	—	—	—
5. Протодьяконов Е. Ф.	1	350	60.0	—	—	—
«Якутская» совхоз	4	2400	549.9	—	9.0	21.9
1. Быков С. Р.	1	300	78.0	—	—	0.9
2. Харитонов Д. П.	1	300	138.0	—	—	12.0
3. Федотов Е. И.	1	300	138.8	—	—	7.0
4. Зотов М. А.	1	300	195.0	—	9.0	—
«Хатас» совхоз	5	1200	339.0	—	3.0	18.0
1. Харюзов Ю.	1	200	48.0	—	—	—
2. Борисов В. В.	2	400	166.0	—	—	—
3. Соколенко С.	2	600	125.0	—	—	—
«Ветам» совхоз	4	1600	197.0	—	—	—
1. Исаков В. Н.	3	1200	172.0	—	—	—
2. Никодимов	1	400	25.0	—	—	—
«Горнай» колхоз	2	800	—	4000	71.5	87.0
«Коммунизм» колхоз	—	—	—	2000	40.0	62.0
Управление үрдүнэн:	30	12800	1748.45	6000	183.5	318.0

Социализм дойдуларыгар

КООПЕРАЦИЯ КОМӨТҮНЭН

ПЕКИН. Кооперациялааһын түмүгэр Шанхай сорох предприятиялара ааспыт сылга үс көлөһөлөөх грузовиктары онорон таһаарыны 20 бырыһыан элбэттилэр. Ааспыт сыл абыс ыйыгар ити иннинээҕи сыл абыс ыйын кытта тэннээтэххэ мотоцикллары оноруу Шанхайга 43 бырыһыан улаатта. Шанхайдаагы завод билигин 4 араас көрүнгээх мотоцикллары онорор.

УЧУҮГЭЙ САБАЛААБЫН

ПХЕНЬЯН. Саага дьыл бастакы күнүн народнай Корея үлэһиттэрэ улахан производственной кыайынан бэлитээтилэр. КНДР илинни биэрэгин балыксытара бастакы күннээх соруудахтарын 200 бырыһыан толордулар. Ковоне шахтердара нуормаларын таһынан 1100 тонна чоуу хостоотулар. 1965 сыл бастакы күнүн соруудабын аһара толоруу туһунан республика атын предприятияларыттан иһитиннэриилэр эмиэ ылылыннылар.

(СССР).

2-й ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 о. тохсунньу 8 н. № 3,

БАЙЫАС, СУРУЙААЧЧЫ, УЧУУТАЛ

(Драматург С. П. Ефремов 60 сааһын туолла)

Б 353Һ33 Саха биллиилээх драматура Степан Павлович Ефремов 60 сааһын, литсратурнай-общественнай үлэтин 40 сыла туолла.

Драматург бэйэтин сүүрбэттэн тахса драматическай айымньыларын хаһан да үмүлүлүбүт чабылхай уобарастары биэрдэ. Степан Павлович үгүс айымньылар театрдар, Культура дьыалэрин уонна кулууттар сценаларыттан түспэт.

Суруйааччы олобун бүтүүнэ саҕаны, бастыһы олохтоһун, аастыт олох хаалыһыаннарын кытта охсуһуу, биһиги иннини хардыларбытын мэлэйдири суох гыныыга дьулуһуу буолар.

Кини сүүрбэһис сылларга суруйбут бастаһы айымньыта мэнэбэ «Эстибит эргэ, санаарбыт сага» дьин ааттаматаҕа. Ити кэмтэн ыла Степан Павлович Ефремов бэйэтин күүһүн бүтүүнүн төрөбүт норуотугар сулууспалааһын-

га биэрэр. Бэйэтин нэрэхсэбиллээх айымньыларын сага олобу туттааччылар көлүөнэлэрин иитэр уонна уонунан сыллар усталарыгар учууталынан үлэлиир.

Саха АССР искусстволарын үтүөлээх деятелэ, суруйааччы С. П. Ефремов Булгуннахтаахха олорор уонна орто оскуолаҕа учууталлыыр. Бэйэтин айар үлэтин салбаан ытар. Соторутаабыта сага пьесатын «Нөнүөһэ» суруйан бүтэрдэ. Сага пьеса ыччат олобур уонна кини быһыытыгар-майгытыгар анаар.

«Лена маяктара» хаһыат редакцията элбэх ахсааннаах бэйэтин ааҕааччыларын аатыттан юбилэри итиитик эбэрдэлиир уонна киниэхэ уһун үйэни, чэгиэн-чэбди доруобуйаны, айар үлэтигэр сага улахан ситиһиһи бабарар.

Мантан аллара суруйааччы сага пьесатыттан быһа тардыыны бэчээттибит.

Аанһын мэлдьи хатана сылдьар буолаар. Биһигини дэ биэр кыыс оҕо булан турар. Туох төрүттээбэ биллибэт. Оҕолоох да аҕата суоҕа дылы. Үнүрүүн киниэхэ манна биэр киһи сылай нэдиэлэ олоһон барбыта, аны билгин биэр киһини булсан киһэ киһэбэ ол кинитинэн сылдьар. Ол дьахтар кэлбитин кэннэ, мин биэр сабыс саҕа покрывалам сүттэ. Бука ол обургу учуттаҕа буолуо эбээт.

[Радион Иванович саҕа кэлэн турар]. Үнүрүүн биэр литрэлээх стеклянка үтүм бу кууһунаттан сүтэн турардаах. Бука эмэ ылбыта буолуо эбээт. Онон эн сэрэнэр

бириэмэтигэр бары ыһыллан хааллар. Дьэ утуйар, сынньанар саҕа, дэ киһи да киһи, табыс да табыс. Аан хаһан да сабыллыбат, хатаммат. Барыта аһаҕас. Ол курдук күн айы наһаас бөҕөбө олоҕобут.

Саха. Бу дойдуга киһи буолар дуу?

Маша. Дьэ киһи эрэ баар. Танца, мээчик. Оттон бу кинилэр хаһан утуйан, хаһан үлэлээн туох туһаны аҕалалларын билбэппин. Тураттан хата мин эрэйгэ бардым.

Саха. Кэбис иннэ дьэмэ, тетя Маша, эдэр ыччакка хайаан даҕа-

тахпын.

Сатырап. Мин этэrim биэр. Эйигин чахчы таптыыр, эийэхэ өйдүүн-санаалыын, эттин-хааннын бэринилээх киһини бул дьэммин.

Нөнүөһэ. (Үөннээхтик) 1050 куһаҕан буолуой, ол эрэри онук киһи көстөрө кытаанах буолуо.

Сатырап. Оттон бу эн иннигэр турар киһи эн санаабын, эн баҕабын толоруо суоҕа дуо? Нөнүөһэ мин атын дьонтон түгүм итэҕэй. Эн олоххун мин кыайан оноруо суох үһүбүн дуо?

1050 эн миигин тэйтэ сатыыгың. Нөнүөһэ. Мин бэйэм олоххун бэйэм оностуом. Онон мэхэ туох да көмө наадата суох.

Сатырап. Оттон мин эйигин олус таптыырым бэрт, эйигинэ суох олобум олох буолумаары гынна.

Нөнүөһэ. Оттон, мин эйигин таптыырым буолуо дуо? Ону эн тоҕо ыйыппаккын. Кэлтэччэ эн таптаатың да сөп дуо? Оттон мин дууһата, таптыыр сүрээ, сөбүлүүр, абааһы көрөр санаата суох киһибин дуо? Суох аны ойдонон турабын. Эн аҕаһың үөрэтэн турар, аны онук олоххо олоҕорборбун үчүгэй этэ. Чэ пока, аны эн биһики көрсүбэтэрбит да буоллар сөп буолсу.

Сатырап. Бэйэ баһаалыста бэрт кыратык тохтуу түс. Ол Петр Николаевич ээр буоллаххына, мин эийэхэ эпитим даҕаны, этэбин даҕаны. Кини мэхэ атас, доҕор буолбатах киһи. Эйигин субу кэбилээбит киһини ама мин ытыктыам дуо?

Нөнүөһэ. Бэйэ эн олус наһаалаама. Мин туох да буолан кэбилэнэ иликпин.

Сатырап. Эссе истиэххин бабардаххына кини төрүт акаары киһи.

Нөнүөһэ. Чэ сөп буолуо, ону эн мэхэ тоҕо кэпсиигин.

Сатырап. Иһит, мин эйигаттан туҕа да кистиэм суоҕа. Кини эн аҕан оҕонньор олоҕуру сыттабына харчы көрдүү сылдьыбатаҕа дуо?

Нөнүөһэ. Сырыттын. Онон эийэхэ туох наада?

Сатырап. Кини акаарыта онно сытар.

Нөнүөһэ. Бэйэ эн туох буолбут киһигиний? Ол мэхэ наадата суох киһибин буолбат дуо?

Сатырап. Суох наадалаах. Уһугун иһитин да ситэри иһит. Кини арастараататын сабынаары миигитан харчы көрдөөбүтэ. Онон мин харчы биэрбэтэбим. Соруйан сонньуу онгостон харчы Нөнүөһэ аҕатыгар баар дьэбитим.

Нөнүөһэ. Нүл..

Сатырап. Ону ол акаары кырдыктанан кэлэ сылдьыбыт. Оҕонньору бэргэллэп. Миигин киттиээри, билгин бука эийэхэ эппитэ буолуо, эбэтэр этиэ даҕаны, ол Сатырап субэтинэн сырыттым дьин. Мин иннэ эрэ гыныа дьэбэтэбим, таак оонньуу курдук эппитим.

(Бүтүүтэ бэчээттэннэ).

Н ө н ү ө н э

ООННЬУУР ДЬОНО:
Нөнүөһэ.
Вера Люба Нөнүөһэ доҕотторо.
Саха — студент.
Вася — агроном.
Радион Иванович — совхоз бухгалтер.

Маша — кини кэргэнэ.
Петр Николаевич — сулууспалаах.
Сатыров Прокопий Семенович — сулууспалаах, Петр Николаевич доҕоро.

УҔҮС КӨСТҮҮТЭ:
Совхоз. Уопсай дьэ куһыта. Дьэ ортотугар улахан плита. Истиэнэбэ хас да долбуур. Долбуурга чаанньыктар, көстүрүүлкэлэр атын даҕаны сэл-сэбиргэл.

Бэс ыйа. Эбиэт саҕана.
[Саха түгү эрэ көрдүүр. Электрической үтүг турарын көрөн бэлэм].

Саха. Ээ бу турар эбит. Дьэ өтүүктэнэбим. Уонна: аҕал үрдүк үүнүүнү дьин баран, түһүнэн кээһэргэ. Бэйэ эрэ штебселлэрэ ханан баарый? [Маша киһирэн көрөн турар]. Ээ, бу баар эбит. [Өтүүгүн разеткаҕа холбуур]. Чэ, билгин бэлэм.

Маша. Сэгээр, ити өтүүгү тоҕо эн ыллың, ээ?

Саха. Хайдах, сатаммат дуо?

Маша. Ити мин өтүүгүм. Көңүл суох ылар сатаммат. Алдьаннабына ким төлүөй?

Саха. Бырастыы гын. Мин билбэтэбим. Мин уопсай буолуо дии санаабытым.

Маша. Бу эн хантан кэлбит оҕобунуй, уопсай дии-дии туора ыал сэбин мэнээк ыла сылдьар? [Өтүүгү уста-уста]. Мантиганы харчыга турар ээ биһиэхэ.

Саха. Мин куораттан тахсыбытым бу совхозка практикаҕа.

Маша. Оттон ханна олохтоотулар?

Саха. Манна, Вася агрономга.

Маша. Бу туох буолбут салайааччыларый ээ? Туой киһиттэн ыйыппакка араас уолу кыһы си-мэн иһэллэр. Кыһалбата, эрэй ба-рыта мин үрдүбүнэн барыа. Са-һараары гыннаха эн батарбатах ааттаныа. Кини төрүт, бу холос-туой дьону кытта олоһон, күнүс да сынньана түспэт, түүн да аан-һа утуйбат.

Саха. Бэйэ-эрэ эн комендан-тын дуо?

Маша. Эссе комендант онго-стоорх гыммыт дии. Бу дьэбэ кэргэннээх мин эрэ баарбын уон-на бары холостуой уол. кыыс. Дьэ бэрээдэгин мин эрэ көрүөх-

тээхпин кинилэр буоллабына кы-һамматтар. Чэ, холобура бүгүн Вася агроном бу кууһунаны хо-муйар уочарата. Хомуллубатах. Арай мин эрэ хомуйдахпына сата-нар. Бу кууһуна сэлэ сэбиргэлэ барыта мизнэ. Бары тутталлар, бары ыһан кээһэллэр. Туттан ба-ран онугар уурар дьэни ким да билбэт.

Саха. Оччоҕо мин Вася ону-гар кууһунаны хомуйуом. Суокка ханнаһый?

Маша. Ол суокканы мин бэлэм-ниэхтээхпин дуо?

Саха. Оттон суокката суох хайдах харбыамый?

Маша. Тугунан да харбаа эбээт. Кинилэргэ сыпсыы, күрүүкэ, хо-муос, таас, рукомойник. Ону ба-рытын мин эһиэхэ булан биэриэх-тээхпин дуо? Барың, манна оло-рут тойоттору тутан көрдөөң ээ.

Саха. Кыһалбалаах дьыала буолбут. Тетя эн аатың кимий ээ?

Маша. Маша.

Саха. Тетя Маша, мин кууһуна-ны хомуйуом.

Маша. Көрүдөрү, кууһунаны уонна кирилизни бу нэдиэлэбэ эһиги сууйар уочараккыт.

Саха. Ничего, мин барытын хо-муйуом. Тетя Маша, мин субу кэллим эрэ. Суунан, тараанан ба-ран, уонна бүрүкэбин сорочка-бын өтүүктэнэн баран начальство-бар баран көрсүөм этэ. Кирдээх, таҕаһым бэрээдэгэ суох буолла-бына, бу хайа дойдуга бродягата сылдьар дьин аанһа ахтыахтара суоҕа. Эн баһаалыста өтүүккүн мэхэ уларыс. Мин маабын албас билбэккэ ылбыт эбиппин.

Маша. Дьоннооххун дуу суох дуу, хайа дьэкигиний?

Саха. Куорат олохтообобун. Дьонум бааллар.

Маша. Туохха үлэлиир дьонуй?

Саха. Аҕам биэр тэрилтэбэ на-чальниктыыр, ийэм буоллабына дьэ хаһаайката. Хайа, хайа өтүүк-күн хайыыгын?

Маша. Оттон ыллабың дии. Ал-дьатан кэбиһэйэбин. Онугар үчүгэйдик уураар.

Саха. Оо, алдьатыам суоҕа. Мин бэйэм монтербун.

Маша. Аатың кимий?

Саха. Саха дьэммин.

Маша. Саха, мин сэрэтэбин.

буолаар.

Радион Иванович. Маша, эмиз туҕу-туҕу кэспээн бардың. Ону эн дакаастыаң дуо? [Куукунаҕа ки-рэр. Сахага]. Бу эн хайа дьэки ыччаккыный?

Саха. Куораттан практикаҕа та-быстым.

Радион Иванович. [Сашаны ко-ро көрө, астымматах киһи бы-һытынан]. Тас көрүңүн эчи на-рына, куйата бэрт. Ол биһиги буорбут үлэтин кыһаахтыаң дуо? Биһиэхэ тоҕо харылаахтар, буор хара модороон дьонноор ордук туһалаах буолаллар.

Саха. Күүс кыайарынан үлэли-сатыам.

Радион Иванович. Аны киһи ба-рыта үлэлиэхтээх. Маша, эн хаһан дьэбээр киһэбин?

Маша. Бу эн туох буоллун. Аны батыһа сылдьан букатын тыһына-рымаары гынның дуу туҕуй?

Радион Иванович. Эбиэт чуга-һаата ээ. Уонна ити эн үт эһиги туһунан бу эдэр киһиэхэ таак кэп-сигин ээ.

Маша. Чэ, чэ ээ, Эн манна то-йомсуйума. Хонтуорабар тойом-суй. Бу куукуна мин дойдум. Саа-тар манна баҕас хотун буолуом эбээт. Ол хас сэлээччэ ол бу буолбутун айы, куттанан саҕар-бакка сылдьахпыт дуо?

Радион Иванович. Сэгээр, эн ити Маша сэнэнттэн, аҕыах бы-рыһанын көбүрэтэр буолаар. Ки-ни кыра собус омоннаах буолуо.

Маша. Бар дьэбээр киһи. Араас бырыһааннаах баҕастаах. Сааһын тухары киһини эрэ холуннара сылдьар идэлээх буоллаҕа.

Радион Иванович. Маша, чэ ки-рэн аскын бэлэмнээр, билгин оҕолор кэлиэхтэрэ. [Сахага]. Эн дуобаты оонньуу буоллаххына биһиэхэ киһирэн дуобаттыыр бу-олаар.

Саха. Солоннохпуна баһаа-лыста. Баһыбаны кытта киһирэн оонньуом.

Маша. Онон эмиз түүнү быһа оонньуу олоҕору, киһини утуп-пакка.

Радион Иванович. Дуобат баҕас мин дьыалам. Онон эн булкуһума [аа-дьоо тахсан барар].

Маша. Дьэ ити курдук. Дьу-кактарбыт бу киһи тура сылдьар

ны культурнай сынньалан наада. Оттон бу дьэбэ биһиги бэрээдэк оноруохпут. Режим оностоохпут, кытаанах дежурство олохтохпут, оччоҕо барыта үчүгэй буолуо.

Маша. Ким билэр. Туой сонун-нутугар араас бэрээдэги онго-тох буолуо да, үлэтэ, кыһалба-та барыта мэхэ буолар.

Саха. Тетя Маша, эн баар сын-һан. Суокка ханнаһый? Мин ити отүүк сылыһар дьэри куукунаны харбаан кэбиһиэм.

Маша. [Оһох кэнниттэн суокка-ны аҕалан биэрэ-биэрэ]. Бу суок-каны ылбытым аҕыах нэдиэлэ буолла. Элэйэн хаалбыт. Манна харчы барар дьин ким да толкуй-даан көрбөт быһылаах.

Саха. Ээ, бу суокка дьин хаа-лынһан сэл буоллаҕа дии. Биһи-ги складчина онгортон пылесос ылыахпыт. Да, үйэни кытта тэңгэ хаамыахтаахпыт.

Маша. Чэ үлэлиин да хайаан, уочараккытын да үчүгэйдик толор-доргут [Барар].

Саха. Дьэ буоллаҕа (Суокканы ылан харса суох дьэ мунукта-рыттан, остуол аныттан бөх бө-бөнү дьэ ортотугар муньар). Маша, сөлкө этэр, көр бу бука-тын харбаабат эбиттэр. Бэйэ оттон мин эһигини бэрээдэккэ үөрэтиэм. [Мунун аныгар түгү эрэ ыллыы ыллыы оһох кэннин дьэки барар. Таһырдыаттан Нөнүөһэ уонна Са-тырап киһирэллэр. Саха оһох кэннигэр киһирэн хаалар. Нөнүө-һэлээх кинини көрбөттөр].

Сатырап. Онон, Нөнүөһэ, мин тылбын иһиттин. Аны эн туох дииргин истиэххин бабарарбын.

Нөнүөһэ. Олус эмискэччэ бэрт Туох диирбин билбэккэ турабын.

Сатырап. Мин эн туһун дьэм-мин, түүн даҕаны утуйбат, күнүс да олоҕорбут буоллум. Эн кыһалба-лаах олоххун, эн үлэлээн сордо-норгун көрө-көрө сүрээбим ыл-дыар.

Нөнүөһэ. Эн мин үлэлиирбин сор диигин, оттон мин үлэбин улахан дьолго аҕабынан.

Сатырап. Аһаардас буолан ба-ран хайааххыный, кимин эийэхэ кэлэн көмөлөһөн, итэн аһатан биэриэй.

Нөнүөһэ. Онон эн түгү этээри гынабың? Мин инбэлиит буолба-

ААСПЫТ СЫЛ ахсынны ыйын үнүс декадата олус тымныйда. Биниги оройуоммутугар ахсынны ый 26 күнүттэн дыыл бүтүөр диэри сууккаба ортотунан 50—56 кыраадыс тымны буолла. Сорох күн 59 кыраадыс тымныа сырытта.

Ити күнүргэ оннообор күнүс 50—55 кыраадыс тымный-быта. Кэнники ааспыт 50 сыл устатыгар арай манник тымны быир эрэ күн 1950 сыллааха буола сымдыбыта.

Тымны күнүр буолан сөнүү түһүүтэ ый устатыгар баара-суоба 10 мм буолла. Ити хаар сүннүнэн ый бастакы анарыгар түспүтэ. Ахсынны 31 күнүгэр хаар халыга хонууга 27 см, ойуурга 32 см буолта.

Тохсунньу ыйга тымны 1—3 кыраадыс намтыра күүтүлэр. Хаар түһүөбэ.

АРБААТТАН уонна Илентэн ССРС-ка сылдьар элбэх ахсааннаах ыалдьыттар быраабыла күрдүк Советскай дьон үчүгүйдик таннар, аһыыр буолбуттарын, до-руобайдык, чэбдиктик тутталларын бэлиэтии көрөллөр. Ыораттан ордук көстүмтүө буолааччы. Ол гынан баран, социализм дойдутун олохтоохторо бэйэлэрэ ылар реальный дохуоттара төһөнөн үрдээбитин уонна табаарынан хайдах хааччыллар буолбуттарын бэйэлэрэ да билэллэр.

Экономика уонна норуот тутуута үрдээһинин көрдөрөр—эргэни да ылан көрүүбүт. Табаар эргийитин тэтимэ үүнүүтүнэн ССРС сайдыылаах капиталистическай дойдулары ыраабынан куотта. Советскай государство эргизин кээмэйэ билигин сэрии иннинээ-51 таһымтан 4 төгүл кэринэ үрдүк. Сөбөтох кэнники 15 сылга дойду иннинээ-51 эргизин кээмэйэ быһа холуйан 250 бырыһыан улаатта.

Норуот наадыһыта итинник үүнүүтэ бастатан туран чэпчэки станоктары, массыналары уонна аһылык индустриятыгар сырьену биэрэр индустрия түргэнник сайдыбыттан буолар.

Производство средстволарын

ордук чорботон сайыннарыы — бу экономической сокуон, бу сокуону социалистической общество производствоны быстала суох түргэн тэтиминэн кэнэтэр туһугар туһанар.

Ол эрэри, социализмга чэпчэки уонна ыарахан индустриялар хабааннаһыла бастайааннай, уларыбакка турар буолбатах.

Производство средстволарын онорон таһаарар промышленность үрдүк таһымга диэри сайдан, туттуллар табаардар онорууларга түргэтээтэбинэ уонна нэилиэннэ толору хааччыллар буоллабына, ол кэнниттэн уйгу-бийан үөскээтэбинэ ыарахан индустрия сагалы суолунан сайдар кэмэ үөскүөбэ.

Ол күрдүк сэрии иннинээ-51 пятаетка сылларыгар (1929—1940) производство средстволарын үүнүүтүн сыллаабы орто тэтимэ туттуллар предметтар үүнүүлэриттэн 1,7 төгүл үрдүк этэ. 1953 сыл кэнниттэн ити хабааннар чү-

гасыһылаа күүһүнэ. Билигин ыарахан промышленность сайдыытын тэтимэ 1,3 төгүлгэ тэн, оттон 1965 сылга кини өссө ордук намтыаба.

Норуот хаһаайыстыбатын 1965 сыллаах былааныгар манник сорук туруоруллар: тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын уонна норуот киэниик туттар табаарда-

йаба суогу онорор.

Ыарахан индустрия нэилиэннэ-51 табаардары онорон таһаарыга сага оруоллара манниктар: бастакытын, массына, онорор заводтарга улам элбэх массыналары, станоктары, тыа хаһаайыстыбатыгар, текстильнэй трикотажнай, швейнай, атах таһаар уонна аһылык промышленностарыгар элбэх оборудованиелары онорон биэриитэ, иккиннэн — массынаны тутар, электротехническэй онтон да атын ыарахан индустрия предприятиелара, ол иһигэр, обороннай предприятиелар сылан-сыл ахсын культурнай олоххо аналлаах оноруулары, ол иһигэр радиоприемниктары, радиоллары, телевизордары, тагас суулар массыналары, пылесос-тары, холодильниктары, чаһы-лары, велосипедтары, мотореллардары, легковой автомашиналары уонна да атыттары онорон таһаарыны улаатыннарыла.

1965 сыл былааныгар 1964 сыллаабыр тыа хаһаайыстыбатыгар уонна химическэй промышленностка, ону таһынан чэпчэки, аһылык, балык промышленноһын сайдыыларыгар улахан үп көрүлүннэ.

1965 сыл былааныгар бары хаһаайыстыбалар, чуолаан промышленность үлэһиттэрэ бородууксуйа хаачыстыбатын тупсарар сорукутаахтары ыйылына. Социалистической общество нэилиэннэ атылаһар дьобура куруутун уонна түргэнник үүнэн иһитигэр ити проблеманы быһаары улахан суолтаах. Онон предприятиелар үлэлэрин сыаналаһынга кылаабынай көстүүнэн оноруллар бородууксуйа хаачыстыбата буолуо-ба. Хаачыстыба туттуу үрдүк көрдөбүлүгэр уонна аан дойдутаабы техническэй таһым кордорүүлэригэр эппиттэһтээх.

М. МАКСИМОВ,
БСА комментатора.

ССРС чэпчэки уонна аһылыгын промышленноһа 1965 сылга

Производство средстволарын онорон таһаарар промышленность үрдүк таһымга диэри сайдан, туттуллар табаардар онорууларга түргэтээтэбинэ уонна нэилиэннэ толору хааччыллар буоллабына, ол кэнниттэн уйгу-бийан үөскээтэбинэ ыарахан индустрия сагалы суолунан сайдар кэмэ үөскүөбэ.

Ол күрдүк сэрии иннинээ-51 пятаетка сылларыгар (1929—1940) производство средстволарын үүнүүтүн сыллаабы орто тэтимэ туттуллар предметтар үүнүүлэриттэн 1,7 төгүл үрдүк этэ. 1953 сыл кэнниттэн ити хабааннар чү-

рын онорууну биллэрдик кэнэти, норуот туттар табаардары оноруу тэтимэ үүнүүтүн производстводо средстволарын оноруу тэтимэ үүнүүтүгэр чугаһатыы.

Дьиннээх дьыалатыгар ити манник буолуо-ба: ССРС бүтүүн промышленноһын бородууксуйатын үүнүүтэ сылга 8,1 бырыһыан буолуо-ба, 1964 сылга 7,8 бырыһыан этэ. «А» группа (производство средстволара) 8,2 бырыһыан үүнүөбэ, эбэтэр 1964 сыл тэтимин саба буолуо-ба. «Б» группа (туттуу табаардара) ордук улаатыа-ба, эбэтэр 1964 сылга 6,5 бырыһыан үүнүүтэ буоллабына быйыл 7,7 бырыһыан үүнүөбэ. Ордук түргэнник аһылык промышленноһын бородуукталарын оноруу улаатыа-ба. Бурдук, арылаах культуралар, саахарнай субүөкүлэ, хортуоппуй, оворуот астарын үчүгэй үүнүүлэрэ аһылык бородуукталарын онорууну 1964 сылга тэннээтэххэ 10 бырыһыанынан улаатыннары хааччылаахтара.

Таһаары өрүү 9 миллиард 220 мөлүүөн метр, трикотажнай тагастар — 922 мөлүүөн устуука-ба, атах тагастара — 477 мөлүүөн паараба тийиэхтэрэ. Билигин ССРС нэилиэннэ биридии киһитигэр тиксинэн таһаары Италияабыр элбэ-51, ГФР сабаны, атах таһаары Франциятаабыр абы-

Драматург С. П. Ефремовка

Эн пьесан «Ини-бии»
Туруобуттан аатырбыккын,
Дьолу кытта ини-бии
Төрөөбүт быһыылааххын.

Булгуннахтаах булгуннабар
Буруон бур-бур тыккырастыыр,
Уолпускабар күөх Ленаба
Эн мотуоркан татыгырыыр.

Эн олобун трагедия,
Комедия да буолбатах,

Кини үтүө эпопея,
Алта-уон хартыналаах!

Ол иһин да үбүлүөйгөр
Үрдүк бочуот, үрдүк чияс,
Эбэрдэли кэллилэр
Саарбах Сааба, Дьийбэ Лэкиэс.

Табыллыбыт пьесабын
Көрбүт курдук айкалааннар

Көрөөччүлэр кулууп ахсын
Бүгүн ытыс таһыналлар.

Драматург, киэн тутун, үөр.
Эн хас сана пьесабар
Туруорааччы режиссер
Муударай олох буолар.

Лоп курдук сүүс премьеран
Ньиргэрдээхтик барарын
Эн баттабын кырыаран
Көрүөххүн бабарарын.

Иван ГОГОЛЕВ

Семен ИЛЬИН

АЛТА УОН СААСКЫН ТУОЛУУГУНАН!

С. П. ЕФРЕМОВКА.

Түөспүт иһин
Түгэтин булларбатах
Төрөөбүт санабытынан,
Баспыт иһин
Баайа барамматах
Барса тылбытынан
Айхаллыбын
Алта уон сааскын туолуугунан,
Аан дойдуну анаарбыт
Алгыстаах бу чааскынан!

Дьоллоох суолун тутан,
«Эстибит эргэттэн,
Сандаарбыт санаттан» сабалаан,
Эргэ былааһы элктээбитин,
Сага олобу уруйдаабытын.
Онтон ыла
Осхорго оуустарбат
Улахан олобун сабаламмыта,
Кэтиккэ тэптэртэбт
Кэтибэт сааһын сандаарбыта.

Хара-бараан түүнүргэ
Хамсыыр хартына курдук,
Хаамсан кэлбит,
Хараххар көстүбүт
Уобарастарын
Тизгэнэр — кулууп,
Дьылэрэ — театр.

Көрүннүктэри, көлдүүнэри
Күлэн-күлэн,
Күл онорон көтүтэллэр.
Хобуоччулары, хоргустары
Хооруйан — хооруйан,
Хоһуун сүрэхтииллэр.
Албыннары, уоруйахтары
Аалан-аалан,
Албастарын билиннэрэллэр.
Биһирэмнээх геройдарын
Бэртэр бизэк оностоллор,
Үтүөлэр холобур тутталлар.

Урут эппиттэригэр дылы,
«Оччугуйтан улууга биир хардыы».
Олор, пьесаны, комедияны
айталыы,
Умуллубат уотунан сырдыы!

Үөрэнээччилэр күрэхтэһиилэрэ

ПОКРОВСКАЙГА тохсунньу 3—6 күннэригэр оройуон орто оскуолаларын үөрэнээччилэрин остуол тенниһигэр, саахыматна уонна дуобакка хамаанданан күрэхтэһиилэрэ буолла. Быйылгы күрэхтэһиигэ Покровскай, Булгуннахтаах, Хатас уонна Бэрдьгэстээх орто оскуолаларын спортсменнара кытыннылар.

Ордук хатыһылаах күрэхтэһии Покровскай уонна Бэрдьгэстээх оскуолаларын дуобатчыттарын икки ардыгар буолла. Ол биллэр. Ити оскуолалар хамаандаларын дуоматна маастарга кандидаттар П. Самойлов, С. Исаков эрчийэн бэлэмнээбиттэрэ. Хамаандалар тэн 6,5 очкуну ыллылар. Оонньоонун хаачыстыбата үчүгэинэн кыайы Покровскай оскуолатын эдэр дуобатчыттарыгар ингэрилиинэ. Үһүс миэстэ-51 Булгуннахтаах оскуолатын дуобатчыттары табыстылар. В. Гаврильев (Булгуннахтаах), К. Егоров (Покровскай), М. Петасова (Бэрдьгэстээх) бэйэлэрин дуоскаларыгар чемпионнаатылар.

Покровскай оскуолатын саахыматчыттары сөччө улахан эрэй суох бастакы миэстэ-51 табыстылар. Иккис миэстэ-51 Булгуннахтаах, үһүс — Бэрдьгэстээх оскуолаларын саахыматчыттары

табыстылар. К. Рафаилов, Р. Борисов (Покровскай), Н. Борисова (Булгуннахтаах) бэйэлэрин дуоскаларыгар бастаатылар.

Остуол тенниһигэр Бэрдьгэстээх орто оскуолатын IX кылааһын үөрэнээччитэ Я. Татаринот тэннээбин булбата. Кини оскуолаба 35 оболлох теннис секциятын салайар. Кыргыттар ортолоругар Хатас оскуолатын үөрэнээччилэрэ Т. Филиппова уонна Р. Сысоева бастаатылар.

Кыайылаах хамаандалар уонна биридии дуоскаба бастаабыттар дипломнарынан уонна грамоталарынан нагараадаланылар. Үөрэнээччилэр республикатаабы күрэхтэһиилэригэр оройуон хамаандата сүүмэрдэннэ.

П. БОРИСОВ.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

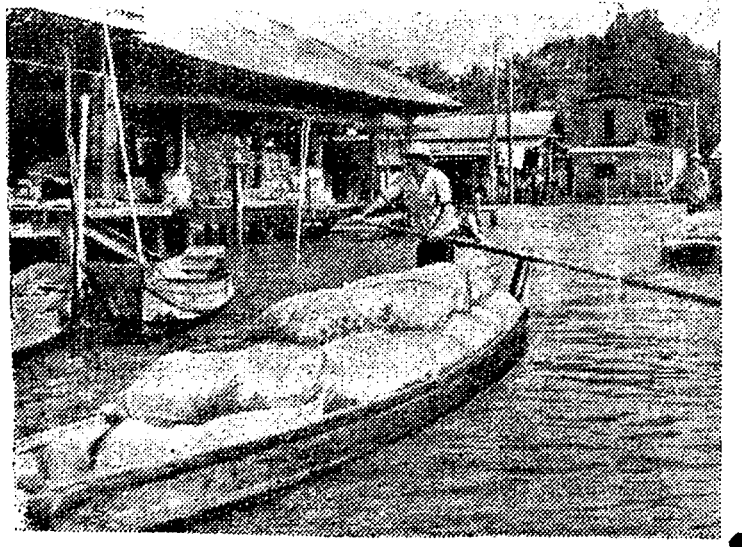

ИМПЕРИАЛИЗМЫ УТАРЫ, ТУТУЛУГА СУОХ БУОЛУУ ИҢИН

ДЖАКАРТА. Дойду уонунан тыһыынча үлэһиттерин бэйэтин кэикэтигэр холбуур Индонезия неби хостооччуларын профсоюзун комитетын сессията буолан бүттэ.

Сессияба биһир санаанан ылыныллыбыт резолюцияба дойдуга үлэлиир арбааны нефть монополияларын бүтүүнүн национализациялырга модьуйуу этилиннэ. Сессия уураабыр бу хардыы Индонезия экономической уонна политической тутулуга суох буолуутун бөбөргөтүүгэ дьонуннаах кылаатынан буолуохтааба бэлиэтэнэр.

(ССТА).

ТАИЛАНД. Элбэх ахсааннаах ханааллар уонна боротуохалар Бангкок уонна кини тутатын сылдыһар сүрүн суолларынан буолаллар.

СНИМOKKA: ханаал устун рини таһыы.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Бытыллар сурукка арааспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах. Орджоникидзевская оройуоннаабы типография. Тиража 2740. Сакааһын № 3.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покровскай бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рз. ТЕЛЕ-ФОННАР: редактор—1-62, редакторы собу-йааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук от-дела—1-46, уопсай—2-66.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевской оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа

Тэхсара 3-с сыла,
№ 4 (399).

1965 с. тохсунньу 10 күнэ.
БАСКЫННААНА.

Сыаната 2 харчы

Учууталлар уонна общественность представителлэрин оройуоннаабы конференциятын кыттыылаахтарын оройуон бары предприятиеларын, оскуолаларын, тэрилтэлэрин коллективтарыгар, колхозтаахтарыгар, совхозтар рабочайдарыгар Ы Н Ы Р Ы Ы Т А

Учууталлар уонна общественность представителлэрин оройуоннаабы конференциятын кыттыылаахтара ССКП райкомун секретара Е. П. Васильев «Ойону итинигэ оскуола, төрөппүттөр уонна общественность соруктарын туһунан» дакылаатын истан уонна дүүүлэһэн баран, үүнөн иһэр ыччаты итин коммунистическай тутуу соруктарыттан биһир дьонуннаахтара буоларын бэлэтинбит, ити соруу ситиһиннээхтик быһаарыы Советскай общество ииники дьылбата, төрөппүттэр дьоллору уонна үөрүүлэрэ быһаарылларын ойдуубут.

Оскуолалар итэр-үрөтөр үлэлэригэр билигин баар бодон итэвэстэр, итэр үлэрэ биһир дьулуур суоба, ол түмүгэр сыл айы элбэх ахсааннаах үөрэнээччилэр кылаастарга иккис сылга хаалыылара, бүтүүн үөрэхтээһин туһунан Сокуон ситэтэ суох толорулуута, үөрэнээччилэр ортолоруттан дьиссиплиниини куруубайдык кэһиннэр таһаарыллыылара биһигини дьиксиннэрбэт, барыбит болломтотун тарпат буолуон сатамат. Ити барыта оворору итин боппурдуһугар оскуола, кэргэн уонна общественность биһир үлэлээһиннэрэ суобунан быһаарыллар.

Оскуолаларга үрөтөр-иитэр үлэни быһаарыылаахтык тупсарыы, үөрэнээччилэр иккис сылга хаалыыларын мунутуурдук аччатыы оскуола, кэргэн уонна общественность бары биһир тоһуунан оскуола, кэргэнгэ итин үлэни ытталларыттан улахан тутулуктаах диэн конференция ааһар.

Конференция тутуу матырыйаалларын Покровскайдаары заводун рабочайдарын уонна 1 №-дээх Покровскай VIII кылаастаах оскуоланын учууталларын коллективтар оройуон бары промышленнай предприятиеларыгар, колхозтарыгар, совхозтарыгар таһаарыт ыгырыыларын биһир санаанан биһир уонна ити ыгырыыны бүтүүн ойуурга ыгырар.

Оройуон оскуолаларын материалнай базалара ситэтэ суобун, оскуола дьэлэрин тутуу мөлтөхтүк ытылларын, интернаттар уонна сорох оскуолалар дьэлэрэ бүгүгү күн кордубулларигэр эппиэттэбэтэрин конференция бэлэтинир. Оройуон оскуолалара хас сыл айы оттук маһынаа хааччылыыга улахан ыарахаттары корсоллорун үрдүнэн колхозтар, совхозтар уонна предпринималар салайааччылар оттук маһы бэлэмнээһин уонна таһыы былааннарын толорботор. Оскуолалар итэр системаларын, учууталлар оворор дьэлэрин тутуу хаачыстыбата суох ытыллар чаччылар баарын конференция ыйар.

Ити үөнэ этилибиттэргэ олобуран учууталлар уонна общественность представителлэрин конференциялар предпринималар, тэрилтэлэр, колхозтар, совхозтар салайааччыларын болломтолорун оворору итингэ оскуолаларга күнүтэ көмөлөһөлөрүгэр уонна киһилэргэ болломтолорун

ууралларыгар ыгырар.

ССКП Кини Комитетын бэс ыйынаабы Пленума биһирдин учууталлар үөрэнээччилэри идейнэй оттуһун итинилэрин тупсарыыга болломтолорун күүһүрдэри модьуйар. Үгүс учууталлар бэйэлэрин үлэлэригэр үрөтинини уонна итинни таба дьүөрөлөһүннэрбэттэр. Бастык оскуолалар үлэлэрин опыта үрөтөр үлэ ситиһинтэ үрөтин уонна итин үлэ ньымаларын баһылааһын түмүгэ буоларын туһунан этэр.

КОНФЕРЕНЦИЯ МАНЫК ДЬААЛЛАРЫ
ОЛОХХО КИЛЭРИНГЭ СУБЭЛИН:

— хас биһирдин предпринималар, тэрилтэлэр, колхозтар, совхозтар, биһиргээдэлэр, сыахтар ахсын оскуола уонна кэргэнгэ көмөлөһөр коммисиялары тэрийтиргэ;

— предпринималар, тэрилтэлэр, колхозтар, совхозтар, биһирдин биһиргээдэлэр, сыахтар оскуолалары, туспа кылаастары уонна биһирдин үөрэнээччилэри шефтэһинилэрин тэрийэргэ;

— производство бастыгынара, коммунистическай үлэ ударниктара оворору итингэ кытталларын ситиһэн туран, киһилэр үөрэнээччилэргэ сылдан көпсөтэллэрин тэрийэргэ;

— оскуолалар материалнай базаларын бөбүгүтүгэ быһаччы көмөнү оворорго, оскуолалар, физическай саалалар, үрөтөр мастарыскайдар, интернаттар дьэлэрин тутууга эһин үбү буларга, оскуолалар өрөмүөннэрин үчүгэй хаачыстыбалаахтык кэмгэр ытан бүтэрэргэ;

— үрөх дьыла бүтүүтүгэр оскуолалар ол буордарыгар сылаары оттор мас 75 бырыһыантан итэвэһэ суоба таһылаан бүтэрин ситиһэргэ;

— оскуолалар уонна оро тэрилтэлэрин дьэлэрин тутууну киһиник тэһитэргэ;

— оворору итингэ сүрүн күүһүнэн учууталлар буолааларын бэлэтээн туран, учууталлар бэйэлэрин билиһиннэрин үрдэтиннэрин уонна үрөтин-иитин хаачыстыбатын тупсаралларын модьуйарга. Учууталлар бэйэлэрин маастарыстыбаларын баһылаан туран иккис сылга хаалларыны мунутуурдук аччатыах тустаахтар.

Учууталлар уонна общественность представителлэрин оройуоннаабы конференцията оройуон учууталлара, норуот үрөбүриинин атын бары үлэһиттэрэ общественность көмөтүгэр уонна киһи күүһүгэр тирэһирэн, оворору коммунистическайды итингэ уонна киһилэри Ийэ дойдуга бэриһиннээх дьон оворон таһаарыыга ССКП Программатта, ССКП РК от ыйынаабы Пленума туруорар соруктарын ситиһиннээхтик олоххо киллэрингэ бэйэлэрин күүстэрин-билиһиннэрин, опыттарын ууруохтара диэн бигэтик эрэнэрин биллэрэр.

(Ыгырыы учууталлар уонна общественность представителлэрин оройуоннаабы конференциятын кыттыылаахтарынан ытылына).

ПРОПАГАНДИСТАР СЕМИНАРДАРА

ССКП райкомун идеологическай отдела пропагандистар биһир күүнээх семинардарын ытыта. Семинарга пропагандистары сэргэ партийнай тэрилтэ секретардара барыта 40-ча киһи сырытта. Семинарга Ленин аатынан колхоз пропаганда Н. С. Васильев, Тинт-Арыттан — М. А. Филиппова, «Правда» колхозтан — С. Н. Слепцов, «Якутская» совхозтан — И. К. Местников курдук бастык үлэлээх пропагандистар кэлбиттэр.

Политическай үрөх дьылын программатын VII—X темаларыгар сеп түбэһиннэрэн: «Партия туһунан марксистскай-ленинскэй үрөх, ону ССКП Программатыгар сайыннарыы» диэн темага ССКП райкомун секретара Я. Л. Горнаков, «Историческай процесска маасса уонна личность оруолларын туһунан марксистскай-ленинскэй үрөх» диэн темага партия уобаластаабы комитетын лектора В. С. Петров лекциялары аахтылар.

Ону таһынан билигин биһиргээ капиталистическай дойдуларга рабочай кылаас охсуһуутун, пролетариат үүнэ иһинин, рабочай кылаас охсуһуутун формаларын уонна ньымаларын туһунан лекцияны ССКП обкомун лектора Н. В. Федотова, «Билигин биһиргээ национальнай бөхсөлөнүүлээх хамсааһын» диэн темага партийнай-государственной хонтуруол комитетын председателэ М. Н. Чусавской аахтылар.

Пропагандистар ытар занятиеларыгар уонна семинардарыгар олус наадалаах матырыйааллары ыттылар. Үлэ опытын атастаһыннарыыны, пропагандистарга быһаччы сүбэлэри биһирини тэрийбит буоллар семинар оссэ ордуу туһалаах буолуоба хаалла.

Г. ЗАХАРОВ.

ТОХСУНЬУГА БҮТЭРИНЭХТЭРЭ

ОРДЖОНИКИДЗЕ аатынан колхоз Дьуратаабы производственной участкаһын тутуутун үлэһиттэрэ алыһыт сылга үчүгэйдик үлэлээтилэр. Биһиргээдэ болуотунууктара 20 тонна оворуот аһа кутуллар овохсепришницаны уонна 20 трактор турар гараһын тутан үлэрэ киллэрдилэр.

Биһиргээдэ үлэһиттэрэ тохсуньу ыйга ньирай хотонун тутан бүтэрэргэ сорукутанылар. Болуотунууктар сым маһнайгы күнүттэн үрдүк таһаарылаахтык үлэлээн эрэллэр.

Н. КАПИТОНОВ.

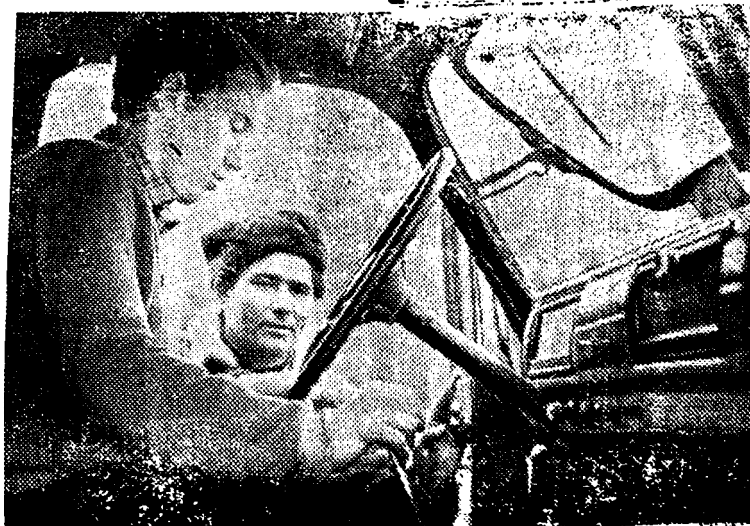
БИИР ОСКУОЛАБА

МОСКОВСКАЯ УОБАЛАС. Бу оскуолаба үөрэнээччилэр барыны бары бэйэлэрэ оворорго дьулуһаллар. Үлэни таптыыллар уонна сатыыллар. Барвихинскай орто оскуолаба дьингээх тыа хаһаайсытыбатын механизированнай предприниета тэрилинэ. Оворор илиилэрин күүһүнэн бензохранилище, теплица, автотракторнай парк, слесарнай уонна столярнай мастарыскайдар тутулуннулар. Үөрэнээччилэр дэгиттэр идэни баһылыллар, массыналары салайа үөрэнэллэр, сире оворуу агротехникатын үрэтэллэр.

Сайын үөрэнээччилэр чугастаабы колхозтар уонна совхозтар баһыналарыгар үлэлээбиттэрэ уонна хортуоппуй, кукуруза, оворуот аһын үрдүк үүнүүтүн ылбытара. Үлэлээн ылбыт харчыларынан оскуола трактордарыгар, массыналарыгар саппаас чаастары, араас оворудованиелары, спортивнай инвентардары атыластылар.

Оскуола үөрэнээччилэрэ хонуу сааскы үлэлэригэр бэлэмнэниини киһиник ытталлар.

СНИМОККА: XI кылаас үөрэнээччитэ Юра Пылаев автомаши-

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун ЫЙААБА

САХА АССР ОСКУОЛАЛАРЫН ҮТӨЛӨӨХ УЧУУТАЛЫН ААТЫН С. П. ЕФРЕМОВКА ИГЭРЭР ТУНУНАН

Норуот үрөбүриинигэр үтөлэрин иһин уонна төрөбүтэ 60 сыла туолбутунан сибээстээн Орджоникидзевскай оройуон Булгуннаах орто

оскуоланын учууталыгар Ефремов Степан Павловичка Саха АССР үтөлөөх учууталын аатын игэрэргэ.

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ А. ОВЧИННИКОВА.
Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Секретара С. СОСИН.

Якутскай к., 1965 сыл тохсунньу 7 күнэ.

Обону иити барыбыт дьыалата!

Учууталлар уонна общественность представителей оройуоннаабы конференцията

САҢА ДЬЫЛ эрэ иһинэ тутуу матырыйаалларын Покровскай-дагы заводун рабочайдарын коллектива уонна I №-дээх Покровскай VIII кылаастаах оскуолатын учууталлара кotoхнот бачымнарыгар улахан суолта бэрилиннэ. Бачымны ойуочтулар баар буолулар. Оройуон оскуолаларын учууталларын уонна общественнай тэриятэлэр представительларын конференциялара ытытыллына. Конференцияда учууталлар,

колхозтар, совхозтар представительлэрэ, предприятиелар, тэриятэлэр салайааччылар уонна партийнай тэриятэлэр секретардара кыттыллылар.

Коммунистическайды иитингэ биһир булуурдаах буолан учууталлар уонна общественность представительлэрэ оролору иитин боһуоргоһун бары өттүнэн ырытан дьүүллэстилэр. Оролору иитингэ төрөппүттэр уонна обществен-

ность орооллара ыйылынна. Тыл этэччилэр хас биһирдирэ бэйэлэрин баа санааларын толору этэргэ уонна туһалаах этиһин киллэрэргэ сорунулар. Буолумна дараны. Партия уонна правительство оролору иитингэ улахын бол-бомтотун уураар бириэмэтигэр, үөрэтэр-иитэр үлэбэ ситиһинилэри оскуола общественности уонна төрөппүттэри кытта сибээһи бөбөр-гөһүнүт оскуолалар коллективтара ситиһинилээх буолаллара биллэр.

дук, ким эрэ кэлэн оскуолалар-бытын тутан биэриэ дьэн күүтүө суохтаахпыт. Тутууну ытытыны бэйэбитигэр ылыныахха. Онтон атын кыах суох.

Учууталлары олох-дьаһах өт-түһүн хааччыйыы олус мөлтөх.

Учууталларга олоһор дьэни биэрбэттэн сорох учууталлар ба-ран хаалаллар. Ити барыта оскуо-лалары уонна учууталлар олоһор дьэһэлэри тутууну общественность күүһүнэн ытытары модьуйар.

4. ТӨРӨПҮТТЭР КӨБҮЛЭЭНИННЭРИН ӨЙҮӨХХЭ

ОҮ VIII КЫЛААСТААХ оскуо-латын төрөппүттэрин комитетын председатели Н. М. Дьяконов ос-куола үлэтигэр көмөнү оҕорууга төрөппүттэр комитеттара туюх үлэ-ни ыппытын туһунан кэлэстэтэ. Ол эрэри, оскуола материалнай базатын ханатыгы өссө дараны кыра оҕоһулунаа диир кини. Тө-рөппүттэр бэйэлэрин күүстэринэн оскуолага улахан көмөнү оҕорор былааннахтар, диир итинтэн сал-гыы таб. Дьяконов. Төрөппүттэр көтөбөр көбүлээһиннэрин опы-най-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба салайааччыларга өйдөөбөттөр. Ки-нилэр атын тэриятэлэр оскуола-ларга оҕорор көмөлөрүн курдук көмө оҕорор кыахтаахтар.

Төрөппүттэр комитеттара бы-

һыа оскуолага физическэй саала-ны тутан биэрэргэ быһаарыллыа. Тутуу маһа бэлэмнэ сытар. Билигин ити маһы таһыахха уон-на тутууну саралыахха наада. Итиннэхэ хаһаайыстыба салайаач-чыларга транспортынан көмөлөһө-лөрө эрийиллэр.

Ону таһынан, оскуолалар э-гэ дьэһэлэрин аһыааттарын ула-рытыахха наада. Оскуолага атын эбиилик тутуулар суохтар. Тө-рөппүттэр оскуола дьэһэлэри ол-буордааһыны бэйэлэрин күүстэ-ринэн ытытарга быһаарыллылар. Оттон оскуола дьэһэлэрин өрөмү-нээһинигэ улахан көмө, төрөппүт-тэр көбүлээһиннэрин ойүүр наа-да.

5. ҮЛЭ АРААС КИЭҢНИК ФОРМАЛАРЫН ТУТТУОХХА

ДЬАХТАЛАР ОРОЙУОННААБЫ советтарын председатели А. Р. Его-рова бэйэтин этиһитигэр төрөппүт-тэри кытта үлэ бастыҥ опытта-рыгар тохтоото. Кини дьахталлар Советтарын бары чилиннэрин оҕону иитингэ активнайдык кыт-тыларыгар ыгырар.

— Ийэ обону иитингэ биһир сү-рүн күүһүнэн буолар, — диир А. Р. Егорова, — ол эрэри, оро-ну иитингэ уонна тус бэйэлэрин олохторугар-дьаһахтарыгар кы-һааһылат ийэлэр бааллар. Дьах-таллар советтара төрөппүттэр ор-толоругар өйдөтүү үлэни ытыах-таахтар. Бу үлэбэ төрөппүттэр комитеттарын, олохтоох Советтар депутаттарын туһаныахха наада.

Ханна төрөппүттэри кытта үлэ үчүгэйдик туруоруллубут сиригэр, обону иитингэ, төрөппүттэр эп-пинэтиннэстэрин үрдэтигэ үлэ араас көрүҥнөрө туттулаллар. Холбоһура, «Бу дьэһэ кыһаран сыаналаах үөрэнээччи суох» дьэн плакат саайаллар. Туйгунуук үөр-нэр уонна үөрэхтэригэр ситиспэт оролор олоһор дьэһэлэригэр ити-тэн да атын араас бэллэлэр — араас өгнөөх былаахтар уо. д. а. ыйаналлар.

Сорох бастыҥ учууталлар са-йыгыны бириэмэрэ оҕо площадка-ларын тэрийэн, туһааннаах иитин үлэни ытыталлар. Общественай тэриятэлэр үлэһиттэрэ уонна

биһирдирэни коммунистар иитин-ни бытааннык ылынар оролору шэфтэһинилэрэ тэриллэр. Итиник иитин үлэ сорох бастыҥ ньыма-ларын уонна опыттарын билиги эмнэ тутууохпугун наада.

* * *

КОНФЕРЕНЦИЯ кыттылаахха-ра оролору үрдүк билиилээх, үлэ-ни таптыыр, сэмэй быһыылаах-майгылаах гына иитингэ элбэх сыаналаах этиһэлэри киллэрдилэр. Кинилэр иччаты иитингэ учуу-таллар, төрөппүттэр уонна общест-венность биһир булуурдаахтарың көрдөрдүлэр.

Учууталлар республикатаабы VI съезтарыгар делегаттарынан 28 киһи быыбарданна.

Д. ЗЯНОВ.

Оболору уонна
иччаты иити ба-
рыны хабар күүһү-
нэн общественность
— кылаас, пионер-
скэй этэрээт, ком-
сомол, педагогиче-
скэй коллектив, тө-
рөппүттэр совет-
тара буолар. Кини-
лэр оҕо өйүн-санаа-
тын тутарыгар
уонна майгы-сигили
өттүнэн ситэригэр
улаханньык сабы-
дыаллыыр кыах-
таахтар.

(Л. Ф. Ильичев ССНП КН
бэс ыйынаабы Пленумугар
данылаатыттан).

1. БИҢИГИ КҮҮСПҮТ БИИР ТҮМСҮҮЛЭЭХ БУОЛУУГА

ХАТАС ОРТО оскуолатын ди-ректора Г. И. Попов этиһитин ис-хөһөө ити боһуороска аһанна. Кини оскуола төрөппүттэри кытта сибээһин сүрүн өрүттэрин туһу-нан маһыгы эттэ:

— Урут дараны учууталлар тө-рөппүттэри кытта сибээстэрэ суох этэ дии саныыр сыһына. Урукку да өттүгэр төрөппүттэри, общест-венности кытта тустаах үлэлэр ытытыллылар. Үөрэнээччилэр олоһор дьэһэлэригэр сымдаан тө-рөппүттэри кытта кэлэстэһини учууталлар бэйэлэрин эбээһинэс-тэринэн аарыналлар. Оһон ос-куола төрөппүттэри кытта сибээ-һи тутуһара. Ол эрэри, ити ньыма ситэтэ суох этэ. Ол төрөп-пүттэр өттүлэригэр ханньык да-ранны эппинэтиэс суоруттан буола-ра. Оһон, мин санаабар, оскуола общественности кытта сибээһин бөбөрөгөтүү сүрүн төрүтүнэн тө-рөппүттэр эппинэтиэстэрин үрдэ-

тин буолар. Төрөппүттэр ортоло-ругар үлэни кинилэр оролоруң иитинигэр бэйэлэрин үрдүк эп-пинэтиэстэрин өйдүүллэрин кур-дук гына үлэни тэрийиэххэ наа-да.

Хатаһа төрөппүттэр универ-ситеттара үлэлиир. Биһиги үксүн педагогическай билиилэри пропа-гандалыырга дьүүһүбэр этибит. Үлэ опыта көрдөрүрүнэн ити би-лингэни көрдөбүлгэ ситэ эппинэ-тэбэтэ билиһинэ. Оһон, биһиги линикити төрөппүттэргэ оҕо пси-хологиятын, кини майгы-сигили өттүнэн хайдах итиллиэхтээгэр сүрүн болбомтотун уурдахпы-тына сатанар. Ол иһинтэн биһи-ги ой-санаа сайдыытын үөрэһин сүрүн көрдөбүлэри биллэхпитин наада. Оҕо кини психологиятын билэн сыһыаннаһыны — кини оҕо дууһатын тутууга күдүүс буолуо. Итин сорох эдэр учууталлар ситэ сыаналаабаттар.

Сорох эдэр учууталлар педаго-гическай үлэ бары ыппыгың-чым-ныгың баһылаабыт курдук са-ныыллар. Ол эрэри, кинилэр үлэ-лэригэр ити кыһан көстүбэт. Аһааһа үөрэх заведениеларын бүтэрини туһунан төһө да дипло-наах буолбут иһин, үчүгэй учуу-талынан үгүстүк үлэлээтэххэ эрэ буолуохха сөп. Педагогика уонна психология үөрэһин үчүгэйдик би-лэххэ, оһу бэйэ үлэтигэр сата-былаахтык туттуохха наада.

Оскуола үлэтин ситиһинитин хааччыйар биһир наадалаах үс-ү-лүбүйүһүн педагогическай кол-лектив биһир сөмөбө түмсүүлээх буолуута буолар. Педагогическай коллектив биһир тэрэһиннээрэ доһордоһуута, үөһэй интэриэс-тээх буолуута: «Барыбыт биһир кини, биһир кини барыбыт туһу-гар», — дьэн принципкэ түмү-лүөхтээх. Ол эбэтэр, биһир түм-сүүлээх буолуу — ситиһин төрдө.

2. ҮБҮ—АҢЫ ТАБЫГАСТААХТЫК ТУТТУОХХА

— ОСКУОЛА ДЬЭНЭЛЭРИН ту-тууга уонна кинилэр базаларын көргөһүгэ, байытыгы партия уонна правительство үбү харыс-таабаттар, — диир райсовет ис-полкомун үбүн салаатын сөбү-диссэй Г. И. Павлов. — Норуот үөрэһиритигэр үбү биһирин биһи-ги оройуонмутугар сылтаан — сыл-улаатан иһэр. 1965 сылга норуот үөрэһиритигэр 2 мөлүйүөн 964 тыһыынча солкуобай ороскуотта-ныада. Ити оройуон үөһэй бюд-жетын ороскуотун 47 бырыһыа-ныгар тэҥ. Ити элбэх харчы. Ити үбү табыгастаахтык, бэйэтин аһа-һынан туһанан оскуолалар турук-тарын билигин кэм ирдэһиллэри-гэр эппинэтирдин тутуохха сөп.

Ол эрэри, дьэн салгыыр бэйэ-тин этиһитин таб. Павлов, үгүс оскуолалар салайааччылар бэ-риллэр үбү сатабыллаахтык ту-һамматтар. Аһыт сыл бүтүүтү-гэр ситэ туһанылааххата элбэх үп Тинт-Арыы, II Малдыбар, Маалааны оскуолаларыттан үөһ-

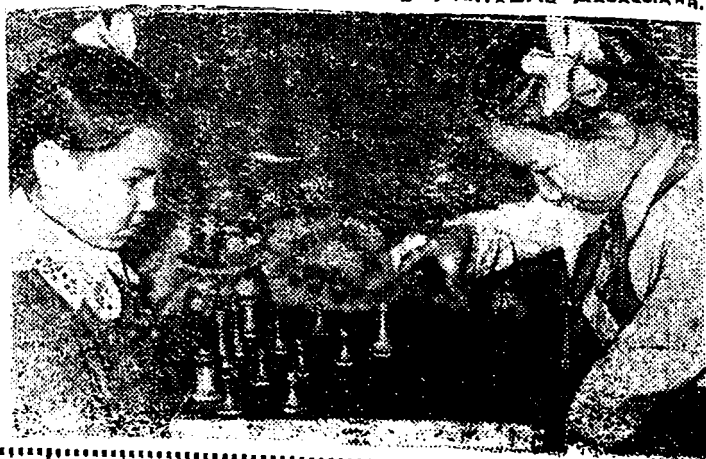
на Покровскай орто оскуолатын интернаттыттан үстүлүннэ. Сорох ардыгар үбү сыһына туттуу та-һаарыллар. Холбоһура, Покровскай орто оскуолатыгар туюхха да наа-дата суох хартыыналары, репро-дукциялары барыта 5700 солкуо-бай сууммалаабы аһыласыттар-ра. Билигин ити маллар оскуола ыскылаатыгар бөх буолан, быра-былла сыталлар. Тинт-Арыы VIII кылаастаах оскуолатын директо-ра таб. Скрыбин эргэ ампаары кө-һөрөн туттарыыга 360 солкуобай гөһөбүт. Көстөрүн курдук бу ос-куолалар салайааччылар үбү кэмчиллэн туттууга быһааһылат-тар.

Үөрэтэр кылаастарга олохто-нуллубут үөрэнээччилэр аһаһан-нарын тутуспат буолууттан, элбэх ноһоһко тэбиллэбит. Начальнай оскуола биһир кылааһыгар 40—46 оҕо үөрэннэхтээх. Оттон биһиги оройуонмутугар биһир кылааска оротунан 24 эрэ үөрэнээччи баар. Ити нурма аһарын эрэ са-

ра. Сорох оскуолаларга 6—10 үөрэнээччилээх тус-тусна кылаас-тар бааллар. Маннаабы зверофер-ма начальнай оскуола I кылаа-һыгар 6, иккис кылааска 10 оҕо үөрэнэр. Марха, Мараң, Чкалов оскуолаларыгар эмнэ олус ары-йах оҕоһоох кылаастар бааллар. Манньык арыйах үөрэнээччилээх оскуола иккилин кылааһы биһир учуутал үөрэтинитин олохтоохха. Ити үбү кэмчиллэргэ эмнэ кыары биһирэ этэ.

Оскуолаларга барыта 400-төн таһа аһын хаһаайыстыбаннай үлэһиттэр бааллар. Ити улахан күүс эмнэ ситэтэ суох туһаныл-лар. Кинилэр дьэһи хомуйуунан, оһобу оттууунан эрэ дьарыктанал-лар. Оһоһовор туһуңк таһа түс-тэринэ, быраабыла курдук, аһын сиртэн үлэһит булаллар. Оскуо-лалар салайааччылар бэйэлэрин табыгастаахтык туһанарга кыһал-лыбаттар. Үбү табыгастаахтык, кэмчиллэн туттуохха наада.

Иһин Заречнай оройуон РСФСР үөрэһин министрествотын маһа-һын ылаа. Биһиги эмнэ ити кур-

3. ОСКУОЛА ТУТУУЛАРЫН ОБЩЕСТВЕННОЙ САЛААҢЫНЫНАН ЫТЫАХХА

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР АХСААННА-РА сылтаан сыл аһыын элбэһи иһэр диир, — бэйэтин этиһитигэр үөрэх салаатын сөбүдиссэй таб. Капустин П. И.

Сорох кэлэр үөрэх дьылыгар маһыаһы кылаастарга 1300 оҕо үөрэнэ киириэвэ. Оттон оскуола-лар дьэһэлэр билигин бларынан кэһээбөккэ хаалар. Оройуонна 8 орто, 28 аһыс кылаастаах 23 на-чальнай оскуолалар бааллар. Ки-нилэр үксэ эргэрибит быдыргы дьэһэлэргэ олоһоллор. Оскуолалар-га мастарыһкайдар, физкультур-

най саалалар суохтар. Оһон сыл аһы үөрэнээччилэр аһаһаннара элбэһи иһэр буолан, сменнан үөрэһин улам элбэһи иһэр. Ити барыта иитэр-үөрэтэр үлэбэ ула-хан оһуулаах. Оһон оскуолалар дьэһэлэрин саһа тутуу уонна кэ-лэһин, кинилэргэ сөһоһох мате-риальнай базаны тэрийиң орду-к сытыырхайан иһэр.

Ыаллыы Заречнай, Алексеевскай, Среднезенскэй оройуоннарга ос-куола дьэһэлэрин физкультури-най саалаларын уонна үөрэх маста-рыһкайдарын тутууну колхозтар предприятиялар бэйэлэригэр ылы-наллар. Оскуола дьэһэлэрин об-щественай саралааһынынан ту-тууну үчүгэйдик тэрийбиттэрин

Н О Н У О Н Э

(Иннин 3 №-гэ нэр).

Нонүөһэ. Ээ, оннук эбит дий?..
Сатыырап. Оннук, оннук.
Нонүөһэ. Эн, эн оннук киһи эбикин дий? Мин аҕам өлбүтүгэр буруйдаах эн баар эбикин буолбат дуо? Эн туох сырайгар саата суох киһигиний, өссө турабын. Кизэр бара тарт, икки харахпар көстүмэ.

Сатыырап. Бэйэ, эн да баҕас кизбиримэ, киһи үүрүүлэх буола буолабын.

Нонүөһэ. Бара тарт.

Сатыырап. Оргууй!.. Сэттэ киһи тэллэсин иттипит буолан барангын, өссө мин курдук киһи тэннээх кэргэн оҕостоору гынарын сирбит талбыт буолан кубулуна турабын. Ыт баһа кыһыл көмүс кыһыл талбыттан төхүнүбүтүгэр дылы.

Нонүөһэ. Туох диэтин? (Сатыырабы икки төгүл сырайга сырбаттар). Бу баар кыһыл көмүс кыһыл, бу баар ытыт баһа. Тахса тарт, миигиттэн үчүгэи көрүөн суоҕа.

Сатыырап. Бэйэ оттон эйигин да ситиһээ иһибит.

Нонүөһэ. [Олоппоһу сулбу таһыйан Сатыырабы дайбаары далаһытар] Чиччик бара тарт, саамыттаах баҕастаах буола буолабын. (Сатыырап куотар. Нонүөһэ олоппоһугар олоҕо биэрэн баран икки илиитинэн сирэйин саба туттан баран ытаһыйа-ытаһыйа). О, сорбун нийа сорбун. Хас ыт барыта ити курдук миигин атабастыыр буоллаҕа.

Саша. (Оһох кэнниттэн бөҕү харса суох харбыы-харбыы дьыэ ортотугар аҕалар). Эн, сүрдээх хоодуот, маладьыас кыыс эбикин.

Нонүөһэ. (Сотуйан тура экирир). Бу тугуй ээ? Эн, тоҕо манна турабын ээ?.. Дьэ истэн түгү туһаный?

САША. Эн сүрдээх хоодуот быһыыгы көрдүм диһин буолбат дуо?

Нонүөһэ. Кыыс... Хоодуот... Эн хантан кэллин?

САША. Оһох кэнниттэн.

Нонүөһэ. Ханна олоҕобун?

САША. Манна.

Нонүөһэ. Оһох кэннигэр дуо?

САША. Суох хостоохпун. Вася агроному кытта олоҕобун.

Нонүөһэ. Оттон онно хоскор олоҕо эбээт, тоҕо эн манна кэлбити барбыты манаһа турабын?

САША. Уочараппын толоробун. Дьыэ хомуйа сылдьар буолбаппын дуо?

Нонүөһэ. Бу аата хомуйуу үһү дуо? Хайа киһи бөҕү дьыэ ортотугар, кэлэр барар дьон атахтары анныгар мунньар үһүнүй?

САША. Эн хоскор аас эбээт, мин хомуйан кэбиһиэм.

Нонүөһэ. Эн көрдүг дуу, ити Сатыырап дьин киһини мин сырайга биэрпин?

Саша. Көрүмүнэ. Харахпын ханна гыһаамый.

Нонүөһэ. Өйдөө. Кини куһаҕан киһи. Кини миигин соботох тулааһа дьахтар дьин атабастаары гыһаамый кэлэтиэм. Эн улаатахына бука эмиз ити киһи курдук сыртыттары атабастаан.

Саша. Мин билигин даҕаны улааппын дэнэбин.

Нонүөһэ. Ол улааппын дэнэгин, ити Сатыырап курдук, кырыттары куруубайдык ухажывайдыан дуу?

Саша. Суох. Дьулайдым. Эмиз ирэйгэ биэрэһэтэрэ.

Нонүөһэ. Ээ-ээ өйдөөбүт эбикин. Үчүгэй. Кыргыттары ытык-ыахха наада.

Саша. Киһини сирэйгэ охсубат уоллаһарына...

Нонүөһэ. Үчүгэй киһини тыһахтара суоҕа. Чэ уонна бу дьыэ-с сатаан харбаабат эбикин. Эн ыо манна кэллин?

Саша. Практикаҕа.

Нонүөһэ. Студентгын?

Саша. Студеммын.

Нонүөһэ. Ханна факультет?

Саша. Сельскохозяйственной.

Нонүөһэ. Оччоҕо эн Вералаах, Любалаах таһаарыстара буоллабын дий?

Саша. Ээ, биир факультетка баарбыт.

Нонүөһэ. Эн оччоҕо, Саша буоллабын дий? Күүтэллэр этэ. Чэ билсинэн кээһиэх. Мин Нонүөһэбин, огородничабын уонна үһүс курска биологической отделениеҕа заочницабын (илиитин биэрэр).

Саша. Куттанабын ээ.

Нонүөһэ. Тоҕо?

Саша. [Күлэр]. Баҕар, алҕас, эмиз дайбаан кээһиэ.

Нонүөһэ. [Күлэр]. Оттон эн ити киһи курдук буолума эбээт.

Саша. Буолум суоҕа. Чэ оччоҕо билсиэх [Илиитин биэрэр].

Нонүөһэ. Эн уҕе мин звенобар аһанан турабын. Мин звеновой-бун Биһиги звенобут боростуой звено буолбатах комсомольскай. Онон ирдэбил биһигиттэн улахан. Эн комсомолец иһигин? Секретарбыт — Вася агроном.

Саша. Ээ, комсомол чилиэнэбин.

Нонүөһэ. Үчүгэй. Биһиги теплицаҕа уонна парникка үлэлиибит. Вера, Люба эмиз, биһиэхэ бааллар. Быйыл биһиэхэ улахан сорук турар, хайаан даҕаны химияны олхотуон, үрдүк үүнүүнү ылар иһин охсубабыт. Биһиги куорат рабочайдарын, олохтоохторун буруот аһанан хааччыһахтаахпыт. Теплицаттан биһиги биир партия окурсууну хайы-сахха ытан турабыт. Эн пленумнар матырыйаалларын аахтын иһи? Билсэбэтэх буоллахына, билсэр эбээһинэһиң. Сарсыарда алта чааска теплицаҕа баар буол.

Саша. Тугун эрдэтэй?

Нонүөһэ. Оччоҕо эрэ табыллар. Эрдэ туран үлэлээбэтэххэ, үрдүк үүнүүнү ылыахпыт суоҕа. Уонна общественнай нагрукан быһыытынан, биһиги звеноҕа химия кружогун ыытарга аһанан турабын.

Саша. Хайдах кэлэ иликпиттэн итиччэ элбэх нагруканы биэрэбит?

Нонүөһэ. Эн манна сынньана тахсыбатабын, үлэли тахсыбытын. Уонна кыахыттан көрөн хан-нык эмэ физкультурнай секцияны туттарыахпыт. Өйдөөтүң?

Саша. Өйдүүтүм иһи дуу, суох дуу?

Нонүөһэ. Уонна бу дьыэбин үчүгэйди харбаа. Утаа ибиэр. Быыл бөҕөнү көтөхпүккүн дий. [Хохугар барар].

Саша. Арааска түбэһэн эрэбин дий, кэлбиччэ кэлээт. Аны күүппэтэх сирбиттэн хотун көһүннэ. [Дьыэтин харбыыр, өтүүгүн тутан көрөр]. Оо, итибит [суоткатын хос ортотугар быраҕан баран, өтүүгүн ылан хоско кириэр]. Таһырдыаттан Люба уонна Вася киэрэллэр.

Люба. О, Вася, сылайдым даҕаны.

Вася. Үөрэниэң, куттанымэ. Эһиги Вералыын өссө сатаан туттубаккыт. Быйыл сайын биһиэхэ үлэлээхтэ да огородничаалар бастыһа буолуоххут. Үлэтитин таптааххыт.

Люба. Мин сүрээлдьэбээппин. Үлэни таптыбын. Ол эрэри бүгүн олус сылайдым.

Вася. Оннук буолар куолута. Лекцияҕа лабыччы олоҕон тахсангыт, билчынгыт быһыгар сыа үөскээбитэ буолуо. Үлэлээтэххитинэ ол сыа онугар былчын үөскүү, оччоҕо сылайар дьэни билээххит суоҕа.

Люба. Вася, эн бүгүн киноҕа барабын дуо?

Вася. Бэйэ, билигин эбиэттэн баран, огородниктарбар хайдах минеральнай уобурдууну тутталарын туһунан инструктаж биэрим. Чэ, уопсайынан, хойутаатар-бын даҕаны тиийиэм.

Люба. Хайаан даҕаны тиийээр. Биһиги эйэхэ билет ылыахпыт. Бэйэ мин таһаары уларытабын.

[Абара].

Вася. [Бөҕү, суокканы көрөр]. Хайа бу манна туох Мамай охсууута буолтай. [Саша кэлэр].

Саша. Мин Мамайым, эн наслідствоҕун хомуйа сылдьабын.

Вася. Да, да, маладьыас! Куукунаны үчүгэйдик хомуйуохха наада, тетя Маша хомуйбаккыт дьин кыһылар.

Саша. Ол иһин эн бэркэ хомуй-буккун.

Вася. Чэ, ничого туох буолуой. Эн төһөсө кэллин?

Саша. Билигин кээлтим. Таһаарың да уларытына иликпин. [Бөҕүн хомуйар].

Вася. Чэ бэрт. Билигин эбиэтти барыахпыт. Таһаарыа мин эйигин бу дойду усулуобуйатын, бэрээдэбин уонна звеноводпун билиһиннэриэм.

Саша. Мин бэрээдэкигин даҕаны, усулуобуйаҕы даҕаны баҕам ханыар дьэри билестим быһылаах. Звеновод буоллаҕына аата аһаана суох заданияны толору симтэ быһылаах.

Вася. Хайа сахха дуо? Чэ, биһиэхэ оннук буолуох тустаах. [Вера кэлэр].

Вера. Ой, Сашенька, эн кэлбиккин. Оттон биһиги буоллабын, тоҕо хойутаата диһибит ээ.

Саша. Ол мин эһиги курдук үһүбүн дуо? Ыл да котен хаалар. Мин эһигиннээбэр арычча боччумнаах киһи буоллабын дий. Сайылы оҕостуммакка тахсыам дуо?

Вера. Саша, биһиги бүгүн огородка үлэлээтибит. Дьэ үчүгэй да үчүгэй.

Саша. Ким билэр. Эн көрүңкүтэн үчүгэй көстүбэт.

Вера. Хайдах?

Саша. Сирэйдииң, харахтыын, таһастыын-саптыын буор, кир-хаа. Буорайбыт дьүһүннээххин дий.

Вера. Ээ, ол дьин кыра дьыала. Кылаабынайа мин букатын сылай-батым. Салгытга сырыттым.

Саша. Үлэлээбит ааттаах киһи хайдах сылайбат буолуой? Оччоҕо таах буорга сыыска буккулла-буккулла көрө сылдьыбыт буоллабын дий.

Вера. Саша, хайдаххың ээ? Хайдах туой төттөрүтүн саҕара-бын. Киһини хомотон кэбиһээри гыһынгы дий.

Саша. Чэ, кэбис, Вера хомойума. Оонноон этэбин. Бар хата таһаары уларыт, суун-тараан, дьүһүнүг мөлтөҕө бэрт.

Вера. Үлэ киһитэ буоллабым дий.

Вася. Чэ, Саша, бэрт киһи бу бөҕү хомуйан кэбис. [Вера, Вася бараллар].

Саша. Чэ бэрт киһи хомуйан көрүүм даҕаны. [Бөҕүн оһоххо сымар. Маша кэлэр].

Маша. Хайа, сэҕериэм, хомуйуох да аата күдэн бөҕөнү көтөхпүккүн дий? Саатар уу ибириэ эбикин.

Саша. Уу, да? Уугут ханнаый? Уу ыллахпына эн кыһырыан суоҕа дуо, тетя Маша?

Маша. Суох, суох. Оттон өтүүгүм ханнаый?

Саша. Баар, Сибилгин. [Барар].

Маша. Дьэ ити. Били туох эрэ олобун курдук, олохтоох дьон буолан бардыбыт. Билигин суунан, тараанан баран, бары эбиэтти ыстаныахтара, онтон киһээ, танчыга, мээчиккэ. Дьэ, аны түүн, саамай кытаанахтык утуяа сытар бириэмээбэр, күлсэн салсан, сылгы курдук битигирээн уугун уйгуурдан кэбиһиэхтэрэ. Эн сарсыардаанна дьэри кыһаан утуяа-бакка эрдэйдэ сытан, онно киһилэр кыһамматтар. Оо, дьэ муннаах олох, муннаах дьукаахтар. Хаһан

оттон туспа дьыэ биэрэн абырыыллар. [Саша өтүүгүн туппутунан кириэр].

Саша. Бу баар өтүүгүн. Бүүс бүтүн. Онугар үчүгэй баҕайытык ууран кэбиһэбин. Сөп дуо? Дьэ, аны билигин ууну ибириэн куйаардыахпыт. [Уу омурдан баран харса суох ибириэр].

Маша. Уу, аны киһиэхэ ибириэр дуу?!. [Куотар]

Саша. Вот, өстөөх аармыйата куотта. Буйун бу хонууга соҕотобун мин хааллым. [Эмиз уу омурдан баран кириэр аан дьэри ибириэр, ол бириэмээбэр Петр Николаевич холуочук кириэр].

Петр Николаевич. Нуу, бу тугуй ээ?!. Сирэин соттор.

Саша. Оо, киһи баар эбит дуу?!. Петр Николаевич. Ноххо, тоҕо киһини ууан ибириэбин.

Саша. Алҕас. Бырастыгы гын. Дьыэ харбыы сылдьарбар түбэстим дий.

Петр Николаевич. Бырастыгы дьыэбит буола-буола. Үчүгэйдик кэһэтэн биэриэм ээ. Чуппууска!

Саша. Чуппууска да?..

Петр Николаевич. Да, да, чуппууска. Манна ханна олоҕоруй Дьяконова дьин дьахтар?

Саша. Дьяконова дьин да? Билбэтим.

Петр Николаевич. Хайдах билбэкиң. Чэхчы манна олоҕор дьэбиттэрэ.

Саша. Мин саҕа кэлбит киһи-бин. Арай тетя Маша дьин эмээхсин баар. Суон собус дьүһүннээх.

Петр Николаевич. Кизэр гын эмээхсингин. Эдэр, кырасыабай дьахтар.

Саша. Кырасыабайдар манна элбэхтэр. Арай Нонүөһэ буолуо дуо?

Петр Николаевич. Да, да Нонүөһэ.

Саша. Оччоҕо көрдүүрүгэ маннайгы аан.

Петр Николаевич. [аһан иһэн]. Эх, ты чуппууска. Имэрийэн кээһиэм да, сик эрэ хаалыа. [Барар].

Саша. Тугун кыһытай эттээ. Ээ, чэ, итирик быһылаах. Нонүөһэ. Кырдык кырасыабай. Олус ис кирибэх дьүһүннээх. Уоруйах дииллэр. Дьэтигэр сэттэли хо-нукка киһини хоннорор. Киһи сирэин таһыйар. Звеновод. Дьэ муода дойду буолан барда. Түмүгэр тийэн мин аны чуппууска буолан хааллабым үһү. Хата бу кыһылаах устуука буолаарай?

[Дьэтин эмиз харбаан барар]. Кырдык чуппуускабын быһылаах маабыттан бу дьыэбин кыһаан харбаамаары гыһным. [Нонүөһэ сүүрэн тахсар].

Нонүөһэ. Саша, ити киһи миигин кырбаары гынар! [Саша кэннигэр турар. Саша харыстыыр киһи быһытынан Нонүөһэ иһинигэр турар].

Саша. Тоҕо? [Петр Николаевич кэлэр].

Петр Николаевич. [Нонүөһэ]. Мин эйигин оҕобун көрдөр диһ-бин эбээт!

Нонүөһэ. Оҕолоох-уруулаах киһи субу курдук дьаабылана сыл-дьар үһү дуо? Мин оҕобун тыһы-наабым тухары эйэхэ эрэ кордо-руем суоҕа. Эн оҕон буолбатах.

Петр Николаевич. Туох да? Эн оҕон буолбатах да?.. Оччоҕо ким оҕотой? Хайа көссүүн оҕотой? Этэ тарт! [Сашаны баран тарыйан кээһээри гынар. Дьылээхтэр: «Бу туох айдаанай!» «Туох буолла!» Бу хайа киһиний!» Бары куукунаҕа мунньусталлар].

Саша. Тоҕо эн киһини тыһа-бын?!

Петр Николаевич. Бу эн баҕас чуппууска киэр бар!.. [Дайбаан эрдэбин: Саша утары түөскэ биэрэр. Петр Николаевич тирэр ба-

ран түһэр. Вася ыстанан тахсан Петр Николаевич үрдүгэр турар].

Вася. Саамай сөп. Көнөтүк ох-суу... «Накаут!» [Чаһытын көрө-кө-рө]. Биир, икки, үс, төрт, биэс. Глубокий накаут.

Маша. Өлбүт буолбат дуо?

Вася. Бэйиң, мэхэйдэһимэң. То-50 өлөр? Бокс дий. Алта, сэттэ абыс, тобус, уон. Накаут! Молодец Саша. Биир охсууан накаут биэр-динг. Таһаарыстар бу бокса куота-лаһытыгар Саша кыһылаах та-быста. [Петр Николаевич хам-сыыр].

Маша. Тыһыннаах, хамсыыр.

Вася. Ну-ка, гражданин тур. Манна эн дьыэң буолбатах. [Или-титтэн тартан туруорар].

Петр Николаевич. [Ол бу дьэки көрөр]. Бу тугуй ээ?..

Вася. Бокс. Кыаттардын. Уонна кэлбит саргилэн бара тур. Туора ыалга кириэн хулиганнаабат буол. Баһыыба дьэ, дружинниктарга туттарбахпыттар.

Петр Николаевич. Бэйэ, хайдах хайдабы? Тоҕо миигин кырбаа-тылар? Мин син биир истэһиэм.

Вася. Истэһиэн суоҕа. Ким да кырбаабата. Манна коллектив. Чэ, быраһаай. [Дөгдөрүтэн таһырдыа таһаарар]. Аны бу дьэки эргиллэн да көрүмө.

Люба. Саша, сүрдээх да уол эбикин.

Нонүөһэ. Улахан баһыыба. Са-ша. Эн суоҕун буоллар ити киһи миигин охсуо эбит.

Радион Иванович. Дьэ, кыахтар-даах уол. — Бэйэ кыратын көрү-мэ.

Маша. Бэйи, тохтоо. [Нонүөһэ]. Эн кэлиэххиттэн ыла бу дьыэҕэ туой айдаан-куйдаан тахсар буол-ла, уонна...

Нонүөһэ. Туох да?.. [Сирэин са-ба туттар].

Радион Иванович. [Улаханник кыһыран]. Маша! Бар дьыэбэр кириэр тарт. Аны эн айдаан таһаара-бын дуо? Мин эйигин үчүгэй аҕайдык боксалаан биэрим эбээт. Бокс туһатын биллим.

Вася. Тетя Маша, эн Нонүөһэни атабастаама эрэ.

Маша. Туой бары Нонүөһэни эрэ комускээн. [Барар].

Радион Иванович. Баһаалыста эн ити Маша тыһыгар кыһаанымэ. Бы-һыыта түүһэйээри гыһымт.

Люба. Уөбэр буолбат дуо?

Вера. Биһиги Нонүөһэбитин мэл-дьи комускүү туруохпут. Уоскуй, Нонүөһэ. Биһиги син биир эйигин итэһэйбит.

Нонүөһэ. Оҕолоор. Уоскуйдум. Мин үлэбинэн, быһыыбынан-та-һаабынан ырааспын, кимикэ да буоллар билиһиннэриэм.

БЫЫС.

ТАЛЫЛЛЫБЫТ АЙЫМНЫЛАР

Күндү аабааччы, эн кинигэн долбууругар өссө биир саҕа кинигэ э

САҢА СЫЛ БАСТАҢЫ ЗАБАСТОВКАТА

НЬЮ-ЙОРК. Саҕа сыл Нью-Йорк 12 тыһыынча кэрингэ киһини хаппыт улахан забастовканын сааланна. Саҕа дьыл быраһынньыктын кэннинээри бастагы үлэ күнүгэр муниципальнай департамент сулууспалаахтара забастовка онордулар. Киһилэр куорат 26 отделениеларыгар пикеттэри туруортаатылар. Забастовкалааччылар хамнаһы үрдэтэри уонна үлэ усуллубуйатын тупсарары модьуйаллар.

ПРОФСОЮЗ КОМИТЕТА МӨЛТӨХТҮК ҮЛЭЛИИР

«Өктөм» совхоз Төхтүрдээри отделениетыгар соторутаарыта профсоюзнай отчуоттуур-быыбардыыр мунньах буолан ааста. Местком председателэ Крылов А.Н. уонна ревизионнай комиссия председателэ Осипов Е.Н. отчуоттара истилиннэ. Профсоюз мунньагар Төхтүр биригээдэтэ хаалыттан тахсан бастыһынар кэккэлэригэр киирбитэ бэлиэтэннэ. Биһир ынахтан үтүү ылыы 300 литрэнэн үрдээтэ. Үтүү государственова атыылааһын 103,9, эти атыылааһын 107,9 бырыһыан туоллулар.

Сайын төһө да кураан буолан ыарахан усуллубуйа үөскээбитин үрдүнэн сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин былаана 70 бырыһыан толоруллубута. Тутуу үлэтэ үчүгөйдик тэрилиннэ. Түөртүү квартиралаах икки олоорор дьинэ, 250 мнах турар чуурка хотонго тутулуннулар уонна элбэх өрөмүөн үлэтэ ытылыллына. Ону таһынан баар итэбэстэр ыйылыннылар.

Таб. Лукин С.Н. Төхтүргэ уонна Өктөмгө үчүөт үлэтэ мөлтөх туруктаабын ыйда. Туорахтаах культуралартан бэрт кыра үүнүү ытылыллына. Ороорут аһын хойу-таан көрүүттэн - харайыттан, ууну кутууну сөптөөхтүк тэрий-

Забастовкалааччылар предствителлэрэ телевидениенан тыл этэригэр департаментка сулууспалаахтар балаһыанньалара 25 сыл устатыгар тупсубата, киһи тулуйбата буолла дьитэ. Олохтоох былаастар забастовкалааччылары утары федеральнай, муниципальнай учреждениелар, ону тэнэштаттар учреждениеларын сулууспалаахтара забастовкалыыларын бобор сокуону туттуохтун дьин сааналлар. Забастовкалааччылар предствителлэрэ, төһө да итинник сокуон бдарын үрдүнэн, сулууспалаахтар модьуйууларын муниципальнай былаастар толоруохтарыгар дьэри забастовка салгыы өҥөһүллэ туруоба дьитэ.

АВТОЗАВОДЕЦТАР ХАМНАҢЫ ҮРДЭТЭРИ МОДЬУЙАЛЛАР

ЛОНДОН. 20 тыһыынча рабочайдар забастовкалаабыттарын түмүгэр Лутонга уонна Данстеблэ «Воксхолл» компания автомобилнай заводтары сабыллынылар. Рабочайдар хамнаһы үрдэтэри модьуйаллар.

Кру куоракка «Роллс-Ройс» компания автомобилнай заводугар 200 рабочайдар икки чаастаах забастовканы онордулар. Хамнаһы үрдэтэри туһунан рабочайдар модьуйууларын завод администрацията толорортон аккаастаммытын иһин забастовка өҥөһүллэ.

ТИМИР СУОЛ ҮЛЭНИТТЭРИН ОХСУҢУУЛАРА

БУЭНОС-АЙРЕС. Хамнаһы үрдэтэри туһунан тимир суол үлэни-тэрин модьуйууларын толорортон былаастар аккаастаммыттарын иһин Аргентина-300 тыһыынчатан тахса тимир суолун үлэни-тэре 48 чаастаах бүттүүн забастовканы биллэрдилэр.

Кэнники икки нэдиэтэ иһигэр тимир суолларга сырыы үс тогул тохтоон хаалла. Табларынай станцияларга олус элбэх таһаарас муньулуллуна. Пассажирскай поездтар элиэ сылдыбыттар. Ыраах оро-

йуоннар сүрүн киһинэрин кытта сибээстэрэ быһылына.

Тимир суол үлэни-тэрин профсоюзун салалтата профсоюз бары чилиэннэре бэйэлэрин модьуйууларын толотторуохтарыгар дьэри салгыы охсуһарга бигэ быһаарыныылаахтарын туһунан эттэ.

РАБОЧАЙДАР КЫАЙЫЛАРА

«Сервесернас унидас» компания (Чили) шиваны онорор заводтарын рабочайдара 40 хонук устатыгар ыппыт забастовкалаа рабочайдар кыайылырыннан бүттэ. Рабочайдар бэйэлэрин сокуоннай быраантарын көмүскүүргэ халбаһнаабыт быһаарыныылар уонна үлэни-тэри атын аҕэрээттэре киһилэри өйөөһүннэре хаһаайынар чуғуйаалларыгар күһэйдилэр. Забастовкалааччылар профсоюзтар салайааччылары үлэ-төтөрү ылары ситистилэр. Ону тэнэ бэйэлэрин көккэ экономическай модьуйууларын толоттордулар.

ААСПЫТ СЫЛГА 75 ТӨГҮЛ ЗАБАСТОВКА БУОЛЛА

БОГОТА. 1964 сыллаахха Колумбияда 75 төгүл забастовка буолла, олорго 118 тыһыынча үлэни-тэри кытылылар. Ити 1962 уонна 1963 сылларга буолбутунааҕар быдан элбэх.

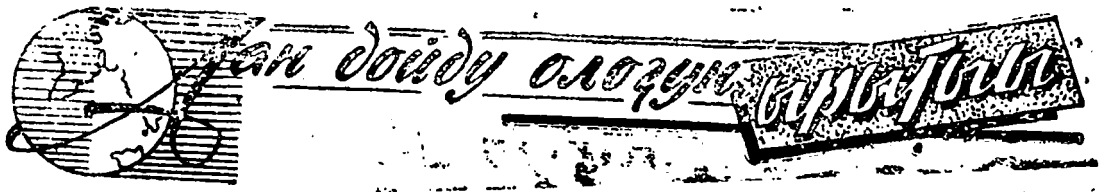
(ССТА).

Биһиги календарбыт

60 СААҢЫН
ТУОЛУУТУГАР
(Тохсунньу 10 күнүгэр).

Узбек суруйааччыта АЙБЕК
(Муса Ташмухаммадов).
ССТА фотохрониката.

СОБУРУУ ВЬЕТНАМНААҢЫ БАЛАҢЫАНҢА

Ааҕааччыны кытта бэсиздэ

Саҕа дьыл Холбоһуктаах Штаттарга Собуруу Вьетнамга улахан хотторууну уонна политической ыарааһыннары аҕалла. Тохсунньу маннайгы күннэригэр Собуруу Вьетнам правительственной сэриин бөдөн отрядтара дойду столицата Сайгонтан 65 километрдаах Бинь-Жиа аныгар партизаннаар патриотическай күүүстэринэн олоρχу урусхаламмыттар. «Собуруу Вьетнамга сэри саҕаланыабыттан бу саамай бөдөн урусхалаһыны» буолар дьин Франция «Оманите» хаһыата суруйбута. Ити кэнниттэн

Сайгонга Американы утары маас-сабай туруулар саҕаламмыттар. «Янкилар, биһиги бэизбит дьыала-бытын бэйэбит быһаарабыт» дьин лозунг демонстраннар плакаттарыгар суруллубута. 4000 кэрингэ буддистар (Собуруу Вьетнамга баһылыыр тангара—буддизм предствителлэрэ) Американы Чан-Ван Хмонга правительствота остоакаса тахсарын модьуйан манифестация онордулар. Собуруу Вьетнамга билигин туох буола турарын ситэри өйдүүр наадатыгар соторутаабыта ааспыт суоллары санаан кэлиэбиз. Вьетнам Индо-Китай тумул арытыгар Франция урукку колонията. Вьетнам норуотун босхолонуулаах охсуһуута Франция колонизатордарын 1954 сыллаахха бу дойдуттан баралларыгар күһэйбитэ. Ол бириэмээ дойду хотугу өттө тутулуга суох буолууну ситиспитэ. Итиннэ Вьетнам демократическай республиката үөскээбитэ. Оттон дойду собуруу өттүгэр Америка сэбиллэнилээх күүүстэрин орооһуутун түмүгэр Америка хоолдугаларын правительствота тэриллибитэ. Собуруу Вьетнамга АХШ бэйэтин тирэбинэн, Франция колонизатордарын курдук бөдөн помещиктары онгосторго быһаарыммыта. Собуруу Вьетнам феодаллара бэйэлэрин күүүстээх көмүскээччилэрин булартан куотуммат этиллэр.

5000 помещиктар бас билиилэригэр биһир мөлүйөҥ гектар кэрингэ хоруллар сир баар. Ити 3 мөлүйөҥ баһынайдар бас билиилэригэр баар сир саба. Эссе Франция бас билиитэ баарын сабана Собуруу Вьетнам толугу дьон бөдөн административнай уонна байыаннай постары ыалларга, Европа университеттарыгар үөрэ-наллара, олус баадык олорбут-

тара. Харах баайытыгар «национальной правительствоны» тэрийбит курдук көрдөрөн бөдөн помещиктары бэизлэрин хоолдугаларынан олордон, бэйэтин Сайгоннаабы посолунан чирээстээн Холбоһуктаах Штаттар Собуруу Вьетнамы быһаччы салайан олоролор. Ол гынан баран, ити хоолдугалар да американецтарга кырата суох түбүгү онороллор. Ааспыт кэнники 13 ыйдарга дойдуга 7 төгүл переворот буолла. Итилэртэн үгүстэрэ министр поһун былдьаһыттан уонна Америка төлүүр атын «ичигэс мизстэлэрин» үлэстии түмүгэр буоллулар. Кэнники итинник переворот ахсынны 20 күнүгэр буолбута. Англия биһир хаһыата суруйуутунан «былаас биһир түөкүттэр бөлөхтөрүттэн атын түөкүттэр бөлөхтөрүн илиитигэр киирэр». Ити переворот эссе биһрдэ американецтар Собуруу Вьетнамга долларга атылааммыт генералларга эрэ тирэниэхтэрин сөбүн көрдөрөр. АХШ 30000 Америка саллааттарын уонна байыаннай советниктарын, мөлүйөҥ ангара Собуруу Вьетнам армиятын Собуруу Вьетнам 14 мөлүйөҥнээх нэһилиэнньэтин утары охсуһууга бырахта. Киһилэр уон сыл устатыгар уонунан тыһыынча Собуруу Вьетнам патриоттарын өлөрдүлэр, ити сизхситтер самолетунан дьаа-таах веществолары бырабаартан да туттумматтар, ол түмүгэр уонунан тыһыынча дьон олоорор, аһыыр туруктарыттан маталлар, тыһыынчанан дьон дьаатынан сүһүрдүллэн өлөллөр.

Кэнники бириэмээ Холбоһуктаах Штаттар Собуруу Вьетнам дьыалатыгар бэйэлэрин сэбиллэнилээх орооһууларын эссе күү-хүртүлэр. Билигин АХШ Собуруу

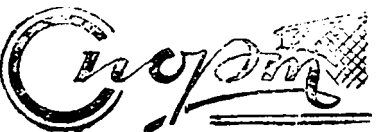
Вьетнамга бэйэлэрин союзтаахтарын сэриилэрин туһанарга дьааллары ылар, ону таһынан ыаллы олоор Вьетнам Демократическай Республикатын Лаос уонна Камбоджа утары байыаннай провокацияны онорор. Америка самолеттара ити дойдугар кыра-ныыссатаабы оройуоннарыгар ороспуйдуу тобо ааһнаан киирэллэр, дэриэбинэлэри ытыалыылар, эйэлээх нэһилиэнньэлэри оло-роллор, суоллары уонна тутуулары алдьаталлар.

Американскай интервеннэр кыыллыылары Собуруу Вьетнам норуотун охсуһар күһүн булгуруппат. 1960 сыллаахха дойдуга Собуруу Вьетнамы босхолуур иһин охсуу национальнай фрона тэриллибитэ. Фронт сэбиллэнилээх күүүстэрэ дойду территориятын үс гыммыт иккиттэн ордугун контуруоллуур. Оккупаннары уонна киһилэр хоолдугаларын утары дойдуга бүтүннүүтүгэр патриоттар партизанскай этэрээттэрэ охсуһаллар, Собуруу Вьетнам сэриини-тэригэр уонна Американскай агрес-сдордага дьохуннаах охсуулары биэрэллэр. Билигин американецтар оннообор Сайгонга даһаны бэйэлэригэр куттал суобун курдук санамматтар.

Советскай Союз, дьин этиллэр А. А. Громыко, Вьетнам демократическай республикатын атын дойдугардаабы Дьыалатын министрэ Суан Туй аатыгар ыппыт телеграмматыгар, Американскай империализм сэбиллэнилээх интервенциятын уонна норуоту утары турар Сайгоннаабы режими утары Собуруу Вьетнам нэһилиэнньэтин кырдыктаах, национальнай босхолонуулаах охсуһуутун быһаарылаахтык өйдүүр.

С. КУЛИК,
(ССТА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ТОХСУНЬУ 6 күнүттэн колхозтар, совхозтар уонна оройуон тэрилтэлэрин саахымакка хамаанданан күрэхтэһиилэрэ саҕаланна. Уон биһир хамаандаба 33 разрядтаах саахыматчыттар күөн көрсөллөр. Ааспыт түөрт туур кэнниттэн 7,5 очкуну ылыт уонна үс партияны көһөрбүт «Горнай» колхоз 1 команда бастаан иһэр. Покровскай иккис хамаандата кыһаана суох балаһыанньалаах. Турнир таблицатын «Правда» колхоз хамаандата түмүктүүр. Бастагы дуоскаба 5 бастагы разрядтаахтар көрүстүлэр. Төрдүс туурга киһи күүппэтэх түбэлтэтэ табыста. Республика ааспыт сыллаах чемпионатыгар маастар А. Штейны кыайбыт «Горнай» колхоз хамаандатын күүүстээх оонньооччута Н. Алексеев Г. Никифоровка (Покровскай) хоттордо. Тулагы оскулатын саахыматчыта Н. Алексеев Усовтыын тэһнэстэ. Бастагы разрядтаах Пономарев («Горнай») үһүс разрядтаах Онуфриевка хоттордо. Покровскай орто оскулатын үөрэнээччитэ А. Викторов күүүстээх саахыматчыты 3. Васильевы (Покровскай) бэринэргэ күһэйди. Онон маннайгы дуоскаба үстүү очколаах В. Пономарев, Н. Алексеев уонна А. Викторов бастаан иһэллэр. Иккис дуоскаба В. Соловьев (Покровскай)—3,5, Д. Данилов —

3 очколаах бастаан иһэллэр. Үһүс дуоскаба биһир да хотторуута суох В. Попова (Покровскай), Е. Афанасьева («Горнай») бастаан иһэллэр. Бэиз туурга киһилэр бэйэ-бэйэлэрэ көрсүстүлэр. П. БОРИСОВ, күрэхтэһии судьуйата.

Покровскайга дуобатчыттар хамаанданан уонна биһирдирдээн күрэхтэһиилэрэ саҕаламмыта хас да хонно. Ордук хатыһылаах күрэхтэһии Покровскай уонна Бэрдьигэстээх бөһүөлэктэрин хамаандатын икки ардыгар барар. Билингитэ хамаандалар тэҥ очколаахтар. Киһилэр кэннилэртэ-тэн бириистээх үһүс мизстэ иһин Покровскай, Тулагы-Киллэм оскуолаларын уонна «Якутскай» совхоз хамаандалара охсуһаллар. Бастагы дуоскаба ма астарга кандидаттар Петр Самойлов, Семен Исаков бастаан иһэллэр. ОКХ хамаандатын дуобатчыта Владимир Егоров билингитэ хотторуута суох иһэр.

Иккис дуоскаба үс оонньуу кэнниттэн үс очкуну-ылбыт Василий Бродников (Покровскай) бастаан иһэр. Киһи кэнниттэн С. Колесов («Якутскай» совхоз), И. Жирков (Тулагы-Киллэм оскуолата) иһэллэр. Үһүс дуоскаба «Якутскай» совхоз дуоматчыта И. Свинобоева бастаан иһэр. М. Потапова (Бэрдьигэстээх) эмиз үчүгэй балаһыанньалаах. Республикаба билибит дуобатчыт Ирина Кузьмина турниры мөлтөхтүк саҕалаата.

ЭЛЕНА МАСКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдык ыйыллыахтаах. Орджоникидзевская оройуоннаабы типография. Тиража 2740, Сааһын № 4,

Коммунистка Капитолина Кононовна Бысолятина Якутскайдаагы педагогической училище физкультурнай отделениетын бүтэрэн баран Качынаат VIII ылаастаах оскуолатыгар физкультура учууталынан үлэлээбитэ 8 сыл буолла. Кини үөрэтэр предметигэр үөрэнээччилэр 100 бырыһыан үөрэхтэрин ситиһэллэр.

Капитолина Кононовна бэйэтин билиитин үрдэтэр, Саха государственнай университетин исторической факультетыгар иккис курск кэтэхтэн үөрэнэр.

СНИМОККА: Капитолина Кононовна Бысолятина.

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ БА БЫЫБАРДАР

Российскай Федерация үлэһиттэрин депутаттарын кыраайдардаабы, уобаластардаабы, уокуруктардаабы, оройуоннардаабы, куораттардаабы, сельскэйдэрдээби уонна бөһүөлөктэрдээби Советтарын боломуочуйаларын болдьово 1965 сыл кулун тутар 3 күнүгэр бүтэринэн сибээстээн, РСФСР Верховнай Советын Президиума бэйэтин Ыйаарынан ити Советтар быыбардарын 1965 сыл кулун

тутар 14 күнүнээби баскыһыаннаабы аналата.

РСФСР оройуоннардаабы, (куораттардаабы) народнай сууттарын народнай сэтээтэллэрин боломуочуйалара 1965 сыл олунньу — кулун тутар ыйдарга бүтэринэн сибээстээн, РСФСР Верховнай Советын Президиума уурда:

Автономнай республикалар Верховнай Советтарын Президиумна-

рыгар, үлэһиттэр депутаттарын кыраайдаабы, уобаластаабы, Москва уонна Ленинград куораттардаабы, автономнай уобаластаабы уонна национальнай уокуруктаабы Советтарын ситэриилэх комитеттарыгар РСФСР оройуоннардаабы (куораттардаабы) народнай сууттарын народнай сэтээтэллэрин быыбарын 1965 сыл олунньу — кулун тутар ыйдарга ытталларыгар.

БАҔЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБООХУН!

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевак оройуоннаагы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаагы Советын органа

Тахсара 3-с сыла,
№ 5 (400).

1965 с. тохсунньу 13 күнэ.
СЭРЭДЭ

Сыаната 2 харчы.

ССТА иһитиннэриитэ

Халлаан куйаарын салгыы баһылааһыны уонна экспериментальнай даннайдар муньууллуларын салгыы үөрэтэр сыалтан 1965 сыл тохсунньу 11 күнүттэн кулун тутар 1 күнүгэр диэри Советскай Союзна космическай объектары таһаарааччы саҥа ракеталар көрүннэрин Тихэй акыйаан акваториятын оройуонугар мугура кииниттэн 65 миль радиуһунан хэтүгү кэтирээһин 1 кыраадыс 35 мүнүүтэ уонна арбаагы усталааһын 164 кыраадыс 0,1 мүнүүтэ координаттарын иһинэн төгүрүмтэбэ ытыгы буолуоҕа.

Куттал суох буолуутун хааччыйар инниттэн Советскай Союз правительствота Тихэй акыйаан муоратын уонна салгыннаагы суолун туһанар атын дойдулар правительстволарын ити үөһэ этиллибит оройуон акваториятыгар уонна салгыннаагы пространствотыгар суднолары уонна самолеттары хас күн аайы күн иккис аҥарыгар олохтоох бириэмэнэн 12 чаастан 24 чааска диэри ыппаттарыгар туһааннаах бэйэлэрин органнарыгар ыйыы биэрэллэригэр көрдөһөн сайабылыаннаа өнөрүгө ССТА боломуочуйалаата.

(ССТА).

ТӨРӨПҮТТЭР, ОСКУОЛА УОННА ОБЩЕСТВЕННОСТЬ КҮҮҮНҮН ОБО ИИТИИТИГЭР ТҮМҮӨХХЭ

Е. Н. ВАСИЛЬЕВ,
ССКП райкомун
секретара

□

сабаламмыта.

Бирдин оболору заводтан 10, леспромхозтан 6 киһи шэфтэхэллэр. Бу предприятиелар салайааччылары В. Н. Иванов, В. С. Гусев бу дьаһаллары тэрийиингэ бэйэлэринэн активнайдык кытталлар. В. Н. Иванов III кылаас үөрэнээччилэрин шэфтэхэр. Кини сотору-сотору оболор төрөппүттэригэр сылдьар, баспадалаһар.

Завод уонна леспромхоз коллективтара оскуола баһааччы көмөнү өнөрүллөр, уокка оттор маһынан хааччыйаллар, оскуола уонна котельнай өрөмүөннэрин ытталлар.

Общественность итинник күһнэтэ көмөтүн түмүгэр бу оскуола үөрэтэр-иитэр үлэтэ биллэрдик түбүстэ. 1959—1960 сыллардаах үөрэх дьылыгар хас уоннуу үөрэнээччиттэн биһир оҕо иккис сылга хаалбыт буоллабына, ааспыт үөрэх дьылыгар 336 үөрэнээччиттэн иккис сылга 12 үөрэнээччи хаалбыта. Оскуола коллектива билигин коммунистическай үлэ коллективин аатын ылар иһин охсуһар.

I Дьоппон нэһилиэгин үлэһиттэрэ интернат-оскуола материалнай базатын бөрөгөтүүгэ уонна оскуоланы кэпсэтигэр улахан үлэни ытталлар. Кэһини 2—3 сылга нэһилиэк үлэһиттэрэ үөрэнэр корпуһу, үөрэнээччилэр олоһор икки дьылыларын, баанньыгы туттулар.

Сотурутаабыта I Дьоппон нэһилиэгин коммунистара партия уобаластаагы комитетын бюротун 1964 сыл балаһан ыйын 15 күнүнээби уураабын дьүүлэхтэн баран, манньык эбэхтээхтэтибэ ылынылар.

— 1965 сыл бэс ыйын I күнүгэр диэри оскуола сыллаагы оттор маһын көрдөн бэлэмнииргэ уонна оскуола олбуоругар таһарга;

— кулун тутар I күнүгэр диэри төрөппүттэр уонна общественность күүһүнэн учууталлар олоһор икки квартиралаах дьылыларын тутууну бүтэрэргэ;

— коммунистическай үлэ ударнигин бочуоттаах аатын иһэрингэ оболор үөрэхтэрин уонна дьылынылыларын аахсарга.

Хатас орто оскуоланын учууталлара уонна үөрэнээччилэрэ «Хатас» совхоз дирекцията уонна партиянай тэриятэте өнөрү улахан көмөлөрүгэр махтаналлар. Совхоз салаатата оскуола материалнай базатын кэпсэтигэр уонна бөрөгөтүүгэ улахан көмөнү өнөрү. Ол курдук, совхоз рабочайдарын күүһүнэн спортивнай саала уонна оскуола дьылыгэр эһин тутуу ытылынылар. Совхоз дирекцията оскуола универсальнай станок толору комплексын бөсхө биэрдэ уонна ону оскуола үөрэтэр мастарыскайыгар туруорда. Учууталлары олох-дьаһах өттүнэн хааччыйыга улахан болдомто уурулар.

Ол эрээри, ханна барытыгар оскуола уонна учууталлар тустарыгар сөптөөх кыһамньы ууру-

лар буолбатах. Сордох хаһаайыстыбаннай тэрияттэр салайааччыларын өттүттэн аахайымтыата суох быһыылар баалларын түмүгэр үгүс оскуолалар оттук маһынан хааччылыыга улахан күчүмэрдээри көрсөллөр, оскуоланы сабар кутталлар үөскүүллэр.

Орджоникидзе аатынан колхоз Тинт-Арытаагы биригээдэтин биригээдэтир таб. Винокуров эппиэтинэһин сүтэриитин түмүгэр, Тинт-Арытаагы арыс кылаастаах оскуола сэтинньи ый 10 күнүгэр үөрэх буолбата. Үөрэх дьыла сабаланыытыттан бу оскуола 5 учуутала уокка оттор маһынан хааччылыытылар. Кинилэр оскуола олбуоруттан салааскалан маһы таһан оттуһан олоһоллор. Оттон биригээдэтир таб. Винокуров бэйэтин олбуоругар икки сыл оттор мас саппаастаах. Оскуола, үөрэнээччилэр уонна учууталлар тустарыгар манньык кыһамньыта суох буолуохха сөптүү? Манньык салайааччылары кыттанактык сэмэлиэххэ наада.

«Правда» колхоз бэйэтин оскуолаларын оттук маһынан эмнэ куһаҥанык хааччыйар. II Малдыагар оскуола сабыллар кутталлаах олоһор. Оттон Булгуннаахха орто оскуоланын учууталлара ахсыныны ый бытарбан тымнытыгар бэйэлэринэн мас кэпсэтигэр күһэллэһиттэрэ.

Өктөм арыс кылаастаах оскуоланын иитэр системата алдьанан оскуола сабыллыбыта. Онон оскуола үөрэнээччилэрэ үс сменанан үөрэнэргэ күһэллэһиттэр. Райсо- (Бүтүүтүн 2-с стр. нэп).

САҔА КИҤИНИ, коммунистическай общество эдэр тутууччыларын иитин — бүтүүн поручот сорууга, общественность бүтүүнүн дьыалата.

Тутуу матырыяалларын Покровскайдаагы заводун коллектива партиянай, комсомольскай, профсоюзнай тэрияттэрэ уонна Покровскай I №-дээх арыс кылаастаах оскуоланын учууталларын коллектива үөрэнээччилэрин иитингэ оскуола, көргөн, общественность күүһүн түмүгэр, оскуола үөрэтэр — материалнай базатын бөрөгөтөргө, ол түмүгэр иккис сылга хаалларыны сүһүнүнэн суох гынарга эбэхтээхтэтибэ ылынылар. Кинилэр оскуола кылаастарын, иитини-үөрэтинни бытаанык ылынар оболору шэфтэхэргэ быһаарынылар. Сыхагар, сменалар уонна биригээдэлэр икки ардыларыгар социалистическай кутталаһы түмүгүн өнөрүүгэ, сыхагарга, биригээдэлэргэ коммунистическай үлэ коллектив аатын иһэрингэ коллектив иһэһиннэрэ төрөппүт быһыытынан бэйэлэрин эбэхтээхтэрин толоруулар кытта сыаналаһылар. Оболорун иитингэ эппиэтэ суох ыһыаһынаһар төрөппүттэр общественность дьүүлүгэр туруорулуохтара. Завод коллектива оскуола материалнай базатын бөрөгөтүүгэ уонна оскуола күннээби үлэтигэр быһааччы көмөнү өнөрүгө сорукуттанна.

ССКП райкомун, ол кэһиниттэн ССКП обкомун бюролара тутуу матырыяалларын Покровскайдаагы заводун, леспромхоз, Покров-

скай I №-дээх арыс кылаастаах оскуоланын коллективтарын үүнэн иһэр ычыты коммунистическайды иитингэ оскуола, көргөн, общественность биһир түмүүлээх буолуутун тэрийэргэ таһаарыт көрүлээһиннэрин биһирээтилэр уонна партиянай тэрияттэри, оскуолалар директордарын бу ыгырыны ойбоһуну тэрийэллэригэр соруудулар.

Тутуу матырыяалларын Покровскайдаагы заводун директора таб. Иванов В. Н., леспромхоз директора таб. Гусев В. С. үөрэнээччилэрин иитингэ уонна үөрэтингэ улахан көмөнү өнөрүн үчүгэй холбоһуу кордороллор. Бу икки промышленнай предприятие уонна оскуола коллективтарын икки ардыгар ыга дьылаабыай сибээс олохтоһо.

Бастыҥ биригээдэлэр, сыхагар, бирдин рабочайдар, коммунистар уонна комсомолецтар туспа кылаастары уонна бирдин үөрэнээччилэрин шэфтэхэллэр.

Покровскайдаагы леспромхоз, С. М. Дьяковскай салайар маһы көрдөөччилэрин биригээдэтэ уонна оскуола V «Б», VI «Б» кылаастарын үөрэнээччилэрин кутталаһылар ордук көрөхсөбиллээхтик тэриһиннэр. Шэфтэхээччилэр көрсүһүүлэрин бириэмэтигэр үөрэнээччилэр үөрэхтэригэр 100 бырыһыан ситиспиттэрэ, оттон маһы көрдөөччилэр бэйэлэрин соруудагар бэлэтэһиннэр. Билигин үөрэнээччилэр үөрэхтэрин билли хаачыстыбатын тупсарыахтаахтар. Ити курдук, үөрэх иһин охсуһуу

ТӨРӨПҮТТЭР, ОСКУОЛА УОННА ОБЩЕСТВЕННОСТЬ КҮҮҮҮН ОБО ИТИИТИГЭР ТҮМҮӨХХЭ

(Бүтүүтэ. Иннин 1-гы стр. нөр).
вет исполкома, үрэх оройуоннаа-
ры салаата бу оскуола итигэр
систематын өрмүүнүүр түһү-
бынаарылаах дьаһалы ылытыл-
лар. Оскуола маанык сыһыны-
наһы инниктин түмүгүлүүн
сатамат.

Партийнай, советскай, хаһа-
йыстыбаннай уонна общественнай
тэрилтэлэр оскуола наадыһытын
толору хаачыйар, үрэтэр мате-
риальнай базатын бөвөргөтөр, про-
изводствон үрэтинин тунсарар,
үрэтэр-итэр үлэни ситиһилээх-
тик ымытыга бары усулуобуйа-
ны тэрийэргэ кыһалыахтаахтар.

Сага кинин итинигэ көргөн
уонна оскуола ыкса сибээстэһин-
лэрэ наада. Оскуолалар коллек-
тивтара уонна биридди учууталлар
кылааһы кытта үлэбэ төрөнүттэр-
ри тардыахтаахтар, киһилэри бэ-
йэлэрин көмөлөһөөччүлэринэн
онгоруохтаахтар. Үрэтэр-итэр
үлэ ымыты ситиһимтэ буоларын
ситиһингэ төрөнүттэр уонна
учууталлар биригэ үлэлээһини-
рин ситиһингэ. Ол инниттэн тө-
рөнүттэри кытта үлэни тунса-
рыахха.

Оболору итинигэ төрөнүттэр
маастарыстыбанын үрдэтингэ
көмөнү онгорууну государственнай
тэрилтэ быһымытынан оскуола-
лар бэйэлэрингэр ылыныахтаахтар.
Улуу педагог А. С. Макаренко
эппитэ: «Көргөнгө оҕону хайдах
бааралларын иннитинэр дин
биһиги этэр кыахпыт суох. Оҕону
итинин тэрийээччинэн, государ-
ственной итинни предствителэ
буоларын быһымытынан, оскуо-
лалар буолуохтаахтар». Оскуола,
көргөнгө итинни үлэни тунса-
бакка эрэ, оболору үрэтэр үлэтин
үрдүк таһымга таһаарар кылаа
суох.

Биһиги оройуонмут бастыг
үлэлээх оскуолаларын педагогич-
ескай коллективтара төрөнүттэр-
ти кытта улахан үлэни ытыл-
лар, пропаганданы сатабыллаах-
тык тэрийэллэр, төрөнүттэр коми-
теттарын үлэлэрин салайаллар.
Ханна салайааччылар оскуола то-
рөнүттэри кытта сибээһин суо-
латын сөптөөхтүк ойдообут сир-
дэрингэр, учууталлар уонна төрөн-
нүттэр бэйэлэрин күүстэрин обо-
ну итинигэ дыһингээхтик холбоо-
тулар.

Тыа сиринээри оскуолаларга
төрөнүттэр комитеттара учуутал-
лар бастагы көмөлөһөөччүлэри-
нэн буолулар. Ой VIII кылаас-

таах оскуолатын төрөнүттэрин
комитетын (комитет председателэ
Дьяконов Н. М.) үчүгэй үлэтин
бэлэтиэххэ сөп. Үрэх дьылын
бастагы агартыгар манна элбэх
туһалаах үлэ ытытыллыа. Төрөн-
нүттэр уот барытыттан сэрэнэр
иниентары бэрээдэктэһинлэр, ос-
куола дьылын тас өттүнэн сы-
быаһылар, төрөнүттэр комитетта-
рын чиниһинэрэ 30 үрэнээччи
олорор дьыныгэр сырыттылар,
үрэнээччилэр олорор дьыныгэр
сылдьыи бэрэбиэркэлээһин түмү-
гэ оскуола үрдүнэн линейкаба
дүүллээһинлэр. Төрөнүттэр ко-
митеттарын культурнай-маасса-
бай үлэбэ секторы үрэнээччилэр-
гэ арааччылар конференцияла-
рын ытыт. Төрөнүттэр оболор-
го бэһиндэн онгоруулары тэри-
йэр.

Маһырас VIII кылаастаах оскуо-
латыгар төрөнүттэргэ анаан «Ты-
лынан сурунаалы» таһаараллар.
У Малдыбар оскуолатыгар тө-
рөнүттэр дьуһурунайдаһыны-
нара олохтоһууга үгэс буолла.
Манна ааспыт үрэх дьылыгар 85
төрөнүт 123 уроокка сылдыбыт-
тара. Быйылгы үрэх дьылыгар
23 төрөнүт дьуһурунайдаһы-
тылар уонна 54 уроокка сырыт-
тылар. Төрөнүттэр бэйэлэрин
күүстэринэн 108 кубометр маһы
бэлэмнэн биэрдиһэр.

Качыкаат нэһилиэтин Советын
исполкома оскуола үчүгэйдик
көмөлөһөр төрөнүттэри «Хайдал
суруктарынан» наараадалаһы-
ны олохтоото. Ити курдук, 10
төрөнүт наараадалаһына. II Мал-
дыбар нэһилиэгэр дьахтаалар кон-
ференциялара: «Оҕону хайдах
итиһингэ» дини темага ытытыл-
лыаба.

Үгүс оскуолаларга педагогиче-
скай пропаганда үчүгэйдик тэри-
лиһиэ. Маһыаха сүрүн ымыман
төрөнүттэр университеттара буол-
лулар. Төрөнүттэр университет-
тара I Дьоннон интернат-оскуо-
латыгар уонна Булгуннахтаах
орто оскуолатыгар үчүгэйдик үлэ-
лиһилэр. Покровскай бөһүөлэ-
ни 4 оскуолатын хаһан төрөнүттэр
университеттара үлэлээн эрэр.

Төрөнүттэр комитеттара төрөн-
нүттэргэ анаан: «Төрөнүт куо-
лаһа», «Көргөн уонна оскуола»
дини хаһыаттары таһаараллар,
аһаас аан күнэрин тэрийэллэр.

Оболору итинигэр үрдүк эн-
иһэттээхтик сыһыаннаһар төрөн-
нүттэр оскуолалар үлэлэрингэр ула-
хан көмөнү онгорулар. Булгун-

нахтаах орто оскуолатын учуу-
таллара төрөнүт Федорова Ана-
стасия Афанасьевна үгүс холбоу-
рун сатамай сөпкө батыһаллар.
Кини 9 оболорго ийэ. Кинилэртэн
сэттэлэрэ I кылаастан IX кы-
лааска диэри «4» уонна «5» сы-
надаларынан үрэнэллэр. Анастасия
Афанасьевна оболору сэмэйлэр,
барыга-барытыгар сөптөөхтүк сы-
һыаннаһаллар. Ленин аатынан
колхоз бухгалтерга Семен Степанов-
ич Рафанов сэттэ өрөтө үрдүк
уонна орто үрэрэн бүтэрэллэрин
ситиһтэ. Ахсыс оболоро, ачыгыт
кыас VII кылааска үрэнэр.

Төрөнүттэри кытта үлэ мо-
лтоһун түмүкү сорох төрөнүттэр
оболору итинигэ эһинтэ суох
сыһыаннаһаллар уонна бары бу-
руйу оскуола коллективтар тү-
бэрэллэр. Булгуннахтаахха одо-
роочу А. Рачко бэйэтин оболорун
итининэн дыһингээхтик дьа-
рыктамат. Кинилэр оболоро Гали
уонна Алеша маһыныгы чиниһ-
гэ үрэхтэрингэр ситиһингээхтэрэ.
Кылааста Людмила Рачко ааспыт
сыдыааха оскуолатын бүтэрэн бы-
ран, Лартык ферматыгар үлэни
сыдыан бэйэлэрин таһаарыста-
рыттан күрээтэ. Кини төрөнүттэр-
тэ кыас олорун таба суолун бу-
лунарыгар модьуйалларын уонна
көмөлөһөлөрүн онугар фермат-
тан барарыгар сүбэлээтилэр.

Итиник төрөнүттэр оройуон-
на аһыаба суохтар, киһилэр
оболору итинни уонна үрэтин, ик-
кис сылга хаалларыны суох гы-
ныы сорукутун толорууну ма-
һийдиһэлэр.

Партийнай, профсоюзнай тэ-
рилтэлэр, дьахтаалар советтара,
оскуола уонна көргөнгө көмө-
лөһөр комиссиялар, тэрилтэлэр
салайааччылар оҕо итинигэр
кыһалыбат төрөнүттэри кыта-
ныхтык сэмэлиһтээхтэр уонна
киһилэр көргөнгө оҕо итининэн
дьахтыаналларын ситиһингээхтэр.

Покровскай бөһүөлэнин дьах-
талларын совета комбинат үлэни-
тэ таб. Черепанова куруутун ыры-
гылааһынан дьахтыанан үлэ-
бэ тахсыбатын уонна төрдүс кы-
лааска үрэнэр кыһыны туһугар
кыһалыбатын туһунан боннуруо-
һу дүүллэһэн саамай сөптөөх
дьаһалы ыла. Кини өбүтүн үкү-
гэр аһылыга суох хаалларара,
үрэнэрингэр усулуобуйа тэрийбэт
этэ. Дьахтар советыгар дүүллэ-
һэн баран, кыһыны туһугар кы-
һаллар, үчүгэйдик үлэһиннэр буол-
ла.

Оҕону итинигэ төрөнүттэр эн-
иһетинистэрин үрдэтиэххэ наада.
Биһиги обществобыт биһиги уолат-
тарбыт уонна кыргыттарбыт ыраас
суобастаах, чиниһинэй дьон буолан
үүһэллэрингэр кыһаллар.

Бэйэлэрин оболору итинигэ
чэпчэкитик сыһыаннаһар төрөн-
нүттэр общественность дүүлдүгэр
туруоруохха, киһилэр олохторун-
дьахтарын тунсаралларыгар
ороннуохха. Бэйэлэрин төрөнүт
буолор чинистэрин сүтэрбит дьонно-
ру колхозтарга, совхозтарга, пред-
приятеларга тэриһиллэр «Чинэ
суутугар» дүүһүлүүххэ.

Оскуолаларга быһаарылла илик
боннуруоһунан үрэнээччилэр бэ-
йэлэрэ дьаһанылары тэрийин
буолар. Сорох оскуолалар сала-
йааччылар, биридди учууталлар,
инионер баһааттар үрэнээччи-
лэр бэйэлэрэ дьаһанылары тэ-
риһтэ сыаналаабаттар. Кинилэр
оболорго көрүүдэһиннэр, бэйэ дьа-
һанытын кыһан тэрийбэттэр.

Сорох оскуолаларга үрэнээч-
чилэрэ ара саастаахтар ыһыла-
рын булгуччу толорор буолууну
уонна атын оболор көрүүдэһиннэр-
ын толорууну модьуйаллар. Ити
үлэ эргэбит ымыта билигин да
баар. Ол түмүгэр оскуоланы бу-
тэрээччилэр бэйэни дьаһанан обо-
рууга бэлэмэ суох буолаллар. Ки-
һилэр бэлэмгэ үрөһүт буолан,
туохтарын даһаны дьаһамматтар.
Билигин колхозтарга, совхозтар-
га, промышленнай предриятиелар-
га үлэни сыдыар орто оскуо-
ланы бүтэрбиттэр ортолоругар түс
бэйэлэрин олохторун боннуруоһун
быһаарыммат үгүс ыччаттар баа-
лар. Сорохтор агитаторынан үлэ-
һинртэн akkaастанааллар, бэһи-
дэн ытыт кыахтара суох.

Үрэнээччилэри бэйэ дьаһа-
нытыгар итинни — ыраахан, өр би-
рисэмни эрайэр үлэ. Кылаас са-
лайааччыларыгар, инионер баһа-
тайдарыгар, комсомольскай эбэ-
тэр инионерскай муһыахтарга
дүүллэһэр боннуруобастары бу-
луу, оболорго дакылааттары онго-
руу, муһыахтарга, дьордарга
тыл этээччилэри бэлэмнээһин,
уураах суруйуу, биллэн турар, чэп-
чэки. Оттон итинни үрэнээччилэр
бэйэлэрэ толоруолору тэрийин
ол кытаанах. Биһиги итинни сити-
һингээхтэһит.

Бэрдыгэстээх орто оскуолаты-
гар үрэнээччилэр бэйэлэрин дьа-
һанылары балаача үчүгэйдик
туруорулуобут. Ити үлэни оскуо-
ла комсомол комитет салайар.
Барыта II комиссия үлэһиннэр.
Биридди комиссия үлэ түстээх
учаастагы итинни эһинтэһиннэр.

Бу оскуола комсомолеттара
уонна инионердара «Горнай» кол-
хозка сүөһүгэ эһин аһылыгы
сөбүтүһкэлаһыныга көмөлөһө-
лөр, колхоз ыраах учаастактары-
гар тахсан концерттары көрдөрө-
лөр, учууталлар лекциялары, дь-
кылааттары онгорулар.

Оскуолалар, советскай, общест-
веннай тэрилтэлэр уонна суут-
сианастийа органнын болломто-
лорун киһингэр туруохтаах бон-
нуруоһунан «Саастарын ситэ илик
оболор көрүүтэ-истинтэ суох сыд-
дымыларын уонна буруйу онгоруу-
ларын суох гыны туһунан» Кини
Комитет биллэр уурааһын тодо-
руу буолар.

Оболор буруйу онгорууларын
утары охсунууга сорох үчүгэй
өрүттэр онгоһуллубуттары үрдү-
һэн, өссө даһаны оболор буруйу
онгорууларын утары охсунуу мо-
лтоһуу турар. Саастарын ситэ
илик оболор көрүүтэ-истинтэ суох
сыдымыларын уонна буруйу онго-
рууларын суох гыныах түстээх-
ныт. Биһиги итинни оскуолаларга
уонна көргөнгө итинни үлэни тун-
саран, оболору олох-дьаһах, өй-
санаа өттүнэн сатарыйбыт дьон-
но сабыдыалларын араары-
нан ситиһингээхтэһит.

Милиция эдэр көмөлөһөөччүлэ-
рин этэрээтэрин уонна комсо-
мольскай оперативнай группаны
тэрийин оболор көрүүтэ-истинтэ
суох сыдымыларын уонна буруйу
онгорууларын утары охсунуу үчү-
гэй формата буоларын көрдөрдө.
Билигин 300 инионердари уонна
үрэнээччилэри холбоор милиция
эдэр доботторун 12 этэрээттэ
үлэһиннэр. Ити этэрээттэр чи-
лиһиннэр кинотеатрга, кулуунтар-
га, оскуола бичэрдэрингэр уонна
ууһусаларга дьуһурустубаны
тэрийэллэр. Кинилэр саастарын
туола илик оболор өттүлэриттэн

общественнай бэрэдэги кыһан
бэх түбэтэтин суох ымылар.

Амурдаабы-Комсомольскай
рат комсомолеттарын холбоу-
нан Сага сиритэр ала бастаһына
Покровскайга үрүлү кылааста
үрэнээччилэртэ комсомол
оперативнай групп тэриһил-
битэ. Бу халыга суох дьаһал
көрүүдэһиннэр уонна тэрийээччи-
һэн эдэр үлэһит. Итинни лейт-
нан Н. Е. Шарин буолуота. Гру-
па штаба сэттэ киһитэ тэриһил-
битэ. Группа Покровскай орто
оскуолатын 38 үрэнээччилэр
кирибиттэрэ. Оболор милиция үлэ-
һиттэрингэр общественнай бэрээдэ-
ги көрүүчүлэри утары охсунууга
комсомол активнайдык үлэлэ-
барыттар. Оболор көрүүтэ-ис-
тинтэ суох сыдымыларын уонна
буруйу онгорууларын утары охс-
нууга итинни үлэ бары көрүү-
рин туһуннаахха, милиция эдэр
добротторун, комсомольскай опера-
тивнай групп этэрээтэрин үлэ-
тин салайаахха уонна көмө-
лүүххэ.

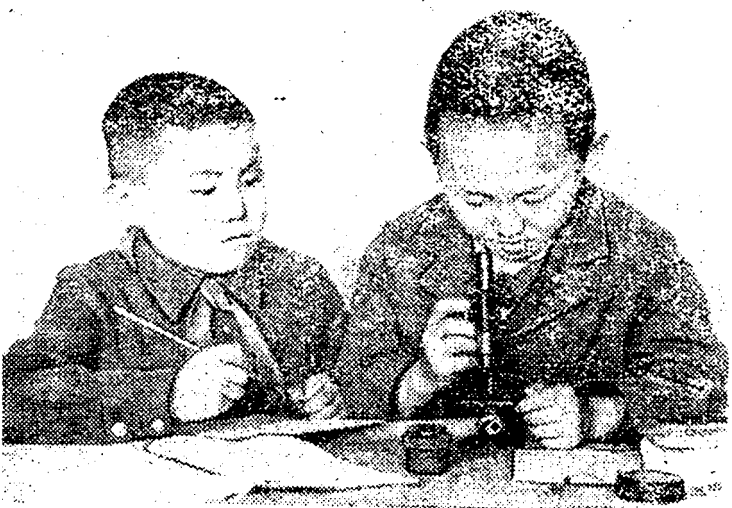
Үлэбэ итинни оскуолалар кыла-
бынай сорукутарыттан биридэстэ-
рэ. Биһиги оболору кыра сааста-
рыттан үлэбэ үрэтингээхтэһит,
үлэһиннэр дьоннуру бириһтээхтэһит.
Орто оскуоланы бүтэрээччилэр
материальнай быһаһы онгорууга
баһатынан туран үлэһин барар
буолулар. Бэрдыгэстээх, Булгун-
нахтаах, Сииһи орто оскуолалары
нүн бүтэрбиттэр «Горнай», Ор-
джоникидзе аатынан, «Правда»
колхозтарга ситиһингээхтик үлэ-
һин сыдыаллар.

Ол эрэри, билигин даһаны
үрэнээччилэри үлэбэ итиннигэ
улахан итэрэстэр бааллар. На-
чальнай оскуолаларга үлэ уроуга
атын көһнөрү уроуктартан тух
да уратыта суох барар. Ол түмү-
гэр, үрэнээччилэр бэйэлэрин
илиһиннэн тугу онгоруулары-
нан киэн туттар кыахтара суох.
Итиник чачыны V—VIII кылаас-
тар мастарыскайга үлэлэрингэр
эһин көрөбүт. Манна кылааһына-
һынан программаны толорууну
аһаллар, оттон оболор илиһиннэ-
һин дьонно наадалаһы онгорууну
тэрийбэттэр.

Оскуолалар мастарыскайдары-
гар үрэнээччилэр оскуола наа-
далаах араас туттар маллары,
дьаһылааларга, садтарга оболор
оннуурударын онгоруунан дьа-
рыктаналларын туһунан саныыр-
га сөп буола быһыылаах. Үрдү-
кү кылаастар үрэнээччилэрэ
үрэтин сокуонугар сөп түбэһи-
һэрэн үрэхтэрин производствон
кытта быһаччы сибээстиһтээхтэр.

Производственной үрэтинлээх
оскуолалар тыа хаһаайыстыбаты-
гар кадрдары биэрэр сүрүн звен-
ионан буолаллар. Биһиги тыабыт
хаһаайыстыбатын инники сай-
дыта орто оскуолалар хайдах
сөптөөхтүк уонна туһалаахтык
производствон кытта сибээстээн
үрэнээччилэри итин таһаар-
ларын тутулукуттар.

ПОРУОТ үрэбинитин органны-
ра, учууталлар коллективтара
үрэтэр-итэр үлэни төрдүттэн
тунсарыахтаахтар, общественнай
тэрилтэлэргэ чугас туруохтаахтар,
общественноһы кытта ыга сибээ-
һи тутуһуохтаахтар. Оскуола, көр-
гөн уонна общественность күүһү
биргэ түмүһүтүннэр эрэ оскуола-
ларга итинни үлэни тунсарар уон-
на иккис сылга хаалларыны суо-
һынар соруу ситиһингээхтик бы-
һаарар кыахтаахпыт.

Үдөй оскуолатын үрэнээччи-
лэрэ Валя Самсонов уонна Гена

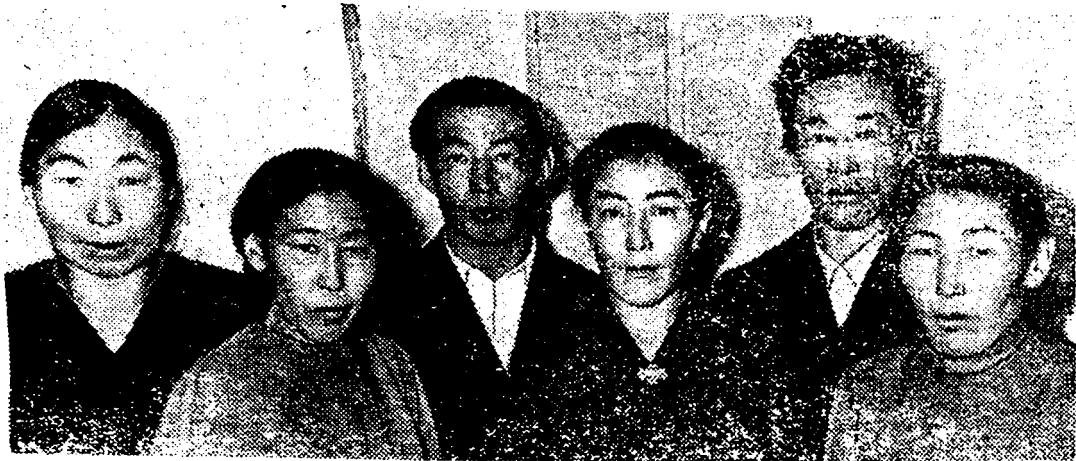
2
стр. ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. тохонньу 13 н. № 5,

Шадри айылда үрэбин уруогар.

СИМОНКА (хаһаастан үгэ):
Валя Самсонов уонна Гена Шад-
рин микроскобуна көрөллөр.

С. НИРОВ фотота.

Ленин атынан колхоз Качыкааттаабы производственной учаастагынаабы Комук үрдэ ферматин коллектива 1964 сылга үтү ылыы былаанын аһара толордо.

СНИМОВКА (хангастан уна): Мария Семеновна Никифорова, Анисья Дмитриевна Федорова, Ким Тихонович Семенов, Екатерина Николаевна Мордовская, Николай Петрович Данилов, Мария Павловна Еремеева.

В. СТЕПАНОВ фотота.

ЫЙГА ЛАБОРАТОРИЯ

Бүгүн БСА кылгатын бэчээттир Лариса Маркелова ыстатыйата «Культура и жизнь» сурунаал 1965 сыллаах нүмэрингэр бэчээттэннэ.

БАБА САНААТТАН—ДЫННЭЭХ СУОЛГА

ЫЙГА ЛАБОРАТОРИЯ! Бу санаа тоһоһоох өр бириэмэҥэ кыайан толоруллубат курдук көстүбүтэй? Билигин билигин күннөрүбүтүгэр бу боппурөөхү аан дойдутаабы конгрестарга дьүүлэхтэлэр, киинэхэ ученайдар аналлаах дьүүлэхтэллэри ыытаалар. Аан дойдутаабы ый лабораториятын туһунан боппурөөс соторутаабыт Варшава буолан ааспыт, астрономтар аан дойдутаабы конгрестарыгар бири чавылхай событтенан буолла.

Ый лабораториятын тэрийин ученайдар үгүс элбэх боппурөөс-тарга эппинттииллэрин эрэйэр. Ый айылгата хайдарый? Ый лабораториятын «өйө» ханна буолуохтаарый — Сиргэ дуу, Ыйга бэйэтигэр дуу? Сир дьиннээх аргыһын үрдүгэр уонна киинэхэ чугас баар куйаарга физическэй дьайымылар тустарынан иһитиннэриилэри ыйтан сиргэ хайдах биэрэр курдук табыгастаабыт?

Ити боппурөөстөрү быһааран наадатыгар, бастатан туран, автоматическэй прибордар уонна дьоннор эбээһинэстэрин сөптөөхтүк арааран быһаарыахха наада. Онон ити тутта суолталаах проблема аан дойду научнай общественноһыгар киэнник дьүүлэхтэллэр. Киин араас көрүннээх мээрэйдиир аппаратуралары салайар миэстэтин табатык быһаарыттан иһиники өттүгэр өссө ордук ыарахан космическэй опыткары оңоруу улаханлык тутуруктанар.

Ый лабораториятын үлэтин биллигин схемата быһа холуйан маньык көрүннээх буолуоҕа. Бастатан туран, билигин аргыспыт бары наадалаах прибордарынан хааччыллар. Киинлэр Ый нуурун структуратын, радиация характерын тустарынан чуолкай иһитиннэриилэри Сиргэ биэрэр аналлаахтар. Бири тылынан эттэххэ: «Киин Ыйга үктэниэн сөп», — дьин сигнал биэриэх тустаахтар. Хаһан Сиргэ сүрүн көрдөрүүлэр кэллэхтэринэ, ким-хайа иһиннэ, айаһа туруох иһиннэ Ыйтан ылылар сигналлары түмэр уонна сатаан чинчийэр опыт оңорор киин оруола бастакы былаанга таһаарыллар. Ол эрээри, Сиргэ даһаны үлэ улахан өттө прибордар көмөлөрүнэн толоруллуба.

Ыйга автоматическэй аппарата тыраны тиэрдии, үрдүк радиация дьайымыларын усулуобуйатыгар,

эттиктэр тардыһымыларын күүһэ кыра уонна Ый нууругар метеориттар түһүүдэрэ элбэх усулуобуйатыгар лаборатория адыамматтын хааччымы ыраакаттары тюротыгы кырата суох оңолуулуох тустаах.

Итинэн сибээстээн советскэй ученай Виктор Бенюх Ыйга радиация уонна эрозия дьайымыларынан матырыйааллар свойстволарын оптической уларыһымыларын теорията улахан интэриэстээх. Ученай матырыйааллар өр бириэмэҥэ усулуобуйаларын хааччылар харыстыбыла дьаһалларын олохтуурга эттэ. Ыйга тиэрдиллэхтээх бастакы прибордар ортолоругар, Сиргэ дьуһуну биэрэр автоматическэй устройстволарынан хааччылыбыт телескоп булгуччу баар буолуоҕа. Телескоп Ыйга идеальнай усулуобуйага түбэһиһэ, онно киин үлэтин мөһөйдиир атмосфера суох. Ученайдар Ый лабораториятын «Сиргэ бүрүйэн турар былыты» кэтэһиниһэ туһанаахха сөп дьин түмүккэ кэллилэр, ити күн-дьыл хайдах буолуохтаабын чуолкайдик быһаарыыга олус наадалаах. Ыйга бастаан тахсыбыт разведчиктар Ыйга олох сибиһитэ баарын-суовун быһаарыахтара. Онон лаборатория баҕарыаһы үрөтүгэ аналлаах прибордар баар буолуохтара.

ЫЙГА МАННАЙГЫ ДЫЗ

Ый ЛАБОРАТОРИЯТА, бидлэн турар, дьизэлэх буолуохтаах. Ый бастакы дьизэтин кумаарыга чертежаан Москва архитектордара оңордулар. Матырыйаалларга уонна конструкцияга эппинттир бары көрдөбүллэр оңолуунулар. Ыйга салгыны суовун учуоттан, салгыны Ый дьизэтин иһигэр баар «тыһынаахтарга» эрэ буолбакка, конструкция матырыйаалларын харыстылырга усулуобуйагы гына оңорор санаа баар. Дьизэ салгына тас хаха тыһааһыны биэрэр тирэби мөлдөһитин тэрийнэхтээх. Лаборатория дьизэ үс этажаах буолара сабадаланар. Прибордар үһүс этажа турорулуохтара, иккис этажа чинчийээчилэр үлэтир сирдэринэн буолуоҕа, бастакы этажа — олоһор дьизэлэр.

Киин Ыйга хаһан көтүөбэй? Америка ученайдары 1967—1970 сыллары ааттыыллар. Бидлэн турар, итин олус чуоһаатылыбыт сылларынан көрүөххэ сөп. Ыйга көтүү бириэмэтин быһаары икки сүрүн суол биричиннэттэн туту-

луктаах. Бастакытынан — Сиргэ икки ардыларынаабы суол физическэй усулуобуйатын сийлини билли. Иккиннин — көтүү куттала суох буолуутун хааччылар конструктивнай уонна медикобиологическэй сорукары быһаарымы. Советскэй ученай Ювеналия Волыкина уонна да атыттар аабымыларынан хараабылы Күн дьийыта хамсаабат, уларыбат усулуобуйатыгар уонна күн дьайымыттан космонавтар аналлаах комүскэниилэрэ ситиһилиннэринэ эрэ Ыйга мытары аныахха сөп.

Космонавт Сир маһаныттаах тардымыттан тахсан баран, маннайгы космическэй сардаганы көрүүтэ Күн активноһун тургуттан 125—257 миллибаргэ дьир халбаһынан сөп. Ити дьон Күн сарданатынан сиргэ дьайымыларын 7—16 төгүл үрдүк. Онон Күн активноһун эрдэттан үрөтөн билли, комүскэни ерөтөтын системаларын оңоруу — бастакы учараттаах сорука. Итин чинчийэр аппараттура (Сиргэ эрэ буолбакка, ону таһынан космическэй хараабылга баар буолар наада. Билигин биллигин Күн профелин 2—3 күн эрэ иһиники өттүн, ону даһаны толору чуолкайдик буолбакка, көрөр кыахтаахпыт. Ити саһалаһын эрэ буоларын быһытынан итин кытта сөбүлэһиһхэ сөп.

СУОЛ СИРТЭН САБАЛАНАР

СОВЕТСКАЙ ученайдар Иван Акуниничев уонна Роман Баевскэй ыраах космическэй көтүүлэргэ, чуолаан Ыйга, «бортовий медицина» оруолун туһунан боппурөөхү быһаардылар. Киинлэр

Ый алтыс чыһылата — оһолтон харыстананы күнэ

Ула харыстабылын уонна оһол суох буолуутун хааччымы туркутары салгыны тунсарар иһинтэн уонна үлэ туһунан Союзду кытаанахтык тутуһар туһугар, Саха АССР Министрдерин Советын, үлэһиттэр депутаттары Магадан уобастаабы Советин испокхмун, перуот х.һааһытыбытын Хотугулуу-Илини экономикай оройуонун Советын, профессиональной союзтар Саха сиринээри Советтарын уонна Магадан уобастаабы профсоюзун комитетин президиумун уураактарынан Ый алтыс күннэрэ үлэ харыстабылын күннэринэн биллэрилиннэ.

Ый алтыс күннэригэр баскыһаһыа эбэтэр бырааһыннык

күннэрэ түбөһөр түбэлтэтигэр үлэ харыстабылын күнэ аһыгыскы күнэ көһөрүлэр.

Ула харыстабылын күнүн предпринимелар, учрежденнелар уонна тэриятэлэр салаааччылары инженерий-техническэй, медицинскэй үлэһиттэр, оһу таһынан профсоюз активтары кыттылаарыа тэрийэллэр.

Комиссия састааба предпринимелар салаааччыларынан билгэртэтиллэр. Комиссия председателинэн, быраабыла курдук, хаһаайыстыба кылаабынай инженер буолар.

Билигин оройуонмутугар Ленин, Орджоникидзе ааттарынан колхозтарга, «Хатас», «Октом» совхозтарга иһиник комиссиялар тэрииллэһиттэрэ өр буолат. Хомойуох иһин, киинлэр баччааһа дьир дьиннээхтик үлэтин иһиктэр. Колхозтаахтары уонна рабочайдары барыларын хаһан инструктортар кэмгэр ытылыбаттар уонна ытылыбыт үлэ сурунаалларга толоруллан иһэт. Чуолаан, оһол түбэлтэлэр тахсар тутуу биригээдэтин, сүөһү иһтэр фермалар үлэһиттэрин ортолугар оһолтон сэрэһи дьаһаллар кыайан ытылыбаттар.

Производство хас биридин саһааһыгар оһолтон уонна уоттан сэрэһи дьаһаллара оңолулуохтаах уонна коллектив дьүүлүгэр турорулуохтаах.

Ула куттал суох буолуутун контуруолааһын уонна оһол тахсытын сэрэһи кэмтитэн-кэмтиэр ытылылаахтара. Остодобуойдар, производствнай объекттар, хотоннор, сүөһү аһыаһын бэлэмниир кухиналар сивитэрнай туркулары бэрэбиэркэһи турорулуохтаах, үлэһиттэри үлэ кэтэр таһаарынан хааччылаахтара.

Ула куттал суох буолуутун тургутун тунсары боппурөөстөрүнэн производство бастыһыгарын сивитик тардан туран, партиянай, комсомольскэй, профсоюзнай тэриятэлэр дьарыктаныахтаахтар.

Н. САВВИНОВ,

Орджоникидзевскэй оройуон үлэ куттал суох буолуутун хааччымы инженерэ.

30 харчыга

Покровскайдаабы киин сберкассага хас күн аайы уонунан дьон харчы-мал лотерейтын биллэттэрин аһалан бэрэбиэркэлэттэллэр. Олор ортолоругар элбэх «дьоллоох» биллэттэр бааллар. 046 №-дээх 40577 сериялаах лотерейнай биллэнкэ «Планета» мотоцикл, 045 №-дээх 40607 сериялаах биллэнкэ пианино түбөстэ.

Сүүйүүнү төлөөһүн саһанар. 1965 сылга харчы-мал лотерейтын тиражтара Ленинградна — олунуу 10 күнүгэр, Горькайга — нулун тутар 17 күнүгэр, Омскайга — ыам ыйын 16 күнүгэр, Челябинскайга — бэс ыйын 27 күнүгэр, Дюнаабы-Ростовна — атырдьах ыйын 8 күнүгэр, Уфага — балаһан ыйын 19 күнүгэр, Саратовна — сэттиннь 23 күнүгэр, оонньоуохтара. П. ЛУКИН.

СУРУЙААЧЧЫНЫ ЧИЭСТЭЭНИН

Тохсунньу 8 күнүгэр Булгуннаахтар орто оһуолатын дьизтигэр Саха биллиилээх суруйааччыта, драматург С. П. Ефремов төрөөбүтэ 60 сыла уонна литературнай-общественнай үлэтин 40 сыла туолуутун чистээһин үөрүүлээх бизчэрэ буолла. Суруйааччыны чистээһиниң общественность элбэх аһсааннаах представителлэрэ, суруйааччылар, артистар, С. П. Ефремов үлэһиннээхтэрэ иһиннэ үрөһнээхчилэрэ кытынылар.

Суруйааччы олоһун уонна үлэтин туһунан даһылааты Саха АССР оһуолаларын үтүөлээх учуутала М. А. Потапов оңордо. Суруйааччыны иһитик эбэрдэлээн уонна киинэхэ үһүн үйөһүн, үлэ ситиһиннэри баһаран тыл эттиллэр: ССКП оһкомун идеологическэй отделын сибидиссэин солбуйааччы С. К. Томскай, ССРС народнай артиһа Д. Ф. Ходулов, поэттар В. М. Новиков — Күннүк Уурастырал, М. Д. Ефимов, С. Р. Кулачиков — Элэй, ССКП Орджоникидзевскэй райкомун секретара Д. С. Шепелев, «Правда» колхоз бырабылыанньатын председателэ Н. Е. Едисев у.д.а.

Бизчэр бүтүүтүгэр С. П. Ефремов тыл эттэ. Киин, истин хайбал тыллары уонна баһарылары эппиттэрин иһин, улаханлык маһтанна уонна иһиниктин даһаны дьону кэрэхсэтэр саһа айымнылары суруйарга күүһүн харыстаабакка үлэһиригэр эрэннэрдэ.

ЛЕНА МАЯКТАРА 3

ҮРҮН ДЫЭБЭ КӨРСҮНҮҮ

канский корпорациялар бөлөхтөрүн салайаачыларын көрүст. Бизнесменнэр бөлөхтөрүгэр туһайан, Джонсон Америка правительства «Советской Союһу уонна Илинги Европа дойдуларын кытта эйэлээх эргизни кэнэтии суолларын» үөрэтэрин туһунан санатта. Кини эйэлээх хардарыта өйдөһүү суола эйэлээх эргизн буоларын бэлэстээтэ.

ВАШИНГТОН. Президент Джонсон Үрүн дыэбэ ааспыт сүл сэтинньи ыйга Советской Союзка советской-американской эргизни кэнэтии кыабын үөрэтигэ кэлэ сылдыбыт бөдөн амери-

Г. Вильсон этиитэ

ЛОНДОН. Нациялар Британской добордоһууларын дойдуларын бэчээтин представителлэрин иннигэр тыл этэн туран премьер-министр Г. Вильсон билигин бириэмэс Малазияга 50 тыһыынча Англия сибилэниилээх күүстэрэ бааллар диэтэ. Согуруулу-Илинги Азияга сэрин маньлик кутталлаах түмүллүүтүн, бу оройуону үөскүүр бары кутталлартан Англия көмүскүүр «эбэһинэһин» толорорун курдук, Вильсон көрдөрө сатаата.

Арбаа Германия концерннарарын бас билээччилэри утары Рурскай уобалас горняктарын дыһыардаах охсуһуулар ситиһилээх буолла. Шахталары бас билээччилэр маассабай забастовкалар буолар кутталларыттан хамнаһы үрдэттигэ модьуйууну толорорго күһэллэһилэр. 1965 сүл тохсунньу 1 күнүттэн сүүһүнэн тыһыынча шахтердар ылар хамнастары 7,5 бырыһыан үрдэттэ. Горняктар бэйэлэрин бырааптарын иһин эрдээхтик охсуһуулар кыайыны аҕалла.

АДН — ССТА фотолара.

КОНГО. Чомбеба наймыламмыт үрүн этэрээттэр уонна Леопольдвиль правительствотын сэрчилэрэ Конго патриоттарын ойүүр эйэлээх нэһилиэнньэни кыыллыы дыакыһыларын салбаан ыыталлар.

Үрүнгүргэ наймыламмыттар көбүлэһиннэринэн армия подразделениелара дьэгдэһиилэри уонна дьону тутууну ыыталлар.

СНИМОККА: тутуллубут дьону ыйыты.

ССТА фотохрониката.

ЫЙГА ЛАБОРАТОРИЯ

(Инин 3-с стр. көр).

лэр, өссө ордук бэйэлэрин доруобуйаларын, тулуурдарын бэрэбиэркэллэлэр. Врач-космонавт, врач-чинчийээччи уонна атын планеталарга олор кустүбэтэх формаларын бастакы арийааччы. Биһиги бириэмэбит дьонун ити мөсүөнэ өссө ордук чуолкайдик көстөн иһэр. Ити мөсүөн, врач Лев Исаев курдук, 120 күннээх хайдалаах чинчийиһигэ кыттыбыттарга кестөр. Соторутаарыта элбэх миэстэлээх советской «Восход» аргыс хараабылгэ эдэр врач-космонавт Борис Егоров космос усулуобуйатыгар экипаж чилиэннэрин туруктарын хонтурооллаһыны ситиһилээхтик ыытта.

КИНИ ТУЛА ӨТТҮН КИЭПКЭ УСТАР

ТЫЫН тахсыбат гына сабыылаах дыэбэ, — диэн кэпсир профессор Андрей Лебединский, — мөдүй буолар усулуобуйатаар дьон икки ардыгар уонна тулатыгар арыыча атын сыһыаннаһы үөскүүр. Мөдүй буолар усулуобуйа организм үлэтин процеса тулатаары дьайылартан тутулуктанар буолабына, сабыылаах дыэбэ, организм үлэтин процеса тутулуктаах уларыы тахсар. Кини итинник усулуобуйа тула өттүн киэпкэ устар элементин буолар.

Ыраах көтүү бириэмэтигэр кабиналарга тахсар ити уларыыларын салайтаран ученайдар космической хараабыл сабыылаах хоһугар кини организмгар дыаһымдары учуоттаан вещество-

лар уларыыларын көрүөхтэрин сөп. Сабыылаах камерага чинчийиллэри ыһыныт врач Лев Исаев ылыт даннайдар көрдөрүөнүн, салгыһы углекислэй гаһа ортотунан 0,4—0,6 бырыһыан, эбэтэр атмосферага блар углекислэй газтан 10 төгү улахан. Итинтэн маһык түдүк оҕоһулунна: Итинник веществолар муньуулуулар тыһынан таһаарыллар салгытан таһылаах буолуохтаах.

Сабыылаах дыэбэ баар салгыһы химическэй састааба кини организмгар саамай улахан дьайыһы оҕороро биллиинэ.

Маньаха ордук табыгастаах усулуобуйаны советской ученай Андрей Кузнецов идеята ылаа. Кини азоту гелийини солбуйарга этэр. Ити олус кэрэхсэбиллээх түмүктэри биэрде. Кини итинник атмосферага 25 күн устата үлэлиир дьобурун толору илдьэ хаалар.

Сулуска инники көтөөччүлэргэ анаан, баар кинилэр өр бириэмэ кетөр түбэлтэлэригэр «космической дыэ» кабинатын хайдах туспайдык оҕоруохха сөбүй? Сирдээһи быһылыы-майгыны суохтаһат наадатыгар ханнык усулуобуйалары тэрийиэххэ сөбүй? Манна биологтар этэллэрин курдук искусственной дойдуну тэрийиэххэ, ол дойду бары усулуобуйата космонавт олоһорун уонна үлэлиир дьобурун сүтэрбэтин ордук хааччылаахтаах.

Сабыылаах экологической системалар проблемалара биологической наука доктора Олег Газенко

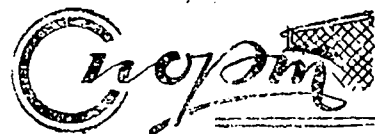
саһырынан соботох биологтар дыаһаларынан буолбакка, бүтүүн айытпа үөрэһинэн дыарыктаааччылар дыаһаларынан буолан иһэр.

Искусственной «дойдуга» веществолар эргийэ сылдыһыларын тэрийи сүрүн сорук. Советской ученайдар хайы-үйэ уу эргийиһин систематын булулар. Итиниктин — кислород эргийиһини быһаары сорууга турар.

Советской космическэй медицина биллиилээх специалиһа Владимир Издовский бэчээккэ тахсыбыт сулустар икки ардыларынаах көтүү туһунан «расписание» манна холобурга аҕалар табыгастаах. Кини саһырынан «илиниин ууһан тийиэр» Ыйга арэ сылдыһы буолбакка, онтон да ыраах, ор көтүүгэ сорох тирэхтэр хайы-үйэ биһигин бааллар.

Космонавт организмнэн туспаларыгар сөп түбэһиннэрэн хараабыл түргэтээһинэ сөкүүндө 10 метр эбэтэр 1000 см кэриҥэ, — диһэр Владимир Издовский. Ити түргэни сырдык түргэһигэр чугаһатан сөкүүндө 30.000.000.000 сантиметр буоларын ситиһиэххэ наада. Онон көтүү активнай көмө 30 мөлүйүөн сөкүүндэ устатыгар эбэтэр лоп-курдук биһир

Быйылгы кыһын спортивнай сонуннарынан олус баай буолла. Аан дойду араас муннуктарыгар, ыраах куораттарыгар: Гьевикаба, Колорадо-Срингсеба, Инсбрукка — ханкыһыттар, хайыһардыттар, хок-

ЭРИЙСИИЛЭЭХ ТЭННЭНИИ

кеистар сытыы хапсыһылаах күрэхтэһиилэрэ буолан ааста.

Киев куоракка дойду саахымакка чемпионатыгар күрэхтэһии биһиги Покровскайбытыгар эмиз улахан сэнээрини ылла. Үгүс саахыматы таптааччылар санаалара улаханник булкулунна, сорохтор өрдөөһүнүттэн кизиник биллибит Д. Бронштейн кыайыа дэһэллэр, атыттар талааннаах М. Таль искусствотыгар эрэнэллэр, оттон үһүстөр олус күүстээхтик ооньууну сабалаабыт В. Корчнойга эрэнэллэр.

Ити мөккүөр биһиэхэ Бүлүү оройуоннаабы Чернышевский аатынан педагогической училище дубатчытара ыалдытты кэлбиттэринэн сибээстээн арыый убаһыан ылла. Кинилэр ааспыт сыллаахха эмиз кэлэ сылдыһыттар. Былырыынгы күрэхтэһии ким күүстэбин кыайан быһаарбатаба. Онон көрсүһүү 5:5 ахсаанынан түмүктэммитэ.

Бүлүү дубатчытара республика киин оройуоннарын дубатчыттарын кытта көрсөн баран, биһиги оройуонмутугар аккиһин сылдыарга быһаарыннылар. Кинилэр хамаандаларын састааба быһыл былырыынгытааһар улаханник күүһүрбүт. Сүл устатыгар дубатчыттар бэйэлэрин спортивнай дьобурдарын үрдэллэттэр, республика оройуоннарын күүстээх дубатчыттарын кытта көрсүһэн элбэх опыты муньуулулар. Биһиэхэ тахсыахтарын аҕай иннинэ кинилэр Якутскай куорат түмсүбүт хамаандатын кыайыттар. Ыалдыттар хамаандаларын састаабыгар биэс I разрядтаах, үс II разрядтаах, икки III разрядтаах ооньуоччулар бааллар. Кинилэр ортолоругар хамаанда тренерэ республика биһир күүстээх дубатчыта Р. Попов баар. Кини Ленинград куорат биллиилээх дубатчыттарын кытта хаста да көр-

сөр чизэскэ тиксэ сылдыһыттар. Быһатын эттэххэ, хамаанда бэйэтин күүһүгэр эрэнэрэ, кырдык да, сөп курдук.

Биһиги өттүбүттэн хамаанда инники өттүгэр спорт бу көрүнгэр кырата суох ситиһилэммит, биһиги бары билэр ооньуоччуларбыт С. Исаков, П. Самойлов, Климент уонна Петр Поповтар, Н. Алексеев, В. Бродников, эдэр ооньуоччулар С. Контоев, Свинобоева, Острельдина уонна Потапова киһирэн бүлүүлэри кытта күөн көрсүлүр. Кинилэр хас биһирдилэрэ утарылаһааччыларыгар солтоох утарсыыны биэрэргэ уонна кыайыга дьулуһан ооньуотулар.

Табаарысты күрэхтэһии кылаабынай арбита республика дубакка чемпиона, маастарга кандидат Н. Саввинов хардарыта эбэр-дэлэһии кэнниттэн ооньууну сабалайырга этэр. Саала чуумпура. Ооньуоччулар хас биһирди хааһыны уһунник толкуйдаан оҕороллор. Бириэмэ биллибэккэ ааһар. Биһирди ооньуоччу утарылаһааччытын угаайыга киллэрэргэ сорунар. Күрэхтэһии икки өттүттэн тыһаһыннаахтык барар.

Бириэмэ ааһан истэбин аайы дуоскаларга бизэскэлэр аһыйан, балаһыаньа чуолкайданан иһэр. Ордук биһиги дубатчыппытыгар Свинобоевага ыарахан балаһыаньа үөскээбит. Кини ооньуу ортоугар утарылаһааччытын угаайытыгар киһирэн, уустук балаһыаньага түбэспит. Балаһыаньатын көннөрөргө дьулуһа сатаата да кыайбата. Бастакы хотторуу холмототун биллэ.

Кини кэнниттэн сотору буолаат биһиги иккис дубатчыппыт Потапова эмиз хоттордо. Онон ыалдыттар — 2:0 ахсаанынан чорбойоллор.

сыл барыахтаах. Чинчийиллэр сулуска көтөн тийиһэн баран хараабыл бэйэтин олус түргэн тэтимин ыһыктыахтаах, ол табылыбатаарына ханнык даһыны чинчийиллэри ытытыга саһаныы суох. Туормаһаһын эмиз сыты быһа барыахтаах, оһиук буолбатаарына олус ыарахаттар үөскүөхтэрин сөп. Онон ханнык баһарар көтүүгэ икки (билибэт) сыллар — түргэни биһир уонна бытаардыы ытытылаахтара. Ити барыта айан биһир өттө. Онон ким планеталар икки ардыларынаабы айанга бэлэһинээччилэр Сиртэн, кырата буолабына, 4—5 сыл араһарга бэлэм буолуохтаахтар.

Ый туһунан этэр буолааха, киниэхэ суол сөччө ырааба суох. Американскай автордар «Аполлон» бырайыактара көрдөрүөнүн, Ыйга көтүү биһир өттө 2,5—3 суукканы ылаада. Ыйга бастаан тахсыбыт космонавтар кини нууругар кырата түөрт, саамай уһуна 44 чаас буолуохтаахтар.

Сир чугастаары аргыһын баһылааһын, ученайдар аарыларынан, ырааба суох. Итиннэхэ эрэлл аан дойдуга бастыкы «Восход» космической аргыс хараабыл экипаһын көтүүтэ өссө ордук улааһыннара.

Лариса МАРКЕЛОВА.
(БСА).

Ыалдыттар ити үөрүүлэрэ өр буолбата. Ооньууну үчүгэйдик сабалаабыт биһиги дубатчыппыт Петр Попов Бүлүү дубатчыта Н. Яковлева бэринэргэ күһэйдэ. Ити кэнниттэн В. Бродников бэйэтин утарылаһааччытын ыктарыган, биһиртэн биһир бизэскэни ордук ылан истэ. Сотору буолаат кини утарылаһааччыта Н. Нартахов бэринэргэ тийдэ. Онон ахсаан 2:2 буолла.

Ити кэнниттэн уоскуйбуттуу ооньуу барыта тэннэһинэн бүттэ. Хамаандалар капитаннара Р. Попов уонна П. Самойлов көрсүһүүлэрэ олус уһаата. Кинилэр эмиз тэннэстилэр.

Икки оройуон хамаандатын табаарысты көрсүһүүлэрэ тэннэһинэн түмүктэннэ. Итини тэннэр тэннэһиилэрэ диһиргэ тийиллэр. Икки хамаанда дубатчыттары кыайарга улахан дьулуурдарын уура сатаатылар да, кыайыы хайа да хамаандага тиксэбэтэ. Кэлэр өттүгэр буолар көрсүһүүлэргэ ити быһаарыллыа диэн эрэннэххэ сөп.

Д. ЯКОВЛЕВ.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Орджоникидзевскай оройуон Октем нэһилиэгин олохтооһо гр-н Шарин Иван Владимирович Булун оройуонун Быков-Мыс бөһүөлэгэр олорооччу кэргэнэ гр-ка Шарина Ефросинья Алексеевнагар араһарын туһунан дыаһаланы киллэрдэ.

Дьаһала Орджоникидзевскай оройуон народнай суутугар көрүллүбэс.

ЭЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдик ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография. Тиража 2740.

Сааһаһын № 5.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покровскай бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рэ. ТЕЛЕФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбулааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук отдела—1-46, уопсай—2-66.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевский оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 6 (401).

1965 с. тохсунньу 15 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы.

САХА СИРИН СУРУЙААЧЧЫЛАРЫН VI СЪЕЗД

1965 сыл тохсунньу 12 күнүгэр, Якутскайга Саха сириин суруйааччыларын VI съезди буолла. Съезди кылгас киирини тылыннан Саха АССР народнай поэтта С. Р. Кулачиков—Эллэй аста.

Съезд үлэтигэр айар үлэһиттэр, общественнай тэрилтэлэр представителлэрэ кыттыны ыллылар. Съездкэ ыалдьыттар — Чувашия народнай поэтта П. Хузангай, поэттар Д. Ковалев, А. Лаврик, «Советская Россия» издательство кылаабынай редакторун солбуйааччы Н. Димчевскэй бааллар.

«Билигини кэм саха литературатыгар» диэн дакылааты Саха сириин суруйааччыларын союһун бырабыланынатын председателэ С. П. Данилов онордо.

Дакылаат сүннүүнэн кэпсэтингэ кытыннылар: поэттар Л. Попов, И. Федосеев, эдэр автордар С. Никифоров, В. Соловьев, «Хотугу сулус» сурунаал

кылаабынай редактора Д. Кириллин, эвен поэтта П. Ламутский, суруйааччы Софрон Данилов, издательство кылаабынай редактора Д. Пестерев уо. д. а.

Күндү ыалдьыттар — Чувашия народнай поэтта П. Хузангай, Тула суруйааччыларын отделениетын секретара А. Лаврик, Москва биллчилээх поэтта Дмитрий Ковалев этиилэрин съезд кыттылаахтара истиг ытыс таһынытынан көрүстүлэр.

Съездкэ ССКП обкомун секретара Г. И. Чиряев тыл эттэ.

РСФСР суруйааччыларын иккис съезигэр Саха сириттэн делегаттарынан Сем. П. Данилов, С. Р. Кулачиков—Эллэй, Н. Е. Мординов—Амма Аччыгыя, И. М. Гоголев, М. Д. Ефимов, Н. А. Габышев уонна П. А. Степанов—Ламутский талылыннылар.

Суруйааччылар съездэрэ үлэтин түмүктээтэ.

Үөрэх кэрэхсэбиллээхтик ыытыллар

Оройуон биир бастыг пропагандиһа Николай Сергеевич Васильев Ленин аатынан колхоз I Дьөлөнөөбү производственной учаастагар уонтан тахса сыл устата пропагандиһынан үлэлиир. Опытаах пропагандист партийнай үөрэх быйылгы дьылыгар саҥа былаанынан билигини бириэмэ-тээби тутта суолталаах проблемалары үөрэтэр куруһуогу салайар.

Биһиги корреспондентим пропагандист Н. С. Васильевтан үөрэх саҥа былаанын уонна үөрэ-тиллэр матырыйааллары истээччилэр хайдах көрдөстө. Онуоха Николай Сергеевич Васильев

билигини бириэмэтээби тутта илэттиилэр. Истээччилэр В. Иванова, Е. Кириллина, М. Стручкова, Ааспыт политическай үөрэх куруһуокка 13 истээччи баар. З. Яковлева уо. д. а. үөрэтилли-бит матырыйааллары ордук ой-дуулар уонна бэснэдэлэһингэ активнайдык кытталлар.

Сельскэй библиотека сэбиэдис-сэйэ М. Иванова куруһуок ис-тээччилэрин наадалаах литерату-раларынан хааччыйар. Истээччи-лэр «Помощь политическому с/мо-образованию» сурунаалы, «Со-циалистическая Якутия» уонна «Кыым» хаһыаттары, марксизм-ленинизм классиктарын үлэлэрин туһанааллар.

Г. ЗАХАРОВ.

А. КОСЫГИН ВЕЛИКОБРИТАНИЯҤА ЫАЛДЫТТЫАХТААҤЫН УОННА Г. ВИЛЬСОН СОВЕТСКОЙ СОЮЗКА ЫАЛДЫТТЫАХТААҤЫН ТУСТАРЫНАН

Великобритания премьер-министрэ Г. Вильсон 1965 сыллаагы саас Англия правительствотын Ыалдьытын быһыытынан Великобританияҥа сылдыарыгар Советскай Социалистическай Республикалар Союзтарын Министрдэрин Советын Председателин А. Н. Косыгини ыгырда. Великобритания премьер-министрин ыгырыытын А. Н. Косыгин ылынна уонна ити ыгырыы иһин баһыбалаата. Ыалдьытты ба-рар бириэмэтин туһунан боппурөөс дипломатическай кэпсэтинэн сөбүлэһиллээ.

Советскай Социалистическай Республикалар Союзтарын Министрдэрин Советын Председателэ А. Н. Косыгин Советскай правительство ыалдьытын бы-һыытынан 1965 сыллаахха Советскай Союзка сыл-дыарыгар Великобритания премьер-министрин Г. Вильсону эмиз ыгырда. А. Н. Косыгин ыгырыы-тын Великобритания премьер-министрэ ылынна уон-на ити ыгырыы иһин баһыбалаата. Ыалдьытты бары бириэмэтин туһунан боппурөөс кэпсэти-сөбүлэһиллээ.

Качынааттаабы обо садыгар 25 обо иитиллэр. Манна Якут-скайдаабы педагогическай училище дошкольной отделениетын бү-тэрибит Октябрина Ивановна Алексеева үлэлиир.

Кини 9 сыл үлэлээтэ. Ити устатыгар оболору иитиһэ улахан опыты муньунна, оболорго көрдөөх ооньнуулары тэрийэр, кэпсээн-нэри, кинигэлэри аабар.

СНИМКА: Октябрина Ивановна Алексеева (уна) иитэр обо-лорун кытта.

В. СТЕПАНОВ фотота.

Үрдүк үүнүү төрүтэ

В. МИХАЙЛОВ,
управление кылаабынай
агронома.

ОРОЙУОН колхозтара уонна совхозтара ааспыт 1964 сылга биридин гектартан ортотунан туо-рахтаах культураттан 1,8 цент-нер, оборот аһыттан 91 центнер, хортуппуйтан 30 центнер үүнүү-нү ылбыттара. «Правда» уонна Ленин аатынан колхозтарга оло-рут хортуппуйдарынаабыр абы-йары ылбыттара. Ол курдук «Правда» колхоз 10 центнери, Ленин аатынан колхоз — 15 центнери хомуйбуттара.

Оттон «Правда» колхоз 70 саастаах кырдыаас чилиэнэ Ва-сильев 0,25 гектарга 5 куул хортуппуйу олордон, көрөн-ха-райан үүннэрэн, күһүн колхоһу-гар 70 куул хортуппуйу туттар-быт. «Якутскай» совхоз механи-затора И. Котрус 25 гектар хор-туппуй ыһмытыттан 72-лин

центнер хортуппуйу хомуйбута. Звено чилиэннэрэ кыһын устаты-гар икки төгүл бааһыналарыгар хаары типтэрииттэрэ, ноһуом тас-пыттара, сайын үүнүүнү үчүгэй-дик көрбүттэрэ-нетибиттэрэ. Ол да иһин кинилэр үчүгэй түмүктэри ситиспиттэрэ.

Биһиги оройуонмутугар сылга ортотунан 220 миллиметр, ол иһиттэн сайын 110—120 мил-лиметр сөгүү түһэр. Ити үүнээ-йингэ сайдар кыабы биэрбэт, абы-йах. Саас үүнээһини сиэмэтэ силе-тардан үүнөн тахсарыгар сир си-гэ улахан суолталаах. Итинни си-тиһэр наадатыгар хаар типтэри-тэ күүскэ ытыллыахтаах этэ.

Ол биһиэхэ хайдах толоруларый? Хомойуох иһин, биһиги сорох са-лайааччыларбыт итинни тирдэ сыаналаабаттар. «Хатас» совхоз хаар типтэриитин 1221 гектарга ытта. Оттон Орджоникидзе ааты-нан колхоз 480, «Правда» кол-хоз 120 гектарга эрэ хтары тип-тэриитин ыттылар. «Өкөтө» сов-хоз хаар типтэриитин олох мыта да илик. Олуһуну мйга хаар тип-тэриитин иккистээн ытыахха, ону таһынан эрдэ куура бааһы-налар хаардарын катоктуохха наада.

Иккис сүрүн дьаһалынан поч-ваны уовурдуу буолар. Ааспыт сыллаахха «Якутскай» совхоз 21550 тонна, «Хатас» совхоз 20097 тонна ноһуому таспыттара. «Якутскай» совхоз почваны үчү-гөйдик уовурдута үс сыл буолла.

Ол түмүгэр ааспыт сылга 5200 центнер оборот аһын государ-ствога атыллырын онугар, 7922 центнери туттарбыта. «Правда», Орджоникидзе ааты-нан колхозтар хас сыл аайы но-һуом таһытын былаанын сыч-чах 45 — 50 бырыһын толорол-лор. Ити колхозтарга балаһыан-һа быйыл да уларыйбата. «Якут-скай», «Хатас», «Өкөтө» совхоз-тар уонна Ленин аатынан колхоз бааһыналарга 22945 тонна но-һуому тастылар. «Хатас» совхоз оборот аһа ыһыллар 25 гектар-даах бааһынатын уонна 300 гек-тар хорутуллубут хадымалы но-һуомнаабытын бэлиэтиир наада. Бу бириэмэҕэ оборот астарга, хор-туппуй уонна подсолнух ыһыл-лар бааһыналарыгар биридин гек-тарга 70 — 80 тонна нуорманан сибиэһэй ноһуому таһаахха.

Билигин оройуонга 1042 тон-на хортуппуй сиэмэтэ баар. Ити сиэмэ олус кыһараннык көрүлэр.

Хортуппуй сиэмэтин сытыты «Хатас» совхоз Пригороднай от-делениетыгар, Ленин аатынан кол-хоз Кыһыл Үрүйэтээби учааста-гар, Орджоникидзе аатынан кол-хоз Иһиттээби учаастагар таһа-рылынылар. Хортуппуй сиэмэ-тин 2 — 3 кыраадыс итингэ ту-таллар. Температура итидэбинэ хортуппуй араскы тардар уонна тымныйдаһына үлүйүүн сөл. Хор-туппуйу көрүү-хараһыны олус уус-тук дьыла. Онон хатаһыстыба-лар салайааччылар бу дьылаара уһулуччу болломторун ууруох-таахтар.

Бурдук сиэмэтэ тиниһэт, ол үр-дүнэн ууруллубут сиэмэни ыраас-таһын ытыллыбат. Ленин ааты-нан, Орджоникидзе аатынан кол-хозтарга бурдук ыраастаһына бү-тэ илик.

Хортуппуй уонна атын куль-туралары үүннэрингэ механизиро-ваннай звенолары тэрийиэххэ. Оччоҕо эрэ үрдүк үүнүүнү ылары ситиһиэхпит.

отдела.

Семилетка бүтэһик сыла

Сага дьыл үүнүн арай эрэ иннинэ ССКП Кини Комитета, ССРС Министрдерин Совета Москва 20, Ленинград 18 холбоһуктара, заводтара уонна фабрикалара үс — түөрт сыллар устатыгар оҥоһуллар бородууксуйалар улахан суолталаах көрүнүгүгэр аан дойду бастыг стандартын таһымн ситэргэ социалистическай эбэһэтэлистибэ ылыммыт бачымнарын өйөөбүттэрэ. Москвиттар уонна ленинградцтар ити бачымнара кылгас кэм иһигэр киэнг өйөөһүнү ылла. Итинн Киев, Ашхабад, Тбилиси, Таллин, Алмата дойду онтон да атын куораттарын үлэһиттэрэ өйөөтүлэр. Холобура, Литва промышленноһа быйыл бэйэтин бородууксуйатын үс ымыттан бириин саҥардыра. Советскай оҥоһуктар элбэх көрүнүгэр бэйэлэрин көрдөрүүлэринэн билгин да омул киэһинээр ордуктар. Ол ээрэри бородууксуйалар сорох көрүнүгэр хаачыстыбата аан дойду стандарттан хаалан иһэр. Ити ыгырыны олоххо киллэрин — советскай оҥоһук буолла да туйгун хаачыстыбалаах буолуохтаах диэн — ол завод коллективтарын чнэстэрин дьыалатыгар буолар.

Сага дьылы химиктэр үчүгэйдик сэралаатылар. Тулаттан чугас баар Ефремовскай заводка ылылыбыт синтетическай каучук химическай бородууксуйаны оҥорон таһаарыны инникитин улаатыннары бастакы хараачытынан буолла. Заводу тутуу ССРС-ка химическай промышленность сайдытын үһүлүчүлээх холобурун көрдөрөр. Автоматическай оборудованиеларынан сәбилэммит производственной комплект 22 ый иһигэр тутулунна.

Энергетиктэр бэйэлэрин ситиһилэрин эмиз киллэрэн эрэллэр. Коммунистическай үлэ предприятета — Шекинский ГРЭС-кэ 200 тыһыынча киловатт күүстээх турбогенератор уонна биһр чааска

Абааччыны кытта бэсиэдэ

620 тонна паары оҥорор котел үлэбэ киридилэр. Кыраһыысса таһыгар итинник күүстээх агрегаттар тоһо да абыһахтарын үрдүнэн биһиги итинник сыһынаралары истэ үөрэнэн хаалбыппыт. Тагнрогка туох оҥоһуллубута советскай энергетиктэри улаханник сохтордо. Итиннэ «Красный котельщик» заводка чааска 2500 тонна паары оҥорон таһаарар энергетическай котел оҥоһулунна. Конструкцията техничeskэй өттүнэн тоһо даһаны кыччатыллан оҥоһуллубутун үрдүнэн котел 43 метр үрдүктээх уонна 29 метр туоралаах. Котел 800 тыһыынча киловатт күүстээх турбинаһа холбонуллан үлэһиэрэ. Ити котел Донбасска тутуллар Славянской тепловой электростанцияһа аһаан оҥоһулунна. Тепловой электростанциялар тутуулар быйыл эмнэ уруккуларын курдук, тутааччылар кылаабынай объектарынан буолуохтара. 11 мөлүйүүн киловатт күүстээх станциялар 90 бырыһыаннарыттан ордуктара тепловой электростанциялар буолуохтара.

Сага дьыл костор уртытынан ыарахан уонна чөлчөкн промышленность сайдыыларын тэтимэ чугасаһылар буолар. Чөлчөкн уонна аһылык промышленностарын бородууксуйаларын оҥорон таһаары биллэрдик улаатыһа. Ол курдук, трикотажнай табаардары 130 мөлүйүүн үстүүканын аасыт сыллаһар элбэри, чулук, наскы оҥоһуктары 160 мөлүйүүн пааранан элбэри оҥорорго быһаарылына. 1964 сыллаахха аһылык бородууксуйата 1963 сыллааһар ыраабынан элбэх оҥоһулунна. Оттон сага дьылга аһылык табаардарын оҥоруу өссө 10 бырыһыан улаатыһа. Ол курдук эти

оҥоруу 15 бырыһыан, сыры оҥоруу 12 бырыһыан, үүнэһин арымын оҥоруу 17 бырыһыан улаатыахтара. Капитальный үбү угууну улаатыннарары аһылык промышленноһын 30 бодог предприятисларын үлэбэ киллэрэри хааччыһаба.

Бородууксуйаны оҥорон таһаарыны улаатыннарарыга сага предприятисны тутуу дьыала биһр өттө. Сага үлэбэ киллэриллибит производственной күүстэр былаанаммыт кыамталарынан кылгас болдох иһигэр толору үлэлэһиннэрин ситиһини буолар. Ити промышленность кылаабынай резервэ.

Аасыт сылга ити резерв ханна барытыгар толору туһанылыбыт буолбатах. Ол түмүгэр сорох предприятислар норуот хаһаайыстыбатыгар минеральнай уобурдуулары, чугууну, ыстаалы уонна да атын бородуукталары снтэ биэрбэтэхтэрэ. Сага кыамталары үлэбэ киллэрини туттааччылар уонна оҥорон таһаарааччылар кылаабынай сорукарыттан биһрдэстэрэ. Техниканы, матырыйааллары мунутуур толорутук туһанымы, үлэ оҥорумтуотун үрдэтин — семилетка бүтэһик сылын былтанын ситиһинилээхтик толорууну хааччылар кылаабынай төһүү буолалар.

В. ПИМЕНОВ.
(ОСТА).

Августа Никифоровна Петрова Якутскайдаабы музыкальной училищени бүтэһэн баран 9-с сылын Бэрдьыгэстээхтээби Культура дьэстин художественной слагааччытынан үлэһир.

Үчүгэй үлэтин иһин РСФСР Куйтуратын министрствотын уонна куйтура үлэһиттерин профсоюзун Бочуотунай грамотатынан наһараадаламмыта. Оройуоннаабы Бочуот дуоска-тыгар киллэриллибитэ.

СНИМОККА: Августа Никифоровна Петрова.
В. СТЕПАНОВ фотота.

ОРТО ҮӨРЭХ ДИЭН ТУГУЙ?

Алексей МАРКУШЕВИЧ, профессор, РСФСР Педагогической наукатын академиятын вице-президентэ

ССРС Наукаларын академията уонна РСФСР Педагогической наукатын академията орто үөрэх ис хоһоонун быһаарарга комиссияны тэрийдилэр диэн советскай бэчээт суруйбута. БСА корреспондента ол комиссия председателитэн, Педагогической наука академиятын вице-президенттэн профессор Алексей Маркушевичтан комиссия үлэтин туһунан кэпсиригэр көрдөстө.

— Туох-ханнык иннинэ, — диэтэ Алексей Маркушевич, — балайда элбэхтик ыйытар болпуруостарыгар эппиттиэм. Комиссия үөрэх программатын оҥоруунан дьарыктаныа дуо?

Суох, комиссия соруга — үөрэх ис хоһоонугар научнай төрүттээх модьуйуулары формулировкалааһын. Дьэ онуоха олохтоон союзнай республикалар Үөрэхтэрин министрстволара программалары оҥоруохтара уонна биһргэтиэхтэрэ.

Билигин комиссия хайдах тэриллибитин, кини тугунаан дьарыктаныахтарын туһунан. Орто үөрэх ис хоһоонун наука араас салааларын авторитеттаах представителлэрин күүстэрин холбоон быһаарыахха сөн. Биһиги комиссиябыт дьэ онук принципинэн тэриллибит. Киннэхэ научнай үлэһиттэр — педагогтар уонна психологтар, практик-учууталлар киирэллэр.

Советскай Союзка үөрэх уон сыл болдохуона олохтоһо. Үөрэх оро сэттэ саастааһар сабалана уонна уон сэттэ саастааһар бүтэр. Уон сыл устатыгар билигин наука дьолунаах салааларын сүрүн билиһилэрин хайдах биэрэри, сирмайгы, эстетическай, трудовой, физическай итинни хайдах хааччылары биһиги олус болдомтолоохтук дьүүлэһиэхтээхпит.

Маныха биһиги Советскай Союзка орто оскуола ычаты үрдүк үөрэххэ киирингэ эрэ буолбакка, олоххо, үлэбэ эмиз бэлэмнирин учуоттуох тустаахпыт. Онон буоллаһына, уол эбэтэр кыыс, оскуоланы бүтэрэллэригэр, кылгас болдох устатыгар профессияны ыллаларыгар уонна норуот хаһаайыстыбатыгар бэйэлэригэр миэстэ булалларыгар көмөлөһөр кыахтаах билиһилээх-көрүүлээх буолуох тустаахтар.

Комиссия үөрэх матырыйаалын сүүмэрдэбэ. Кинини утумнаахтык үөрэтинни, тус-туса дьысеннилиннэлэр сибээстэһиһилэрин, оскуола оҥолоругар уонна, биллэн

турар, оро сааһыттан корон уларытар научнай балаһыанньалары төрүттээн быһаары характерыгар сыһыаннаһыны олохтуоба.

Биллэн турар, биһиги куннэр-битигэр билигин наука уонна оскуола проблемалара ураты суолталаахтар. Чопчу предмет программата туһааннаах наука билигин туругар уонна проблематыгар тоһо сөн түбэһини сөбүү? Билигин наука уустук, элбэх өрүттээх, биһрдин ситиһэллэһиннээх, онон кини оскуола программатыгар быһаччы көрдөрүллүүтүн туһунан этиэххэ сатамат.

Оскуолалар программалара наука саамай сага ситиһинилэрин баарытын тутта бэйэлэригэр киллэринэр кыахтара суох. Биһиги санаабытыгар, программаларга хайы-үйэ научнай өттүнэн төрүттээн быһаарыллыбыт уонна балайда уонсый суолталаах суоллары эрэ киллэриэххэ наада.

Химияба биһиги периодическай сокуону билигиниттэбэр эрдэ — ахыс кылааска биһринни бэлиэтинбит, итиннэхэ атом тутуллуутун билигин теориятыгар төрүттэһилиэхтээх. Физикаба оскуола оҥолоро относительность аһааах теориятын төрүттэрин кытта билсіннэхтэрэ. Кинилэр итинн тэҥэ квантовой теория туһунан сорох ойдохуу ылыахтара.

Оскуолалар программалара наһаа киэҥнэрин туоратар адыс наада. Биһиги бу саамай уустук соруку быһаарар суоллары кор-

дүүбүт. Кини үөрэх матырыйаала наһаа түмүллүүтүн туоратыны кытта эмиз сибээстээх. Бу өттүн биһиги былааннарбыт туһунан абыһах тыл. Биһриннэ, ити сорох эргэрибит уонна соччо улахан суолтата суох матырыйаалы ылан быраһы, суолталарын сүтэрибит темалары арыйатымы. Иккиһинэн, биһр предмет иһинэн бас-биттах хатылааһыны уонна тус-туса предметтэр бэйэ-бэйэлэрин хатылаһыларын туоратыллыахтаах.

Кыра саастаах оскуола оҥолоро билэр-корор кыахтарын учуоттаан туран начальнай кылаастар курстарын хаттаан көрүү улахан резервалэртэн биһрдэстэринэн буолуон сөн быһылыах. Начальнай оскуола курсун үс сыл устатыгар бүтэрэр кыах баарын мытылыбыт опытттар, чулуу учууталлар опыттара көрдөрөллөр. Ол аата орто кылаастар программалара билигин курдук түөрт сыл (5—8 кылаастар) устатыгар буолбакка, биэс сыл (4—8 кылаастар) усталарыгар үөрэтиллэр буолулуоба.

Биһиги 15 хос комиссиялаһыт — начальнай кылаастарга уонна эстетическай, трудовой, физическай итиннэ оскуола үөрэтинтин бары предметтеригэр. Кинилэр үлэлэригэр бары туруннулар.

Кытаанах болдохтору олохтоотубут. 1965 сыл ыам ыйыгар үлэ бастакы сүһүбэ түмүктэһиэхтээх.

(БСА).

СҮҮСТЭН ТАХСА СААСТААХТАР

ВАРТАШЕН (Азербайджанскай ССР). Хайа үрдүгэр турар Айдын-булаг селоба Примовтар кэргэн-нэрин «сүүс саастаахтар» кэргэн-нэринэн ааттыыллар.

Нурджакан - Хала Примова сүүс саастарын туолбут үс уоллаах. Улахана Сулейман билигин — 104 саастаах, иккис уол Эмин — 102, Йолчу — 100 саастаахтар. Нурджакан - Хала бэйэтэ соторутаабыта 121 сааһын туолла.

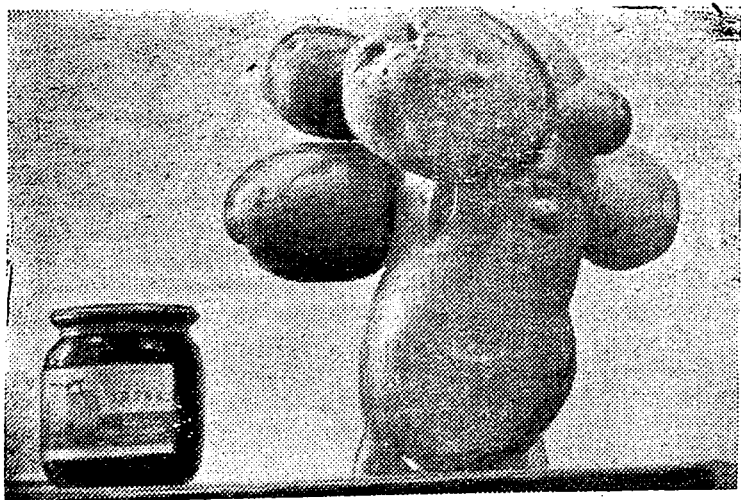
Бу бочуоттаах кэргэн баһылыга Сардар Примов 107 сааһыгар өл-

бүтэ. Примовтар удьуор сүүсүһүттэр. Кырдыбастарын үрдүнэн ферматан арахсыахтарын бабарбаттар. «Кыра Примовтар» Алиджан — 93, Велиджан — 87 саастаахтар.

(ССТА).

ЛЕНА МАЯКТАРА 3 СТР.

1966 с. тохсунньу 15 н. № 6,

СОТОРУТААБЫТА «Сельская жизнь» хаһыат Смоленскай уобалас «Красноармейскай» совхозун рабочайдара 1 килограмм 300 грамм ыйааһыннаах хортуппуйу хостообуттарын туһунан иһитиннэрбитэ. Ити кэнииттэн Брянскай селекционной станцияһа 1 килограмм 680 грамм ыйааһыннаах хортуппуй булуллубута.

Ити сүдү улахан хортуппуйдар ССТА фото-корреспондента Э. Габриелян снимогар көстөр хортуппуйга тэҥнээтэххэ олус кырларар. Ити снимокка көстөр хортуппуй Ленинкан куорат аттыгар баар подсобнай хаһаайыстыбалартан биһрдэстэригэр хостоммута. Кини ыйааһына 2 килограмм 400 грамм. Ити бааһынаттан 800 — 1000 грамм ыйааһыннаах элбэх хортуппуй хостоммута ордук интэриэһинэй. Биһр гектартан ортотунан 400 центнер үүнүү ылыллыбыта.

ССТА фотохрониката,

С ОТОРУТААБЫТА Киевкэ ыытыллыбыт ССРС гимнастикача чемпионата улахан сонуннаах буолла. Витебскэй 15 саастаах үөрэнээччитэ Лариса Петрик албан аатырбыт олимпиацтары кытта күөн көрсөн, мөккүлүлүбэт фаворит Л. Латынинаны кыайан дойду абсолютнай чемпионкатын аатын ылла.

Бизс сыллаабыта абатын баттһан кыыс спортивной оскуолаба кэлбитэ. Ити иннинэ кини хореографической куруһуокка үөрэммитэ. Кини абата урут эмиз гимнаст этэ. Леонид Матвеевич Петрик кыһа атыһаа дьобурдаабын таба көрбүтэ.

Гимнастика секциятыгар кыргыттар Лариса оскуолаба үөрэнэр кэмигэр дьарыктаналлара. Онон кинини саҥа дьарыктанан эрэр уолаттар группа-

15 саастаах чемпионка

ларыгар киллэрбиттэрэ. Ити курдук 12 уол уонна уон үһүстэрэ Лариса эрчиллибиттэрэ. Кини уолаттартан хаалсыбат иһин дьулуспута.

Дьаныардаах эрчилли манкайгы үчүгэй түмүгү биэрбитэ. Быйыл Лариса үөрэнээччилэр зональной спартакиадаларын кыайылаабынан, ол кэнниттэн Белоруссия абсолютнай чемпионкатынан буолбута.

Лариса Петрик Витебскэй 9-с оскуолатын IX кылааһын үөрэнээччитэ. Кини иллэн бириэмэтин эрчиллигэ ытар.

Кинини физкультура Витебскэйдээби техникумун бүтэрбит Викентий Дмитриевич Дмитриев эрчийэр.

Лариса Петрик эрчилли бириэмэтигэр.

Лариса Петрик оскуолаба.

Куукулаба эмиз спортивной көстүүм наада. ССТА фотохрониката.

ТУҔАЛААХ КӨТӨРДӨР

УРУТ санылларынан, бары сизмэх көтөрдөр буортуну ажалар буолбатахтар. Кинилэртэн үгүстэрэ бийиги доботторбут. Кинилэр бийиги хонууларбытын, ойуурдарбытын күтүрдэртэн, кугуахтартан, дьабаралартан уонна да атыт кэрбээччилэртэн көмүскүүлэр. Бу кырабы харахтаах санитардар төһөлөөх элбэх буортуну онорор, ыарыны тарбатар үөннэри суох гыналлара буолуой! Соботох мэкчиргэ сайын устатыгар тыһынча кэрингэ хонуу кугуабын тутан сиир. Биирдии кэрбээччи суукка 5г бэйэтин ыйаһынын саба аһылыгы сиирин өйдүүххэ наада. Ученайдар бийиги дойдубу бары территориятыгар баар сизмэх кынаттаах көтөрдөрү харыстыахха наада дичи түмүккэ кэллэр.

Я. НАУМОВ,
болог.
(ССТА).

КҮРЭХТЭНИИ ТҮМҮКТЭННЭ

Оройуон саахыматчытарын хамаанданан күрэхтэһиннэрэ түмүктэннэ. Бизс күн хатыһылаах күрэхтэһии түмүгүр бастакы миэтэни З. Васильев, В. Соловьев уонна В. Попов саастаантаах Покровскай маҥнайгы хамаандата ылла. Кинилэр 30 очкоттан 21 очкону ыллылар. II уонна III миэтэлэри 20,5 очкону ылбыт Покровскай иккис уонна «Горнай» колхоз маҥнайгы хамаандалара үлэлэһиннэр.

Биирдилээн күрэхтэһингэ бастакы миэтэни уонна оройуон саахымакка чемпионун аатын 8,5 очкону ылбыт I разрядтаах Н. Алексеев ылла. Кини Тулагы Киллэм орто оскуолатын учууттала. II миэтэни Атамай 8 кылаастаах оскуолатын үөрэһин чааһын сөбүдүсэһэй Н. Алексеев ылла. Кини чемпионтан биһр очконан хаалла. Бэрдүгэстээх саахыматчыта В. Поповарев III миэтэбэ тигистэ.

Покровскай орто оскуолатын эдэр саахыматчыта Викторев күүстээх I разрядтаах Г. Никифоровы, З. Васильевы кытта IV—V миэтэлэри үлэлэһиннэ. Кини алта очкону ылан II разряд нуорматын холкутук толордо.

Иккис дуоскаба оонньообут II разрядтаах В. Соловьев уонтан 9 очкону сүүйэн бастакы, Н. Герасимов 7,5 очкону ылан иккис, А. Алексеев, Н. Скрибин III—IV миэтэлэри ыллылар.

Үһүс дуоскаба оонньообут В. Попов оройуон дьахталларын саахымакка чемпионунан буолла. II миэтэбэ Аргунова тигистэ. III миэтэни Мордосова (Покровскай), Е. Афанасьева (Бэрдүгэстээх), Тимофеева (Өктөм) үлэлэһиннэр. Кинилэр үһүс III разряд нуорматын толордулар.

Кыайылаахтар «Урожай» ДСО оройуоннаабы Советын дипломунарынан уонна грамоталарынан наараадаланылар.

«Урожай» общество оройуоннаабы Советын быһаарытынан Н. Ф. Алексеев, Н. Алексеев уонна В. Поповарев тохсунуу 18 күнүгэр Покровскайга саваланыхтаах республика саахымакка зональнай күрэхтэһинитигэр оройуон чинэһин көмүскүүхтэра.

Кинилэргэ улахан спортивной ситиһиннэри баарабыт.

П. БОРИСОВ,
куоталаһы судьуйата.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

СҮРЭХ ПРОТЕҺА

Сүрэх ыарыһын сэттэ уонтан тахса бырыһыана ревматизмтан төрүттээх. Сүрэх хаппахтара ревматизмга балайда элбэхтик ыллараллар. Хааны аһарар уонна хаан төннүүтүн бүөлүүр чап-чараас, имигэс хаппахтара мастыйан, хо-муогуран хааллалар. Ол хаппахтар сүрэх хайабаһын ыксары бүөлүүр кыахтара суох буолан хаалар, онон хаан сүүрүүтэ кэһиллэр. Хаппахтар уруккуларын курдук үлэлииллэрин хайдах чөлүгэр түһэриэххэ сөбүт? Буорту буолбут хаппабы эмтиир күчүмэбэй, кыаллыбат да кэриэтэ. Оттон сағанан солбуйар? Тыһынаах ткантан хаппах протеһын онорорго, атын организмтан ылан олордорго сорунуулар табыллыбатахтара. Онон химия мунура суох элбэх кыахтарын туһаныахха наада.

ССРС Медицинскэй наукатын академиятын сүрэх-тымыр хирургиятыгар институтугар полимернай лаборатория үлэлээбитэ хаһыс да сыла буолла. Лабораторияны медицинскэй наука кандидата Наталья Доброва салайар. Хирургия

аныгы техниката үөскээн сүрэххэ хайа баҕарар кэриэтэ операцияны оноруохха сөп. Оноһуу клапаны ылан тигэн кэбиһэр судургу сосуд дьыала. Ол эрэри кинини эрэллээхтик, сысыкала суох үлэлиир онорор күчүмэбэй суол. Туох матырыйаалтан кинини оноруохха сөбүт? Хайдах формалаах буолуохтаабыт?

— Биһиэхэ полимер ааттаах барыта сөп түбэһэр буолбатах, — диир Доброва. Ураты — биологической өттүнэн туохха да бэриммэт, тулуурдаах, атын веществолары кытта холбоспот полимер наада. Кини организмы кытта киллэһиэхтээх, кинини буортулуу, ыарытыннарары суохтаах. Биһр, собуос-соботох наадалаах суолу көрдөөн, сүүһүнэн варианты ырытарга, атын матырыйааллары айарга тийиллэр.

Сүрэх протеһыгар бастакы, кылаабынай модьуйуу — кини бөбө буолуута. Оноһуу хаппах кини организмгар көннөрү сылдьар эрэ буолбатах, кини үлэлиир, буолан баран үлэлээбиттии үлэлиир! Хаппах

мүнүүтэбэ 70—80 төгүл төтөрү-таары анньылааһыны, кини тыһынаабын тухары, тохтоон көрбөккө элбэх мөлүһүн төгүл төтөрү-таары анньылааһыны тулуйар. Оннук үлэни хас да уонунан сыллар тухары элэйбэт үһүлүчү бөбө матырыйаал эрэ тулуйар кыахтаах. Кинини биһрдэ олордон баран хаһан да солбуйбаккын эбээт!

Хаппах икки чаастаах буолар: чэлчэки, имигэс хаппахтар уонна ыһыра — сүрэх былчыҥнарын кытта биһтик холбоһор төрдө. Хаппахтар биһр кэлим, ньалбархай, халтархай буолуохтаахтар. Хаан саамай быыкайкаан да частицата киниэхэ сыстыа, тохтуо суохтаах. Оннук буолбатабына хаан бөлүөбөн барыан сөп. Төрдө, төттөрүтүн, ньалбархай да, кураа-нах да буолуо суохтаах. Кини сүрэххэ быһаччы хам тигиллэрэ сатаммат, хата киниэхэ сыстан хаалара наада. Ол иһин кинини сымнабас, сахсархай полимертан онороллор. Оннук полимер бэйэтигэр хааны инэринэр уонна сыһаа ситимниир тканналар. Ол аата искусственной хаппахтары онорорго биһр тэнгэ ньалбархай уонна сахсархай, кытаанах уонна сымнабас, бөбө уонна имигэс матырыйаал наада. Тус-туса полимердары холботууру, дүүөрэлиир наада үөскүүр.

Матырыйаалы булуу — өссө дьыала аһара эрэ. Кини хайдах формалаах буолуохтаабын быһаарыахха наада. Айылбаны батыһаахха, дьинг баарын сысыкала суох куопуялаахха сөп. Үтүктүүтэн аккаастаһаахха, дьингээбэр маарыннаабат органы, ол гынан баран кини үлэтин толорор органы айыахха сөп. Оноһуу хаппах саамай эрэллээх конструкциянан билиһинитэ шарик аабыллар. Кини тыһынаах клапанга хаһан да маарыннаабат.

Силиконовай каучуктан оноруллубут, ыстаал корзинаба угуллубут кылааккай шаригы ойдоон кэбиниг. Ол корзина шаригы хайдар, шарик мөхсөр, анньылаһар, хаан сүүрүүтүн арыт биһр, арыт атын өттүнэн көрсөр, тимирэр уонна дагдайан тахсар, сүрэх хайабаһын бүөлүүр эбэтэр аһан биһрэр. Шарик чэлчэки, сыыдам, хаан тыһынаах клеткаларын алдьаппат, хаан үтэрин хоту сылдьар. Ыстаалтан оноруллубут клетка сахсархай синтетическэй таһастан оноруллубут биһилээххэ — хаппах төрдүгэр ыксары сыһыарыллар. Хаппах төрдө сүрэххэ хам тигиллэр, онтон кини сыһаа сүрэххэ сыста үүнэн хаалар.

Шарик балайда улахан — үс харчылаах манньыат саба. Дьэ ити соччо уустуга суох оноруу тыһынаах, мөхсө сылдьар сүрэх сорбото дьин саныы охсор күчүмэбэй. Оттон кырдыга да оннук буолан хаалар. Шарик билигин урукку ыарыахтар түөстэригэр мөхсөр, үлэлиир, буолан баран бэркэ үлэлиир, хаһан да түһэн биһрбэт. Протез клиникаба тийиэр диэри лабораторияба бары өттүнэн буорубаланар. Сүрэх үлэлирин курдук үлэлиир аналлаах массынаба хас биһрдии хаппах бөбөтүн, кини эрэллээбин, үлэлиир кыахтаабын биһринчиктээн бэрэ-бизрээлииллэр. Дьэ оннук бэрэ-бизрэкэ кэнниттэн ученайдар бары буорубалааһыны туйгунуку тулуйбут клапаны талан ылбыттара.

Билигин сүүрбэччэ итинник операция онорулунна. Бастакы операция быыкайкаан кысыка оноруллубута үс сыл кэрингэ буолла. Кини билигин чэгиэн-чэбдик, до-руобуйата бэрт үчүгэй. Мантан антах сүрэх саппаас чавастарын хайа баҕарар балыһаба хайа баҕарар врач туттар буолуоҕа.

Татьяна КОСТЫГОВА,
(БСА).

КӨННӨРҮҮ

«Лена маяктара» хаһыат б. д. тохсунуу 10 күнүгэбэ нуо-мэригэр «Профсоюз комитета мол-тохтук үлэлиир» дьин М. Романов корреспонденцията бэчээттэммитэ. Бу ыстатыйаба редакция буруйу-лан албас тахсыбыт.

«Саныл корооччу Загорщиков П. С. . . . уонна кини звенотун чилиһиннэрэ», дьин көннөрөн аарын.

КҮНҮС
ДОБЫЛ

ТОХСУННУ бастакы де-на-датыгар кыра былыттаах, олус тымныы күн-дьыл буолла. Сал-гын температура де-на-даба ортотунан 48 кыраадыс тым-ныйда. Ити нүүтүллүбүтүнээ-бэр 6 кыраадыһынан ордук.

Күнүс салгын температура-та мунутуур улахана 49 — 52 кыраадыс тымныы буолбу-та. Саамай ичигэс күн тохсун-

нью 3 күнүгэр буолан ааста. Ити күн — 39 кыраадыс бэ-лиэтэммитэ.

Ааспыт сүл бастакы де-на-датын кытта тэҥнээтэххэ, бы-йыл 11 кыраадыһынан ордук тымныйда. (Ааспыт сыллаахха де-на-даба ортотунан 37 кы-раадыс, күнүс 28 кыраадыс тымныы буолбута).

Хаар халыҥа тохсунну 10 күнүгэр 28 см буолла.

Чугастаабы күннэргэ тым-ныы арыһы намтыһара, сорох сирдэринэн кыралан хаар тү-һэрэ күүтүллэр. Түүнүн 40 — 45, күнүһүн 36 — 41 кыраа-дыс тымныы буолуоҕа.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспааныны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-ский бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рз. ТЕЛЕ-ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-йааччы—1-59, ответ, секретарь—1-51, сурук от-дела—1-46, уопсай—2-66.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография, Тиража 2740.

Сахаанын № 6.

РСФСР Верховный Советын Президиумун ЫЙААБА

Саха АССР Верховный Советын Президиумун Ыйаарынан өгөһүлүбүт манньк дыаһаллары бигэртэргэ:

1. Манньк оройуоннары тэрийини:

Алдан оройуонун — Алдан куоракка кииннээн;

Амма оройуонун — Амма сэлэнньэттигэр кииннээн;

Үөһээ Бүлүү оройуонун — Үөһээ Бүлүү сэлэнньэттигэр кииннээн;

Горнай оройуонун — Бардыгастах сэлэнньэттигэр кииннээн;

Ленскэй оройуонун — Ленскэй куоракка кииннээн;

Мэнгэ-Хаҥалас оройуонун — Майа сэлэнньэттигэр кииннээн;

Мирнэй оройуонун — Мирнэй куоракка кииннээн;

Нам оройуонун — Нам сэлэнньэттигэр кииннээн;

Өймөкөөн оройуонун — Үс-Ньара рабочай бөһүөлөгүр кииннээн;

Сунтаар оройуонун — Сунтаар сэлэнньэттигэр кииннээн;

Уус-Алдан оройуонун — Бороҥ сэлэнньэттигэр кииннээн;

Ууһ-Маайа оройуонун — Ууһ-Маайа рабочай бөһүөлөгүр кииннээн;

Чурапчы оройуонун — Чурапчы сэлэнньэттигэр кииннээн;

Саҥа тэриллэбит Мирнэй оройуонугар үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын уонна киин ситэриилээх комитетын тэрийбэккэ.

2. Алдан, Ленскэй, Өймөкөөн уонна Уус-Маайа промышленнай, Заречнай итиннэ Средненскэй селскэй оройуоннары ууратынны.

3. Абый, Алексеевскэй, Алайыаха, Анаабыр, Булун, Бүлүү, Эдьигээн, Иэбэйи, Халыма, Ленинскэй, Мусма, Аллараа Халыма, Өлүөхүмэ, Өлөөн, Орджоникидзевскэй, Орто Халыма, Томпо уонна Дьааҥы селскэй оройуоннары оройуоннарга уларытан тэрийини.

4. Халыма оройуонун Үөһээ Халыма оройуона диэн уларытан ааттаһыны.

5. Оройуоннар кииннэрин олохтоһуну:

Алексеевскэй оройуон киинэ — Ытык Күөл сэлэнньэтэ;

6. Оройуоннар састаантарын кылларын:

Алдан оройуонугар — Алдан уонна Томмот куораттарын;

Ленскэй оройуонуга — Ленскэй куораты.

РСФСР Верховный Советын
Президиумун Председателэ
Н. ИГНАТОВ.

РСФСР Верховный Советын
Президиумун Секретара
С. ОРЛОВ.

Москва, 1965 сыл тохсунньу 12 к.

Тыа сири сонуннара

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» отделениеларын, колхозтар, совхозтар мастарыскайдарыттан күн аайы хас да тыһыынча өрөмүөннэммит трактордар тахсаллар. Сааскы хонуу үлэлэригэр машиннай - тракторнай парканы бэлэмнээһин күргүөмнээн барар.

Тохсунньу иккис декадата сабаланыытыгар дойдуга 456 тыһыынчаттан тахса трактордар өрөмүөннэннилэр. Ити былаак 55 бырыһынын ылар. Бары республикаларга кэриэтэ массыыналары бэлэмнээһин ааспыт сылга тэҥнээтэххэ, ор-

дук түргэнник барар. Поволжье, Российской Федерация киин уонна атын уобаластарыгар тыа хаһаайыстыбатын техникатын бэлэмнээһини болдьобун иннинэ бүтүрүгэ куоталаһы тэнийдэ.

КУЛУН ТУТАР 1 КҮНҮН ААСПАККА ЭРЭ
ВОЛГОГРАДСКАЙ уобаласка тыа хаһаайыстыбатын техникатын сааскы ыһыга үрдүк хаачыстыбалаахтын, болдьобун иннинэ өрөмүөннээн бүтүрүр иһин куоталаһы тэнийдэ. Волгоград механизатордара хайы - үйэ 9 тыһыынчаттан тахса тракторы, ол иһиттэн 890 тракторы былааны таһынан өрөмүөннэтиллэр.

МЕХАНИЗАТОРДАР ДЬЫАЛАЛАРА

Дойду модун машиннай-тракторнай паркатын сааскы хснуну үлэлэрэ сабаланыытыгар туйгуннук бэлэмнээһин, — тыа сири механизатордарын чизэрин дьыалата.

(ССТА).

Камышинскэй, Урюпинскэй, Среднеахтубинскэй уонна да атын производственной управлениелар хаһаайыстыбалара трактордары үрдүк хаачыстыбалаахтык уонна түргэнник бэлэмниилэр. Кинилэр кулун тутар 1 күнүгэр диэри бары массыыналары бэлэмниирэ быһаарыннылар.

(ССТА).

Саха АССР оройуоннаабы (куораттаабы) народнай сууттарын народнай сэтээтэллэрин быыбарын ыытар туһунан

Саха АССР Верховный Советын Президиумун
ЫЙААБА

«РСФСР оройуоннаабы (куораттаабы) народнай сууттарын быыбарын туһунан Балаһыаннаа» 70 ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн, Саха АССР оройуоннаабы (куораттаабы) народнай сууттарын народнай сэтээтэллэрин быыбарын 1965 сыл олунньу 10 күнүттэн кулун тутар 10 күнүгэр диэри болдьох иһигэр ыытары олохтуурга.

Саха АССР Верховный Советын
Президиумун Председателэ
А. ОВЧИННИКОВА.

Саха АССР Верховный Советын
Президиумун Секретара
С. СОСИН.

1965 сыл тохсунньу 14 күнэ,
Якутскэй куорат.

„Өктөм“ совхоз — куоталаһы кыайыылааҕа

ТОХСУНЬУ 13 КҮНҮГЭР ССКП Орджоникидзевскэйдаабы райкомун бюрота «1964 сылга сүөһү иитиитин сайынарыыга, сүөһүттэн ыһылар бородуккеуяаны өнгөрөт таһаарыыга уонна государствога туттарыыга колхозтар, совхозтар социалистическай куоталаһыларын түмүүн» көрдө.

Ааспыт сылга сүөһүттэн ыһылар бородуккеуяаны үрдэттигэ уонна государствога атыылааһынч ордук үрдүк көрдөрүүнү «Өктөм» совхоз ситистэ уонна хаһаайыстыбалар социалистическай куоталаһыларыгар кыайыылаабынан таһыста (директор эб. т. М. И. Шадрин, партком секретара М. И. Варламов).

Совхоз валовой үтү ыһы сыллаабы былаанын 101,4 бырыһыан толордо, биһр ыһахтаа ортотунан 1625 килограмм үтү ылары ситистэ. Ити 1963 сыллааҕар 164 килограммынан элбэх. Үтү государствога

атыылааһын сыллаабы былаана — 105,8, эти атыылааһын былаана — 112,1 бырыһыан толордулар.

Райком бюрота сүөһүттэн ыһылар бородуккеуяаны өнгөрөт таһаарыыга уонна государствога атыылааһынч «Коммунизм» колхоз, колхозтаахтара үчүгэйдик үлэлээбиттэрин бэлиэтэтэ. Колхоз валовой үтү ыһы сыллаабы былаанын 120,9 бырыһыан толордо, биһр ыһахтаа үтү ыһыны 181 килограммынан улаатыннард, үтү атыылааһын сыллаабы былаанын — 160,5, эти атыылааһын — 108,1 бырыһыан толортоото.

Үтү государствога атыылааһын былааннарын «Правда» колхоз — 107,8, «Горнай» колхоз — 112, Орджоникидзевскэй колхоз — 117 бырыһыан толорон куһаҥа сүөх түмүгү ситистилэр. Государствога үтү атыылааһын уонна тутта-

ры сыллаабы былаанын «Якутскэй», «Хатас» совхозтар уонна Ленин аатынан колхоз толордулар.

Райком бюрота 1964 сылга социалистическай куоталаһы кыайыылааҕар — «Өктөм» совхозка, партия райкомун уонна производственной управление көһө сылдьар Кыһыл знамяларын илгэрэргэ уурда.

«Өктөм» совхоз уонна «Коммунизм» колхоз оройуоннаабы Бочуот дуоскатыгар киллэрилиннилэр.

ССКП райкомун бюрота колхозтар председателлэрин, совхозтар директордарын, хаһаайыстыбалар парткомнарын секретардарын болломторун сыл бастакы кыбартаалыгар үтү атыылааһын уонна туттарыы былаанын толорору хаачыһар туһугар эһи аһылыгы бэлэмнээһин уонна сүөһүгэ ситиһини күүһүрдүүгэ туһайда.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскэй оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 7 (402).

1965 с. тохсунньу 17 күнэ.
БАСКЫҤАНЫҤА

Сыаната 2 харчы.

Оройуоннаабы партийнай конференцияны ыгырар туһунан

XXI оройуоннаабы партийнай конференцияны ыгырарга тэрийэр бюро бастакы мунньаҕа буолан ааста.

Тэрийэр бюро XXI оройуоннаабы партийнай конференцияны 1965 сыл тохсунньу 24 күнүгэр Покровскэй бөһүөлөгүр ыгырарга уурда.

Конференция манньк бонпуруостары дьүүллэһиэ.

1. ССКП РК сэттиһиитэри Ил-лунун түмүгэ уонна оройуоннаабы партийнай тэриитэ сорукутара.

2. ССКП райкомун саҥа састаабын быыбардааһын.

3. Ревизионнай комиссияны быыбардааһын.

Бастакы бонпуруоска дакылаатчытынан тэрийэр бюро председателэ таб. Ивасих Н. И. бигэрэгитилиннэ.

Бастаахтэри ТМУ, «Прометрой-материал» производственной холбоһугун Бастаахтэри уонна Пок-

ровскэйдаабы филиалларын мунньылынына. Орджоникидзевскэй оройуон административнай территориятыгар баар бары партийнай тэриитэлэртэн урут быыбардаммыт делегаттар боломуочууларын дьиннээринэн ааварга быһаарылына.

Орджоникидзевскэй оройуон административнай территориятыгар баар бары партийнай тэриитэлэртэн урут быыбардаммыт делегаттар боломуочууларын дьиннээринэн ааварга быһаарылына.

Саха АССР үлэһиттэрин депутаттарын оройуоннаабы, куораттаабы, сэлэнньэтэзэби (нэһиликтэзэби, кочевойдаабы) уонна бөһүөлэнтэзэби Советтарыгар быыбары ыытар туһунан

Саха АССР Верховный Советын Президиумун
ЫЙААБА

Саха АССР үлэһиттэрин депутаттарын оройуоннаабы, куораттаабы, сэлэнньэтэзэби (нэһиликтэзэби, кочевойдаабы) уонна бөһүөлэнтэзэби Советтарын боломуочууларын болдьобо 1965 сыл кулун тутар 3 күнүгэр бүтэринэн сибээстээн, Саха АССР Верховный Советын Президиума уурар: Саха АССР үлэһиттэрин депутаттарын оройуоннаабы, куораттаабы, сэлэнньэтэзэби (нэһиликтэзэби, кочевойдаабы) уонна бөһүөлэнтэзэби Советтарын быыбарын 1965 сыл кулун тутар 14 күнүгэр басыһыаннааҕа аныырга.

Саха АССР Верховный Советын Президиумун Председателэ
А. ОВЧИННИКОВА.

Саха АССР Верховный Советын Президиумун Секретара
С. СОСИН.

1965 сыл тохсунньу 14 күнэ, Якутскэй куорат.

ХОНУУ культураларын селекциятын, семеноводствотын уонна агротехникатын Молдавскэйдаабы научнай - чинчийэр институтун ыстаарсай - научнай үлэһитэ, тыа хаһаайыстыбатын наукатын кандидата П. Я. Коробков кыһынҥы сэлэһинэй селекциятыгар үлэлиир. 1964 сылга кини үүннэрбит саҥа суорү «Бельцкая-32» оройуоннааммыта. Ыһыы 30 бырыһыаннан тахсата ити суорт сэлэһинэйинэн ыһылыбыта. Республика хаһаайыстыбаларыгар сизэмэ ити суорда үчүгэйн көрдөрдө. Кини гектартан 5 центнергэ диэри элбэх үүнүүнү биэрэр.

ССТА фотохрониката.

БОЛБОМТО КИИНИГЭР— ОБОНУ ИИТИИ БОППУРООСТАРА

БЭРДЫГЭСТЭЭХ производственной үөрэттиилээх уон биһир сыллаах оскуолатын коллектива (директор А. Г. Петров) «Иккис сылга хаалларыта суох үлүһү» диэн девизинэн үлэлээбитэ сыл аңара буолла. Үөрэтэр-интэр үлэни төрдүттэн тупсарар туһунаа быһаччы эбэһэтэ-листитиби оскуола коллектива үөрэх сыла сабаланыытыгар ылыммыта уонна билим-көстөр үчүгэй көрдөрүүкү ситистэ. Ити ситиһинлэртэн ордук кэрэхсээннээхтэрэ уонна үөрүүлээхтэрэ үөрэтин олобу кытта сибээһэ бөбөр. Өбүгүнүгэр сорох хардылар оһоһуллубуттара буолар.

Химия, билиогия, физика, үлэ предметтэригэр үөрэтэр учууталлар киһигэ ньыматынан үөрэтиттэн аккаастаанылар. Үөрэх матырыйаалын билии олоххо уонна практикага баар чаччыларынан төрүттөннүлэр. Ити барыта учууталлар дьаныардаах үлэлэринэн ситиһиллэр.

Оскуола үрдүк билиилээх кадрдарынан хааччылына. Учууталлар А. Е. Корнилова, Ф. Н. Осипова, А. И. Тарасова, С. С. Исаков үөрэтэр кылаастара үөрэх дьылын бастакы аңарын түмүгүнэн үөрэхтэригэр 100 бырыһыан ситистилэр.

Үөрэнээччилэри кытта кылаас таһынаагы үлэ

ЛЕНИН аатынан колхоз бастын ыаччыксыта Мария Дмитриевна Тимофеева 1964 сылга былааны таһынан 3 тонна үүтү ыата. Киһи, өр сыллаах үлэтин опытын таһынан, бастын опыт оскуолатыгар үөрэнэр.

СНИМОКНА: Мария Дмитриевна Тимофеева.

В. СТЕПАНОВ фотота.

2 ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. тохсунньу 17 н. № 7.

үчүгэйдик туруорулунна. Үөрэнээччилэр уруок кэбинээби бириэмэбэ 41 араас куруһуоктарга кытталлар. Оскуола колхозка улахан көмөнү оңорор. Нэһилиэккэ ытыллар агитационнай-маассабай үлэ бүтүннүүтэ оскуола коллективын күүһүнэн ытыллар. 25 киһини хабар лекторскай группата тэрилиннэ. Үгүс учууталлар пропагандастарынан, агитатордарынан үлэлииллэр. Ити барыта оскуола төрөппүттэри уонна общественноһы кытта ыга сибээстээх буоларын хааччыда.

Оскуола коллектива туох ситиһилибитинэн уоскуйбат. Билигин дабааны үөрэти билии таһыма намыһах. 619 үөрэнээччтэн 109 оҕо үөрэхтэригэр ситиспэттэр. Онон оскуола үрдүнэн үөрэби билии 88,8 бырыһыанга эрэ тэннэстэ.

Ол да иһин, Бэрдьигэстээх бөһүөлэгин коллективтарын аһаҥас партиянай мунуһахтарыгар үөрэтэр-интэр үлэ туругуу туһунан боппуруос дьүүллэннэ. Ити мунуһахтарга төрөппүттэр, учууталлар оскуоланы кытта сибээһи өссө бөбөрүтөргө эттилэр. Киһилэр сүрүн болбомтоно үөрэтэр-интэр үлэни тупсарыга, иккис сылга хаалларыны мунутуур-

дук аччатыыга туһаайдылар.

Оболорун нитингэ куһаҥнык сыһыаннаһар сорох төрөппүттэри мунуһах кыттыылаахтара сытыы критикага тартылар. Сорох учууталлар үөрэнээччилэри кытта ситэтэ суох үлэлииллэрэ, үөрэнээччилэр күһнээби режими толорботторо, электрическэй уотунан куһаҥнык хааччыыны ыйылыннылар. Ити боппуруостар общественность уонна төрөппүттэр болбомтолорун киһинигэр турдулар.

Төрөппүттэр уонна общественность представителлэрэ, учууталлар обонунитини тупсарар туһугар, Покровской 1 №-дээх аҕыс кылаастаах оскуолатын учууталларын коллективын уонна тутуу матырыйаалларын оңорор Покровскайдаагы завод коллективтарын обонунитингэ кэргэн, оскуола, общественность күүһүн түмүүгө көтөхтүгүт бачыымнарын өйүүргө быһаарыннылар. Г. ДАНИЛОВ.

МОСКВА СТУДЕННАРЫН ГОРОДОГА

ЛОМОНОСОВ аатынан Москватаагы государственнай университет студеннарын куоратын бүтэһик дьыһэтэ 1965 сыл бастакы кыбартаалыгар туһега киллэриллэбэ. Билигин Ломоносов аатынан уонна Мичурин аатынан проспектар туорааһынарыгар куорат 6 улахан корпустара тураллар. Биридии корпус студеннар олороллуругар

үчүгэй оңсхуулаах 150 — 160 туспа хостордоохтор. Городецка 100 метр уһуннаах сүүрэр суолаах, волейболлуур, баскетболлуур уонна гимнастическай площадкалардаах спортивнай тутуулар бааллар. Студеннар городецтарын аттыгар университет 660 мистэлээх гостиницатын дьыһэтэ тутуллар. [ССТА].

ДОЙДУ ХАҤААЙЫНА УОННА ГРАЖДАНИНА

Сергей ПАВЛОВ, ЫБСЛКС КК бастакы секретара.

РЕВОЛЮЦИЯ буолуон аҕай иннинэ реакционнай «Новое время» хаһыат биһрдэ мануһах кыһылаах тылларынан суруйан турар: «Арай коммунистар кыайдынар, оччоҕо биһигини ким салайыаҕай? Баар повардар, эбэтэр баһаарынайдар? Куоһуһуһтар эбэтэр кууһардар? Эбэтэр, баар таһыс сууһаалары быһыһыгар государственнай Совет мунуһаар кыттыыны ыла сүүрэн кэлэр ыһээнкэлэр салайаараллар? Оччоҕо кимнээхтэрий, ити государственнай деятеллэр? Куоһуһуһтар, ыһээнкэлэр, куукуна үлэһиттэрэ. Коммунистар саһыһыларынан, дойдуну киһилэр салайыахтаахтар. Ити олохтоноу дуо?».

Да, государственны салайарга биһрдии куукуна үлэһитэ үөрэннэх тустаах, дьон В. И. Ленин биһэргэппитэ.

Революция куукуна үлэһитэ дойдуну салайыыга киһи «куукуна эрэ» боппуруостарын быһаарсарыгар буолбакка, бэйэтин профессиональнай идэтин тэрүтүнэн быһаарсарыгар ыгырыта. Куукуна үлэһитэ— үлэ киһитэ, общественнай дьылаага аатыгар эрэ сыһыаннаһааччы үлэһитинэн буолбат. Социализм кинэ политическай билиилээх уонна государственнай ойдоох-саһаалаах саһа киһини интэр.

История ленинскэй оторү корүү кырдыктаабын биһэргэттэ. Советскай былаас ыстаалы уһаарааччылар, бурдук үүнэрээччилэр, шахтердар уонна үчүһаайдар уолаттарын уонна кыргыттарын государственнай үлэлэригэр суолу аста. Өссө 30 саастарын да туола илик, советскай парламент — СССР Верховнай Советын чилиэннэринэн буолар, 209 эдэр депутаттар дойдуну салайыыга кытталлар.

Киһилэр кимнээхтэрий? Курганскай уобалас которү корөөччүтэ Тамара Спирина уонна Туркменистан хопок хомуйар массыы-

на механик-водителэ Огулар Бекиева, Орловскай уобаласан кукуруза үүнэрээччи Петр Сапунов, Еревантан — сборщица Джульетта Манукян, хайалаах Алтайтан чабан Нина Ечибесова, Батумтан иһтэ-нээччи — Паппе Сурманидзе буолаллар. Киһилэр 24 саастаахтарыгар норуот бөһөтүн депутаттарынан оңорбута. Ити дьон бэйэлэрин үлэлэринэн киһини биллэллэр. Киһилэр мэһынтин норуот ортотугар сылдьаллар, норуот дьулуруун, интэриһин көбүлүүлэр, олору государство үлэтин программатыгар түмэллэр.

140 тыһыһыһчаттан таһса комсомолеттар олохтоох Советтар депутаттарынан буолаллар. Киһилэр депутатскай комиссиялар үлэлэригэр кытталлар, быһбардааччылар наадаларын толорор, култура, куораттары уонна бөһөкүлэртэри тупсаран оңоруу туһугар кыһаллаллар. Государственной былаас органнырын үлэтигэр кыттыыны ылап туран, эдэр киһи көһнөрү боростуой специалистан общественнай дьылаага, үлэ дьылаатыгар уонна сүүһүнэн тыһыһыһча дьон олоһор тийэ кыттар специалист буолар саһа сүһүөххэ таһыста.

КОМСОМОЛ ыччакка бүтүүнүгэр дойдуну салайыыга кыттар кыагы биһэр, эдэр дьону салайыы искусствотыгар үөрэтэр, общественнай үлэ ньымаларыгар үөрэтэр иһин кыһаллар.

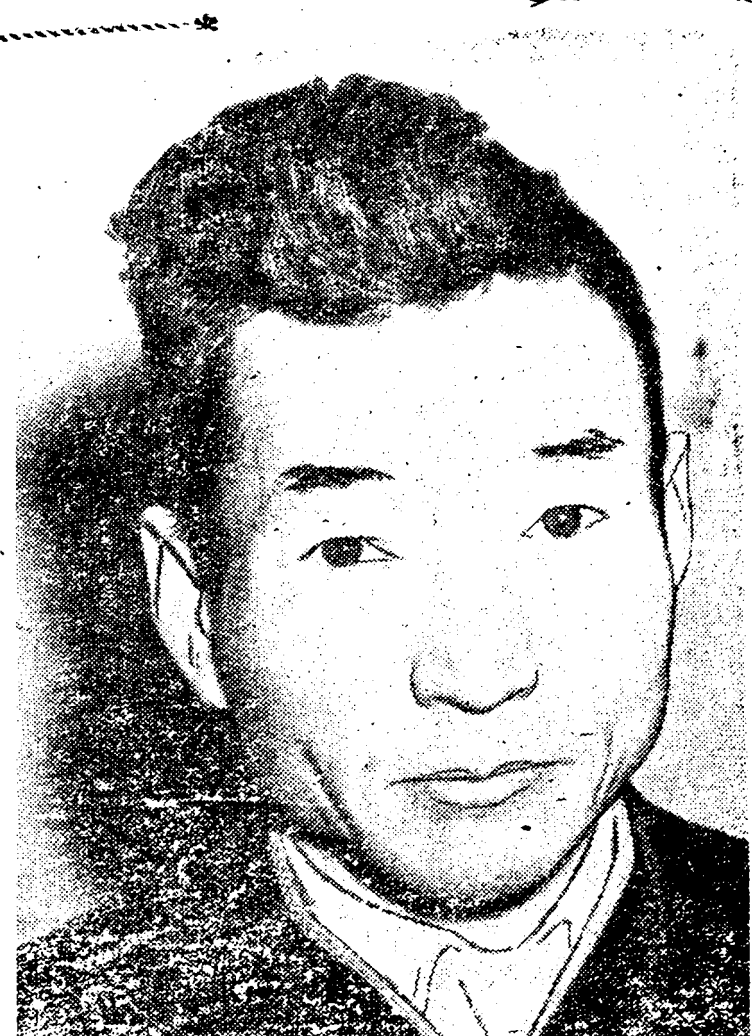
Ити хайдах олоххо киллэриллэрин норуот контуруолун көрүһнэриттэн биһрдэ-тэрэ «Комсомольскай прожектор» үлэтин холбуругар да көрүүххэ сөп. Үс мөлүйүүн көрүнэ уолаттар уонна кыргыттар произ-

водство резервэтин булууга, хаһаайысты-баһаайа суох уонна туораттан сыһыаннаһыны утары охсхууга көмөлөһөллөр. Ити үлэ уолаттары уонна кыргыттары бгыга-бары хаһаайыһыны сыһыаннаһыыга интэр.

Предприятие, колхоз, бөһүөлэк үлэлэригэр активнай кыттыыттан дойду хаһааны-на уонна эдэр гражданина интиллэн тахсыта сабаланаар. Илчч мануһах сүрүйбүт бара санаата олоххо киһирэр кыахтнна: «Биһиги сылбытынан хас биһрдии үлэһит, 8 чаастаах тустаах үлэтин таһынан, государственнай эбэһинээстэрин босхо толорор буолуутун ситиһи. Ману ситиһи ылоу-ча буолбатах гыһан баран, итин ситистэх-питинэ эрэ социализм бүтэһиктээхтик кыайыа».

Биһиги күһнэригэр биһир хайдаһаах кестүүлэрэ, кырыс сирдэргэ студентскай этэрээттэр тустарыһын ахтыаһын баһараһын. Хас сыл аайы 30 тыһыһыһча көрүнэ студеннар, күһэйиннэн буолбакка, бэйэлэрин сүрэхтэрин баһатынан сайыһыһи каникуллары кырыс сиргэ атаараллар. Кырыс сир киһилэр бэйэлэрин, «дойдуларынан» ааттыһаллар. Этэрээттэр бары салалталара бэйэ дьаһанытын принцибинэн тэриэлэр. Манна бэйэлэрин прорабтар, кылаабынай врачтара, механизированнай колонна начальниктара, бэйэ штаба уонна устааба бааллар. Эр санаалаахтарга государство массыыналары уонна тутуу матырыйаалларын биһрдэ. Студент-тутааччылар производственной программалара бөдөн тэрияттэн итэбэһэ суох — 47 мөлүйүүн солкуобай.

Соботох ааспыт сайын киһилэр кырыс сир үлэһиттэригэр аһаһи 2609 саһа квартиралары, 29 уопсай дьыһэлэри, 16 оскуоланы, 10 оҕо садтарын, ыһах сүөһү турар 380 хотоннорун, 260 бурдук кутар пло-

Покровскай селъполун хаһаайыстыбаннай маһаһыһына иһи-лиһинээбэ киһигини туттуулаа табаздары 213090 солкуобай-дэабы атыһыһахтаабын синуһар 233,5 тыһыһыһча солкуобай суумалааһы атыһыһаа.

СНИМОККА: үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаагы Совет-тин депутата маһаһыһын сибээдистэһэ Дмитрий Фомич Нау-мов. В. СТЕПАНОВ фотота.

Социалистическая дойдуларга

БОЧУОТТААХ ААТ ИНИН

БУДАПЕШТ. Венгрия металлургической промышленности предприятий социалистической куоталааныга 117 тыһынча рабочайдар кытталар, оттон социалистическай үлэ биригээдэтин хамсааһыныгар 600 тыһынча киһи кыттар. 19000 коллективтар ити бочуоттаах ааты ыллылар. Ити үрдүк аат иһин өссө 35000 биригээдэ охсуһар.

БААҢЫНАЙДАР ҮӨРӨХТЭРЭ
ПРАГА. Чехословакияда эл.

Бэх ахсааннаах тыа хаһаайсытыбанный куурстарга бааһынайдар кыһыгы үөрэхтэрэ сабаланна. 30 тыһынча кэригэ кооператордар уонна госхоз рабочайдара саҥа агротехниканы, бастыҥ опыты үөрэтиэхтэрэ. Кинилэртэн үгүстэрэ тракторист уонна комбайнер идэтин баһылыахтара.

Кыһык устатыгар дойдуга 1000 кэригэ трактористар уонна 3500-тэн тахса механизатордар бэлэмниллиэхтэрэ.

СЕЛОЛАРГА ЭЛЕКТРИЧЕСТВО

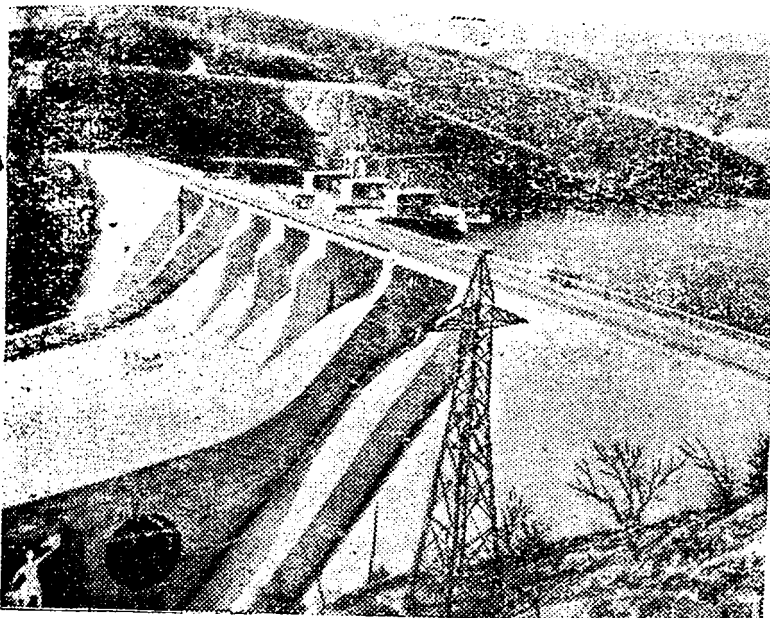
БУХАРЕСТ. Ааспыт сылга Румынияда бааһынайдар 120.000-тан тахса дьылларга электричество кириэ. Билигин дойдуга 6500 кэригэ селолар, машиннай-тракторнай станциялара уонна государственнай тыа хаһаайсыбатын предприятие-лара электрическэй уоту ыла-лар. Электрическэй уоту 600 кэригэ кооперативтар бэйэлэрин хаһаайсытыбаларыгар тутталлар. Быйыл электрическэй уоту сүүһүнэн саҥа селолар ылаахтар.

(СССР).

ЭЛЕКТРОТОК ҮҮНҮҮНҮ ҮРДЭТЭР

ҮРДҮК күүрүүлээх электрическэй тогунаан туорахтаах культуралар сизмэлэрин ыһаах иннинэ сылыттаах бурдук ситиитэ нэдиэлэ кэригинэн түргэтир. Ону таһынан үүнүүтэ 10 — 15 бырыһыан үрдүүр. Сизмэни электричество-нан тыктарыыга ученайдар аналлаах установкалары айдылар.

Ити туһунан Тыа хаһаайсыбатын К. А. Тимирязев аатынан Москвадагы академиятын профессора П. Н. Листов үүнүүнү механизациялааһынга Бүтүн Союзтаагы сүбэ мунньахха кэлсээбитэ. Кини Москва куорат.

БЪЛГАРИЯ. «Арда» гидроэлектрическэй каскад сорботунан буолар «Ивайловград» бөдөн гидроузел Арда өрүсүгэ үлэсэ кириэ. Манна 185 мөлүйүүн кубическай метр объёмнаах водохранилище, 114000 киловатт күүстээх электроцентр тутулуннулар.

Тутуу сүрүн оборудованиета Советскай Союзтан аҕалынына. Бу объекты тутууга советскай специалистар кыттыыны ыллылар.

СНИМКА: «Ивайловград» гидроузел.

СССР фотохрониката.

АЛДЫРХАЙ БУОЛБАТ ДУО?

БУ АЛДЫРХАЙ БУОЛБАТ ДУО?

ТОХСУННҮ 5 күнүнээри бытарҕан тымныы сарсыардатыгар Ленин аатынан колхоз тракториста Аркадий Егоров биригэ үлэлиир доботторо Иванова уонна Васильева кытта аҕата Гавриил Егоровка от тизэ айаннаабыта. Кырдыаас төрөппүттэригэр уолаттар көмөлөһө кэлбиттэриттэн үөрүү-көтүү ырааппыта. От тизэ баралларын «малааһыныгар» оҕонньор дьыһыттар, тустуох үлэтэ суох сылдьар, хас да дьону кытта арыгылаан, аһаан-сиэн барбытара.

Өйдөрүн сүтэриэхтэригэр дьэри итирбит дьон Семен Егоров олорор дьыһыттар күүрүлэн тийбиттэ-

рэ. Тракторист Аркадий ааны аһан дьыһыттар кириэтин кытта, Иванов тракторулугар олорон I Дьеппен диэки тигинэтэ турбута.

Тракторист Аркадий Егоров ону көрөөт, өйдөмүт киһи быһыытынан тракторы экирэтэргэ сормумта да кыаттарбатаҕа. Сотору буолаат суулан түспүтэ. Кинини дьыһыт киллэрбиттэрэ. Тракторы илдьэ барбыт Иванов туһугар кыһаллыбатахтара.

Кини да ырааппатаҕа. Тракторы тохтотон, кабинатын аанын аһан сиргэ түһэн иһэн охтон түспүтэ уонна ол курдук кыайан турбакка сыппыта. Хата дьолго, Покровскайтан кириэн иһэр Конон Леон-

тьев түбөнө түһэн булан ылбыта. Онтон атын 50 кыраадыс тымныыга үлүйөн өлүө этэ. Ити, киниэ 4 чаас саҕана этэ.

Тракторы илдьэ барбыт «эр бэрдэ» Ивановы өлүүт-тэн быһыаан баран, тракторы быһыһыр наадатыгар Семен Егоров атынан тэп-тэрэн кэлэн радиатор уутун сүөкүүр. Ол кэнниттэн бу тракторы тракторист Николай Неустроев состорон аҕалар.

Бу туһунан Ленин аатынан колхоз бырабылыанньата туох диирий?

М. ИВАНОВ.

ХАҢЫАТЫ хаһан ылабыт?

ЛЕНИН аатынан колхоз 5-с биригээдэтин олохтоохторо 1965 сылга суруттарбыт хаһыаттарын бири да ыла иликтэр. Хаһыаты таһааччынан үөрэ-бэ суох Егоров Гавриил Романович анаммыта хаһыаты буккуйар. «СЯ» хаһыат онуугар «Кымыс», «Лена маяктарын» онуугар «Эдэр коммунист» хаһыаты аҕалар.

И. МАКАРОВ.

ХОТОЙ ОБОЛОРУН ЭРИЭН ҮӨН ХАҢАБЫЛЛЫ

СИЭМЭХ эриэн үөн «Ньээнкэ» буолбур түбэлтэтин итэһэйэр күчүмэбэй. Бу олус сымса уонна сэр-гэх эриэн үөн туох да харыстала суох көтөрдөр сымсыттарын уонна оболорун сизмичи. Онооһор көтөрдөр ыраактаабылара хотой оболору да харыстаччыта суох. Бэйэтин баатынан да буолбатар эриэн үөн хотой уяатын харабыллыр түгэнэ баар буолар эбит. Элиаста олохтоо Н. И. Сухарев Сухуми тулатыгар дьаарбайа сылдьан дьиктини, эриэн үөн хотой уяатын харабыллаан сытар түбэлтэтин көрбүтэ.

Үрдүк мас төбөтүгэр хотой уяата баара, мас аллара мутугар эриэн үөн эриллэн турара уонна сырдыгычыра.

Хотой эриэн үөнү тиит мутугар ыһаабыт, кини оболоругар «ньээнкэ» оҕостубут — дьэи кэпсээбитэ сынньана сытааччылар бу дьиктини көрө кэлбиттэригэр. Эриэн үөн тугу даҕаны хотой уяатыгар ыппат. Бэйэтэ да харыс сири халбарыйбат. Кини кутуругун хотой хамсаабат оҕорбут. «Харабыллара» ачыктыан-хоргу-йан өлбөтүн наадатыгар хотой уонна кини оболоро эриэн үөнү аһаталлар.

ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 с. тохсунньу 17 к. № 7,

чадалары, саҥа электрическэй линиялары тутан биэрдиэр. Инженер, ученай, тутаччы, педагог, врач буолуохтаах дьонго Целиннэй кыраай улууканнаах оҕуолуу буолла. Манна билигин уонна күүһү холо-нуу ытыллар. Үгүстэргэ бу — олобу, практиканы, государственнай бэрэбиэркэни кытта бастагы дьыһыттар көрсүһүүнэн буолар.

Советскай студенттар холобурдара атын дойдулартан кэлбиттэри эмнэ тарта. Ааспыт сылга Европаттан, Латинскай Америка-тан, Африкаттан, Азиятан кэлбит 150 уолаттар уонна кыргыттар бэйэлэрин кани-кулларын кырыс сиргэ интернациональ-най студенческой этэрээттэргэ атаардылар. 1964 сыл саас 112 целинник-студенттар уонна эдэр специалистар Алжирга колонизатордар үлүгүрүтүт дэриэбинэлэрин ту-тууга кыттыыны ыларга баҕаларын биллэр-биттэрэ. Правительство оҕолор көбүлээһин-нэрин ойөөбүтэ, кинилэргэ сөбү-сэбиргэли уонна массыналары- биэрбитэ. Сыл аҕа-рын иһигэр Улахан Кобилияҕа саҥа бө-һүөлөк үүнэн табыста.

БИЛИГИ ыччаппыт туһанар бырааба, көҕүлэ дьыһыттар уонна харыстаныллал-лар. Ити көлөһүннэнииттэн уонна үлэтэ суох буолууттан босхолонуу, бэйэ дьоруун уонна талаанын мунгуутор толорук көр-дөрүү, общественной баайы-дуолу үлэ бы-һыытынан үлэстии, кылааскабай уонна итэһилинэн, национальнай өттүнэн тэгэ суох буолуу суох оҕоһулуута, сарсыҥҥы күһүгэ арал үөскээһинэ буолаллар. Ити көҕүлэр билиги сокуоннарытынан эр-буолбакка, ону аһан бары общественной-экономическай сыһыаннаһыларга бигэргэ-тиллэллэр.

Митиниэргэ уонна мунньахтарга көҕүлү даҕаны ылан көрүүбүт. Саамай бастыҥ общественной дьыһыттары — Сьезтар Кремл-дэри дьыбарыстарын, Лужнигига спортив-

най комплексы, Ленинградка Таврическай дьыбарыһы, Новосибирскай опернай теат-рын уонна тыһыынчанан атын дьыһыттар сылга хаста эмэтэ ыччат босхо туһанар. Ити дьыһыттар ыччат улахан суолталаах бонпуруостара дьүүлэһэллэр, бэйэлэрин тутууга суох буолууларын иһин охсуһар дойдулар норуоттарыгар биэр санаалаах буолуу биллэрлэллэр уонна поэзия, наука тустарынан кэпсэтиниллэр ытыллылар.

Бэчээт көҕүлүн туһунан маһык сыл-паралар чабылхайдык көрдөрүлөр. Ыччат хаһыаттара 24 араас тиллэригэр 8,5 мөлүйүүнтэн ордук экзemplарынан хас күн аайы бэчээттэнэн тахсаллар. Үс мөлүйүүн-тэн тахса суруттарааччылар ыччат 17 су-рунаалын ылааллар. Хас сыл аайы ыччат 3 издательствота 37 мөлүйүүн экзemplарынан 800-тэн тахса араас кинигэлэри бэ-чээттэнэн таһаарар.

БРАТСКАЯ эдэр тутаччыларыгар бири-дэ Америка журналистката хотун Смит сылдьыбыта. Кини оболортоп ыйыппыта: «Эһиги тово маһыккыты? Иһики кэс-килгитигэр бигэтик эрһиигит туохтан тө-рүттээрий? Мин эһигини америка ыччатын кытта тэҥиниһим. Киниэхэ кэскил, иһики сыал суох, америка ыччата биэр күннээ-ринэн олорор».

Бетониктар биригэдиридэрэ Владимир Казмирчук киниэхэ эппиэттээбитэ: «Би-һиэхэ былланиах хаһаайсытыба, билиги бэйэбит олохпутун былаанныы үөрөнни-бит».

Советскай ыччат бэйэтин иһики кэски-лин дьэҥкэтик көрөр кыахтаммытынан үөрүүлээх. Ово оҕуолаба үөрэнэ кириэ-ринэ кини үөрэни бүтэрэригэр толору эрэл-лээх. Государство кини үөрэнэригэр сылга 100 солкуобай ороскуоттуур. Кини сту-дент буоллаһына, врач, инженер, педагог диплому ыларын туһугар государство 10 тыһынча солкуобай аныыр. Институту

бүтэрэбинэ кини үлэ көрдөһө барбат — государство киниэхэ үлэни аныыр.

Ити барыта эдэр киһи бэйэтин талаанын, дьоруун толору арыларыгар көмөлөһөр. СССР Наукатын академиятын чилиэн-корреспонденттары кэҕкэтигэр наука эдэр доктордара — физик Сагдеев уонка эконо-мист Аганбегян, эбэтэр Ленинскай би-риэмийэни анааһынга киллэриллэбиттэр испиниһтэригэр комсомол иһипит эдэр уче-найдар Юрий Журавлев уонна Марлен Топчиян, боростуой рабочай, Кубань меха-низатора Вадим Остапов ааттарын көрө-бүт. Ити барыта социалистическай демо-кратия кыайытын чабылхай туоһута.

ИСТОРИЯ билиги үлээннээхтэригэр умуулуубат түбэлтэни хаалларбыта. Рево-люция бириэмэтигэр кыһыл гвардеецтар Зимней дьыбарыска тово аһыан кирибит-тэрин кэннэ балтинецтар этэрээттэрэ иһ-пит уола, 17 саастаах рабочай, карабинны хос иһтэ-һитэ кириһиллээртэн биригэста-рингэр олорбута. Уол ыраактаагы троцугар тахсыбытын бэйэтэ да билбэтэ. Ити штур-мада кыттааччылар болломолорун тарпы-та. Ким эрэ: «Ити баар, рабочай кылаас былааһы бэйэтин илиитигэр ыһытын көс-түүтэ», — дьыһыт.

Ити кэмтэн ааспыт сыллар усталарыгар уолчаан биллиилээх токарь-новатор, Соци-алистическай Үлэ Геройа буола үүнэ. Ити Ленинград рабочайа В. Я. Карасев.

Билиги үлээннээхтэригэр дьыллалтын ылан көрөр буоллааха хайдарый?

«Государство — бу билиги», — дьэи Смоленскай колхозтаарын уола космонавт Юрий Гагарин, шахтер Кузьма Северинев, нефть хостоочу Акиф Джафаров, таҥас ороочу Валентина Петрицева, механиза-тор Туреуну Ахунова толору быраабынан этэр кыахтаахтар. Кинилэр 200 мөлүйүүн нэһилиэннээх Советскай государство хаһаайына уонна гражданина.

Кинилэр архитектор буолуохтара.

В. СТЕПАНОВ фотозтудыа.

САТАБЫЛ КӨМӨЛӨСТӨ

ЦЕЛИНГРАДСКАЯ управле-
ние Киров аатынан совхозун
машиннай - тракторнай маста-
рыскайыгар поточнай-узловой
ньыманан биер кэмиз 12 трак-
тор өрөмүөннэнэр. Мастарыс-
кайы бырайыактанан оңоһуллу-
бугунаабыр бу икки төгүлүнэн
улахан. гельсовой суол устун
механизатордар аналлаах тэ-
л-эргэлэркэл массыналары
и. д. а. элээр.

Массыналары поточнай - уз-
ловой ньыманан өрөмүөннэ-
рин схематын совхоз кылаа-
бынай инженерэ А. И. Радчен-
ко уонна мастарыскай сэмби-
диссиз механик П. А. Миллер
онордулар.

— Маныаха биһиги тэлиэгэ-
ни уларытан онорорго тийди-
бит, тэлиэгэ билигин уруккуту-
наабыр икки төгүлүнэн кылгас
буолла, — диэн кэспир П. А.
Миллер.

— Көрөн кэбинин, массына-
наларга тийэргэ хайдах кур-
дук табыгастаах буолбутун, —
диэн эбэн биэрэр А. И. Рад-
ченко. — Трактордар кэлин
мостары бары биер өттүгэр ха-
йылан тураллар. Өрөмүөн би-
риэмэтигэр үксүн кинилэри
кытта хасыһан тахсабын. Итин-
ник туруорсуһун бары үзөл-
лөрү уонна деталлары абылар-
га үксэ илдьэргэ олус табы-
гастаах.

ССТА корр.

ЭМП СЫАНАТА ЧЭПЧЭЭТЭ

1965 сыл тохсунньу 1 күнүттэн ССРС-ка нэһилиэнньэбэ кизгник туттуллар эмтэр сыана-
лара биллэрдик чэпчээтэ. БСА корреспондентын көрдөһүүтүнэн, бу туһунан ССРС Доруобуйатын
харыстабылын министерствотын химико-фармацевтической прелараттарга уонна антибиотиктарга
Кылаабынай управлениетын начальнига Александр Натрадзе быһаарар:

— Советскай Союз 200-тэн
тахса предприятиелара 1600
араас ааттаах эмнэ препараттарын
онорон таһаараллар. Кинилэр ор-
толоругар сүдү суолталаах анти-
биотиктар, аан дойдуга билибит
витаминнар, гормональнай пре-
параттар, онтон да атын элбэх
эмтэр бааллар. Ааспыт сылга ик-
ки миллиард кэрингэ араас бөлөм
эмтиир средстволар уонна итиччэ
кэрингэ ампулаламмыт эмтэр бөлө-
мөннөннөр. Ити 1963 сыллаа-
вар 18 бырыһыанынан элбэх.

Эмп сыанатын чэпчэтииттэн
Советскай Союз нэһилиэнньэтэ
40 мөлүйүүн солкуобайы бары-
һырааба. Балыһаларга, кырдыа-
баастар, инбэлииттэр дьыалэригэр,
эмтэнээчиллэргэ эми босхо биэрин
ороскуота улаатар. Сэллигинэн
ыалдьааччылар амбулатория усу-
луктубуйатыгар эмтэнинин барар
бириэмэлэригэр эминэн босхо ту-
һаныахтара. Ити сыалга үбү биэ-
рин икки төгүлүнэн ордук улаа-
тар.

Нервэ ыарыһаларынан — ин-
зофренианан эбэтэр эпилепсиянан
ыалдьааччылар ор бириэмэбэ эм-
тэнингэ наадылаллар. Итинник
ыарыһахтар ханна эмтэнэллэрит-
тэн — балыһаба дуу, эбэтэр
дьыалэригэр дуу, тутулуга суох
эминэн босхо туһаныахтара.

Балыһалар хирургическай от-
деленнеларыгар эми ороскуоттан-
нын үс төгүл кэрингэ улаатыраа. Ити
наркоз, гормональнай тера-
пия аныгылыы көрүгүнэрин опе-
рацияны оңоруох иннинэ уонча опе-
рацияны оңоруу кэбиниттэн ордук
кизгник туттуу кыабын биэриэ-
рэ.

Ардыгар барабэркэлэммэтэх
эмтэри онорон таһаарар сорох
капиталистическай дойдуллар фир-
мэлэриттэн, Советскай Союз ура-
тытынан саҥа эмтэри туһаба та-
һаарыы олус кытаанах сокуону-
нан салайтаран онороро буол-
лар. Биһиги 1965 сылга олус ту-
һалаахтарын көрдөрбүт хас да
саҥа препараттары туһаба таһаа-

рыахпыт. Ити сүрэх ревматиче-
скай ыарыһаларын, инфаркт мио-
кардын, онтон да атын ыарыһа-
лары эмтииргэ аналлаах — аме-
фин, бүүр таһыыр ыарыһатын
эмтиир — артемизол, не ыарыһа-
тыгар туттуллар инбүфин эмтэр
буолаллар.

Советскай Союзка оңоһуллубут
эмтэр кыраһыыһа таһыгар эл-
бэхтик атылланаллар. Билигин
ССРС аац дойдуга 50 дойдутугар
500-тэн тахса араас суол аат-
таах эмтэри атыллылар. 1958
сылтан 1964 сылга дьэри атын
дойдуларга эми атыллааһын бал-
тараа төгүл улаатта.

(БСА).

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ыытыллар сүрукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевак оройуоннаабы типография. Тиража 2740.

Сакаһын № 7,

ЭПИЭТ КЭЛЭ

ОРОСКУОТ ТӨЛӨҮҮ ТҮННӨ

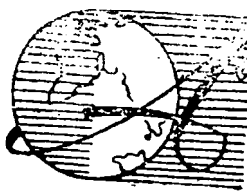
БИҢИГИ хаһыапкэл ааспыт
сыл ахсынньы 17 күнүнээзи
нүөмэригэр партийнай госу-
дарственной контуруол коми-
тетын председателэ таб. Чусов-
ский М. Н. ыстатыата бэчээт-
тэммит. Ити ыстатыаба оро-
йуон колхозтарыгар, совхозта-
рыгар, общественной тэрмилтэ-
лэригэр общественной, социа-
листическай бас билиини ха-
райыы уонна харыстааһын ту-
ругун көрүү түмүгүн туһунан
суруллубута. Улахан итэҕэстэр
бааллара ыйыллыбыта. Онно
чуолаан, Орджоникидзе ааты-
нан колхоз Иһиттээби учааста-
гар хортуппуй сизмэтэ буор-

ту оңоһуллубутун туһунан
этиллибитэ.

Колхоз бырабылыанньатын
председателэ таб. Тимофеев
редакцияба манныгы биллэрдэ:

Бэрэбизрээ түмүгэ колхоз
бырабылыанньатын муһунабар
көрүлүннэ. Биримэтинер Г. П.
Добрянцев аахайыһыта суох
быһыыны таһаарыһын иһин
үлэтигэр уһуулаа: атын үлэбэ
көһөрүлүннэ. Улаастаах агро-
нома В. Г. Кожемакин дуһу-
наһын намтатаа, биригэдиин-
ринэн анаяа. Кэлин бэйэтин
быһаччы эбээһиннэригэр эппиз-
тэ суох сыһыаннаһарын туһу-
нан Дальнай Востоктаабы тыа
хаһаайыстыбаннай институт
ученай советыгар биллэрэргэ
быһаарыллына.

Колхозка таһаарыллыбыт хо-
роньу суумата 1235 солкуо-
бай буруйдаахтартан А. М. Фе-
доровтан, В. Г. Кожемякинтан,
Г. П. Добрянцевтан, В. В. Ка-
питоновтан төлөтүллүбэ.

АХШ ДОЙДУ ОЛОҔУН БИРЫҤЫ

АХШ ПРЕЗИДЕНЭ ПРОГРАММАНЫ БИЛСИҢИННЭРЭР

Абааччыны кытта бэсикэдэ

ӨРДӨӨНҮҮТТЭН олохсуйбут
үгэс быһыытынан Америка парла-
мена эбэтэр АХШ-ка кинини аат-
тылларынан конгресс бэйэтин
учараттаах сессиятын хас сыл
айыы тохсунньу ый сабаланыты-
гар аһар. Үгэс быһыытынан тох-
сунньуга АХШ президент конгрес-
ка дойдуга аһан иһэр политическай
уонна экономическай балаһыан-
ньаларыгар сыана биэрэн уонна
АХШ ис уонна тас политикатын
программатын быһааран сүрук
ыйтар.

Быйылгы конгресска президент
ыйтар сүруга уруккулардаабыр ор-
дук интэриэһи тардар. Сэттинньигэ
АХШ-ка буолан ааспыт быыбар
күнүгэр президент поһун чугас-
таабы 4 сылга Линдон Джонсон
ылбыта. Үгэс дьон президент
Джонсон ис уонна тас политикаба
туох эмит саҥаны киллэриэ дуо? —
диэн болпурдунан интэриэһир-
гээбиттэр. Тас политикаба прези-
дент сүругар туох эмит саҥаны
булар ыарахан. Джонсон, кини
правительствота Советскай Союһу
кытта «Хардарыта өйдөһүүнү» си-

тиһэ сатыаба диэн этиитин совет-
скай дьон, биллэн турар, эбэр-
дээбэт буолуохтарын сатаммат. Ол
эрээри, кини АХШ Соуруу Вьет-
намга сэриини салсаан ытыаба
диэн этиитэ АХШ тас политикатын
империалистическай ис хоһооно
уларыйбака онунан хааларын
көрдөрөр.

Л. Джонсон бэйэтин сүругар
улахан болломтону АХШ ис
балаһыанньатыгар уурда. Л. Джон-
сон Холбохуктаах Штаттарга
экономическай өрө көтөбүлүү-
нү көрдөрөргө тылы харыстаа-
бата. Ол гынан баран, аан дойдуга
саамай баай капиталистиче-
скай дойдуга баһылыга манныгы
билинэргэ күһэллэн: «Мөлүйүү-
нүнэн американецтар «экономи-
ческай сайдыытан» бэрт абыһабы
ылаллар, «Олус элбэх дьон быс-
тыы-ойдуу, үлэтэ суох буолуу кут-
талын усулуктубуйатыгар олорол-
лор» — диэтэ Л. Джонсон.

«Быстыы-ойдуу» диэн тыл пре-

зидент сүругар биридэ эрэ көр-
сүллүбэт. Оннообор «быстыы-
ойдуу» оройуоннар» тустарынан
этиллэр. Итинник оройуоннартан
биридэсгэр арбаа Виргинияба
уонна биридэрэ Пенсильванияба
баар. Урут манна чох хостууллара.
Оттон билигин чогу атыллыыр
рынок ачаабытын уонна механи-
зацияны олохтооһун түмүгэр чох
хостосуна таннары түстэ, онон
рабочайдар ахсааннара абыһаата.
Быстыы-ойдуу, үлэтэ суох буолуу
манна араахпат ыалдьыттарынан
буоллурар. Оннообор официаль-
най американскай статистика би-
линэринэн Холбохуктаах Штаттар-
га 35 мөлүйүүн киһи, эбэтэр хас
7-с американец дьадыайыы ус-
луобуйатыгар олодор.

Америка президентэ кыра фер-
мэрдэр дьадыайар балаһыанньа-
ларын ыйар. Бедөк капиталистиче-
скай хаһаайыстыбалар тыа хаһаа-
йыстыбатын кыра фермердэрин
үтүрүүн, сиртэн араасаларын
күһэйлээр. Дойду айылбатын баа-
һын ыскайдааһыны суох гыныы
наадатын туһунан президент ык-
саабыт куолаһынан этэр. Быйыл
АХШ-ка ойуурдары дьиикэйдик
кэрдии, өрүстэри ытыты, почваны
сыһаа хорутуу уо. д. а. түмүктэ-
ригэр 110 мөлүйүүн гектар почва
эрозиянан сутулунна. «Биһиги тыа
сирин быһыһырга күүспүтүн киз-
ник ууруохтаахпыт» — диэтэ пре-
зидент.

Итинник билиини уонна этии-

КӨННӨРҮҮ

«Лена маяктара» хаһыат б. дь.
тохсунньу 10 күнүнээзи нүөмэ-
ригэр «Профсоюз комитети молдох-
тук үлэтиир» диэн М. Романов
корреспондентиятыгар тахсыбыт
албаска бу хаһыат тохсунньу 15
күнүнээзи нүөмэригэр сыһаа көн-
нөрүү бэриллибит.

«Саһыл көрөөччү Заморщиков
П. С. уонна кини звенотун чилиэн-
нэрэ» диэн этинин «Звено сала-
йааччыта Заморщиков П. С. уонна
киннэ звенотун чилиэннэрэ» диэн
көннөрөн аабыт.

Редакция үлэһитэ М. Н. Матахо-
ва үлэтигэр эппиэтинээх суох сы-
һыаннаспытын иһин кытаанах ад-
министративнай мээрээ тарды-
лыһа.

лэри Джонсон иннинэ президент
поһугар олоро сылдыбыт үгүстэр
эппиттэрэ. Ол эрэри, капиталис-
тическай общество усулуктубуйа-
гар экономической кризисин тох-
торго, үлэтэ суох буолууну
суох гынарга, айылба бааһын
уорууну, алдьатыны суох гыныы-
га правительство ханнык даҕаны
дүүлүһүтэ түмүктэри биэрээччи-
тэ суох. Бу күннэргэ Америка бэ-
чээтэ 1965 сыл иккис агарытан
АХШ-ка промышленнай произ-
водство аччыыр кыахтаабын өтөрү
этэн мээһээ айдааны тарпат.

Конгресска сүругар үрбэриин
болпурдунан президент Джон-
сон билигин сүүс сыл сабаланыа-
быттан АХШ-ка үөрэх уобалаһыгар
сорох ситиһинлэри бэлиэтиир. Ол
эрээри, үрбэриин билигин бала-
һыанньата аан дойдуга баай капи-
талистическай дойдутун чилиэннэ
эгорбот. Джонсон бэйэтин сүруга
американскай общественной
оскулаба биер оһону үөрэттигэ
государство саастарын ситэ туолэ
илик бэрээдэги көһээччи оһолору
аналлаах лаабырга тутардаабыр 4
төгүлүнэн абыһаа уонна буруй-
даахтары государственнай хаайыы-
га тутардаабыр 8 төгүл кэрингэн
абыһаа үбү ороскуоттуур. Джон-
сон АХШ-ка үрдүк үөрэх систематын
тупсарыыга сорох дьаһаллары
ыларга этэр. Итиннээх кини үөрэх
илин төлүүр кыаба суох сүүһүнэн
тыһыынча үчүгэй дьэбурдаах эдэр
американецтар үөрэххэ киирэр
кыахтара суоһар болломтону ту-
һайар. Колледжаба үөрэни хас
сыл айыы наараатар-ыараан иһэр,
Студент хас сыл айыы үөрэбин
иһин чааһынай колледжаба 2400
доллар кэрингин, оттон обществен-
най колледжаба 1600 доллар кэ-
рингин төлүүр эбээһинэстээх. Кол-
леджаба үөрэни иһин төлөбүр,
диэн этиллэр президент сүругар,
кэлэр уон сылга өссө үс гыммыт-
тан бириинэн үрдүүн сөл.

С. КУЛИК.
(ССТА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Үлэбэ уонна хамнаска, ону
таһынан профессиональ-
техникескай үөрэттигэ инже-
нердэр наадалар.

Баалаахтар Моисеболоох
бөһүөлүгэр ЯД-40/6 почтовой
дьааһыкка билсипит.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-
скай боһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рз. ТЕЛЕ-
ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-
йааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сүрук от-
дела—1-46, уопсай—2-66.

КОБУЛЭЭН БИЙРЭННЭ

ССКП райкомун бюрота Нөмүгү оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрээччилэрэ оройуон бары оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрээччилэргэр таһаарбыт аһаас суруктарын биһирээтэ. Партия райкомун бюрота хаһаайыстыбалар салаааччыларын, партийнай

тэрилтэлэр секретардарын нөмүгүлэр аһаас суруктарын биригээдэ, учаастак мунньахтарыгар нигинник дүүллээһэргэ, оройуонга, оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрини улаатыннарыыга наука, бастын опыт ситиһиилэрин олохтоһунга быһаччы дьаһаллары бэлиэтиллэригэр соруйда.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай оройуоннаабы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын сройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 8 (403).

1965 с. тохсунньу 20 күнэ.
СЭРЭД

Сыаната 2 харчы.

Нөмүгү оборут аһын үүннэрээччилэрин АҢАБАС СУРУКТАРА

ССРС Верховнай Советын V сессията 1965 сылга норуот хаһаайыстыбатын сайдыытын былаанын биһир саныаһын биһирээһинтэ, норуот олохун таһымын салгыы оро көтөрүүгэ партия уонна правительство онорбут дьаһалларын биһирээбитэ.

Норуот хаһаайыстыбатын былааныгар тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын онорон таһаарыыны биллэрдик улаатыннарыы көрүлэр. Тыа сирин үлэһиттэрэ 1965 сылга общественнай хаһаайыстыба бары салааларын сайыннарыы былааннарын онороллор.

Биһиги, опытной-көрдөрүүлээх хаһаайыстыбабыт усулуобуйатыгар хаһаайыстыба биһир дохуоттаах салаатынан оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрин буолар.

Ааспыт, 1964 сылга күн-дьыл табыгаһа суох усулуобуйаны үөсэллэһини үрдүнэн, биһиги оборут аһын үүннэрэр биригээдэбит рабочайдара күһарһа суох түмүгү ситиһинтэрэ. Ол курдук, 18 гектар оборут аһын биһир гектарыттан ортотунан 192-лин центнери, 53 гектар хортуппуйу ыһыттыттан гектарыттан 103,2 центнери ылыттар.

Оборут аһын валовой хомурун былаанын 103, хортуппуйу ыһыны 109 бырыһыан толорбуттара. Оборут аһын уонна хортуппуйу атылааһынан хаһаайыстыба 180 тыһыынча солкуобай дохуоту ыларын онугар, 190 тыһыынча солкуобай дохуоту ыла. Ити хаһаайыстыба харчынан киллэрбит дохуотун үс ҕыммыттан биһирин кэринин ылар. Биһиги биһир центнер бородууксуйа себестоимонун намтатары ситиһибит. Биһир центнер хортуппуй себестоимона 17 солкуобай 45 харчынан былааннамыт буолла. 15 солкуобай 84 харчы, оборут аһа 27 солкуобай 21 харчы онугар 22 солкуобай 54 харчы буолла. Онон хортуппуйу уонна оборут аһын атылааһынан 40 тыһыынча кэринэ барыс ылынына.

Итинник үрдүк көрдөрүүнү биһиги бастын опыт уонна наука ситиһинилэрин былааннаахтык олохтоһун түмүгэр ситиһибит.

Бастатан туран, баһыналары нүөлөтүүнү сөптөөхтүк ытабыт. Оборут аһа олордор учаастак хас биһир гектарыгар 30—40 тонна отох кинти уонна 50—60 тонна сибиһэй нөһүмү таһабыт уонна минеральнай уордудуулары толору туттабыт. Хаппыста, помидор уонна оруссадаларын үкүсн буор-кунус көһүйэлэргэ үүннэрэбит. Хортуппуйу олордуу нурмата гектарга 25 бырыһыанынан намтатыллан олохтоһор, сайын устатыгар икки төгүл ууну куттарыны ытабыт, куттарыны нурмата 400—500 кубическай метр ууттан итэрэһэ суох буолар. Хортуппуйу көрүү-харайы толору механизация-

ланна. БЭЙЭБИТ ИС БЫАХТАРЫТЫН ААБЫНАН КӨРӨН БАРАП, 1965 СЫЛГА МАНЫК СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ ЭБЭНЭТЭЛИСТИБЭНИ, ЫЛЫНА БЫТ:

Оборут аһын культураларын 19 гектарга, хортуппуйу 50 гектарга олордорго. Биһир гектартан оборут аһын үүнүүтүн 210 центнери, хортуппуйу 110 центнери ыларга. Обурсуну 1755 квадратнай метр сабыылаах почвага үүннэрэргэ уонна биһирин квадратнай метртэн 5 килограммтан итэрэһэ суох обурсуну хомуйарга.

Ити ылыммыт эбэһэтэлистибэбитин толорор туһугар маннык дьаһаллары олоххо киллэрэргэ сорукуланыбыт:

1. Хортуппуй уонна, оборут, астары ыһылар баһыналарыгар 5200 тонна нөһүмү уонна 940 центнер минеральнай уордудуулары киллэриэхпит.

2. Хаппыста, помидор итиэннэ обурсу расадаларын үүннэрингэ 600 тыһыынча устуука кэрингэ буор-кунус көһүйэлэри бэлэмнэхпит.

3. Сайын устатыгар хортуппуй ыһылыгар гектарга 400—500 кубическай метр ууну биһэр, икки төгүл нүөлөтүүнү ытыахпыт.

4. Помидор үүнүүтүн күүһүрдэр «ТУ» препараты уонна обурсуга мутукча суурдаһыннарын туһаннахпыт.

5. Оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрэр икки механизированнай элэпону тэрийиэхпит.

6. Биригээдэ иһиннэри хаһаайыстыбаннай ахсааны олохтоон, үлэ онорумтутун үрдэтэн, матырыйааллары кэмчилээн, үлэ дисциплиниһини туһулар, биһир центнер бородууксуйа себестоимонун 2 бырыһыанынан намтатарга.

Бэйэбит биһирини үрдэтэр туһугар бары бастын опыт олохтоһууга үөрөнөбүт. Обществений бэрээдэги бары өттүнэн бөрөгөтүөхпүт, общественнай үлэлэргэ активнайдык кытыахпыт, бэрээдэги кыраатык харыстыахпыт. Коммунизмы тутуучу моральнай кодексатын кытаанахтык тутуһуохпүт. Бары биһир киһи курдук коммунистическай үлэ биригээдэтин аатын иһин охсуһуохпүт.

Шефтэхэр Ленин аатынан колхоз оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрээччилэригэр үлэни тэрийиһигэ уойна бастын агротехниканы баһылааһынга быһаччы көмөлөһүөхпүт.

Биһиги оройуон бары оборут аһын уонна хортуппуйу үүннэрээччилэрин биһиги холобурбутун батыһан, 1965 сылга хортуппуй уонна оборут аһын үрдүк үүнүүтүн ылар иһин социалистическай куталаһыыга киирээлэригэр ытырабыт.

(Бу аһаас сурук биригээдэ чилиһиннэрин уопсай мунньаһар дүүллэннэ уонна ылынына).

Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдэйдээби учаастагын эдэр ыанньыксыта, коммунистическай үлэ ударнига Зоя Шадрина ааспыт сылга үтү ылыыга бэйэтин эбэһэтэлистибэтин 108 бырыһыан толорбута.

Исмомолка Зоя Шадрина быйыл даһаны өссө үчүгэйдик үлэһиргэ сорукуланар.

СНИМОНКА: Зоя Шадрина.
С. КИРОВ фотота.

Быбар күнүн көрсө

КЫБАРТААЛЛААБЫ ТУОЛЛА!

ПАВЕЛ Михайлович Абрамов таалаабы соруларын аһара тохас да сыйлаабыта үөрэнээччи булчутунан аһаммыта. Кини «Правда» колхоз биһир кырдыаһа, опыттаах булчутун кытта сылааһан бултааһын бары ньымаларыгар үөрэммитэ. Икки сыл буолан баран, П. Абрамов бэйэте сөвөтүн бултуур кадровой булчут буолла. Булугас ой, хореун быһын киниэхэ олгөм булду биэрэллэр. Павел Михайлович быйыл сөвөтөх тохсунньу ый бастагы агарыгар 75 ондаатараны, 5 кырынааһы бултаан бастагы кыбар-

Эдэр сонордуг ондаатараңы бултааһын техникатын үчүгэйдик баһылаата. Кини элбэх ондаатараны тутар бэйэте онорбут туулардаах. Ити тууларын ондаатар баар сиригэр табыгастаахтык туруорар.

Бэйэм бу сана дьылаабы ситиһинибин олохтоох Советтар буолаары тулар быбардарыгар аһыбын, — диир Павел Михайлович.

Е. АНИСИМОВ.

Булгуннахта:

ДЕПУТАТТАР ОТЧУОТТУУЛЛАР

БУ КҮННЭРТЭ үлэһиттэр депутаттарын Качыкааттаабы Советын депутаттара бэйэлэрин быбардааччыларын иһингэр отчуоттууллар. Хайы-үйэ 18 депутат от-

чуоттаата. Депутаттар хонну үлэһиттэ Виктор Матвеев, ыанньыксыттар Анисия Федорова, Екатерина Мордовская, Дария Анисимова уонна да атыттар быбардааччылар наһаастарын толоруулары уонна бэйэлэрин көрдөрүүлээх үлэлэрэ быбардааччылар үрдүк маһабылларын ылылар.

Нэһилиэк Советын депутаттарын модьуйууларынан уонна тэрийиһиннэн кэнини икки сылга нэһилиэккэ 59 миэстэлээх 2 оҕо сада, начальнай оскуола дьинтэ, сана баанньык, маһаһын тутуллан үлэбэ киирдилэр.

Нэһилиэккэ олохтоох Советтар быбардарыгар бэлэмнэни үлэ кпэник тэнийэн эрэр.

Н. ЕРМОЛАЕВ.

ТҮМҮК УОННА БЫЛААН

БЭСТЭЭХ рабочай бөһүөлөгэ промышленнай бөһүөлөк быһыытынан биллэр. Бэстээх биһир бодогь предприятиеһынан «Якут-промстройматериал» производственной холбоһук филиала буолар. Филиал тутууга аналлаах хайыр тааһы уонна испиһеккэни бэлэмниир. Итиннэхэ сырьепан «Союзвзрывпром» трест Иркутскайдаабы анал управленийтэн 10 №-дээх учаастага хааччыйар. Автоколонианы Якутскайдаабы 1 №-дээх автохозяйство биһэр.

Ити предприятиеһэр семизетка алгыс сылын ситиһинилээхтик түмүктэтиилэр.

Ааспыт сыл түмүгүн уонна быйылгы былаан туһунан Бэстээх филиалын директора Трофим Иванович Игнатьев жэпсипир:

— Биһиги филиалбыт 1964 сыллаахха идэтийдилитэ. Валовой бородууксуйаны оноруу сылаабы былаанын 129,6 бырыһыан толордубут, эбэтэр былаагы таһынан 154 тыһыынча солкуобай суумалаах бородууксуйаны

ылыбыт. Товарнай бородууксуйа оноруута 123,7 бырыһыан туолла, былааны таһынан 135 тыһыынча солкуобайдаах бородууксуйаны биһирдидит.

1965 сылга ааспыт сылааһар үлэбит былаана биллэрдик улаатта. Валовой бородууксуйаны оноруу 130 тыһыынча, товарнай бородууксуйаны биһирин 110 тыһыынча солкуобайынан улаатыа.

Ордук үчүгэйдик экскаваторщиктар Чин Николай, Патрушев Э., дробильнай установкалар машинистара Михаил Наумов, Петр

Безденежнай, оператор Николай Соколов уонна да атыттар үлэлэтилер уонна үлэһинилэр.

Биһиги предприятиеһыгар барыстаахтык үлэһир сыраһынан тааһы үлгүрүтэр сыах буолар. Сөвөтөх ааспыт сылга 128000 кубическай метр фракционированнай хайыр тааһы биһэр. Тааһы кыраллан үлгүрүтэн бэлэмниир иһингэр сорох уларытыылары киллэрдидит. Дробильнай установка биһирин онугар барабаан туруоран тааһы иккиһин үлгүрүтэрэр буоллубут.

МӨЛТӨХ ТЭРЭЭНИН СОДУЛЛАРА

Уһун, дьогдоот күһүн буолан ааста. Сүөһү күһүн хойукка диэри маччийан аһаата. Күүлэр кытыларыгар, талахтар сабаларыгар, быыстарыгар охсуллубакка хаалбыт отторго уонна кэнчээригэ сүөһүлэр үчүгөйдик маччийан аһаабыттар. Алтыһы ый иккис декадатын сабаланытыгар түспүт хэп сүөһүтүргэ кырата суох түбүгү талаарбыта. Сорох сирдэргэ сүөһүнү отунан аһатарга тинийиллэбит. Сотору, хаар уулбутун кэпиптэн сүөһүнү эмнэ-маччийа үүрбүттэр. Ити бириэмэҕэ сүөһү аһылыгын сөбүтүөпкэ аһыан үлэтэ бүппүтэ. Оттон охтоах хoduна барыта охсуллан хомуллубута. Кэбиһилибит оттор бука барылара күрүөлэммиттэр. От үлэтигэр сылдыбыт бары колхозтаахтар үлэлэрин бүтэрэн дьыаларыгар барарды хомуммуттара.

Колхоз катера кэлэрин кэтэһэн өрүс биэрэгэр олорон колхозтаахтар манньк кэпсэтэллэр:

— Сүөһү аһылыгын бэлэмниир кэм ааста. Суоттанан көрдөххө, сүөһүнү кыстатан эрэр от оттонно дьахха соҕ.

— Сөбүтүөпкэ аһыан үлэтэ бүппүтэ, онуоха диэри хотон аһааһа кэригэ тымнынан аргыйа турбут.

— Сүөһүнү кэмчии аһылыгынан кыстатыхха соҕ гынан баран, сорохтор сүөһүнү олус ырыарааччылар, өлөрөөччүлөр. Кыстык хайдах бэлэмнэһэргэ тутуруктаах. Сайын үсатыгар биһиги бэлэмнэһэбит оппунт сүөһү кыстыгын дьылбатын быһаарбат. Кылаабынайа хотоннору уонна араас тэриллэри үчүгөйдик бэлэмнэһин, сүөһүлэри сөптөөхүн көрөн болохтоохун, дьыага уулаатыны тэрийин, көрүүнү-истинин наука атыраран олохтоохун буолар.

СҮӨҮҮ аһылыгын сөбүтүөпкэ аһыан үлэтэ бүтэрин, кытта колхоз сүрүн күүһэ үлэттэн босхоломута. Бу күһүн хотоннор өрөмүөннэригэр, күкүүрдэр, сүөһүнү уулатар хоргуудалар онгоһууларыгар толору туһанар кыах баар. Хомойуох иһин, «Правда» колхоз үһүс производственной участкасын салайааччылары ити кыагы туһанарга кылаабытатахтара.

Эти өгөрөн таһаары туһаайытынан үлэллэр Еланкатаары биригээдэ биригээдирэ Голоков Василий Михайлович үлэлээбитэ сии өр буолла. Төһө даһаны өр үлэлээбит оһыттаарын иһин, кини сүөһү кыстыгар бэлэмнэһини дьаалатынан уһуннарыта. Бытархан тымныларга тохсуньу 7 күнүгэр дьэри сүөһүлэр таһырдыа аһаатылар, 170-тан тахса сүөһү турар хотонун өрөмүөнүн нэһиллэ тохсуньу 7 күнүгэр бүтэрииттэр. Ону даһаны аат-харага эр өрөмүөннэһиттэр. Хотон эркиннэрин, үрдүн хайаастарын отунан бөдүү аһыттар биһиги салыбыраһан тураллар. Сүөһү аһыыр күкүүрдэрин эмнэ аат-харага эр өгөрбүттэр, сүөһү уулатар хоргуудалар суохтар. Сүөһүлэр татым аһылыкка таһырдыа аһаан олус ырыттар уонна олус даһаны тахсыбыт. Биригээдир В. Голоков, зоотехник А. Колтов-

ской олус тахсыбытын кэннэ дьэ түбүккэ түспүттэр. Кинилэр сүөһү олутун таһаарыттары иһин эһинэккэ тардыллыахтаахтарын санаан, 70-тан тахса ырыган туруктаах сүөһүлэри биһирдэн колхозтаахтарга сыһыарыттар уонна бэйэлэрин сүөһүлэрин кытта көрөн кыстатан таһааралларыгар соруйбуттар.

Колхозтаахтарга көрүүгэ бэриллибит ити сүөһүлэр туруктара улаханнык көнөн эрэр. Ол эрээри, уонсай хотонго хаалбыт 93 сүөһү туруга олус куһаҥан, кинилэр маасабайдык өлөр кутталлаахтар. Биригээдир В. Голоков сүөһүлэр туруктара үчүгэй дьэ бэйэтин уоскутунар.

Биригээдир уонна зоотехник сүөһү итинтэ иһин быһаччы эһинэтигэр эбээһинэстээх буолан баран, сүөһү кыстыгын манньк ыраахан турукка тиэрпиттэрэ кини дьиксиннэрэр. Хотон аһыан бүтүртүрүгэ бүтүн үс аһар ий кэригэ бириэмэ наада буолбут. Ити үс аһар ий үсатыгар хотон аһыан куулунаан бүрүйөн баара-суога 21 тоһоһону саайыттар. Итиннэ тохсуньу 12 күнүгэр бүтэрииттэр, онуоха диэри хотон аһааһа кэригэ тымнынан аргыйа турбут.

Сүөһүлэр күнүгэ 5 килограмм оту уонна 200 грамм комбикорманы сиилэр. Ити аһылык күннэри нуорматын зоотехник А. Колтовской, биригээдир В. Голоков сөптөөхтүк көрөн, режимнэн аһатарга дьаһайбатахтар. Сарсыарда 11 чааска ити от аһарын биэрэргэ, оттон уулатарга, иккис чаастан от тоһоһун биэрэргэ сүбэлээбиттэр. Ити кэпиптэн сүөһүлэр сарсыардааһа дьэри ачык тураллар. Сүөһүнү итиннэ аһаты түмүгэр, тохсуньу ийга хайы-үйэ иккис тингэһэ олло. Бу иһин ким эһинэти сүтэриг? Маны биригээдир уонна зоотехник бэйэлэрин буруйдаарынан аахпаттар. Кинилэр сүөһү туруга мөлтөөбүтүгэр уонна олус тахсытыгар сүөһү көрөөччүлэр Илья уонна Иван Соколовтары буруйдүүлэр.

ЕЛАНКА биригээдэтигэр сүөһү кыстыгын туруга итиннэ мөлтөх туруктаах.

Учаастак киннэ Улахан-Аанга даһаны сүөһү-кыстыгын туруга мантан өрдүгэ суох.

Биһиги бу участкакка сылдыар бириэмэбитигэр Улахан-Аанга баар сүөһүнэн сүөһүлэр үс суукканы быһа уулаабакка тураллар. Хотонго уу суох этэ. Уу баһар массыны алдыаммытын кэннэ, колонон уу баһан сүөһүлэри уулаатыны тэрийбэтэхтэрэ кинин итэрэппэт. Үс күн уулаабатах сүөһүлэри хас да биэрэстэ ыраах баар ойбоһго үүрэн уулатарга быһаарымыттар. Уулаан тахсан иһэн биһир ынах кыһан хотонугар тинийбэккэ өлөн хаалбыт. Бу туһунан колхоз бырабылыанньатын председателэ тордүс күнүгэр иетэн, Булгуньахтаахтан атын уу баһар массыныны ыһан уу бастарбытын кэннэ сүөһүлэр дьэ толору уулаабыттар.

Хасты да сууккага уулаабакка турбут ынахтар үтү биэрнэхтэрэ дьэ ким эрэннэн сөбүй? Сүөһүлэри итиннэ көрүү-истин уулаах ынахтарга эмнэ улахан кутталлаах. Бу туһунан зоотех-

ник А. Колтовской, участкак ветеринарнай враба М. Муксеинов үчүгөйдик билэр буолуохтаахтар. Сүөһү кыстыгын итэвэстэрин туоратыга кыһаллыбатахтар, туораттан көрө сылдыар туоһу дьонго кубулуйбуттар.

Учаастак үгүс фермаларыгар сүөһү туруга куһаҥын бэлэтир наада. Ханна сүөһүтүтэр бэйэлэрин үлэлэригэр ие сүрэхтэригэр кыһаллан, үгүс суобастаахтык үлэллэр сирдэригэр сүөһү туруга куһаҥан суох. Маныах арыга баар Сыһы ферматын үлэтигэр үлэтэ үтүө холобурунаа буолар.

Бары фермаларга эһин аһылыгы көөннөрөн бэлэмниир буочукалар уонна сүөһүнү уулатар хоргуудалар тинийбэтэрин туһунан сүөһүтүтэр аталлар. Ити туһунан биригээдирдэр туох даһаны дьаһалы ылаттар.

Бу производственной участкакка оссо биһир сүрүн итэвэһинэн сиига торуохха бэлэмнэһин үлэ ытыллыбата буолар. Олунньу ийтан ыла ынах маасабай төрөөһүнэ сабаланыа, оттон манна төрөөбүт ыһырдэри туруорар биһир да бэлэм сир суох. Зоотехник уонна ветеринарнай врач бу дьаһаланан дьарыктаналларын умнубуттар.

Колхоз үһүс производственной участкагар сүөһү кыстыгын мөлтөх туруга колхоз партийнай тэриятэтин уонна бырабылыанньатын болломтотун киннигэр туруон турда. Соторутаагыта бу боппу-

руос колхоз парткомун көһө сылдыар муһуһаар дьүүллэһинэ.

Сүөһү кыстыгын туруга маннайгы производственной участкакка балайда үчүгэй. Учаастак сөбүдэссэйэ Семен Петрович Алексеев, сүөһү итинтэ биригээдир Николай Кононович Алексеев, зоотехник Марфа Ивановна Атласова кыстыгы балайда үчүгөйдик тэрийбиттэр. Ол түмүгэр манна биһир да ырыган туруктаах сүөһү суох. Кыстык тэрээһиннэхтик барар. Сүөһүнү аһаты уонна көрүү-истин сөптөөх режимэ олохтоомут. Сүөһүтүтэр Е. И. Малгарова, А. Г. Кириллина, Ц. И. Уварова, М. А. Алексеева корор сүөһүлэрэ оттоһу үрдүнэн туруктаахтар быһаарылыһа. Манна биһир даһаны ырыган турукка киириит сүөһү суох. Фермаларга баар итэвэстэр тутатына арыллан туоратыллан иһэллэр.

Колхоз бырабылыанньата уонна партийнай тэриятэ сүөһү кыстыгын тэрээһиннэхтик, сүтүгэ суох ытарга туһаайылыбыт дьаһаллары бэлэтиэбиттэрэ уонна ылыммыттар. Ити дьаһаллар хас биһирдэн ыанньахыттарга, сүөһүтүтэргэ тиэрдиллэн турар.

Колхоз бырабылыанньата уонна партийнай тэриятэ сүөһү кыстыгын тэрийингэ баар итэвэстэри туоратыга уонна сүөһү кыстыгын туругун тупсарыга быһаарылаах дьаһаллары ылаттар.

В. ЧЕРНЫХ,
биһиги анал. көрр.

РОЛИКОВАЯ СЫАП САНАРДЫЛЛАР

МОЛДАВСКАЯ ССР. «Молдсельхозтехника» Бульбонская оройуонаагы хэлбоһугар республика бастагы комбайнар бары көрүнгизигэр уонна атын тыа хаһаайыстыбаларын массьыаһаларыгар туһанылар роликсвай сыабы санардан өгөрөр участкак тэрилиннэ. Урут элэйэн туһаттан тахсыбыт сыаптары хаарбах тимиригэ бырабаллар. Биһиги иккис иккиһин онгоһуллан тыага таһаарыллаллар. Сыаптары санардан өгөрүү сага сыаптардааһар иккис төгүлүннэ чэпчэки сыанаага турар. Сыл аһарыгар 4 рабочай 7000 метр сыабы санардан өгөрүлүр.

СНИМКА: сыабы санардан өгөрүү сыаба. Маастар И. А. Суручан автоматической станокка үлэлиир. ССТА фотехрониката.

Эһин аһылыгы сөбүтүөпкэ аһыан хаамытын 1965 сыл тохсуньу 10 күнүнэ эби туругунан

С И Б И Д И Э Н Н Ъ Э

(тоннанан)

ХАҢААҢЫСТЫБАЛАР	Дробилка аһаана	1 ал х мээккэ		Д э л э м н э н э		
		Сезоннаабы эбээһэтэлис-тибэ	Туолла	Дулба	Мутукча	Атын эбин аһылык
«Правда» колхоз	3	1600	274	—	—	80
1. Павлов В. Т.	1	400	110	—	—	—
2. Аркадьев А. Н.	1	500	78	—	—	—
3. Дулов Н. В.	1	700	86	—	—	—
Орджоникидзе аатынан	7	3200	286	—	—	—
1. Федоров В. Н.	1	350	52	—	—	—
2. Павлов В. В.	1	350	34	—	—	—
3. Архипов Н. И.	1	350	19	—	—	—
4. Кузьмин П. Н.	1	350	16	—	—	—
5. Кельцинов Н. Н.	1	537	75	—	—	—
6. Тарасов В. Ф.	1	350	30	—	—	—
7. Соломонов П. С.	1	350	60	—	—	—
Ленин аатынан	5	2000	274	—	—	29
1. Матвеев П. Р.	1	350	68	—	—	—
2. Антипин Н. П.	1	350	50	—	—	—
3. Тихонов А. В.	1	350	27.0	—	—	—
4. Михайлов П. В.	1	350	65	—	—	—
5. Протодьяконов Е.	1	350	64	—	—	—
«Якутская» совхоз	4	2400	619	—	15	25.9
1. Быков С. Р.	1	300	120	—	—	0.9
2. Харитонов Д. Н.	1	300	146	—	—	18.0
3. Федотов Е. Н.	1	300	152	—	—	—
4. Зотов-М. А.	1	300	201	—	—	—
«Хатас» совхоз	5	1200	415	—	15	7.0
1. Харюзов Ю.	1	200	55	—	3	23
2. Борисов В. В.	2	400	224	—	—	—
3. Соколенко С.	2	600	136	—	—	—
«Өйтөм» совхоз	4	1600	220	—	—	—
1. Исаков В. Н.	3	1200	195	—	—	—
2. Никодимов	1	400	25	—	—	—
«Горнай» колхоз	2	800	—	—	—	—
«Коммунизм» колхоз	—	—	—	4000	71.5	87.0
Барыта өрйуон үрдүнэн	30	128000	2088	2000	40.0	62.0
				6000	129.5	306.9

2 ЛЕНА МАЯКТАРА

Чэпчэтиллибит усулуобуйалаах пенсия

СОРОХ ардыгар эр дьон 55, ончообор 50 саастарын туоллактарына, дыахталлар 50 эбэтэр 45 саастарын туоллактарына пенсия ылаллар. Итинник өссө кырдыаһаа суох дьоннорго «сааһыр-быттарынан» ааттаан пенсия ханык түбэлтэбэ анаһарый? ССРС-ка пенсияны аһаһын эр дьоннорго 60, дыахталларга 55 саастарыгар олохтоммутун үрдүнэн, ССРС Кини Статическай Управлениета биннэхэ биллэрбитинэн социальнай харалта органнырттан кырдыаһаһынан пенсия ылааччылар 10 бырыһыаннара чэпчэтиллибит усулуобуйанын туһаналлар.

ССРС Министрдрин «Совета 1956 сыллаахха атырдыах ыйыгар «чэпчэтиллибит усулуобуйа-нан уонна үрдэтиллибит кээмэйинэн государственнай пенсияны ылыы быраабын биэрэр производстволар, сыахтар, профессиялар уонна дуоһунастар» икки испин-хэктэрин бигэргэппитэ.

1 №-дээх испинхэк — эр дьон-нор 55, дыахталлар 45 саастары-гар пенсияны ылыыларын быһаа-рар. Ити испинхэккэ эрдэ пенсия-ны ылыыга быраабы биэрэр 20 производство аата ыйылыбыта. Испинхэк «Хайа үлэлэрэ» дьэн рзделынан аһыаллар. Онно бас-татан туран, толору үлэ күнүн сир анныгар — Сир бааһыг хос-

тоһунна, эбэтэр шахталары, руд-никтары, сир аһыһаабы линия-лары тутууга үлэһир рабочайдар эрдэ пенсияны ылар бырааптаах-тар дьэн этиллэр. Ону таһынан сир аһыһаабы үлэни кытта си-бээстээх сир үрдүтэр үлэһир со-рох профессиялаах уонна дуоһу-настах дьон испинхэктэрэ итиннэ этиллэр. Кинилэр эмнэ чэпчэти-либит усулуобуйанын пенсияны ылар быраабынан толору туһа-нааллар.

1 №-дээх испинхэккэ сир ан-ныгар үлэһир-сүүһүнэн профес-сиялаах дьон, химическай произ-водства, металллары онорууга, полиграфияда уонна транспорт-та үлэһир рабочайдар, итин сыах-тарга уонна кини доруобуйатыгар буортулаах усулуобуйага үлэлээч-чилэр ыйыллаллар. Ити испин-хэктэринэн пенсияны ылыыга эр дьоннорго 20, оттон дыахталлар 15 сыл үлэлэхтэрин наада. Ити стажага аһаһыгар кинилэр чэп-чэтинни биэрэр үлэбэ үлэһир-тээхтэр.

2 №-дээх испинхэк балайда кизг. Киниэхэ 31 производство салаалара киирэллэр. Олохтоммут болдохтон пенсияны 5 сылынан эрдэ, ыарахан үлэнэн дыарыкта-нааччылар ылар бырааптара олох-тонор. Итиннэхэ рабочай эр ки-инэхэ 25, дыахтарга 20 сыллаах

үлэ стажа, ол иһиттэн, ити аһа-рын ыарахан үлэбэ үлэлээһинэ наада.

Ону таһынан ССРС-ка ханна үлэһирдэригэр тутууга суох пенсияны аһаһыгыга чэпчэтин-нэн туһанар үлэһиртэр эмнэ баал-лар. Ити 5 уонна оттон албэх оро-ну төрөппүт уонна 8 саастарыгар дьэри иһипит дыахталлар буолал-лар. Итинник дыахтар 15 сыл үлэлээбит уонна 50 сааһын туол-бут буоллабына, кини пенсияны кырдыаһаһынан ылар бырааптаах (Өскөтө кини 1 №-дээх испинхэк быһыытынан эрдэ пенсияны ылар бырааба суох буоллабына). Чэп-чэтиннээх пенсияны көрбөт буол-бут эр дьоннорго 50 саастарыттан (15 сыл үлэлээбит стажагах буоллактарына), дыахталлар 40 саастарыттан (10 сыл үлэлээбит стажагах буоллактарына) ылал-лар.

1 №-дээх испинхэк быһыыты-нан үлэһиртэр пенсияны эрдэ ылар эрэ буолбакка, өссө үрдэ-тиллибит кээмэйинэн ылаллар. Итиннэхэ кинилэр үлэһир, тоһо баарар хамнаһа аахсар быраап-таахтар уонна пенсияларын 50 бырыһыанын ылаахтаахтар.

Үгүстэр 45 — 55 саастарыт-тан пенсияга олоруохтарын ба-дарбаттар. Оһон кинилэр пенсия-ларын үгүс өтүн уонна хамнаһы аахсан туран үлэлэрин салгыан ыталлар.

ССРС-ка тыһыынчанаан профес-сиялаах дьон пенсиялары чэпчэ-тиллибит усулуобуйага ылаллар, техника үүнүүтүнэн, производство сайдан иһитинэн ити профессия-лар аһаһаһаа уларыһан иһэр. Хас сыл аайы ССРС Министрдр-рин Советын иһинээбэ үлэ уонна хамнас бопсуроостарыгар государ-ственнай комитет чэпчэтиллибит усулуобуйанын пенсиялары ылаач-чылары чуолкайдьыр. Билигин саҥа быһаары тарыста. Урут 2 №-дээх испинхэккэ судно ту-тааччы — котельщиктар ааттара баара. Кинилэргэ судноны оро-түүһүнээһингэ үлэһир котель-щиктар тэһиһиллэр. (БСА).

Александра Егоровна Ми-хайлова сэбиздессэйдээх Ула-хан Мархатаабы библиотека 21000 кинигэлээх, 600 аһаач-чылаах. Кини библиотекага тематическай онтон да аты: араас интэриһинэй биһэрдэ-ри тэһиһэн ытар.

Үчүгэй үлэтин иһин Алек-сандра Егоровна оройуоннаабы Бочуот дуоскатыгар киилэри-линнэ.

СНИМОНКА: Александра Ег-оровна Михайлова.

В. СТЕПАНОВ фотота.

Редакцияба киирэр суруктар Сүөсүһүттэр ситиһинилэрэ

«ГОРНАЙ» колхоз Одуһутаабы учаастагы ферматын үлэһиртэрэ семилетка аһыс сылын сүөһүт-тэн ылылар бородуксуһуһу үр-дэтингэ балайда ситиһиһлээх тү-мүктээтилэр. Биир ынахтан үтү-ылы ааспыт, 1963 сылга тэһиһээххэ — 83 килограммынан үрдээтэ.

Учаастак үгүс ыһыһыкытта-ра сыллаабы былааһаах сору-дхтарын аһара толордулар. Ки-нилэр ортолоругар Е. Н. Ногови-

цына, Л. П. Дьячковская, Е. Д. Скрыбькина, В. Д. Григорьева, М. П. Контоева уонна да атыттар бааллар.

Уотулар сүөһү бастууктара эмнэ үчүгэй түмүгү ситиһтилэр. Опытаах сүөсүһүттэр Ф. И. Скры-быкина, П. Д. Егоров, П. Д. Сте-панов колхозка үрдүк уойуулаах элбэх сүөһүнү туттардылар.

Учаастак бастыг үлэһиртэрэ семилетка бүтэһик сылын үрдүк тэһиһээх үлэнэн сараалаатылар. С. КОНТОВ.

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР КӨМӨЛӨРӨ

БЭРДЫГЭСТЭЭХ уон биһр кы-лаастаах оскулатын үөрэнээччи-лэрэ кыһыһыгы каникуларын би-риэмэтигэр колхозтарыгар улахан көмөнү онордулар. Үрдүкү кы-лаас үөрэнээччилэрэ 40 буолан общественнай сүөһүгэ эһин аһы-лыгы сорутоупкалааһыгыга үлэ-лээтилэр. Үс күн устата «Горнай» колхоз Маайдаабы ферматыгар элбэх дүһа сорутоупкаланан үл-түрүтүлүннэ.

Үлэ кэһиптэн, кнэхэ IX кы-

лаас үөрэнээччитэ Клара Петрова кыраныһаа таһыһаабы событи-лар тустарынан лекция аахта. Үөрэнээччи Филипп Максимов би-һиги дойдубут кини куораттарын көрөхсөһиллээх сараалаһыһнарын туһунан бэһиһээтэ өссө ордук кө-рөхсөһиллээх буолла. Үөрэнээччи-лэр сүөсүһүттэргэ үчүгэй кон-перты кордордулар.

Үөрэнээччилэр улахан көмө-лөн иһин сүөсүһүттэр улаханник махтаньылар. Г. ДАНИЛОВ.

ЗАКАРПАТСКАЯ УОБАЛАС. Бе-реговская оройуон «За неве жит-тя» колхоз кукурузаны уонна саахар сүбүөкүлэтин үрдүн үүнүү-түн маастара, Социалистическай Үлэ Геройа Юрий Юрьевич Пит-ра Боржава өрүс харба отун уобурдуу быһыытынан аан бас-таһынан туһанар буолла. Хас саас аайы бааһынаба 30 тонна ноһуом — харба от компоста киилэриллэр. (10 тонна харба от, 10 тонна но-һуом, 4 центнер известняк). Итин-ник састаахтаах уобурдуу хас сыл аайы туруктаах, үрдүн үүнүүнү биэрэр. 1964 сылга 50 гектар ку-нуруза ыһыытыттан гектарыттан 105,2 центнер кукуруза сизмэтин ылла. Кини холобурун атын зве-нолар батыһаллар. Колхозка 30000 тоннаттан ордук ноһуом — харба от компостары бэлэмниһ-лэр.

СНИМОНКА: звеньевой Юрий Юрьевич Питра, колхоз агрохими-ческой лабораториятын сэбиздис-сэйэ Мария Иосифовна Ромастан өрүс харба отун химическай ана-һыһын түмүгүн ылар.

ССТА фотохрониката.

ТҮӨРТ УОН МИЛЛИАРД СОЛКУОБАЙ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ промышленность хаһаайыстыбанын аһаһаһаа олобулар. Ити аата хас биһрдии предприятие барыстаах буолуох тустаах. Биһрдии дьон байалларын туһугар буолбакка, бүтүүн нуруот үүнэн иһэр нэдьиһытын толору хааччыһар иһин үлэһир. Советская промышленность ба-рыһы бастаһааннай муспака эрэ, ити со-ругу толорор кыаба суох.

Промышленность киилэрэр барыһа — нуруот хаһаайыстыбатын үбүлээһин биһр дьобуһаах источнига. Ити барыстан капи-тальнай тутууга — индустрияда, транс-порга, коммунальнай-бытовой, уонна оло-ро дьэһини тутууга, рабочайдар уонна сулуусуһаахтар хамнастарын үрдэтингэ, туттуу общественнай фонун улаатыһа-рыгы — үөрэхтээһингэ, доруобуйа ха-рыстабылыгар, социальнай страхованиһа уонна социальнай хааччыһыгыга, физичес-кай культурага үп бэриллэр.

ССРС Верховнай Советын аһыһыһыга буолан ааспыт сессиятынан бигэргэтилли-бит ССРС 1965 сыллаабы государственнай бюджетыгар барыстан үбү угуу 31,6 мил-лиард солкуобайынан, эбэтэр дохуот 32 бырыһыанын көрүнэ буолара корүлүннэ. Итиннэхэ социалистическай экономика ту-таах салаата промышленность биэрэр ба-рыһа улаатан иһитин бэһиһтир наада. Өскөтө 1940 сыллаахха кини 1,7 миллиард солкуобай буолбут буоллабына, 1962 сыл-га ити суумма 11 төгүл көрүнэ улаатта уонна 18,6 миллиард солкуобайга тийдэ.

Промышленной предприятиелэртан ыһы-лар барыстар барыта бюджетка угулар буолбатахтар, ону таһынан киниһеммит бэрээдэһинэн эмнэ туһаныһаллар. 1965 сылга киилэриһлэхтээх 40 миллиард ба-рыстан 8,4 миллиард солкуобайтан ор-дуга предприятиелар уонна хаһаайысты-банын тэһиһтэлэр дыаһалларыгар хаалла-рылаллар. Ити үп производствонн сайгыы сайыннарыгыга, бу предприятиелар үлэһир-тэри олохторун материалнай уонна куль-турнай таһымнарын үрдэтингэ туһаныһ-лаллар. Ити хаалларылар үптэн үгүс өттө холобура, предприятие фонугар бэриллэр уонна профсоюзнай тэһиһтэни кытта сөбү-лэһиһиһэрэн былааны таһыһын ыһыһаллар олоһор дьэһэлэри тутууга, санаторийдарга сыһыһанар дьэһэлэргэ путевкалары аһыһа-һыгыга, коморо наадыһар рабочайдарга уонна сулуусуһаахтарга биһрдэ бэриллэр харчынан пособиелары аһаһыһыга, оһолор сайыһыгы уонна кыһыһыгы сыһыһалаһа-рын тэһиһиһгэ уо.д.а. ороскуоттаналлар.

Совхозтар уонна государственнай бюд-жет икки ардыларыгар финансовай харда-рыта сыһыһаһаһы саҥа бэрээдэгэ прави-тельствоһон олохтоһуута улахан суолта-лаах. Совхозтар киилэриһит барыстарын 42 бырыһыана хаһаайыстыба не производ-веннай уонна бытовой наадыһыларыгар туттууга хаалларылар. Ити бэрээдэк хай-дах олохтоһорун Краснодарскай кыраай «Красноармейская» рини үүннэрэр совхо-һун холобуругар көрүөххэ сөп. Бу барыс-

таахтык үлэһир хаһаайыстыба ааспыт сылга 1 мөлүйөһн солкуобай барыһы кии-лэриһит буоллабына, 1965 сылга 2 мөл-үйөһн солкуобай барыһы киилэрэри бэһиһ-тээтэ. Итинэн производство уонна рабочай-дар олохторун таһымын үрдэтин наадаты-гар быһа холуйан 840.000 солкуобай ха-һаайыстыба дыаһалыгар хааллаба. Итинник эһин үбү ыһыы совхоз рабочайдарын ма-териальнай интэриһтэриһн өрө көтөһөр.

Билигин дарыны бары промышленнай уонна тыа хаһаайыстыбанын предприятие-лар рентабельнай буола иликтэр, производ-ство бары онгоһуктара барыстаах буола иликтэр. 1964 сыллаахха Москва 15 завод-тара уонна фабрикалара олус суолталаах көбүдээһини таһаардылар. Кинилэр произ-водство бары онгоһуктара ноһооту биэрал-лэрин суох ғынарга соруктаныһаллар. Бу кө-бүдээһин билигин кнэн ойбуһу ылар.

Хаһаайыстыбанын үлэһиртэр, экономис-тар, мөлүйөһүнүнэн рабочайдар уонна су-луусуһаахтар бэйэлэрин предприятиелара рентабельнай буоларын, бары-онгоһулар онгоһуктар барыһы биэрэллэрин иһин охсу-һуулар, нуруот хаһаайыстыбатыгар улахан туһаны биэрэрэ, Советскай Союз үлэ-һиртэри олохторун таһымын түргэһник өрө көтөһүүгэ государство материальнай кыабын кэһтэригэр кыабы биэрэрэ саар-баа суох.

Яков УШЕРЕНКО, БСА комментатора.

ТАБААР НАМТАТЫЛЛЫБЫТ СЫАНАНАЧ АТЫЫЛАНАР

ССРС Министрдерин Советин «Табаар сыанатын наматын уонна атыылааһын туһунан» уураа- ва партия уонна правительство советскай норуот олохун таһымын үрдэтигэ кыһамныларын биир көстүүтүнэн буолар.

Ити уураахха сол түбөһүннэр- рөн 1965 сыл тохсунньу уонна олунньу ыйдарга государственнай уонна кооперативнай эргин атыылыыр уонна оптовай сыана- ларын тигиллибит табаардарга, шерстяной уонна солко таҥастар- га, атах таҥастарыгар галанте- рейнай уонна да атын табаардар- га чэпчэти уонна нэһилиэнньэ- вэ кинигин атыылааһын тэриллэр.

Билигин Орджоникидзевскай потребсоюз систематын бары эр- гинэр тэрилтэлэригэр атыыга бар- бакка сыппыт табаардар сыана- ларын наматын ыгытыла турар. Тигиллибит табаардар, шерстяной уонна солко таҥастар, атах та- ҥастара, галантерейнай уонна да атын табаардар урукку сыанала- ра 50—60 бырыһыанга диэри түһүрүлүннэхтэрэ, эбэтэр атыыга барар сыаналарыгар диэри намы- тылла туруоҕа. Райпотребсоюз систематыгар ити табаардар сыа- наларын чэпчэти 140 тыһыынча солкуобайга ытыллыа.

Сыаналара чэпчэтиллибит та- баардар 1965 сыл бастааҕы кы- бартаалын устатыгар нэһилиэн- ньэ кинигин атыыланан бүтүөх- тээхтэр. Райпотребсоюз чэпчэти- либит сыаналаах табаары атыы- лааһынга Покровскай, Бастээх бөһүөлэктэригэр дьаарманкалары аһыа, ону таһынан тийэ сыл- дын атыылааһын тэрийиэ.

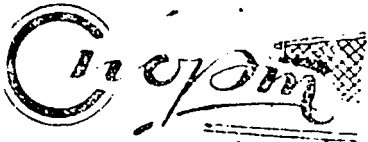
Чугастаары күннэргэ чэпчэти- либит сыаналаах табаардары

атыылааһынга аналлаах маҕа- ҥыны аһылан үлэтиэ. Баскы- ҥыныларга, кулуунтарга та- баардары атыылааһын дьаарман- калар аһыллыа.

Билигин ытар бары бу дьаһал- ларбытыгар активнай кыттыны ыларгытыгар атыылаааччылары ыгытырабыт.

Р. ЛАЗАРЕВ.

Орджоникидзевскай райпот- ребсоюз бырабыланынатын председатели солбуйааччы.

ДУОБАККА КҮРЭХТЭНИИ ТҮМҮКТЭННЭ

ДУОБАККА оройуон 9 хамаан- дарарын Покровскайга буолбут күрэхтэниилэрэ түмүктэннэ. 5 күннээх күрэхтэнии түмүгэр 24 очкоттан 20 очкону ылбыт Пок- ровскай бөһүөлэгин хамаандата ҕастаа, Бэрдьигэстээх бөһүөл- гин хамаандата иккис, Орджони- нидэ аатынан колхоз хамаандата үһүс миэстэлэри ыллылар.

Уруккутун курдук маастарга кандидат С. Исаков олус үчүгэй- ди сонноото. Кини абыстан 5,7 очкону ылан оройуон 1965 сыл- лаах чемпионун аатын ылла. Маастарга кандидат П. Самойлов II, ОКХ II разрядтаах дуобатчыта В. Егоров III миэстэни ыллылар.

Готвальд куорат үлэһиттэрэ аан дойдуга Чехословакия биир бөдөн атах таҥаһын онгору «Свит» комбинат 70 сыла туолуутун бэлэтиир. Предприятие элбэх көрүгнээх онгору таҥаарар бородууксуйата — 800 кэринг араас көрүгнээх атах таҥастара аан дойдуга 90 дойдутугар улахан хайбалынан туһаныллылар.

Комбинат улаатан ийэр. Урут үлэһит сыахтары сэргэ саҥа сыахтар уонна производ- ственнай линиялар үлэһэ кириэллэр. Сэрии иннинээҕи кэмтэн бородууксуйаны онгору таҥа- ры сыллаабы кэммэй икки тогултэн ордун улаатта уонна 52 мөлүүн паараба тийдэ.

«Свит» комбинат, тылбаастаахха «Сандаа ры» комбинат историята Чехословакия промы- ленноһын социалистическайды сайдыытын көстүүтэ.

СНИМКА: уга-атах таҥаһын онгору комбинат уолсай көстүүтэ, ортону — рабочай Люд- вика Мишурек аналлаах станокка спортивной атах таҥаһын штампалыыр, ханас — кырачаан атыылаааччыга кыһынны бачыыһыны мээрэй дириллэр.

ССТА—ЧТН фотолара.

УОТУ СЭРЭНЭН ТУТТУН!

ТЫМНЫЫ УҔУННУК түспүтү- нэн сибээстэн, дьини итигэр ба- ры прибордар, оһохтор элбэхтик туттуллаллар уонна оттуллаллар. Итигэр соробор баһаар барытын үдүтэллэр. Оһохтон уот барыта оһох алдыммытынан уонна от- тууга дьаларайдык сыһыанна- ҥыттан буолар.

Оһох оттулуһуна дьини ист- тиэнэттэр сыстан турар отто ор- дук итигэр. Онон дьини үрдэ, ой- боһо, соробор сарайа дарааһы ума- ҥы барыахтарын сой. Итинник түбэлтэттэн уот барбатын наада- тыгар оһох истинэтэ, турбата дьини эркиниттэн 38 сантиметртан итэвэрэ суох тийиччи буолуохтаах.

Соптотхук, бырабыланы ту- туһан тутулуһу оһох дарааһы, ба-

һаар барытын суох ыһыһы х а а ч ч ы й б а т. Оһох иһыгар ол-бу бору-сыһы хааллараллар, оһоххо чугас таҥастары куурда ыйыһаллар. Ол түмүгэр оһох аһы- нан чох ыстанан түһүүтүтэн ба- һаар эмнэ барыан сой.

Холобурга, Бастээх бөһүөлөгэр буолбут баһаар туһунан этиэххэ сой. Кэргэниин Кузнецовтар аас- ҥыт сыл сэттинин 19 күнүгэр оһохторун тула суулуһу таҥа- ҥы куурда ыйаан баран киннэ- вэ барбыттара. Оһох олус суоһаа- быттан таҥастар умаһан бар- быттара. Ыллара ону көрөн үмү- рүрбүттара.

Оһову олус уһундук оттор са- таммат, оһох кырпиччэтэ олус итигэр хайыта барар. Тымныы күннэргэ оһову суукка кыра- кыратык икки-үс тогул оттор ор- дук. Оттулуһу оһову көрүүтэ- истинтэ суох хаалларар сатаммат.

Оһову кыраһыһыһан, бензи- нинэн онтон да атын умаһар с-редстволарынан куодьүтэн оттуу кутталлаах уонна көгүлэммэт. Ити уот барытын таһаарман сой.

Уот барбатын наадатыгар оһох- тор уонна оһох турбалара бүтүн буолаллара ситиһилинэхтээх, кэ- миттэн-кэмигэр өрөмүөн ыһыт- лыахтаах.

Н. БОРОДКИН,

Орджоникидзевскай оройуон госпонадзор инспектора.

Редантор Н. С. ПОПОВ.

Покровскай бөһүөлөгэр Ка- ландарашвили уулусса 1 №-гэр олорооччу, гр-ка Добрянцева Христина Гаврильевна эмиз итиннэ олоһор, кэргэнэ гр-и Добрянцев Вячеслав Иванович- тан араһарын туһунан дьыа- ланы киллэрдэ.

Дьыала Орджоникидзевскай оройуоннаабы народной суукка көрүллүбэ.

Литературнай

Иван ГОГОЛЕВ.

Ы М Ы Ы

Миэхэ хаар-муус оһотугар
Күөрэгэйдээбэр ымыы ордук,
Күөрэгэй саас, сайын туойар,
Хоодуот, ымыы ыллыыр куруук.

Дьыбар күнүс дөйбүт тыага
Хаамтым көмнөх хаары тоһон,
Ымыы ыллыыр тоһ лабаага,
Тыа уһуктан кэллэ онтон.

Уһа тыһына харыйа,
Кырыа кыыста алмаас буолан,
Эргийдэ дуу остуоруйа?
Дьыбар тыһына сылааһынан.

Бөһүөрбүт тиит тыылланнаата,
Хаарын ыста лынгыһаан,
Сүүрдэ хойуу сымалата
Үөрбүт харах уута буолан.

Уһунна тыа үрдүнэн
Сааскылы модун суугун,
Ханна эрэ ону истэн
Уһугунна тоһмут долгун.

Көрөн турдум бу дьиктини,
Ымыы уоттаах сүрбэ
Тимир тири кэппит ити
Кыһыны ирлэрдэбэ.

Ымыы манна кыһын ыарын
Ырыатынан чэпчэтиһэр,
Күөрэгэй ити, атын
Дойдуларга көччүһэр...

Бу элбэһи миэхэ этэр,
Ийэ дойдуга кыһалҕалаах
Күнүгэр саһар, бүгэр
Поэт—поэт буолбатах.

Иван НОЕВ.

И Й Э ТЫЛБАР

Ийэ тылым!
Эн — көмүскүн,
Эн — күлүүскүн.
Хаһан аһар кыахтанабын
Хаарыан сүрэхтэр ааннарын?!

Ийэ тылым!
Эн — төһүүгүн,
Эн — көлөбүн.
Хаһан санаам таһааһын
Тийээн таһаарабын?!

Ийэ тылым!
Эн — нарынҥын,
Эй — ураҥыҥын.
Хаһан дууһам таптырын
Ойуулаан көрдөрөбүн?!

Ийэ тылым!
Эн — сулускун,
Эн — уоккун.
Хаһан суолбун сырдатабын,
Оһохпун сылытабын?!

СААСКЫ КҮН

Тоһо бүгүн тулам наһаа
Туһалыа сырдыгырым,
Ыраас, сырдык ыра санаам
Ырыа буолан таһсарый?!

Күп-күөх хонуум күөрэгэйэ
Көтө күнгэ көөчүктэнэ,
Бөлкөй ойуур ымыычаана
Бүгүн ордук чырыптаата.

Сотуһбуттуу эмискэчи
Сототхонун санаатым...
Тоһо эрэ маннык кэмгэ
Долгуйа санаарбаатым.

Сарыал күннээх сааскы кэмим
Саһарбатын арыһан,
Кэлиий, кэлиий тийэһээн
Кэрэһээним барахсан.

Кэл эрэ,
Сардаана,
Кэл эрэ...
Кэл, хаамсыах көннөрү
досордуу,
Кэлсэтиэх уруулуу дьоннордуу.

Эт эрэ,
Сардаана,
Эт эрэ...
Кыыс тоһо арыт уол иннигэр
Кыыстан имнэрэ тэтэрэр?

Көр эрэ,
Сардаана,
Көр эрэ...
Билэһин, сайаһас кыыс уолтан
Күрэнэ сатыыр дии. Ол туохтан?

Кистээмэ,
Сардаана,
Кистээмэ...
Амаһа сүрэххит изийитин,
Аһаһас дууһабыт кэрэтин.

Кэлсээрий,
Сардаана,
Кэлсээрий...
Кыһаттаах санаабыт ырааһын,
Кырдыктаах тапталгыт
сылааһын.

Семен ИЛЬИН.

Барыта табыллыбат

Оһуор оттоох хонууга
Олоро түһэн уоскуйан,
Оонньоох-күлүүх диэһиннэр

Сандаал халлаанга көмүс күн
Сандаарыйа аргыйы устар,
Саха дьоннорун бүгүн
Саргылаах санаа кууһар.

ЫЛААНҔЫ

Күнүс. Халлаан сүрдээх ыраас.
Кини угуоҕа уулар сылаас.
Улаан ат далга туран,
Утуктуур тоботун ыһыктан.

БИҔИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров- ская бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рэ. ТЕЛЕ- ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу- йааччы—1-59, ответ. секретарь—4-51, сурук от- дела—1-46, уопсай—2-66.

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография. Тиража 2749.

Сахаһын № 8.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевской оройуоннаабы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 9. (404).

1965 с. тохсунньу 22 күнэ.
БЭЭТИНСЭ.

Сыаната 2 харчы.

Б ы ы б а р ы
к о р с е

КЫҔАМНЫЫЛААХ ПОЧТАЛЬОННАР

ЕИНИГИ оройуонмут сибээһин үлэһиттэр депутаттарын олохтоох Советтарыгар уонна народнай сэтээлэлэр быыбардарыгар бэлэмнэниини сибээстээн, бэйэлэрин үлэһитин биллэрдики түспөрүлгө. Сибээс хас биридии үлэһит бу политическай суопталаах хампааннаа бэйэтин үлэтигэр үтүө холбурдуу кордөрүүн баарар.

Ордук үчүгэй кордөрүүнү сибээс Булгуннаахтаабы отделеһиетин үлэһиттэрэ ситиһэллэр. Бу коллективка 1964 сыл түмүгүнэн коммунистическай үлэ ударнигы коллективин үрдүк аата ингэрилиннэ.

Отделение бары үлэһиттэрэ хаһыаты, сурунаалы уонна корреспонденцияны тирээдики үһүлүчү кыһамныылаахтык сыһыаннаһаллар.

Сибээс үлэһиттэрин сэргэ, мана колхозтаах почтальоннар эмиэ хайһаллаах үлэ холбурун кордороллор. Холбур, «Правда» колхоз кырдыабыс почтальона Еремей Ильич Ефремов 20 сыл үлэһит.

Почтальонунан үлэһэбит кэмк устатыгар мин үрдүбэр элбэх хаар түстэ, — дири кырдыабыс почтальон. — Ханнык баарар үлэһэ кыһанар, кинини таптыыр буоллаххына, үчүгэй түмүктэн атыны ситиһэххэ сатамат.

Бииһи быыбар буоларын хаһыаттан билбиппит, — дири салгыи кэпсир кини. — Бу дьоннаах хампааннаа бииһи лоп курдук, чуолкайдык үлэһирбитин эрийэр.

*

Спиридон Кириллович Павлов кэргэнинэн, Варвара Кононовнаһын эти элбэтигэ бары күһүн, билиитин биэрэн үлэһит. Кинилэр Ленин аатынан колхоз I производственной участкагар үлэһиппэр. Сайынны кэмгэ 100 ныйрэйи көрөн-харайан, күһүн эмиэ, үчүгэй туруктаах ныйрэйдэри туттар-быттар.

Билигин Спиридон Кирилловичка уонна Варвара Кононовнаа участка салалтата 50 олус ырыган туруктаах ыччат сүөһүнү туттарда.

Павловтар ити сүөһүлэри үчүгэйдик итэн туруктарын түспөргө, олохтоох Совет быыбарын кэрэ производственнай бэлэхтэрдэх көрсөргө сорукаһаллар.

СНИМОККА: С. К. Павлов.
В. СТЕПАНОВ фотота.

АКТЫЫПКА ТИРЭБИРЭН

ПОРУОТ хаһаайыстыбатын салалыы Ленинскэй территорияль-ной-производственной принципин чөлүгөр түһөрбүт ССКП Кини Комитетын алтыннытаабы уонна сэтининиэтэри.

Пленумнарын уураахтара советскай демократияны салгыи сайыныарыга, Советтар хаһаайыстыбанын, културнай тутууну салайыга орууларын үрдэтигэ үһүлүчү сүөһталаахтар. Сельскэй оройуоннар уларытыллан тэрилиннэлэр. Билигин үлэһиттэр депутаттарын Советтара оройуон иһигэр баар производственной, тутуу тэриэлтэлэрин киллэрэн туран, бары хаһаайыстыбанын уонна културнай тутуу үлэтин салайыахтара. Ити нөһүлэһиини културнай, олох-дьаһах оттуунан хаачыйыны түспөһүгэ итиннэ хаһаайыстыбанын тэриэлтэлэр хардыта сыһыаннаһыларын өссө ордук бөһөргөтүө-бэ. Поруют хаһаайыстыбатын иһигэр турар сорукары ситиһиннээхтик быһаарыга поруют бүтүүнэ, бары тэриэлтэлэр активнай кыттыны ылаалара наада.

Покровскай бөһүлөгүн Совета бэйэтин бары тэрийэр үлэтин Совет бастайааннай комиссияларыгар уонна атын маассабай тэриэлтэлэргэ—кини активкэ тирэбирэн ыттар.

1963 сыл атырдыах ыйыгар 5 депутатскай группа тэрилиннэ. Ити группаларга Саха АССР Верховнай Советын 2, үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын 8, уонна бөһүлөк Советын 54 депутаттара киирбүттэрэ. Биирдии депутатскай группаларга быыбардыыр уокруктарынан хаһан учаастактар сыһырыллыбыт-тара. Итинэн, депутаттар быыбардааччыларын кытта быстыбат сибээстээх буолалара ситиһилиннэ.

Депутатскай группаларга үс тогул семинардары ыттыбыт. Депутатскай группалар сорукары, нөһүлэһиини олоһун-дьаһаһын, санитарияй туругун түспөһүгэ депутаттар орууларын туһунан дакылааттар дүүһэллэ-либүттэрэ. Олохтоох Советтар депутатскай группаларын балаһыан-

наатын кытта ситиһин биллэһиннэрибиппит.

Депутаттар З. И. Иноземцева, В. Н. Иванов салайар депутатскай группалара ордук туһалдах үлэни ытталлар. Бу группа 26 депутаты түмөр уонна Покровскай производственной комплексин, леспромхозу, ТМУ-ну хаһан үлэһит. Ити учаастактар нөһүлэһииннэлэрэ 2 тыһыынчаттан тахса киһи. Маны таһынан бу депутатскай группа 100 миэстэлээх тубснаторияны, икки медпуну, абыс кылаастаах уонна начальнай оскуолалары, радио узелы, икки рабочай кулуубу, үс ово тэриэлтэлэрин, биэс мааһыны уонна 48 миэстэлээх остолобуойу хаһар. Депутатскай группа үлэтин былаан быһытынан ыттар. Кини быыбардааччылары приемнааһыны, депутаттар быыбардааччыларын иһигэр өтүһүтүөһүннэри, эргин тэриэлтэлэрин, кулууптар, ово тэриэлтэлэрин үлэлэрин бэрэбиркэлээһини тэрийэр. Бэрэбиркэ түмүктэрэ депутатскай группалар мунуһахтарыгар дүүһэллэлэр, арыллыбыт итэрэстэри туоратыга быһаччы дьаһаллар бэлэтэнэллэр.

Өлөрү уонна улаатан иһэр ыччаттары иһин бөһүлөһтөрүгэр, сокуоннай баастарын туола илик өлөрү коруута-истиннэ сүөх сыдыыларын уонна буруйу онорууларын сүөх гыны бөһүлөһтөрүн дүүһэлэспит оройуоннаабы актив мунуһабын уураабын өйдөтүүгэ ити депутатскай группа улахан үлэни ыттар. Депутатскай группа мунуһабыр Якутстроитель-материал промышленнай комплексин Покровскайдаабы филиалын директора В. И. Иванов коллективка үлэ дьисциплиниэтин туругун туһунан дакылаата истиллибэ. Быһаччы сорукары бэлэтэ-тэммиттэрэ. Ити ыттыллыбыт үлэ түмүгэр бөһүлөһтөлөһүн тос-ту арыһаата.

Депутатскай группа чилиннэрэ бөһүлөк Советын бастайааннай комиссияларын кытта бииргэ социалистическай сокуоннаабы кытаанахтык тутуһууга араас өрүттээх үлэни ытталлар. Кинилэр комолорунэн уонна бэлэмнээһиннэриин райсовет исполкомун

коруутугар, «Покровскайдаабы ТМУ-га үлэ дьисциплиниэтин туругун итиннэ туһааннаах Сокуону тутуһуу туһунан» боппу-руос коруулаһтэ. Итиннэхэ үлэ сокуонун куруубайдык кэһилэр баалара арыллыбыт. ТМУ администрациятын оттуттэн дьону үлэттэн устуу, миэрэ биэри олово сүөх маассабайдык туттуулара биллибэ. Коллективка үлэ дьисциплиниэнтэ мөлтөх этэ, рабочайдар үлэбэ тахсыбакка бөһүлөһтөрүлүлэр. Райсовет исполкома бу бөһүлөһтө сөптөөх уураабы ыттан, бу албастар кэмгэр туоратыллыбыттар.

Предприятиялар уонна тэриэлтэлэр хаһаайыстыбанын үлэлэригэр биллэр-көстөр ситиһиллэр баар буолулар. Покровскайдаабы филиал сыллаабы былаанын 106, леспромхоз — 118,5, Покровскай производственной табары атылааһын сыллаабы соруабын 103,1 бырыһыан толортоотулар. Үөрөх дьылын бастагы агарын түмүгүнэн үөрөһи билин Покровскай 1 №-дээх 8 кылаастаах оскуолатыгар 91,4 бырыһыан, леспромхоз начальнай оскуолатыгар — 92,7 бырыһыан буолла.

Леспромхозка 120 миэстэлээх сага кулууп тутулан үлэбэ киирдэ уонна ТМУ-тааһы ово сада биллэрдики кэнэтилиннэ.

Бөһүлөк Советын депутата В. Н. Иванов директордаах Покровскай филиалын коллектива 1 №-дээх оскуоланы шефтэһэргэ

социалистическай эбэһэтэлиһиэ ылынна. Бу патриотическай сагаллаһын ССКП обкомун уонна райкомун бюроларынаа биллэрэннэ.

Депутатскай группа үлэтин опытын тарбаттар сыалтан производственной комплекс депутатскай группатын үлэтин туһунан бөһүлөк Советын аналлаах сессиятыгар дүүһэллэлибэ. Ити сессия кэһиннэ депутаттар А. Д. Корниенко, М. И. Хлебникова салайар хотугу депутатскай группаларын үлэбэ улахан кык сөргөһиэ. Кинилэр оскуола, мааһыны, ово комбинатын уо. д. а. үлэлэрин түспөһүгэ улахан бөһүлөһтөрү уураар буолулар.

Бөһүлөк Совета коллективтар үлэлэригэр ороһуутун түспөһүгэ, коллективтэр производственной үлэлэрэ балайда тубуста. Бөһүлөк үгүс промышленнай предприятияра бэйэлэрин соруахтары ситиһилиах-тик толордулар.

Олохтоох Советтар быыбардара ыттыларынэн сибээстээн, билигин депутаттар үлэлэрэ өссө ордук кэнэһтэ. Буолаары турар быыбары үрдүк идеянай-политическай таһымна ытты бииһи кылааһынай сорукупт. Бу дьылааба Советтар эрэллээх комолөһөччүлэрэ — депутаттар улахан оруолу ылаалара эрийлэр.

А. ПАВЛОВ,

Покровскай бөһүлөгүн
Советын председателэ.

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР МАХТАНАЛЛАР

ОЛОХ-ДЬАҔАХ наадыһытын хаачыйар Покровскайдаабы комбинат столярнай сыаба кэһини сыларга бастын үлэлээх предприятиенан ааһыллар. Кини сылаата хас кыбартаал ахсын производственной былаанын аһара толорор. Покровскай 1 №-дээх начальнай оскуолата кэһини бириэмэбэ инвентарга кыһаллыбыт. Оскуола инвентара эргэрэн үкэ туһатыттан тахсыбыт. Үөрөх оройуоннаабы отдела 1964 сыл бүтэһигэр комбинаттан түргэн са-

кааны ылан, оскуола инвентары онгороругар көрдөспүтэ. Столярнай сыах үлэһиттэрэ сакааны бириэмэтигэр толордулар, 820 солкуобайдаах ыскаабы, диваны, кылаас дуоскаларын уо. д. а. онгордулар.

Оскуола педагогическай коллектива уонна үөрэнээччилэрэ комбинат столярнай сыабын коллективтар истин махтамы биллэрэллэр.

С. ЖИРНОВ,

төрөппүт.

ГФР БАЙЫАНАЙ БЫЛААСТАРЫН КУТТАЛЛААХ ДЬАЙЫЫЛАРА

СОВЕТСКАЙ правительство АХШ правительствотыгар ГФР байыаннай былаастара ГДР уонна Чехословакия кыраныһааларын чугалыгар атомнай-миннэй курдааһыны тэрийэр туһунан былааннарын сорууулаахтык утарар туһунан нота ыттар.

— ГФР байыаннай эргимтэлэрин ити дьайыыллара уонна маһылаха АХШ комөтө, дири этиллэр нотага, 4 державалар Потсдамаабы онтон да атын сөбүлэһиллэрин сага куруубайдык кэһини, Германия милитаризмын уонна агрессиятын сүөх онорууга туһаайылыбыт дьаһаллары утарыы буолар.

Оскөтүн «атомнай-миннэй курдааһын» былаанын олоххо киллэрин түбэлтэтигэр, Европа куттал сүөх буолуутун хаачыйыга эппиэтинэһи, туох ханнык иннинэ, АХШ правительствот сүгүөхтөөх.

АХШ правительствотыгар ыттыллыбыт советскай нота копията Великобритания уонна Франция правительстволарыгар эмиэ ыттылына.

ГФР правительствотыгар Советскай правительство нотата эмнэ ыттылына. Нотага, чуолаан, ГФР территориятыгар сир аһыгар ядернай сэрин сөһин ууруу Европа континентыгар ядернай конфликт кутталын мунура сүөх улаатыналар дири этиллэр.

Советскай правительство, оскөтүн «атомнай-миннэй курдааһын» былаанын олоххо киллэрин түбэлтэтигэр, Советскай Союз онтон да атын социалистическай дойдулар куттал сүөх буолуутун интэриэһин көмүскээһиннэ туһааннаах дьаһаллар ылынахтара дири ГФР правительствотыгар кытаанахтык сэрэтэр.

(ССТА).

ОБО ИИТИИТИГЭР ОБЩЕСТВЕННАҢЫ ТУҢАННАХХА

СОВЕТСКАЙ оскуола иинигэр турар эппиэттээх сорукары ситиһилээхтик быһаарыыга оскуола төрөппүттэри кытта сибээһэ быһаарар суолтаны ылар. СССР Кини Комитетын бэс ыйылаары Пленумугар үүнэн иһэр колүөһөннү итинигэ төрөппүттэр орооллара чопчу бэллэтэммитэ. «Государство уонна оскуола оҕону итинигэ орооллара үүнүүтэ төрөппүттэр эппиэтинэстэрин намтатар диэн өйдүүххэ сатамат,» — диэбитэ таб. Л.Ф. Ильичев.

Оскуолалар дьобуунаах сорукарынан общественнай тэриктэлэр, предпринятиелар, учреждениялар, колхозтар уонна совхозтар салайааччылара оҕону кэргэннэ итинигэ утумнаахтык үлэһиллэрин ситиһин буодар. Оскуолалар педагогической коллективтара, учууталлара оҕону итинигэ собо суохтук сыһыаннаһар төрөппүттэри туһаннаах тэриктэлэринэн көрөн партийкай уонна профсоюзнай муньахтарга туруорон, кинилэргэ общественность кизг арангытын сабыдыаллаһынын тэрийэр соруктаахтар.

Маньаха билиги оскуолабыт кэккэ үлэни ытта. Оскуола үбөдө: промышленнай предпринятиелары — тутуу матырыйаалын, онгорор заводу, леспрохозу, тутуу учаастагына хабар. Билигин тутуу матырыйаалын онгорор завод (директор Э. Н. Иванов, парторг Р.Д. Курбатова, профорг Г. Н. Козлов) шефтэһэр.

Заводка коммунистической үлэ биригээдэтин аатын ылар иһи охсуһар уонна ити үрдүк ааты ылбыт коллективтар бааллар. Билиги оскуолабытын шефтэһингэ тылы аан бастагынан көтөхүгэ Покровскайдаагы электростанция буолар. Кини коммунистической үлэ биригээдэтин аатын ылар иһи охсуһар. Үөрэнээччилэр уонна электростанция үлэһиттэрин представителэрэ куоталаһыны усуллубуйатын холбоһон онгоробуттара уонна собулэһэн иһи баттаабыттара. Ити куоталаһыны сотору боулаат үөрэнээччилэр уонна рабочайдар доводоһууларыгар сүрүн толүүһүн буолбута. Үөрэнээччилэр уонна рабочайдар сотору-сотору хардары-таары ылдыттарга буолбуттара. Куоталаһыны түмүгүн таһаарыыга рабочайдар кыайылыаарынан тахсар түбэлтэлэрэ эмнэ баара. Ити үөрэнээччилэр активностарын оро көтөрүүгэ быһаарар суолталаммыта. Түмүгэр үөрэнээччилэр кыайылыаарынан буолбуттара — бары IX кылааска тахсыбыттара. Оволор түмүк биэчэрдэригэр рабочайдар итиник эвэрдэлэһиттэрэ уонна биригээдэ бүтүүнү аатыттан сыаналаах бэлэби туттарбыттара.

В. Н. Иванов завод директора эрэ буолбакка, учууталлар эрэллээх көмөһөөччүлэрэ, оволор тапталлаах доводоро. Кини бэйэтин кабинетыгар төрөппүттэри уонна үөрэнээччилэри ыгыран куруутун кэпсэтэр, сүбэ-ама биэрэр.

VII кылаас (салайааччыта Х. П. Весалов) Покровскайдаагы завод тутуучулары биригээдэтин (биригэдиһир Фидан) кытта иккис сылын куоталаһар. Маньаха үөрэнээччилэр да, рабочайдар да бэйэлэрин эбэлээтэлиһитибэлэрин чинэстээхтик толордулар — үөрэнээччилэр бары кылаастарын

табыстылар, оттон рабочайдар производственной былааннарын толордулар.

Ити курдук, V—VI кылаас үөрэнээччилэрэ кирииччэни уматыы уонна шлакоблок бастаан иһэр сыахтарын кытта куоталаһыыга кириистилэр. Оскуола уонна завод бэйэлэрин доводоһуулары кытаанахтык бөөрөгөтөн турар, үлэни тэтиһэр, чинэһинэй ыччаты итинигэ, иккис сыл хаалыыны букатыннаахтык суох онорууга охсуһаллар.

Оскуола уонна завод күүстэринэн завод кулуубугар оскуола мунууга тэриһинэ. Манна үөрэби билин краана баар. «Завод уонна оскуола» диэн хайыат тахсар, үөрэнээччилэр Бочуоттарын дуоската уонна көһө сылдыар вымпел уо.д.а. бааллар.

Оскуола төрөппүттэри уонна общественнаһы кытта биригэ үлэһиллэрин түмүгэр, оскуола бүтүүнү линеикатыгар бука бары коммунистической үлэ коллективин аатын ылар иһи охсуһарга эбэлээтэлиһитибэ ылыныбыт. Эбэлээтэлиһитибэ хас биридин кылаастарынан тус-туса быһаччы ылылыына. Ити үөрэнээччилэри уонна учууталлары да биригэ сылга, биригэ санаага түмэр. Ааспыт үөрэх дьылын түмүгүнэн оскуола түүрт кылааһа коммунистической үлэ биригээдэтин резервэтин үрдүк аатын ылары ситистэ. Начальнай кылаас үөрэнээччилэрин ортотугар бэрээдэги кэһи биллэрдик аччаата, үөрэби билин бырыһыана үрдээтэ. Үөрэнээччилэр биэс ымытыын биригэһэр агардас «4» уонна «5» сыананан үөрэнэллэр. Үгүс-рабочайдар кини тылын истибит сорох оволору бэйэлэрэ быһаччы шефтэһэллэр уонна куһагана-суох түмүгү ситиһэллэр. Ити курдук, билиги үөрэнээччилэрбитин завод 10 рабочайдара билигүчү шефтэһэн үлэһиллэлэр.

Билиги төрөппүттэри кытта көрсүһүүнү утумнаахтык тэрийэбит. Муньахтарга төрөппүттэри таһынан предпринятие административтайттан, партийнай, профсоюзнай тэриктэлэртэн представителлэр сылдыаллар. Оскуола директорун этиитин кэнниттэн төрөппүттэр, учууталлар уонна предпринятие салайааччылара активнайдык кэпсэтэр бэрээдэктэра олохтонор.

Мин биригэ холобуру абылам этэ. 1963 сыл ахсынны ый бастакы күннэригэр V «Б» кылаас үөрэнээччилэрин муньаһар кэлбиппит. Манна 32 үөрэнээччиттэн баара эрэ 10 оҕо үөрэбэр ситиһэрэ. Муньах олус тэриллэлээхтик барбыта. Молтох дыһениһилинэлээх, үөрэхтэрин билбэт оволор төрөппүттэрэ сарсыныгар профсоюз местбумун муньаһар дьүүллэмчиттэрэ. Түмүк олус үчүгэй буолбута. Иккис чинэппэр түмүгүнэн сыччаа биригэ үөрэнээччи үөрэбэр ситиспэт этэ.

Төрөппүттэр эппиэтинэстэрин үрдэтингэ биригэ быһаарар суолталаһынан оҕону итин боппуроһун олохтоох бэчээккэ сырдатты буолар. Оволорун итинигэ эппиэтэ суох сыһыаннаһар сорох төрөппүттэри общественность дьүүлүгэр туруоруу хайаан да наадалаах.

Төрөппүттэр муньахтарын биригэ халыыбынан ытыы собо суох. Ол иһин билиги эдэр төрөппүттэр, үрдүкү кылаас үөрэнээччилэрин төрөппүттэрин, куһаганык үөрэнэр оволор төрөппүттэрин муньахтарын тус-туса ытыабыт. Ити

таһынан абалар уонна ийэлэр муньахтарын тус-туса ытыы эмнэ улахан туһалаах.

Билиги оскуолабытыгар, үгэс курдук, кулууп тутар 8 күнүгэр «Илэр биэчэрдэр» атаарыллар. Бу бырааһынныгы бэллэтээһингэ оволор бэйэлэрэ активнай кытылыны ылааллар. Кинилэр ийэлэригэр анаан бэлэхтэри, сорукары, телеграммалары, открыткалары бэллэһиллэр, уонна ону тиэрдингэ аналлаах иппонерскэй почтаны тэрийэллэр. Быыстанканы, коңцеры, чай иһини эрдэттэн бэллэһэн атаарыллар. Биэчэргэ төрөппүттэр бэйэлэринэн бэһиэһи уонна дакылааты онгороллор.

Билиги оскуолабыт ити курдук абалар конференцияларын бэлэмнир уонна атаарар. Бу дьаһал абалар бөлүмтөлөрүн улахантык тарта. Конференция «Кэргэнгэ аба оруола» диэн темага дакылаат онорулар. Дакылаат конференция кытылылаахтарынан киэһик дьүүлэһиллэр. Аба саастаахтар кыраларга собо суох сыһыаннарын, төрөппүттэр уонна оскуола оҕо икки аҕы көрдөбүгү туруоралларын туһунан кэлсиһир аналлаах монтаж онорулар. Билиги маньаха «Семья и школа» сурунаалга тахсар хартыналары, календарь уруһуударын киэһик туһанабыт. Холобур, итиник хартыналарынан улахан киһи оҕо табах уматан биэрэрин, эбэтэр итирик аба оҕотун кырбыһарын уо.д.а. көрдөрөр карикатуралар буолаллар. Билиги итиник уруһуудары дьовурдээх оволорго тарбатан онотторобут. Кинилэр улаатыннан уонна кырааскалаан иккирибэхтик онорулар. Үгүс абалар ити уруһуударга түбэллэллэр. Итин тэгэ оҕону итинигэ кэргэн уонна аба оруолун туһуна 1 кылаас үөрэнээччилэр литературнай уусуран монтаһы көрдөбүттэрэ. Билиги абаһа ити монтаһка кытылыт оволору дьылэригэр сэмэлээбэттэригэр сүбэлээбиппит. Ол курдук, сорох нүмөрдөр олус сытыы, аҕаны кулууп-элэк ынар икки олоһоноох аһилэр.

Бүтэһингэр уусуран самодеятельность концерта көрдөрүллэр. Абалар бу биэчэри улахантык астыммыттара уонна маньык көрсүһүүнү итиниктин да куруутун

онгоробутугар бабаларын биллэрбүттэрэ. Бу конференцияга тыл эппит аба Парфенов А. М. эппитэ: «Оскуола саамай хайбалаах үлэни ытта. Бу саалаба мустубут абалартан үгүспүтүн да бүгүнгү кэпсэтин таарыйда быһылаах». Абалар улахантык долгуйан туран истиник кэпсэниптэрэ, оҕону итинигэ тус бэйэлэрин опыттарын атастасыттара.

Оскуола төрөппүттэри кытта сибээһин тупсарыыга, төрөппүттэри оскуола үлэтигэр киэһик тардыыга оскуола директора предпринятиеларга отчуоттааһына улахан суолтаны ылар. Итиник отчуоттары сыл эбэтэр чинэһиэрдэр түмүктэригэр онорууохха сөп. Отчуот сылынан оскуола үлэтин ситиһини уонна итэбэстэрин кытта төрөппүттэри билиһиннэри, үөрэх-иитин үлэтин итиниктин тупсарыыга сорукары чуолкайдааһын, ити соруку толорууга төрөппүттэр быһаччы сорукарын быһаары буолар. Билиги оскуолабыт итиник отчуоттары леспрохоз предпринятиеларыгар, тутуу матырыйаалын онгорор заводка онгорор. Отчуот биригээтигэр «Голос школы» диэн хайыат тахсар, быыстанка тэриллэр, учууталлар күүстэринэн уусуран самодеятельность концерта көрдөрүллэр. Кэһик биригээбэ билиги критической концердары көрдөрөр буоллубут. Маньаха бэрээдэги кэһээччилэри, аргыһыттары, производство буортуну онгорууччулары уо.д.а. кулууп-элэк онгостобут.

Оскуола отчуотун тэрийи атын көрүгүнэн «абаһа ааннар күнэрин», «Төрөппүттэр күнэрин» тэрийи буолар. Ити күнэргэ оволор айымнылары быыстанкатын тэрийэбит, лекцияны эбэтэр дакылааты онгоробут, уусуран самодеятельность концертын көрдөрбүт. Маньаха төрөппүттэр киэһик кытталарын ситиһэбит.

Быһатын эттэххэ, оскуола төрөппүттэри уонна общественнаһы кытта сибээһин тупсарал турармыт, үөрэх-иитин үлэтин сүрүн боппуростарын ситиһилээхтик быһаарыыга дьүлүһабыт.

В. Т. ГУСЕВА,
Покровская 1 №-дээх 8
кылаастаах оскуолатын
директора.

НОВОСИБИРСКАЙ УОБАЛАС.
Профессиональной - технической үөрэхтээһин уобаластаагы ууравлениета кэһики сылларга уонунан тыһыынча чулуу механизатордары бэлэмнээтэ. СНИМОККА: Каргатскай сельскэй профессиональной-технической училище үөрэнээччилэрэ В. Бычков (ханаһа) уонна П. Скиридов практической занятиёга.

ССТА фотохрониката.

ДЬААРБАНКА БУОЛЛА

Ааспыт баскыһаннаага оройуоннаагы культура дьэтигэр уонна кирииччэ заводун кулуубугар промышленнай табаардары атылаһынга маһнайгы дьаарбанка тэрилиннэ. Элбэх киһи наадалаах табаардарын атылаастылар.

Ити күн кооперация үлэһиттэрэ элбэх саҥа табаардары атылаан, атылаһааччылары улахантык үөртүлэр. Истээх соннор, көс түүмнэр, сайынгы оҕо таһастара уонна да атыттар элбэхтик атылаһылар.

Дьаарбанка олус ситиһилээхтик ааста. Сельпо уонна райпотребсоюз 13 бастыг продавецтара сарсыардаттан киһэлэһингэ дьэри тохтоло суох үлэһиттэр. Кимнээбэр да элбэх табаары Мария Евсеева, Екатерина Родионова, Антонина Хромова, Фаина Сметанина, Василий Афанасьев атылаастылар. Ити күн кооперация үлэһиттэрэ 8084 солкуобайдаах араас табаары атылаастылар.

Атылаһааччылар дьаарбанканы итиниктин даһаны тэрийэри наадалаарынан аахтылар.

Н. ХАРИТОНОВ.

Коммунист Кузьма Никифоров Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдэй учаастагар бэйэтин үтөө суобастаах үлэтинэн киэһик биллэр. Кини олохтоох Совет депутата. Таб. Никифоров сайынгы кэмгэ 114 сүөһүнү бостууктаабыта. Манна сүөһү сууккатаагы эбиллэһитэ 700 граммга тиэрдиллибитэ, государствога туттарыллыбыт сүөһү барыта үрдүк уйуулаах буолбута.

Кузьма Кузьмич билигин общественнай сүөһүгэ от тийээччинэн үлэһин. депутат быһыытынан олохтоох Советтарга быыбар буоларынан сибээстээн, пэһилиэнньэ ортотугар агитационнай маассабай үлэни киэһик тэнигэр.

СНИМОККА: К. К. Никифоров.

С. КИРОВ фотота.

АВТОБУСУНАН СЫЛДЫЫГА БААР ИТЭБЭСТЭР

НОКРОВСКАЯ, Бастээх, Булгун-
нахтаах бөлүлөктөрүн икки
ардыларыгар автобусунан сыл-
дыы тариллибэт ор буолла.

Ол эрээри, майна - расписание
тутулулубат. Холбур, автобус
сардыарда 8 чааска кэлэрин онну-
лар 20-30 мүнүттө хойутаан, эбэ-
тэр 15-20 мүнүттө эрдэлээн кэ-
лэр. Кэлэр да тохтообокко үргүл-
дү ааһар. Ити түмүгүр үгүс пас-
сажирдар автобуска түбөспөккө,
үгүс бириэмэлэрин сүүттэрэллэр.

Автобус майнык эрдэлээн, хо-
йутаан сылдыытын түмүгүр
40-50 кыраадыстаах тымныга
тонгуу-хатыы, кэтэһин сылаан
абабата билээн турар. Сорох
түбэлтэлэргэ автобус 2-3 күн

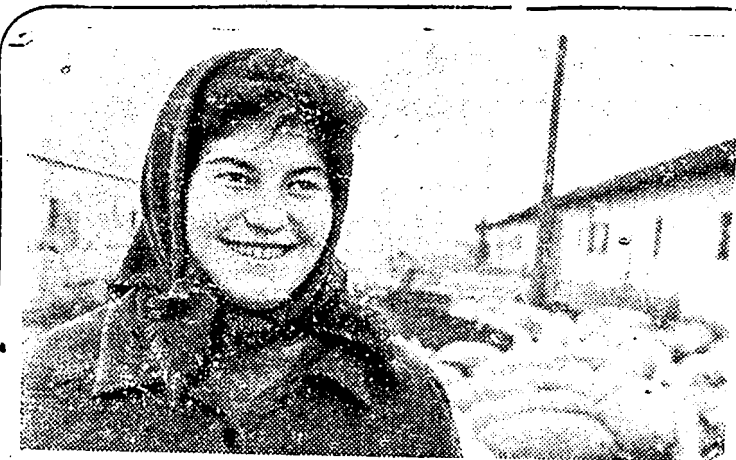
араас биричиннэлэринэн олох да
кэлбэт. Автобус кэлэр-кэлбэтэ
чуолкайа биллибэт буолар, саа-
раан, үлэһиттэр курааны кэтэ-
һэллэр, үлэ күнүн көтүтэллэр.
Автобус адыбаныта уонна хо-
йутааһына, туох ханшык ичиннэ,
шофериттан тутулуктаах. Сорох
түбэлтэбэ шофердар остолубуйи,
эбэтэр маһанын аттыгар 10-15
мүнүттэбэ тураллар, тус бо-
йоларын наадаларын экирэтэллэр.
Ити бириэмэбэ пассажир автобус
инигэр күүтэн, тоно олодор.

Ама, автобус кэлэрин, кэлбэтин
туһунан эрдэттэн биллэрэр кыал-
лыбат үһү дуо?

Оройуон туһааннаах тэрилтэлэ-
риттэн үлэһиттэр нитэрнэстэрин

харыстаан туран Некровской-Вэ-
стээх-Булгуннахтаах икки арды-
ларыгар автобус сырытын бэрээ-
дэктииллэригэр кордоһобут. Итинни
төгү автобус тохтүүр сирдэрэ
уотунан сырдаттылар наада.

И. КОЗЛОВ,
пенсонер, бөлүлөккө
Советын-депутата.

ЗАКАРПАТСКАЯ УОБАЛАС. Комсомолка Анна Андрейко
икки сыллаабыта Мукачевской оройуонга партия XXII съездин
аатынан колхозка сибининьэ ферматыгар үлэһин кэлбитэ. Эдэр
сибининьэ көрөөччү үтүөкөннээх түмүгү ситиһэр. Кини ааспыт
сылга госуларство 180 центнер сибининьэ этин туттарда. Би-
лигин уотууга сибининьэ сага бөлөбө туруоруллар, кинилэр
1965 сыл ыам ыйыгар госуларство туттарыллыахтара. Кыыс
үлэтин кэнниттэн кизһээниги оскуолаба тизтээр. Кини XI кы-
лааска үөрэнэр.

ЛЕНИН аатынан колхоз IV би-
ригээдэтигэр сүөһү кыстыга ку-
лабан туруктаарын туһунан элбэх
көпөһөтүн буолар. Хас муньахтар
ахсын, ол курдук, чуолаан, Бөлүлө-
лөк-аһын ферматын 13 муньахык-
сыттарын муньахтарыгар кыс-
тык туругун тупсарыга туһаа-
йыллыбыт элбэх критическай
этиилэр оңчуллубуттара. Ол
эрээри, ити этиилэр колхоз быра-
быланыатын уонна ферма сала-
йааччыларын тово эрэ долгуппат.

Биригээдэ салайааччылары бы-
лыгы кыстык үс ыйын устаты-
гар биһиги хогоммутугар завод-
ской автопояканы уонна авто-

донланы олохтуурга үлэһитлэр:
Маныаха элбэх киһи күнэ хаалар.
Итинэн сибээстээн, урукку мас
хоруудалар таһырдыа бырабыллы-
быттара, эһини аһылыгы көөһө-
рүү, бөлөмнөөһүн тохотуллубута.

Автопояканы сыһаа оңоруу
түмүгүр, биллиги үлэһэбэт, ол
иһин маныахкыттар 40-50 кы-
раадыстаах тымныга ынары тоң
ойбоһого үүрэн киллэрэн ууларга
күһэллэллэр. Билигин ынаха
күнгэ баара эрэ 6 килограмм от
бэриллэр, ити үүт ыамыгар ула-
хан охсууну оңорор.

Ууну тийээн, ынары уотонго
уулатыыны тэрийэр туһунан би-
лигин кордохуубут толоруллубат.
Ферма биригээһини таб. Федоров
Е. Ф. куруутун үлэһит илин тий-
бэтигэр ситиһэр. Оттон уча-
стактаары партиянай тэрилтэ сек-
ретара М. В. Кириллин ити итэ-
вэстэри туоратарга көмөлөһөрүн
оннугар, куруутун үүт графигын
толорбоккут дин хемуруйарын
эрэ билэр.

Көһини бириэмэбэ ферма
ыамы көтүтүү чахчылары тах-
саллар. Холбур, соторуттарыта
биһир маныахкыт оҕото ыалдьан
үлэтигэр тахсыбата. Ол түмүгүр
хас да хонукка киһи ынахтара
ыаммакка - турбуттара. Биһиги
фермабытыгар хаһан даһаны сол-
буйар маныахкыт көстүбэт.

Ферма биригээһини таб. Федо-
ров биһиги критическай этиилэр-
битигэр кыһаллыбат, критиканы
тууйар, көмө оңорбот.

М. ТРИФОНОВА,
ыанньыксыт.

БАҢЫҢА, ГАЛИНА АЛЕКСЕЕВНА!

ВРАЧ үлэтин курдук киэн кэскиллээх, үтүө ыра-
лаах үлэ суох дин саныыбын. Врач Галина Алексеев-
на Никифорова бэйэтин эбээһинэһигэр үтүө суобас-
таахтык сыһыаннаһар.

Мин кырдыаһа киһи одус ыараханлык ыалдьан
эмтэнэ кирибим. Врач улахан кыһамныытын, эм-
тээһинин түмүгүр билигин үтүө буоллум.

Үтүө кыһамныытын уонна кыһаллан-мүһөллөн эм-
тээн үтүөрдүбүтүн иһин Галина Алексеевна мах-
тал-истин тылларын этэбин уонна кини инники үлэ-
тигэр ситиһиһилээх буоларыгар истинник баһарабын.
Н. ТИМОФЕЕВ.

„ХААННААХ БАСКЫҢЫАННА“

1905—1907 сс. нуучча бастакы революцията сағаламмыта 60 сылын туолуутугар

Империализм эпохатыгар Россияда дьиннээх маңнайгы народнай революциянан. 1905—1907
сыллардаабы революция этэ. Киниэхэ киэн норуот маассата активнай кыттыыны ылбыта. Револю-
цияны В. И. Ленин баһылыктаах большевиктар партиялары сөҕөһүтэ.
Уонунан тыһыынча дьон илин баттаабыт петицияларын ыраахтаабыга илдэ баран испит Пе-
тербург рабочайдарын ытыалааһын — тохсунньу 9 күнүнээһи (урукку стилинэн) «хааннаах баскы-
һынна», революция сағаланыта этэ. Рабочайдар 8 чаастаах үлэ күнүн олохтуурга, норуокка
политическай көңүлү биэрэргэ, үлэ уонна олох үсүлүбуйатын тупсарга, хамаһы эбэргэ, хаа-
һылаахтарга амнистия биэрэргэ уо.д.а. көрдөспүттэрэ.
Ыраахтаабы правительствота норуоту буулдьанан, саабыланан, кымныынан көрсүбүтэ. Ты-
һыынчанан дьон өлөрүлүбүтэ уонна бааһырдыллыбыта. Саата, сөбө суох дьону ытыалааһын дой-
дуну бүтүннүүтүн долгуппата. Революция маңнайгы ыйдарыгар 440.000 киһи—бу иннинээһи уон
сыллааһар элбэх киһи бастааннаһалабыта. «Про летариаты революционной итии, — дин сүрү-
бута В. И. Ленин, — хааһылаах, үтүктэх, күннэтэ биридик буола турар олох, ыйдарынан, сылла-
рынан кыайан хардылаабаһыта, биһир күнүнэн инники чаастааһыта». [Сочинение 9 том, 201 стр.].
Мантан аллара 1905 сыллаахха тохсунньу 9—күнүгэр дьиникэйдик дьакыйыны көрбүт, револю-
ция кыттылааһа, кырдыаһа большевик Борис Иванович ИВАНОВ көпсөөһүн бэчээттибит.

МИН 78 саастаахпын, ол гынан
баран 1905 сыл тохсунньу 9 кү-
нү бары хартыыната мин өйбөр
умнуллубат.

Оччотообуга мин Невскэй про-
спект аттыгар баар Караваннай
уулуссага бөккөрүнэбэ үлэһитим.
Петербург элбэх заводтарын ра-
бочайдар бастааннаһылыларын,
заводтан ууратыллыбыт табаарыс-
гарын көмүскээн, Путиловец-
гар стачкаларын өйүүлэрин би-
лигин эрдэ билэр элибит. Биһиги
маастарбыт Егор «нуучча фабрич-
най-заводской рабочайдарын мун-
ьаһын» чилиэнэ этэ. Ити об-
щество салайааччыта арабыт
«лон рабочай дьону тохсунньу
9 күнүнээһи баскыһыаннаҕа
праахтарыга көрдөһө барарга
лырбыта.

Сарсыарда эрдэ, биһиги үлэ-
ит сменатыгар кэлбиппит кэннэ,
лэтин бүтэрээт, Егорка эппитэ:

— Мин быраппынаан дыба-
маска; ыраахтаарыга барабын.
аһаһыннарбытын үгсүөхпүт,
иһи ону ылынарыгар көрдөһөх-
үт.
Түөтү чаас буолан баран Егор

тоннон кэлбитэ. Биһиги көрдөх-
нардаах табаарыспыт киһи биллэ
суох курдук уларыыбыт этэ, ытаа-
быта. Ытырын быһыһыгар эрчим-
нээх куолаһынан ити сарсыарда
туох буолбутун туһунан көпсөбүт-
тэ. Тыһыынчанан дьон ыраахтаа-
бы портретин, таһара мэтириэт-
тэрин туппутунан «Воже» царя
храһыгымни ылыы-ылаһы Двор-
цовай площадка эйэлээхтик баран
испиттэрэ. Эмискэ саалар тыаста-
ра сатараабыта. Аттаах казактар
дьону кымныынан кыйдаан бар-
быттара. Площад уонча киһи та-
һаһабы уулуссаларга рабочайдар
хааннара халыйбыта. Егор быраа-
та эмнэ өлөрүлүбүтэ.

Ыраахан санаан, тугу да көп-
сөппөккө биһиги салгыы үлэһэ-
биппит. Бурдук быһыынан бүрүл-
лүбүт бөккөрүнэ түннүктөрүнэн
саалар тыастара эмискэ иһили-
битэ. Оһоһо килиэби олодо сыл-
дыбыт маастар Савичев лыппаа-
кытын бырабаат хаһытаабыта.

— Овоһоор! Невскэйгэ жандар-
малар биһиги табаарыстарбытын
ытыалылар. Үлэбитин быра-
ыарын, бастааннаһыларын!

Биһиги уулуссага сырсаң тах-
сыбыппыт. Невскэй проспект ки-
һи билбэт буолбут, сүүһүнэн дьон
товуоруспүт этэ. Кинилэри үр-
йэн казактар уонна жандармалар
аттаах этэрээттэрэ иһэллэрэ. Би-
һиги дьон халһаһатыгар кириби-
пит. Эмискэ олох чугас казак офи-
церин тоһоос куолаһы сатаар-
быта.

Бэрт түргэнник тарһаһың!
Итиннээх эппиэттээн сутурук-
туу туттубут сүүһүнэн илиилэр
дьон үрдүнэн көстүбүттэрэ. Дьон
уордайан, улаханлык хаһытаа-
быттара:

— Олөрүөхөсүттэр! Хааны то-
бооччулар! Кыһаллыбыттар!

Сөбүлэһиллээх казактар дьону
Госуларственной Публичнай библи-
отека истиннэтигэр сырайан испит-
тэрэ. Дьонинор аймалваннаах
хаһыларын казак горниһын рож-
катын тыһа баһыйбыта. Саабы-
лалар кылабачыспытара уонна
казактар этэрээттэрэ сөбө суох
дьон халһаһатыгар саба түспүтэ.
Дьон куоппүттара, сордохторо хаар-
га хаан-билик буолан охтон тү-
һэллэрэ.

— Ыраахтаабы-батюшка, би-
һигини бу курдук көрүстэ—дин
миниги кытта сэргэ сүүрэн иһэр
киһи, тыһыны туһулааччылар аады-
рыстарыгар үөхсө-үөхсө улахан-
лык үөгүлээбитэ.

Казактар кэккэлэрин тово кө-
төн, дьон модун өрүс сүүрүгүнүү
площад дикки барбыттара. Ким
эрэ дьонуннаах куолаһа сатараа-
быта:

— Сөбүлэһиллээх табаарыстар!
Хаан иһин, хаанынан эппиэттэх-
хэ! Уордайбыт дьон иннигэр ыга
анһан турар аттаах казактары
дьон үтүрүйэн барбыттара.

Невскэйгэ буржуидар сабы-
лаах түннүктээх дьилэрэ барыһан
тураллара. Маһаһыннар таастаах
витриналары мас ыстааманыры-
нан ыксаары сабыллыбыттара.
Ыраахтааһыны, генерал Трепковы
уонна кинилэр эрэллээх хоолдуу-
галарын, казактары, жандармалары,
полицияны кыраан дьон са-
ната ньиргийэр.

Невскэй проспекка кириэр ба-
ры туора уулуссалары сөбүлэһил-
лээх саллааттар быһан тураллара.
Аттаах казактар уонна жандарма-
лар дьону саллааттар кэккэлэрин
дикки үтэйэн испиттэрэ. Саллаат-
тар кырбаммыт уонна бааһырбыт
рабочайдары аһараллара уонна ки-
һилэри Невскэй проспекка тоһо-
ру киллэрбэттэрэ.

Мин Зимнай дыбарыаска ха-
ныгын да иһин кириэргэ быһаа-
рыммытым. Дьон сага халһаһата
тово анһан кирибитэ. Чаас, икки
чаас ааспытын үрдүнэн, дьон хал-
һаһата аһыйаабата. Аттаах жан-
дармалар дьону өсө кууекэ кыр-
баан барбыттара. Мин хараһын
илиһинэн саба туттан баран суу-
рэбин, жандарма кымныыта мин
моонньубун аһыппыта.

Дьон мунуугар сыста биэрээт,
хаан буолбут сырайбын соттобун,
быһа охсуллубут сирбин биһаан

көрөбүн, хаан буолбут илиһин
соммор соттобун. Чөлүкиттик баа-
һырбыппыттан үөрөбүн. Ханлык
эрэ олбурга сыһыана түһэн ба-
ран эмнэ уулуссага тахсабын.

Ити хааннаах түүн мин элбэ-
көрбүтүм. Казактар уонна жан-
дармалар үтүрүйүүлэриттэн дьон
Екатеринскай хаһаал мууһугар
хайдах ыстаммыттарын, казактар
киһилэри харыстаабакка ытыа-
лаабыттарын, Садовой уулуссага
сүһсүттэр бааһырбыт рабочай-
дары саа прикладынан хайдах
охсуталыылларын, абарбыт дьон
Сеннай рынка часовнятыгар кири-
рэн сасыт казактары хайдах уот-
таары соруммуттарын көрбүтүм.

Бэрт эрэйинэн бөккөрүнэбэ сар-
сыарданан тийибитим. Оһохтор
бары умуллубуттар этэ. Мин та-
баарыстарым бары санааларын тү-
һэрэн олороллоро. Ыскалаакка
продавец Женя эрин өлөртөрөн
ытыра. Биһиги бөккөрүнэбит
үлэһиттэрин хараһа, кирдээх хос-
торугар кириэн ыскаһыйкара
олорон мин табаарыһым Петька
Недовесов бааһырбыт төбөтүн ба-
рөбээскилэнэрэ. Мин эмнэ баһыппы
барөбээскилэммитим.

Ыраахтааһыны уонна тагараны
итэргийн ити күн үрэллүбүтэ. Ра-
бочайдар үлэһит норуокка рево-
люция эрэ көмөлөһүөхтэрин өсө
бинрэ өйдөбүттэрэ. Мин итинтэн
сотору бөккөрүнэ үлэһиттэрин бо-
лөбүн кытта большевиктар рево-
люционной партияларыгар кири-
битим.

Б. И. ИВАНОВ.

СССР 1906 сылтан чилиэнэ,
Социалистическай үлэ Геройа.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Тохсунньу 22 и. 1965 о. № 9,

Нуучча шашкатыгар маастарга кандидат Петр Афанасьевич Самойлов Покровский XI кылаастаах оскуолатыгар преподавателінэн үлэлир. Кини оскуолаба саахымат уонна шашка куруһуогун салайар, мэнна элбэх үөрэнээччилэр кытталлар. Покровскай оскуолатын ити куруһуогун чилиэннэрин командата соторутаабыта буолан ааспыт куоталаһыга бастагы мкэстэни ылла.

СНИМКА: П. А. Самойлов.

В. СТЕПАНОВ фотота.

КИЧЭЙЭН, ТУНАЛААХТЫК

БИНИГИ тымныы, тыйыс усулуобуйалаах дойдубутугар үөрэх, оҕо тэрилтэлэрин уонна одорор дьизлэр температуралара сөптөөх буоларын хааччыыты улахан суолталаах. Биір усулуобуйаба одорор буолан баран, оҕо бу тааа оттуоаттан дьизлэр температуралара биір тэң суох буолар түөлтэтэ тахсааччы. Оскуолалар дьизлэрэ тымныы буолуута үксүгэр оҕо оттооччулар куһаҥан үлэлэриттэн тутулуктаах.

Оҕо отторго күн-дьыл усулуобуйатын аахсар эмиз суолталаах. Тымныы күннэргэ оҕо турбата ордуу күүскэ тардааччы. Ол түмүгэр итибит салгыт турба устун ордуу күүскэ тахсар. Оҕо таһынан тыаллаах күннэргэ турба тардыыта эмиз күүһүрэр. Онун тыал бэйэтигэр ити салгыны одорон, тардан ылар. Итинник күнгэ дьылга оттуллубут оҕо күүскэ тардытыттан мас түргэнник умайан бүтэр. Ол түмүгэр кирпииччэ аанһа итибэккэ хаалар, оҕо оҕо сөптөөх итинни хаалларбат. Оҕо итигэр туһугар оттооччу үс-түөрт чааһы быһа оҕоһо маһы эбии бырабар. Маһа бүтүннүү умайан бүппүтүн да кэннэ оҕо тутта сабар кыаллыбат. Өр оттуллан тахсыт чох күөх төлөнө өр би-

ризмэбэ убарыйан биэрбэт. Онон оҕо чох күлүрэн эрдэбинэ (саңыахтаннабына) сабаллар. Ол биризмэбэ чох үксэ умайан күл буолар турукка киірэр. Ити түмүгэр оҕо иһигэр хаалбыт чох итинни бэрт кыратык биэрэр. Оҕо дьизин оттуллар биризмэтигэр кирпииччэ итибит итининэн эрэ сылытар.

Оҕо турбатынан уонна аанынан ичигэ салгыт таһырдыа тахсар, ол онугар тымныы салгыт дьизбэ киірэр. Оҕо оттуллар биризмэтигэр дьиз иһигэр итибит салгыт тастан киірэр салгынынан солбуллар. Ол түмүгэр дьиз иһинээби салгыт сотору сөрүүкүүр. Оҕо отторго элбэх мас ороскуоттанар уонна туһата аһыйах буолар.

Оттор маһы табыгастаахтык туһанан оҕо оттууну тупсары кыаллыбат болпууос буолбатах. Биниги мэнна Чараң оскуолатын оҕоһун оттооччу А. Гоголева үлэтин холобурга ылыахпытын баһарабыт. Кини оҕо аанын хайабаһын сөптөөхтүк аһан, турба тардытын мөлтөтөн аһыйах маһынан оҕо үчүгэйдик итигэрин ситиһэр. Ол иһин оскуола дьизтэ мэлдьитин ичигэс уонна оттор маһын улаханник кэмчилиир.

Мантан аллара бэстээх оскуолатын учууталына Л. П. Черных оҕо оттууга туох сүбэни биэрэрин аһалабын. Кини оҕо турбатын хайабаһын үс гыммыттан икитин сабыһаах хаалларга сүбэллэр. Оччого оҕо бытаанник умайан кирпииччэни ордуу итигэр уонна элбэх чох тахсар. Оҕо теһо уһунуу оттуу теһо элбэх маһы оҕоһо эбии бырабартан тутулуктаах. Тымныы күннэргэ оҕо үчүгэйдик итигэр наадатыгар элбэх чох тахсарын ситиһилиэхтээх. Оҕо турбата кыратык аһылыбыт түбэлтэтигэр дьиз иһинээби итибит салгыны турба тардан ылыта аһыйыыр. Ол түмүгэр дьиз ордуу сылытар.

Оҕоһо эбии маһы бырабар буоллаахха, чох оҕо иһигэр үчүгэйдик тарбаччы тардан баран оттулуохтаах. Оҕо маһа умайан бүтэбинэ, чох оҕо эркинигэр сыһыары чөмөхтөнүллэр, ити кэнниттэн күлүнэн саба көмүлүөхтээх. Чох күөх төлөннөбүттэн куттанан угардыахпыт дьиз оҕо саппат буолуу сыһа. Күлүнэн саба кутуллубут чох суукка устатыгар умуллубакка сытан оҕоһо итинни биэрээччи.

Оҕо оттууга итинник быраабылалары туттан өр биризмэбэ оҕо оттор кэмгэ элбэх маһы кэмчилиэххэ сөп. Итинни «Чараң оскуолатын үлэһиттэрэ уонна бу бөһүөлэк олохтоохторо оҕо табыгастаахтык туһаналлар. Оройуон бары оскуолаларын уонна тэрилтэлэр оҕо оттооччулара Чараңнар сүбэлэрин ылыналлара наада. Оскуолалар директордара бэйэлэрин үлэһиттэрин бу туһунан үчүгэйдик өйдөтөллөрө уонна оҕо оттооччулар үлэлэрин хонтурууллуллара наада. Оччого эрэ оскуолалар дьизлэрэ үөрэби ытарга сөптөөх ичигэс буолуохтарын сөп.

А. КАПИТОНОВ,
оройуоннаабы үөрэх салаатын инспектор.

ПЕНСИОНЕР БЭЙЭТЭ БУРУЙДААХ

КАЧЫНААТ сзлизиныттин олохтообо таб. Долбораев В. Н. «Лена маяктара» хаһыат редакциятыгар социальнай хааччыыты оройуоннаабы отдела мин пенсиябын олобо суох быста дьиз сурук суруйбута. Таб. Долбораев суруга райсо-бесна бэрэбиэрнэбэ уонна дьаһал ылыыга ыытыллыбыта.

Социальнай хааччыыты оройуоннаабы: отделын сзбиз-диссэйз таб. Егорова А. Р. ар-

хыып матырыйааллара көрдөрөллөрүкүн, т. Долбораев 1960 сыл ахсынны 25 күнүгэр дьиз иһбэлиит быһыытынан кырдык пенсия ыла сылдыбыт дьиз биллэрдэ. Ол гынан баран пенсионер бэйэтэ комиссияга турбатабынан сибээстээн, пенсия бэриллэитэ тахтотуллубут.

Таб. Долбораев В. Н. комиссиятыгар туруохтаах уонна наадалаах докумуону түһэриэхтээх.

БОСХОЛОНУУ КЭМЭ КЭЛЛЭ!

КАРАКАС арбаа оттугэр Модело түрмэтин дьизтэ үрдээн көстөр. Киниэхэ 154 политическай хаайыылаахтар сыталлар. ССТА корреспондента Сервандо Гарсиа Нонсе түрмэбэ киірэ сыртыта уонна Венесуэла Коммунистическай партиятын Кини Комитетын политбюротун чилиэннэрин Луис Эмиро Арриеттаны уонна Эктор Родригесе Бауэсаны, итинэнэ Венесуэла үлэһиттэрин биір сомо-бо кинини национальнай ситэриннээх комитетын чилиэнни Хесусе Чавесону уонна Федеральнай уокурук компартиятын олохтоох комитетын враһын Рино Мелиану кытта көрсүтэ.

«Биниги түүн аайы кыра радио-приемнигынан Москва радиотын уонна «Прогресс» радиостанция бнэриннэрин истэбит», — диир Луис Эмиро Арриета. — Онон биниги олохтоох бэчээт сырдаппат элбэх событисларын кытта билэбит. Мин ити курдук СССР баһылыктаах Венесуэла полити-

ческай хаайыылаахтарын босхолуур туһунан аан дойдутаабы хамсааһын модьуйуутун биллэр.

Патриоттары субу-субу дьэгдүйлэлэр. Төһө да күчүмэрдэйдэрин иһин хаайыылаахтар үчүгэй тэриллиннээхтэр. Кинилэр мэнна историкты, литератураны, экономиканы, омуу тылын уонна онноовор марксизмы-ленинизмы үөрэтэлэр.

Модело түрмэтин хаайыылаахтара национальнай босхолонуулаах хамсааһын өбүгөйдүүбүн, Венесуэла патриоттара реакцияны кыайахтаахтарыгар уонна империалистическай батталы киір илгнэхтээхтэригэр кытаанахтык эрэнэллэр.

Хаайыылаахтар үлүү Ленин тэрэбүг дойдутун Советскай дьонноругар төлөннөөх эвэрдэни тиэр-дэригэр журналистан көрдөстүлэр. Кинилэр эттилэр: «ССТА-нан чинэрэтээн ытыктабылаах советскай табаарыстарга итин эвэрдэни тиэрт».

(ССТА).

ГДР

ГФР уонна Арбаа Берлин 80 тыһыынчаттан тахса гражданныра кэнники түөрт сылга Германия Демократическай Республикатын туһааннаах органнарыттан одорор дьиз биэрэллэрин туһунан көрдөс-түлэр дьиз АДН агентство биллэ-рэр. Кинилэртэн 50 бырыһыанна-ра — эдэр ыччат. Кэнники сылга ГДР-га көһөн кэли биллэрдик үүннэ.

ВДР

ААСПЫТ сылга Вьетнам Демократическай Республикатыгар 65 промышленной объекттар, ол иһит-тэн 20 механическай уонна өрө-

мүөннүүр предприятиелар, 5 электростанциялар, 3 химическай уобурдуу заводтара, чэпчэки про-мышленность 22 предприятиелара тутулунулар.

ВЕНГРИЯ

МАННА көтөрү итин тыа хаһаа-йыстыбатын түргэнник сайдар са-лаата. Ааспыт сылга госхозтар уонна тыа хаһаайыстыбаннай кооперативтар дойдуга 9000 тонна кө-төр этин уонна 185 мөлүйөҥ сы-мыты былааны таһынан биэрди-лэр.

ИТАЛИЯ

ИТАЛИЯ Коммунистическай пар-тиятын генеральнай Секретара Луиджи Лонго партия аатыттан Альдо Моро коалиционной пра-вительства оставкаба тахсарыгар модьуйда. Кини бу правительсто-ны «Монополистическай бөлөхтөр үлэһиттэр күһэйиллэрин утары охсуһууну мэхэйдииллэр» дьиз ааттаата.

Лонго Италия Коммунистическай партиятын 44 сыла туолуутугар

КОНГО

ЮПИ агентство биллэрэринэн Конго патриоттара Тангеньика күөл хотугу өттүгэр баар Увира куорат оройуонугар Чомбе сэр и-лэрин хам баттыыллар. Кэнники нэдиэлэбэ бастааннаһыттар Уви-раттан провинция столицатыгар Киву—Букаваба барар суолга ак-тивнай охсуһууну ыыталлар.

ХАР

АЗИЯ уонна Африка норуотта-рын биір санааланыларын тэрил-тэтэ Англия байыаннай күөстэрэ Малазия территориятыгар өтөн киіриилэрин сорунуулаахтык ута-раллар уонна сэриилэрин таһаара-рыгар Англияттан булгуччулаахтык модьуйаллар. Бу туһунан бу тэ-рэлтэ Каирдаабы бастааннай секретариатын бэчээккэ тахсыт коммуникетыгар чуолкайдык этиллэр.

(ССТА).

СҮӨҮ ИТИИТИГЭР БИОСТИМУЛЯТОРДАР

ПРОФЕССОР Семен Мучник ха-рах ыарыытын уонна тканзай те-рапия Украинскай институтун пато-логическай физиологиятын лабо-раториятын салайар. Кини БСА корреспонденыгар академик Вла-димир Филатов ньыматынан ба-лэмнэммит тканевый препарат-тар — биостимулятордар сүөһү иитиитигэр эмиз туттуллаллар дьиз көпсөтэ.

— Биологическай өттүнэн актив-най веществолар, — диир ученай, — тымныы усулуобуйаба, организм тканнарыгар муньустан үөскүүл-лэр. Ити препараттар атастаһы функциятыгар үтүөкэннээх сабы-

дыалы оҕороллор, сүөһү хааны-гар белоктары чөлүгэр түһэрэллэр.

Биостимулятордар вещество атастаһытын тупсараллар, ас инэмтэлээх буолуутун үрдэтэллэр, онон сүөһү уойарын хааччыла-лар. Итинни таһынан кинилэр үү-тамын үрдэтэллэр, көтөр сымыыт биэриитин элбэтэллэр, сүөһү түү-тэ-өҕө тупсуутун хааччыаллар, организм ыарыыга утарылаһытын күүһүрдэллэр.

Итинэн биостимулятордар тыа хаһаайыстыбатыгар улахан туһаны аһалар аналлаахтар.

(БСА).

Редактор Н. С. ПОПОВ.

Орджоникидзевскай оройуон Селбээн нэһилиэтин олохтообо гр-н Семенов Константин Нико-леевич Средненскэй оройуон Суотту нэһилигэр олорооччу, кэр-гэнэ гр-ка Алексеева Степанида Николаевнаттан арахсарын туһу-нан дьыаланы киллэрдэ.

Дьыала Орджоникидзевскай сройуон народнай суутун баста-йааннай сессиятыгар көрүллүбэ.

ОЛОХ-ДЬАҤАХ наадыһытын хааччылар Покровскайдаабы мастарыскай бастааннай саппыны оҕороччуга наадылар. Итинни тэң 6 ыйдаах парикмахер курса аһыллар.

Үлэлиэн уонна үөрэниэн бадалаахтар Покровскайга олох-дьяах наадыһытын хааччылар комбинат хонтуруатыгар кэлэн нэпсэтин.

Дирекция.

Горнайдаабы райпо бырабы-лыгынната, маһнайгы сүһөх партиянай тэрилтэтэ уонна профсоюз оройуоннаабы ко-митета потребительскай кооперация кырдыабаһа үлэһитэ, ССКП чилиэнэ

ДЬЯЧКОВСКАЯ
Тихон Ефимович,

1965 сыл тохсунньу 18 күнүгэр соһумардык өлбүтүн туһунан бокуоннук кэргэттэригэр уон-на аймахтарыгар дириг кутур-баннарын биллэрэллэр.

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыны чуолкайдык ыйыллыахтаах.

Орджоникидзевскай оройуоннаабы типография. Тиража 2740.

Сааһын № 9.

Оройуоннай партийнай конференция делегаттарыгар

БАҒЫ ДОНДУЛАР ЛИСЛТАИГЫДЛАА ХОЛБОХУНГ

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай оройуоннаабы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 10 (405).

1965 с. тохсунньу 24 күнэ.
БАСКЫҤЫАННЫА

Сыаната 2 харчы.

Бүгүн—партийнай конференция

Бүгүн, сарсыарда 10 чааска, культура оройуоннаабы дьэһитигэр XIX оройуоннаабы партийнай конференция аһыллар. Конференция манньк боппуруостары дьүүллэхэр:

1. ССКП КК сэтинньитээби Пленумун түмүктэрэ уонна оройуоннаабы партийнай тэрилтэ сорукутара.
2. ССКП райкомун сага састаабын быыбардааһын.
3. ССКП райкомун ревизионнай комиссиятын быыбардааһын.

Бастакы боппуруоска дакылааты тэрийэр бюро председателэ таб. Ивасих П. П. онорор.

КОММУНИСТ ҮРДҮК АНАЛА

КОММУНИСТ... Бу тылы санаа-таххына эн иннигэр бары күүһүн уонна сүрэхин сылааһын бүтүн-нүүтүн норуот уонна партия иннигэр бизэрбит киһи мөссүөнэ нөстөр. - Общественнай дьыала иһин бэриниилээх, обществоа куруутун чизинэйдиң сулууспалааһыңа дьулуһуу — бу буолар коммунист, тоух-ханньк иннинэ, бэйэтин иннигэр туруорунар сорууга.

Биһиги оройуонмутугар итинник дьулуурдаах уонна үлэбэ үтүө холобурдаах коммунистар ахсааннара элбээн иһэр. Итини оройуоннаабы XIX партийнай конференцияга кэлбит делегаттар састааптарыттан да көрүүххэ сөп. Конференция үлэтин бүгүн сабалыыр.

Бүгүн манна 995 коммунистаах 29 партийнай тэрилтэлэртэн 132 делегат муһунна. Конференция делегаттарынан буолар чизскэ чулууттан-чулуулар тигистилэр. Кинилэр ортолоругар Ийэ дойдун иһин сулууспалааһыңа үтүө холобур көрдөрбүт производство маяктара абыһаба суохтар. Делегаттар ортолоругар «Правда» колхоз бастың ыанньыксыта Гавриил Романсвич Чепалов, Орджоникидзе аатынан колхозтан сүөһүнү уотуу маастара Дмитрий Дмитриевич Капитонов бааллар. «Өктөм» совхозтаабы партийнай тэрилтэттэн конференция делегаттарынан 14 коммунистар кэллилэр. Совхоз делегаттарын ортотугар производство биллиилээх маяктара Василий Николаевич Исаков, Елена Семеновна Решетникова, Тохтүрдээби биригээдэ производствотын командири биригээдири Николай Дмитриевич Иванов уо. д. а. бааллар.

Конференция үлэтигэр промышленнай предприятиелар коммунистарын представителлэрэ—Покровскайдаабы тутуу комплексин, тутуу матырыйаалын онорор завод партийнай тэрилтэлэриттэн делегаттар кыттыыны ылаллар. Делегаттар ортолоругар бастың

производственниктар—шофер Валентин Иванович Крючев, бульдозерист Виталий Петрович Зайцев, электрик Александр Николаевич Панаев бааллар.

Конференцияга оройуон коммунистара ааспыт хаһаайыстыбаннай сылы түмүктүүхтэрэ, улуу семилетка бүтэһик сылын кириилэрин бэлиэтиэхтэрэ. Конференция делегаттара производство боппуруостарын быһаарары сэргэ, бэйэлэрин сүрүн болломтолорун партийнай үлэни мизэстэтигэр тупсары сорукутарыгар туһаайахтара. Биһиги партиябыт нэһилиэтинэ ортотугар маассабай-политическай уонна партийнай-тэрийэр үлэни күүһүрдүүнү, коммунистар эппизинэстэрин үрдэтиини куруутун модьуйар. Ол да иһин, ССКП КК сэтинньитээби Пленума партия салайар оруолун, коммунистическай тутууга партия олохтоох органнарын оруолларын салгыы үрдэтэр сыалтан партийнай тэрилтэлэр уонна кини салайар органнарын территориальной-производственной принципинэн слохтуурга төнүннэ.

Маньаха биһиги үлэбигэр элбэх итэбэстэр уонна көтүтүүлэр бааллар. Ол туһунан маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэргэ буолан ааспыт отчуоттуур-быыбардыыр муньахтар түмүктэрэ чабылхайдык эгэллэр. Үс маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр секретардарын үлэлэрэ мөлтөбүнэн сыаналанна. Бу киһини долгуппат буолуон сатамат. Райпотребсоюз маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэтэ (секретарь Р. Д. Лазарев), Кыһыл-Үрүйэ (секретарь Е. И. Семенов), Саһыл иитэр ферма (секретарь В. П. Петров) дьининэн партийнай-политическай, тэрийэр маассабай үлэни дьаалатынан уһуннарбыттар. Отчуоттуур муньахтарга ити партийнай тэрилтэлэр секретардарын мөлтөх үлэлэрин туһунан коммунистар саамай сөптөөх критиканы онордулар. Манна коммунистары кытта туһааннаах хан-

нык да үлэ ытыллыбат. Ол да иһин бу тэрилтэлэргэ үлэ дьисциплиинэтин уонна партийнай дьисциплиинэни куруубайдык кэһини түбэлтэлэрэ тахсыбыттар түбэспиччэ буолбатах.

Биһиги партийнай муньахтары иитини оскулатынан аабабыт. Ол эрэри, биһизхэ ССКП Устаабыгар сөп түбэһиннэрэн партийнай муньахтары ыппат маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр эмиэ бааллар. Кыһыл-Үрүйэтээби партийнай тэрилтэ отчуоттуур нэмгэ баара эрэ түөрт партийнай муньабы ыппыт. Манна дьону партияга үүннэри туһунан олох да кыһаллыбаттар. Саһыл ферматын партийнай тэрилтэтигэр коммунистар үстүү сыл тухары кандидатынан сылдыар чаччылар баар. Ити кэнниттэн дьону кытта биридиилээн үлэ ытыллар дьин этэһхэ сатамат.

1 Дьөппөн партийнай тэрилтэтин үлэтин инникитин тупсары сорууга турар. Манна колхоз парткомун өттүттэн көрдөбүл наптаабытын түмүгэр, коммунистар бэйэлэрин эппизинэстэрин умнар түбэлтэлэрэ тахсар. Бу учаастак үүтү уонна эти онорууга ылыммыт эбэһэстэлиститэтин ыраабынан телорбот. 1 Дьөппөн нэһилиэгэ коммунистическайды үлэлиир уонна олорор иһин охсуһууга республикага инициаторынан буоларын умнар сатамат.

Ханна, партийнай тэрилтэни ылыммыт эбэһэстэлиститэни толорор иһин охсуһууга сүрэхтиин-быардыын бэринэн үлэлиир киһи салайар сиригэр, хаһаайыстыбаннай уонна политическай сорукутары быһаары куруутун ситиһилээх буолар, коммунистар производство үрдүк таһаарылаах үлэ холобурун көрдөрөллөр. «Ви-

тсм» совхоз партийнай тэрилтэтэ (секретарь М. И. Варламов) нэһилиэтинэ ортотугар дьин-чаччы улахан ытыктабылынан туһанар. Манна партийнай үлэ дьон өйүгэр-санаатыгар интэр курдук гына үчүгэйдик туруоруллар. Совхоз коммунистара производствога туһанылла илик кыахтары куруутун көрдүүллэр уонна булаллар. Ол да иһин «Өктөм» совхозу бастың көбүлээһин үөскүүр сиринэн мээһэ ааттаабыттар.

Партийнай тэрилтэлэр семилетка бүтэһик сылыгар идеологическай үлэ бары көрүннэрин: агитацияны, пропаганданы, культурнай-сырдатар үлэни—былааннаахтык уонна утумнаахтык ытар сүрүн сорукутаахтар. Сорох партийнай комитеттар хаһаайыстыбаннай сорууга быһаарынан үлүһүйэн, идеологическай үлэни мөлтөтөр түбэлтэлэрэ баара кистэлэн буолбатах. Билигин даһаны кураанах араатардааһыннар, айдаарылар, сүпсүгүрүүлэр үгүстэр. Партийнай-иитэр үлэни салайыыга канцелярскай, бүрүкүрээттии ньыматыттан бунатыннаахтык акнаастаһааха наада. Билигин маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр айымнылаахтык, инициативалаахтык үлэлиллэрэ, хас бириди коммунист бэйэтин үлэтигэр үрдүк эппизинэстээхтик сыһыаннаһара булгуччулаахтык эрэйиллэр.

Партия хас бириди чилиэнэ үлэбэ баар сорох ситиһиллэри сөпкө сыаналыыр, итэбэстэргэ уонна көтүтүүлэргэ эйэлэспэт буолар, куруутун инники иһэр эбэһинэстээх. Ол эбэтэр, коммунист активнай уонна айымнылаах үлэтигэр бары боччумнаах сорукутар ситиһиллээхтик быһаарыллалара тутулуктаах.

Комсомолец Николай Кельцинов Якутскайдаабы механизация училищетын үөрэнэн бүтэрбитэ уонна үрдүк квалификациялаах тракторист-комбайнер быһымытын үлэһэбитэ үс сыл буолла. Эдэр үлэһит колхозтаахтар уонна ыччаттар улахан ытыктабылларын ылла. Николай Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдөй учаастагынаабы комсомольскай тэрийтэтин секретарынан быыбардаабыттар.

Ыччаттар салгыааччылар үрдүк таһаарылаах үлэ холобурун көрдөрөр. Кини быһыл 425 тонна тадах мээккэтин бэлэмнииргэ сорукутамыта. Ити соруугун чизэстээхтик толорор. Бу-учаастак фермалара эппи аһылыгынан толору хааччылаалар.

СНИМОККА: Н. Кельцинов.

С. КИРОВ фотота.

Оройуон колхозтара уонна совхоза үүтү, эти государство атыылааһын уонна туттарыы булаанын толорууларын

1965 сыл тохсунньу 20 күнүнэн

СУБУОНКАТА (центнеринэн)

	Үүт			Эт		
	1 кыбартаал былаана	Туолла	Быры- һыан	1 кы- бартаал былаана	Туолла	Быры- һыан
Ленин аатынан колхоз	1900	154	8,1	1000	938	93,8
«Правда» «	1750	181	10,3	500	—	—
Орджоникидзе аатынан колхоз	1550	110	7,1	500	177	35,4
«Өктөм» совхоз	3400	400	11,7	750	—	—
ТХСНЧН ОРХ		170		—	322	—
Барыта;	7700	1015	13,2	2750	1437	50,3

ДОБОРДОҤУУ БЫҤЫГА-МАЙГЫГА

1965 сыл тохсунньу 20 күнүгэр Варшава добордоһуу, биһигэ үлэһэһини уонна хардарыта комолосүһүү Варшаватаабы Дуогабар кыттыылаах государстволар политическай консультативнай комитетын бүтэһик муньаба буолла.

Бүтэһик муньаахха дьүүллэһилибит боппуруостарга холбоһуктаах коммунисте илии баттанна.

(СССР).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ДОЙДУЛАР БИИРГЭ СОМОБОЛОХ УУЛАРА

1965 снл тохсунньу 19 — 20 күннэригэр мун-
нахтаабыт Варшаватаабы
Дуогабар кыттылаахтара
государстволар политичес-
кай консультативнай коми-
теттары коммунистическай
этиллэр: комитет Хотугу
Атлантической пакта чи-
лиэннэрэ сорох государ-
стволар НАТО элбэх өрүт-
тээх ядернай күүстэри тэ-
рийэр былааннарыттан
үөскөөн тахсар, санга бала-
һыаннаһы, ону таһынан
ити былааны олоххо кил-
лэрин түмүгэр эйэ дыа-
латыгар тахсар кыахтаах
алдыархайдар тустарынан
боппуруостары дүүллэстэ.

Билигин кэрдинс кэм-
нэ норуоттар икки ардыла-
рынаабы быһыы-майгы
сайдытын сүрүн дьулуу-
рунан эйэни харыстааһын
уонна бөбөрүтүү иһин ту-
рар күүстэр үүнэн иһинлэ-
рэ буолар диин докумуон-
га бэлиэтэнэр.

Ити үрдүнэн аан дойду
араас оройуоннарыгар аан
дойдутаабы балаһыанна-
ны сытырхатарга сору-
нар империалистическай
күүстэр кырата суох ак-
тивностарын уонна сыра-
ларын уураллар.

Империализм агрессив-
най политикатын олоххо
киллэрингэ сүрүн суолта
НАТО элбэх өрүттээх
ядернай күүстэрин тэри-
йин былааныгар бэриллэр.
Варшаватаабы Дуогабар
кыттылаахтара государ-
стволар НАТО элбэх өрүт-
тээх ядернай күүстэрин тэ-
рийин былаана Европага
уонна бүтүн аан дойдуга
эйэ дыабатыгар улахан
кутталынан буолар диин
аадаллар. Варшавскай
Дуогабар кыттылаахтара
дойдулар Германия, Феде-
ративнай республикатыгар

ядернай сэрни сэбин хан-
нык баһарар көрүгүн би-
рэри булгуччулаахтык ута-
раллар.

Ол эрээри, өскөтүн, —
дизн этиллэр коммунисте-
га, — НАТО чилиэннэрэ
государстволар элбэх өрүт-
тээх ядернай күүстэри тэ-
рийин былааннарын олох-
хо киллэрин суолугар тур-
даһтарына, ити түбэлтэбэ,
Варшавскай Дуогабар кыт-
тылаахтара — государство-
лар куттал суох буолуутун
хааччыһыга бэйэлэрин
көмүскөнэр наадалаах дыа-
һалы ыларга күһэллэхтэ-
рэ.

Советскай Союз уонна
Варшавскай Дуогабар кыт-
тылаахтара государство-
лар аан дойдутаабы бала-
һыаннаһы тупсарыыга
хас да дьохуннаах этиллэ-
ри киллэрбиттэрэ.

Империалистическай кут-
тал суоһааһынын иһингэр
туран, социалистическай
дойдулар толору биир са-
наалаахтар уонна биир со-
моболор, империалистичес-
кай эргимтэлэр ити сомо-
болоһууну үрэйэргэ сору-
нуулара тохтор дьылжа-
лаах, диин политическай
консультативнай комитет
этэр.

КЫСТЫК КЫҤАЛБАЛАРА

ӨТӨРҮНЭН маньык тымны кы-
һыт буолбутун киһи өйдөөбөт.
Тымны күннэр буолбуттара
ыйтан ордон ээрэр. Күн-дьыл
маньык балаһыанһыта көхсөстөр
уонна совхозтар общественнай
сүөһүлэрин кыстыгы тэрийи-
ни өссө уустугурдар. Угүс хаһа-
йыстыбаларга сүөһү кырымычкы
аһылыкка туруорулар. Маньык
уус-дубуйага сүөһүнү сүтүгэ суох
инти, киһи бордодуксуйатын үр-
дэтин кыттанар буолан баран, ти-
лорулар кыахтаах сорул.

Бу күннэргэ «Лена маяктара»
хаһыат уонна партийнай-государ-
ственной контуруол комитетта
Ленин аатынан колхоз бастакы
производственной биригээдэтин
күннэргэ-Качыкаатка сүөһү кы-
стыгын туругун бэрэбиэркэлээ-
һингэ аналлаах рейдэни онорду-
лар. Бу биригээдэбэ сүөһү 12
хотонно кыстаан турар. Агардас
ынах сүөһү ахсаана 500-кэ тии-
йэр. Биригээдэбэ билигин сүөһү
кыстыга кыһаана суох турук-
таах диин бэлиэтнэххэ сөн.
Манна 34 маньыксыт үлэһир.
Билигингэ сүөһү олутта тахса
илик. Сүөһүнү уулаты уонна
абаты хонун иһигэр тэриллэбит.
Фермалар аттыларыгар ий агар-
даах от саннааһа баар. Сүөһү
кыстыгын боппуруоһунан биригэ-
дын Дмитрий Петрович Данилов,
биригээдэ партийнай тэрилтэрин
секретара Егор Николаевич Прото-
дияконов, партгосконтролга көмө-
лөһөр группа салайааччыта Данил
Васильевич Киприянов утумнаах-
тык дьарыктаналлар.

Көмөлөһөр группа икки тогул-
лээн — 1964 снл сэттинин
12 күнүгэр уонна быйыл тохсун-
ньу 9 күнүгэр, биригээдэбэ сүөһү
кыстыгын туругун бэрэбиэркэлээ-
һингэ рейдэни ыыппыт. Маньык-
гы бэрэбиэркэбэ молтох турук-
таах 45 ыһырай, ол иһиттэн 7
олус ырыган ыһырай баара арыл-
лыбыт. Биригээдэ салалтата кө-
мөлөһөр группа этиитигэр сөптөөх
биримэтигэр наадалаах сүөһү
дыаһалы ылбыт. Ол түмүгэр икки
бэрэбиэркэбэ ырыган туруктаах
ыһырайдар ахсааныгар агардарын
кэрһинин аччаабыт.

Иккис бэрэбиэркэбэ отуттан
тахса ынах ыран эрэрэ көстүбүт.
Итиһин тэһэ от ордук ороскуотта-
һыта таһаарыллара, талах
мээккэтин бэлэмнээһин тохтолу-
лубута бэлиэтэммит. Көмөлөһөр
группа бу итэһэтэри туоратыыга
улахан көпсөтинин тэһиппит.

ИТИ КЭННИТЭН коммунист
Пон Филиппов салайааччылаах
талах мээккэтин бэлэмниир эвено

үлэһэбитинэн барбыт. Билигин
ынахтар ырыганааһынарын
утары охсуһууга, оту көмчилээ-
һингэ туһаайылыбыт наадалаах
дыаһаллар ылылаллар.

Порьот. контролердарын груп-
патын кырдыбас коммунист, кол-
хознай тутуу ветерана, пенсионер
Данил Васильевич Киприянов са-
лайар. Киһи группа үлэтин ту-
һунан билиһиннэрэн баран, бу
курдук этэр:

— Миниги бырастыгыны, ми-
ни билигин атын биригээдэбэ —
Кыһыл үрүйэбэ хайаан да ба-
рыхтаахпын. Билигин бүгүгү
күһүннэни оһно атаарыахтаахпыт.
Төһө бэлэмнээхтэрин баран
көрүөххэ наада...

Сүөһү кыстыгын бэрэбиэркэлиибит

— Дьэ, итинник тиэтэл киһи!
— дииллэр колхозтаахтар оһон-
ньор тахсыбытын кэннэ. — Киһи
куруутун солото суох дуолааччы,
кыһалла-мүйэлээ сылдыаччы.
Оһонньор оһуоланы тутар, кон-
ролердары салайар, киһигэ сүрү-
йэр, ыччаты кытта үлэһир, би-
чэрдэри тэрийэр... Киһи сарсыар-
даттан күһүннэбэ диири итинник
түбүтүрэн тахсар. Киһи да эдэр
киһитэбэр эрчимнээх курадук,
уопсай дьыала иһингэр дууһаты-
нан кыһанан үлэһир.

Ынахтар ырыганааһынарын
биримчииһин итэриэтириһит.

— Биригээдэбэ элбэх, — диир
биригээдин Дмитрий Петрович
Данилов. — Бастакытынан, олут
арыйах. Ынахха күһүгэ 7 кило-
грамм оту биэрэбит. Итиһин таһы-
нан 5-тин килограмм көһөнньор-
бонү снэтэбит. Аһылык итинэн
бүтэр. Иккисинэн, солбуйар ыан-
ныксыттар суохтар. 34 маньык-
сыттаа 3—4 киһи, быраабыла
курдук, ыалдыар. Итиһин тэһэ уоп-
ускаба бараллар. Ити кыһалла-
тыттан сорох ыаньыксыттар
икки киһи үлэтин толорорго кү-
һэллэлэр. Ол иһин эһи аһылыгы
бэлэмнээһин сороһор кыаллыбат.
Усуһунэн, талах мээккэтэ абы-
йахтык бэлэмнэнэр. Үлэһит иһин
тийибэт.

Билээн тулар, биригээдэбэ элбэх.
Ол эрээри, биригээдин кытта
мөккүһэргэ, сүбэлнэргэ тийил-
лэр. Ынахха от аһылыгы эбэр
кыах суох. Оту хантан ылаһыт?
От саннааһа брыта учуоттанан
тулар. Билигин от сөптөөхтүк оро-
куоттанарын кытаанахтык кэ-

Качыкаат абыс кылаастаах
оһуолатын биологияба учуу-
тала Александра Николаев-
на Александрова 6 №-дээх
агитквартираны салайар. Киһи
оройуон биир бастын агитато-
рынан буолар. Александра Ни-
колаевна ыһтар политическай
үлэтэ Ленин аатынан колхоз
кыһаастаахтарын үлэбэ өрө
күүрдэр.

СНИМОККА: А. Н. Александрова.

В. СТЕПАНОВ фотота.

най баайга-дуолга чугаһаахха
да сатаммит. Ынахтары достой-
най, үтүө суоһастаахтык үлэһир
дьонноһо итэһиэххэ наада.
Үлэһиргэр олус эппиэтэ суохтук
сыһыаннаһар дьаргыттыыт
ыаньыксыттары санга эдэр эрчимнээх
дьонноһунан солбуйуохха наада.

Фермаларга кыһыл муннуктар
тэриллэбэттэр, агитатордар үлэ-
лэбэттэр. Ыаньыксыттар бэйэлэ-
рин былааннарын, графиктарын
билбэттэр. Киһилэр икки ардыла-
рыгар куоталаһы тэриллэбэт.
Ынахтар торүүлэрэ чугаһаата
буолан баран, маньыкка бэлэмнэ-
һини үлэ ытыллыбат. Санга төрө-
бүт ыһырайдарга тэлэтинныктэр
суохтар, ыһырай көрөөччүлэр сүү-
мэрдэнэ иһиктэр.

РЕЙДЭБЭН биригээдэ сааскы
ыһыкка бэлэмнээһин уонна кы-
һыкка агротехническай дыаһал-
лары олоххо киллэрин боппу-
руостарынан эмнэ итириэһир-
гээтэ.

— Ыһык туһунан олох да са-
наан көрө иликпит, — диин бы-
һаччы эппиэти бнэрэр биригээдэ
партийнай тэрилтэтин секретара
Егор Николаевич Протодьяконов.

Биригээдэ 400 гектар сиргэ
хаары типтэрин онугар 150
гектарга типтэрдэ, ону даһаны
биир сүдунан. Бааһыналарга баа-
баһы тиэйин бостууктарынан
мытыллар, ол ғынан баран төһө
балбаах таһылыбыта чуолкайа
билибэт. Туорахтаах культураба
90 тонна снмэ ууруларын он-
пугар 10 тонна эрэ баар. Техника
өрөмүөнэ олох да саһалана илик.
Маньыкка сүрүн биригээһинэн үлэ-
һит иһин тийибэтэ буолар.

— Оттук маһын бэлэмэ кыай-
да, — диин муһатыһар биригэ-
дын Д. П. Данилов. — Бу үлэбэ
13 киһи бастайаанһай үлэһир
буолан баран, биригээдэ, оһо,
медицинскай учреждениелар наа-
дыйыларын кыайан хааччыбат-
тар. Ааспыт сылга оттук маһы
бэлэмнээбэтэххит эрэйгэ ытта.
Оһон быйыл саас — күдүн тутар,
муус устар ыһдарга көлөр кыһы-
һа анаан оттук маһы күүскэ
бэлэмнээтэххитинэ сатанар.

Биригээдэбэ үлэ элбэх, күчүмэ-
вэй үгүс. Ол ғынан баран, били-
гин саамай кылаабынай соругу-
нан общественнай сүөһү кысты-
гын тэрийин буолар. Бу боппу-
руос тула общественность бүтүү-
нүн, партийнай, комсомольскай
тэрилтэлэр, норуот контролерда-
рын болломтолоро түмүлүөхтээх.

Рейдэбэ биригээдэ чилиэн-
нэрэ:

М. ЧУСОВСКОЙ,
Н. ПОПОВ,
В. СТЕПАНОВ.

Качыкаат нэһилиэгин Совет-
ты: депутат, Ленин аатынан
колхоз маһыкы производст-
веннай биригээдэтин ыаньык-
сыта Дарья Николаевна Аниси-
мова үтү ылыы ааспыт сыл-
лаабы быһаанын бастаһынан
аһара толорбута.

СНИМОККА: коммунистичес-
кай үлэ ударнига ыаньыксыт
Дарья Николаевна Анисимова.

В. СТЕПАНОВ фотота.

2 ЛЕНА МАЯКТАРА

ҮӨРЭНЭЭЧЧИ СЫННЬАЛАГЫН ТЭРИЙИ

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР бэйэлэрин илэнг бириэмэлэрин хайдах атаараллара педагогическай общественность болбомтолорун бэйэлэрингэр тардыта ыраатта. Өссө нуучча улуу педагога Ушинский, кини бэйэтин сынньалангын хайдах атаарарын билбэт буоллабына, кини төбөтө, сүрбэ уонна быһыыта-майгыта буортутуйар дин би-гэртэтэрэ.

Итин дьыалатыгар, кырдыгы, туһата суох хаалар бириэмэ дин суох. Оро көрүүтэ-истиитэ да суох сыдыар бириэмэлэрин итин процеһа тохтообот. Төттөрүтүн көрүнэ уларытар, «куһаппа кэмэдьи» үөскүүрүгэр сөптөөх усу-ллубуйа үөскүүр.

Дэ, ол иһин советскай оскуо-ла үөрэнээччилэр өйдөрүн-санаа-ларын сайыннарыыга үөрэнээччи-лэр илэнг бириэмэлэрин табы-гистаахтык туһанарга дьулуһар.

Мурманский уобалас 38-с ос-куолатын үөрэнээччилэртөн ким даваны уруок кэнниттэ дьытти-гэр барарга тиэтэйбэт. Үөрэнээччи-лэр литература, химия, физи-ка уонна история ытыллар конференциялары олус таптааты-лар. Конференциялар темалара программа иһинэн оһоһуллар, үөрэнээччилэр кэнник справоч-никтары уонна эбии литература-лары эрэ көрөллөр.

Марс планетага көтүүгэ ана-лаах «космическай хараабыл» бы-райыагын оһорууга оскуолага аһахт конкурс биллэриллибитин кэннэ, үрдүк кылаастар үөр-энээччилэрэ итиннэхэ сыһыаннаах элбэх научнай-популярнай кини-галэри ааварга элбэх сыраларын биэрбиттэрэ. 15 бырайыак кири-битэ. Бырайыактары көрүү аһа-астык ытыллыбыта. Оскуола саалата мустубут дьону баатарар кыага суоба. Саала истиэнэлэри-гэр — хараабыллар чертежтара, сулуска көтүү маршруттарын схе-малары сыһарылыбыттар. Ос-туолга бырайыак автордара — үрдүк кылаастар үөрэнээччилэрэ биэртэн-биир кэлэн испиттэрэ. Бырайыагы учууталлар, инженер-дэр уонна оболор элбэх ахсаан-наах саастылаахтара ырытан көрбүттэрэ.

Бу оскуолага поэзия нэдиэлэ-тин атаары үгэс буолла. Үөр-энээччилэр эрэ буолбакка, ону та-һынан учууталлар бэйэлэрин тап-тыыр поэттары түһүп кыра дакылааттары бэлэмниилэр. «Мин таптыыр хойооннорум» дин стен-даба улахан мөккүөр тахсааччы. Поэзия нэдиэлэтэ олохтоох поэт-тар кыттыларынан, улахан ли-тературнай биэчэринэн түмүктэ-

Петр ШПИТАЛЬНИК,
РСФСР үөрэбин Министерствотын
научной методической кабинетин
директорын солбуйааччы

нэр. Биирдии үөрэнээччигэ илэнг бириэмэлэргэ туһалаагы, итиннэ-һинэйи оһорторуу — советскай оскуола девһиэ. Оскуолааргы итинник туһалаах дьыалалар олус элбэхтэр: араас куруһуоктар, ку-лууптар, музейдар үлэлэрэ, по-ходтар уонна айаһаһыннар, ба-рытын ааһан сиппэккин.

Златоуст куорат 10-с оскуо-латыгар интернациональнай до-вөр-донуу кулууба, краеведческэй му-зей, 15 куруһуок бааттар. Итин-нэ оболор бэйэлэрингэр сөптөөх дьарыгы булаллар. Музейга ордук элбэх кини-кыттар. Оболор бука бары музейга матырыйааллары хомуйаллар. Музейга Златоуст ту-латынаагы үүнээйдилэр, хамныыр-харамайдар, кини сирин баайа киэнник көрдөрүлэр.

Сорох бастыг советскай оскуо-лаларга оболор илэнг бириэмэлэ-рин бырааһынныкты күүлэ-дээһингэ буолбакка, үгэ үөрүү-түн биллэлэрингэр улахан кыһа-мныларын уураллар. Маныаха пионердар уонна үөрэнээччилэр Бүтүн Союстаагы тобус сылаа-быттан үгэс буолбут экспедиция-лара үһүлүчү суолталаах. Тинэх экспедицияга 385 тыһыынча этэ-рээттэртөн 6 мөлүүһөнтөн тахса үөрэнээччилэр кыттыбыттар. Эк-спедицияларга кылаабынай бол-бомто айылланы үөрэтигэ бэрнэ-лэр. Кыраайы эдэр үөрэнээччилэр элбэх булуулара нуруот хаһаа-йыстыбатыгар улахай суолталаах-тар. 1963 сылга үөрэнээччи-гео-логтар сиртэн хостонор туһалаах баай баар сирин арыыныга 1800 заяканы түһэрбиттэрэ.

Оболор илэнг бириэмэлэрин ту-һугар пионердар Дьыбарыастара, эдэр натуралистар уонна техник-тар станциялара, профессиональ-най союзтар оро итиннигэр сек-тордара, оройуоннаагы Культура дьыэлэрэ, сельскэй кулууптар ула-хан кыһамнылары уураллар. Холобура, Челябинскэй пионерда-рын Дьыбарыаһыгар тыһыынчат-тан тахса уолаттар уонна кыр-гыттар ученайдар саалтаалары-нан математика, физика, химия, история, биология, география, ли-тература, омук тылын, экономика секцияларыгар дьарыктаналлар.

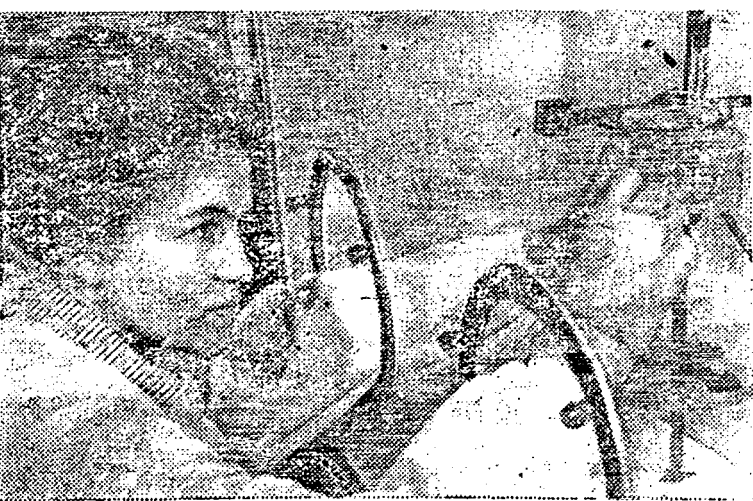
Быраабыла курдук, бэри со-ветскай оскуолаарга үөрэнээччи-лэр физическай эрчиллилэри ба-ран, эт-хаан өттүнэн буһаллар-хаталлар. Спортивнай площадка-

лар куораттар паркаларыгар, сквердарыгар, бульвардарга оло-роор дьыэлэр олоһуорларыгар тэри-лэлэр. Горькай куоракка общест-венность күүлүһүн оро 1570 спортивнай хамаандаарын уонна секцияларын холбуур 250 ку-лууптар тэриллибиттэрэ.

Ол эрээри, үөрэнээччилэр ил-лэнг бириэмэлэрин туһалаахтык атаарылары тэрийингэ элбэх итэвэстэр бааллар. Үгэс өттүгэр үөрэнээччилэр үөрэх кэнниттэн туох да дьарыга суох көгүл сыл-дыаллар. Сорох ардыгар учуутал-лар уруок бириэмэлэргэ үөрэти-лэр программаны толору үөрэ-пэккэ гыһан баран, оболорго дьы-лэрингэр олус элбэх соруудагы би-эрэр түбэлтэлэрэ баар. Ол түмүгэр үөрэнээччилэр дьытээһи үлэлэ-рин толорууларыгар элбэх бири-эмэни ыһан, куруһуоктарга үөр-энэр уонна үчүгэйдик сынньанар кыахтара суох буолар. РСФСР үөрэбин министерствота үөрэнээч-чилэр соруудахтарын аччатар дьа-һаллары ылла.

Оболор илэнг бириэмэлэрин са-табыллаахтык туһаны — оскуо-лалар эрэ соруутара буолбакка, бүтүүн биһиги общественноспыт сорууга. Ити сорууга ситинилээх-тик быһаары — ол аата, үүнэн иһэр ыччаты сөптөөхтүк итин, кинилэри бары өттүнэн сайынна-ры буолар. (БСА).

Төрөөбүт дойду устун

СНИМОККА: К. А. Тимирязев аатынан Тьа хаһаайыстыбатын Ака-демиятын студентката Эрнэ Садовская. Кини Москвага кэлиэр дьэ-ри Бурятия колхозугар үс сыл устата зоотехнигынан үлэлээбитэ. Эр-на аны абыайы сыһынан тьа хаһаайыстыбатын, - үрдүк квалифика-циялаах үлэһитэ буолуоба.

Корреспондент И. Савинова Эрнаны меченай фосфат сурадаһы-нын бэлэмни олоодоуна радиоизотопнай лабораторияга түһэртэ. ССТА фотохрониката.

Чемоданнар транспортердарынан уонна автокардарынан само-летка илдьиллэлэр. Пассажирдар самолет турар хонхутугар тахсы-баттар. Вокзал дьыттиттэн икки 225-тин метрэлээх галерейлар — причаллар бараллар. Итилэргэ самолеттар кириэлэр. Биирдии при-чалга 7-лин салгы хараабыла, ол иһингэр сүүс миэтэлээх ТУ-104, эбэтэр 186 миэтэлээх ИЛ-62 кириэлэр. Пассажирдар самолетка сабыылаах трап үстүн кириэлэр. Самолет кээмэйинтэн көрөн ити трантар алдараа түһэриллэлэр, эбэтэр оро көтөдүллэлэр, иһин диэки сыбарыйаллар.

«Домодедово» өссө биир улахан тутуу — аңгар баар. Манны кинини ЛЭРМ дин ааттыллар. Ити аата — линейнай экислуата-ционнай ремонтнай мастарыескай. Кини-эмнэ таастан уонна бетон-тан тутулуна. ЛЭРМ самолеттары килтэрэн прибордарын уонна механизмдарын бэрэбиэркэлэргэ аналлаах.

Сага аэропорт бүтэһиктээхтик аһылла иһик да үлэтин саба-лаата.

«Домодедово» Дальнай Восток, Сибирь, Орто Азия туһаайыла-рыгар салгы суолун асыта сыл буолла.

(БСА).

ПРОПАГАНДИСТ

ПРОПАГАНДИСТ партия политикатын маассаба тиздээч-чинэн буолар. Кини улахан ытытабылынан туһанар. Пропа-гандист буолуу улахан чизэ дьыалата. Бу улахан эппиэттээх үлэни сибээс оройуоннаагы уезлын пропагандиһа Николай Романович Саввин үчүгэйдик толорор.

Манна күһүн биһиги дойдубутугар коммунизмы тутуу проблематын үөрэтэр куруһуок тэриллэбитэ. Политическай үөрэх дьыла сабаланыабыттан, куруһуок үчүгэйдик үлэтир. Пропандист хас биирдии занятиёга сийилии бэлэмнэнэр. Үөрэтиллэр матырыйаалы истээччилэр өйдүүр тылларынан Николай Романович илэспир.

Куруһуокка 23 истээччи баар. Кинилэр үөрэтиллэр ма-тырыйааллары дьүүллэһингэ активнайдык кытталлар. Истээч-чилэр И. Шумилов, Л. Банулин, Ш. Субханкулов уонна да атыттар занятиёга үчүгэй бэлэмнээх кэлэллэр.

Пропандист Н. Р. Саввин, «политическай самэобразова-ние» сурунаалы уонна хаһыаттары суруттаран ааһар. Ити кини пропандистскай үлэтигэр көмөлөһөр.

БИҢИГИ КОРР.

АТОМ — ЭЙЭЛЭЭХ СЫАЛГА

ЭЙЭЛЭЭХ сыалга атомнай энэ-ргияны туһаныга Экономическай Хардарыга Көмөлөсүү Советын бастайааннай комиссиятын уча-раттаах мунһаба буолла.

Атомнай энергия билигин кэ-мнээһи түрүгүн уонна сайдытын, бу уобаласка биригэ үлэтир дой-дуларга кыагы биэри суолларын түстэринэн дакылааттар истилин-

нилэр. Ону таһынан ядернай при-бордары тутуу, көмүскэнэр техни-ка изотоптарын оһоруу уо. д. а. болпуростар көрүлүнүлэр.

Комиссия мунһаба хардарыга өйдөһүү, доводуу, бырааттаһы, биригэ үлэлээһин быһыытыгар-майгытыгар ааста.

(ССТА).

ТУУНДАРА КЫРДЬАБАС КОЛХОҢА

КАРАГА (Камчатскай уобалас). 1925 сыллаахха тохсунньуга Вер-хоянскайтан бэрт кыранан хаалар тыһыс тымнылаах тумул арыы саамай уһук сэлэһнээттигэр кол-лективнай хаһаайыстыбаны тэри-

йэргэ быһаарыммытара. Бэйэлэ-рин «Ударник» колхозтарыгар ко-ряктар активнайдык кирибиттэрэ.

Манна балык бултааһынын, таба иититин таһынан сүөһү иититэ, сир оһоһуута уонна көтөр итии-тэ сайдар.

Колхоз суднолара балыктыыр тэриллэринэн хааччыллаллар, ыраах муоранан усталлар.

1964 сылга колхоз 80 тыһыынча центнер балыгы бултаата.

БАРНАУЛГА сага зональнай агрохимическай лаборатория тэри-линнэ. Кини 14 оройуону хааччы-йаба. Лаборатория үлэһиттэрэ ха-йы-үйэ почва 3 тыһыынчаттан тах-са көрүгнэрин чинчийдилэр.

1965 сылга кыраайга өссө 2 ман-нык лабораториялар тэриллэхтэ-рэ.

СНИМОККА: агрохимик Л. Па-вина (хаһас дьэки) уонна ыстаар-сай техник-аналитик Л. Лешева почвага калий-төһө баарын бы-һаараллар.

ССТА фотохрониката.

МОСКВА, «ДОМОДЕДОВО»

СОТОРУТААБЫГА дьэри Москва аттынаагы Вострякова дэрнэ-бинэ олохтоохторо куобагы бултаабыт уонна тэлэй хомуйбут кэрэ хатын ойуурдарын иһингэр билигин СРС-ка биир бөдөй «Домоде-дово» аэропорт баар буолла.

Бу аэровокзал тутуутугар 25 тыһыынча квадратнай метр сир-килэ тааһа, уонунан тыһыынча кубометр бетон, элбэх араас метал-лар уонна пластическай матырыйааллар туттулуунулар.

— Аэропорт дьыттин объёма 200 тыһыынча кубическай метр-тэн ордук. Быһа холуйан 26 этахтаах дьыа, — дьэтэ Бэчээт со-нунун агентствотын корреспонденыгар «Центродорстрой» трест управлющайа Александр Сицкий.

Чаас иһингэр «Домодедовоттин» 3 тыһыынча пассажирдар көтөн барыахтара уонна киниэхэ көтөн кэллэхтэрэ. Ол эрээри, манна хан-нык даваны аалсыһыны көрүүг суоба. Портка бары-барыта та-быгастаах. Вокзалы кытта сэргэ электропоезд платформата, такси-лар турар сирдэрэ, автобустар станциялар бааллар. Авыһахтык атылаат, пассажир кылаабынай операционнай саала ба кириэр.

ЛЕНА МАЯКТАРА

ТАБААРЫСТЫ СУУККА КӨРҮЛҮНЭ

ТАБААРЫСТЫ суут чилин-нэрин пинигэр доруобай көрүн-нээх, 32 сэдэстэх киһи турар.

Кини кимий? Того сууттан-рый?

Бу Булгуниахтаах олохтоого, үс ово атата Аржаков Дмитрий Владимирович. Кини арыгы истэр өрө биир да күн күүгээнэ-айдаа-на суох ааспат. «Правда» колхоз бырабылыанньата кинини биир улахан фермага бостуугунан аһа-быта. Кини үлэлирин оннугар уруккутун курдук арыгылаан бар-быт, кэргэнин үүрүтэ, малла-рын сүгүн олохтоого, ынахтарын ыамга хомуйан ажалбатар. Бос-туук бэйэтэ сураба суох бизэтин хонукка сүтэн хаалара. Аржакову сүөсүһүттэр м у н и ы а х т а р ы г а р дүүллээбиттэрэ, бамматах үүт уроскуотун 80 солкубайы колхоз бырабылыанньата гэлөһүтэ.

Билиги «геройбут» онорбут бу-руйа итинэн эрэ бүппэт. Ахсын-ны ыйга күрүлүү, күнүс бөлү-лөк олохтоохторо Сергей Филин-

пов дыэттигэр итирик киһи үөх-сэр санатын илбэбиттэрэ. Ити Аржаков ийдарара. Атын ыалга арыгы иһин баан, сессэ эһинэ тү-һээри бу ыалга кирибитэ. Дьы-лээхтэр барарыгар аатталалар, онуоха кини сүтүргүтүнэн остоу-ларын охсуолуур.

— Эһигини ээр буолуору кө-бүтүм, алта сыл хаайыыга оло-рбутум! — баргыдытыр.

Дьылээхтэр нэһилиэк Советы-гар тахсан тыллаабыттарыгар, Со-вет председателэ таб. Иванов К. С., дружинник Платонов Г. Н. кэлэн Аржакову айдарыттыгар уонна дыэттигэр барарыгар этэлэр.

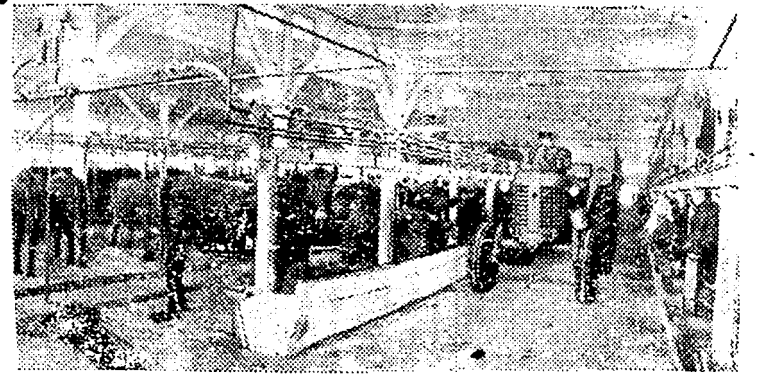
— Мин эһигини ээр буолуору кырбаабытым, өскөтө дьыала тэ-рийдэххинэ Совет председателэ диэн харыстыам суога! — диэн мордойбута.

Нэһилээ модьуйан ыал дыэ-титтэн таһаарыттары кэниэ уулуссага тохтоон турар тракто-рист Тимофеевы кабинеттэн үүрэн таһаарыта, көрүбүт бил-

бэт да дыһируттан бытыылка-лаах арыгыны былдыаан ылар, ол оннугар үлүт сыһыар. Кини табаарысты суут туох иһин суутуурун өссө да дыһиһаахтык быһааран билэ биллэ. Табаары-сты суукка киниэхэ эһилэр:

— Дмитрий эй, манган аһах конпорумтэххинэ, арыгыны кыт-та довордоһон олох суолуттан туо-раан баран истаххына, эһигини кытаанахтык сууттуоххут. Били-гин табаарысты суут эң дьыала-бын к. үүнүн мунгуданар. Өй-дөн өссө эдэргин, уһундук оло-руоххун иача, дьону ытыктаа-һын уонна чэһиннэй үлэ эһинэхэ дьолу арадыаба.

И. ЕГОРОВ.

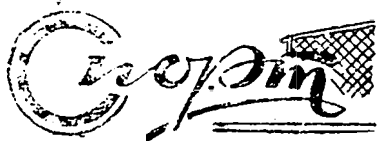
Кустайдаабы опытной станция сүөһү иитэр ферматыгар сото-рутаабыта 520 сүөһү киирэр саҥа хотону үлэбэ киллэр иһинэ. Ман-нык механизацияламмыт хотоннор Целиннэй кыраай үгүс хаһаа-йыстыбаларыгар тутулуннулар, быыл өссө элбэх итинник хотоннор тутуллуохтара.

ССТА фотохрониката.

СЭДЭХ БУЛУМНЬУ

РИМ поэта Горация 1928 сыл-лаахха латын тылынан Парижка бачаэттэһинит одата Ломоносов аатынан Москватаабы универси-тет өргө дыһаларин биир подва-лыттан көһүннэ. Кинигэ титуль-най илиһингэр «Белинскэй» диэн илиһинэн суруллубут суруктаах. Кинигэбэ улуу критик Белинскэй бөлүөтэһиннэрэ бааллар, кини

ити кэмгэ 1829 сылтан 1832 сылга дыһи Москвоттэй универ-ситет студена этэ. Бу сэдэхтик кестор кинигэ. Эргэ литературнай үчөбниктары кытта биһигэ дьаа-һыкка угуллубут. Подвал урут университет библиотекатын бас билиитигэр баара. Бу булунуу атын докумуннармын кытта биһи-гэ университетка көрдөрүүгэ тү-рүөрүлүннэ.

Зона ба бастыыр иһин

ПОКРОВСКАЙГА рес-публика кини зонатын саа-хымакка күрэхтэһинтэ са-баланна. Ону сэргэ оро-йуоннар хамаанданан бас-тыыр иһин күрэхтэһинилэ-рэ ытыллар. Бу күрэхтэ-һингэ первэй разрядтаах күүстээх саахыматчыттар В. Афанасьев (Таатта), В. Горохов (Среднелен-скэй), Н. Архипов (Зареч-най) уо. д. а. кытталлар. Туртан-тур ахсын күрэхтэ-һини сытырхайан иһэр. Ол биллэр. Бу турнирга бас-такы 4 миестэни ылбыт саахыматчыттар олунуу-ыйга сабалана республи-кага бастыыр иһин 31-с чемпионатка кыттар бы-раабы ылыахтара.

Биэс тур оонньонно. И. Чьямов бэйэтин биир дойдугаа В. Афанасьевы, Н. И. Алексеев (Покров-скэй) Г. Никифоровы, (Пок-ровскэй), В. Афанасьев (Таатта) В. Пономареву (Бэрдигэстээх) кыайды-лар. Республика күүстээх саахыматчыта Н. И. Алек-сеев турниры куһаҕанык садалаата. Кини бастакы турдарга хобдохтук хот-тортоото.

Биэс тур кэнниттэн Н. Ф. Алексеев (Покровскэй) 4

очколаах бастаан иһэр. В. Горохов (Среднелен-скэй), Н. Архипов (Зареч-най) 3 1/2, В. Афанасьев (Таатта) 3 очколаахтар.

Хамаанданан ахсаанга 7 1/2 очколаах Орджони-кидзевскэй оройуон ха-маандата бастаан иһэр.

СНИМОККА: билиги оро-йуоммут саахыматчыттары: үөһэ — Н. Ф. Алексеев, ал-лара Н. И. Алексеев.

Н. ГАВРИЛЬЕВ, күрэхтэһии кылаабынай судьуйата.

АНГЛИЯ МАЛАЙЗИЯ БА БАЙЫАННАЙ БЭЛЭМНЭНИИТЭ

БУ КҮННЭРГЭ Англия бэчээтин страницаларыгар кестон элэһнээн аһар иһитиннэриилэр сэри кыл-лаабы субуокканы санатал-лар. Саҥа дьыл маннайгы күннэ-риттэн ыла Британия арыларын уонна Соуруулу-Илинги Азия икки ардыгар «Салгын муостата» тэриллибитэ, ити суолунан Малай-зия ба бэст: түргэник дессантнай сэриилэр бырабыллан барбытара. Ити дойдуга баар, Англия 50 ты-һыынча саллааттарыгар эбии күн аайы саҥа саллааттар кэллэлэр. Малайзия тула муораларга 30 ан-глийскэй байыаннай хараабыллар сылдьаллар.

Англия сэриигэ бэлэмнэниэтэ тугунан быһаарылларый? Үс сыл-лаабыга дыһи биһиге да оскуола үчөбниктар, биһиге да географичес-кай картаба аата суруллубатах «Малайзия» диэн тугуй?

Малайзия — диэн английскэй империалистар соруйан тэрийбит государстволара. Маны биһиге аме-риканскэй хаһыат сөптөөхтүк тэн-нээн көрбүттээх. «Миниһиһинэн

бүрүлүбүт аһы, — диэн суруй-буттаах. Итиннэхэ кылаабынай сыала, — диэн чингээн суруйбута хаһыат. — Күүс өттүнэн айаха анһан биһири, туох кыаллыбатын ыйыстарга күһэйи буолар. Ити-ниэхэ миннигэс хаһыанан поли-тескай тутулуга суох буолуу буол-ар быһыылаах, өттөн хабархайа-экономическай көлөһүннээһин буолар. Неоколониализм боро-дууксуйатын туһаныы тиһэх холо-бурун Малайзия буолар».

1963 сыллаахха Малайзия туту-луга суох государство буоларын

охсуһаллар, Таиланда кыраныыс-сатыгар баар дойдуга хоту өттүгэр Малайя бастааннаһытара өрө турууларын күүһүрдэллэр. Синга-пурга оргуйа турар күөһү санатар. Бу портовой куоракка английскэй колонизатордары утары бырачыас-тыыр демонстрациялар, бэрээдэгэ суох өрө туруулар буолбатах нэ-дизэллэрэ диэн суох.

Англия ол иһин манна бэйэтин сэриитин түмэр уонна партизан-нары утары байыаннай дьайыы-лары онорор. Кэнники бириэмэбэ Индонезия кыраныысстатын атты-гар Саравакка уонна Сабахка карательнай операциялар киэргиник тэнийдилэр.

Ол да иһин, Индонезия прави-тельствота Малайзия хайа тэрил-лиэһиттэн бэйэтин тутулуга суох буолуутугар куттал үөскээбитин, Соуруулу-Илинги Азияга ты-һаһын көрдүгэнин курдук көр-бүтэ, Малайзияны түспэ государ-ство курдук билиммэтэбэ. Индо-незия Малайзия Калимантан (Бор-нео) арыы хотугу өттүн курдук сыһа килэриллибитинэн ааһар.

Англия правительствота Индоне-зия ити колониализмы утары кө-рүүлэрин Индонезия өттүттэн Малайяга саба түһүү кутталын курдук пропагандалыыр айдааны тардарга туһанар. Ити олобо суох айдаарыларга сиктээн Англия Малайзияга бэйэтин сэриитин бы-раабыны садалаата. Лондон поли-тиктарын санаатынан, бастакыты-нан кинилэр Малайзияга нацио-нальнай босхонуулаах хамсааһыны хам баттылларыгар көмөлөһүөбэ, иккиннэн английскэй неоколо-низатордарын утары охсуһар па-триотическай күүстэри өйөөһүтэн Индонезия аккаастанарыгар кү-һэйиэбэ. «Малайзияны» көмүскээ-һин «кылаабынай сыалынан бил-лэн турар Англия экономическай интэриһин оннунан хаалларыы буолар» — диэн суруйар Англия «Трибин» сурунаала.

Итинэн Соуруу Илинги Азияга балаһыанньа тыһаабыт эппиэтинэ-һин Англия ылдыар тобеттон доруобай төбөбө түһэрэр. Аан дойдуга общественноа Соуруулу-Илинги Азияга эйбэ кутталлаах балаһыанньа үөскээбитигэр ким буруйдаабын үчүгэйдик билэр.

С. КУЛИК, ССТА.

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ЭЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах. Орджоникидзевскэй оройуоннаабы типография. Тиража 2740.

Сааһын № 10.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-скэй бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рэ. ТЕЛЕ-ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-йааччы—1-59, ответ, секретарь—1-51, сурук от-дела—1-46, уопсай—2-66.

XIX оройуоннай партийнай конференция

ОРОЙУОННААБЫ Культура дынятигэр тохсунньу 24 күнүгэр, оройуоннаабы XIX партийнай конференция буолан ааста.

Конференция манньк боппуруостары дүүллэстэ.

1. ССКП КК сатиниһитээби Пленумун түмүктэрин уонна оройуоннаабы партийнай тэрилтэ сорууттарын туһунан.

2. ССКП райкомун саҥа састаабын быыбардаанын.

3. Ревизионнай комиссияны быыбардаанын.

Бастакы боппуруоска дакылааты оройуоннаабы конференцияны ытыгыга тэрийэр бюро председателэ таб. П. П. Ивасих онордо.

Бастакы боппуруоһу дүүллэһингэ 18 киһи кыттымын ылла. Кэпсэтингэ: «Правда» колхоз председателэ Н. Е. Едисеев, тутуу матырыйаалын онорор Покровскайдаабы завод директора В. Н. Иванов, Орджоникидзе аатынан колхоз кылаабынай зоотехнига С. А. Капитонов, промстройматериал Бастээхтээби филиалын директора Т. И. Игнатев, Ленин аатынан колхоз бухгалтера С. Н. Копырин, тутуу Покровскайдаабы комплексин начальнига Г. Ф. Михеенков, Орджоникидзе аатынан колхоз Тинт-Арыы учаастагыт партийнай тэрилтэтин секретара Г. А. Родионов, судейскай коллегия председателэ В. И. Пухов, Ленин аатынан колхоз Кыһыл-Уруйэтээби партийнай тэрилтэтин секретара Р. С. Ефремов, «Өктөм» совхоз үтүөлээх механизатора В. Н. Исаков, тутуу Покровскайдаабы комплексин рабочкомун председателэ Н. К. Михайлов, Покровскай тэбэ кылаастаах оскулатын директора В. Т. Гусева, опытной-производственной хаһаайыстыба директора П. К. Рудых, районполкэм председателэ П. П. Иванов, Орджоникидзе аатынан колхоз парткомун секретара С. Н. Анисимов, партия райкомун секретарын Я. Л. Горнаков уо. д. а. тыл эттилэр.

Конференция үлэтигэр Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ А. Я. Овчинникова кыттымын ылла.

Конференция дүүллэһиллибит боппуруоска киэҥ уураабы ылынына.

Конференция ССКП райкомун саҥа састаабын уонна ревизионнай комиссияны быыбардаата.

XIX ПАРТИЙНАЙ КОНФЕРЕНЦИЯНАН БЫЫБАРДАММЫТ ССКП РАЙКОМУН САСТААБА

ССКП райкомун чилиэннэрэ

Анисимов С. Н.
Аммосов Н. Е.
Баранов Н. В.
Борисова М. Г.
Васильев Е. Н.
Васильев З. М.
Варламов М. И.
Владимирова Т. Е.
Габышева И. П.
Герасимов М. И.
Горнаков Я. Л.
Гусев В. С.
Данилов Д. П.
Дьячковский С. С.
Егорова А. Р.
Едисеев Н. Е.
Еремеева Ф. Г.
Иванова М. Д.
Ивасих П. П.
Иванов П. П.
Иванов В. Н.
Иванова Е. Ф.
Исаков В. Н.
Капустин П. П.
Капитонов В. Е.
Клюев В. И.
Корниенко А. Д.

Кузьмин И. С.
Курбатова Р. Д.
Макарова Д. С.
Максимова А. В.
Михайлов И. И.
Мордовская Е. Д.
Никифорова Е. М.
Новиков Г. Н.
Петров В. Н.
Пермякова М. И.
Попов Г. Н.
Попов Н. С.
Прохоров А. А.
Пудов П. В.
Пухов В. И.
Расторгуева З. П.
Решетников Д. Е.
Решетникова Е. С.
Рубцов И. Б.
Саввинов Х. И.
Саввинов Г. М.
Сафронов М. Г.
Светлолובה Т. А.
Семенова М. Н.
Симонов М. Н.

Слепцова М. Д.
Сметанин Н. С.
Соловьева А. И.
Сирябин П. А.
Стручков С. Е.
Таппьева В. И.
Тарасов С. П.
Тастыгина Н. Н.
Тетерина В. Я.
Тимофеева Н. Н.
Федоров Г. С.
Федоров В. В.
Федорова Е. Н.
Чепалов Г. Р.
Чусовской М. Н.
Ягоднин Д. И.
Яковлев И. М.

ССКП райкомун чилиэннэр кандидаттар

Васильев С. И.
Воронкова Т. Г.
Гордеев Н. Д.
Зайцев В. П.
Карпенко М. С.
Кириллин М. В.
Кузнецова А. П.
Лебедь М. В.

Лебедева И. С.
Николаев И. Н.
Рудых П. Н.
Скрябин П. Ф.
Тетерин А. М.
Шадрин М. П.
Шиянов С. В.

ССКП райкомун ревизионнай комиссиятын састааба

Игнатев Т. И.
Ильин А. Н.
Капитонов С. А.
Михайлов Н. К.

Павлов Г. П.
Прокопьева В. В.
Сидорова А. М.

БАРЫ, ДОНДУЛА, ПЕОЛЕТТА, ПЕЛЛА, ХОЛБОУН:

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевскай оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тохсара 3-с сыла
№ 11 (406).

1965 с. тохсунньу 27 күнэ.
СЭРЭДЭ

Сыаната 2 харчы.

ССКП ОРДЖОНИКИДЗЕВСКАЙ РАЙКОМУН ТЭРЭЭН ПЛЕНУМА

ТОХСУННЬУ 25 күнүгэр оройуоннаабы XIX партийнай конференциянан быыбардаммыт партия райкомун маҥнайгы тэрээһин пленума буолла.

Пленум ССКП райкомун бастакы секретарынан таб. Ивасих П. П., иккис секретарынан таб. Васильев Е. Н., секретарынан таб. Горнаков Я. Л. быыбар-

даата. ССКП райкомун бюротун чилиэннэринэн быыбарданнылар: тт. Ивасих П. П., Васильев Е. Н., Горнаков Я. Л., Гусев В. С., Иванов П. П., Чусовской М. Н., Тимофеева Н. Н., Саввинов Г. М., Кузьмин И. С.

ССКП райкомун бюротун чилиэннэр кандидаттарынан тт. Саввинов Х. И., Попов Н. С. талыллылар.

Пленум ССКП райкомун идеологическай отделын сэбиэдиссэинэн таб. Петров В. Н., партийнай-тэрийэр отдел сэбиэдиссэинэн таб. Тимофеева Н. Н., партийнай-политическай сырдатыы кабинетын сэбиэдиссэинэн таб. Марков Н. П. бигэргэттэ.

«Лена маяктара» хаһыат редакторынан таб. Попов

Н. С. бигэргэтилиннэ. Пленум партийнай-государственной хонтуруол комитетын манньк састааптаах бигэргэттэ: Чусовской М. Н., Александрова Т. Е., Попов Н. С., Корниенко А. Д., Карпенко М. С., Иванова М. Д., Белослудцев В. К., Павлов Г. П., Азизова З. Н.

Пленум ССКП райкомун штаты таһынан тыа хаһаайыстыбатыгар бастын опыты уонна наука ситиһинтин пропагандалааһынга уонна олохтоохунга, партияга кириэччилэр дьыалаларын уонна персональнай дьыаланы көрүүгэ итиэннэ идеологическай үлэҕэ комиссиялары тэрийдэ, комиссия састааптарыт бигэргэттэ.

ЗНАМЯНЫ ТУТТАРЫЫ

ССКП обкомун, Саха АССР Министрдерин Советын көһө сылдьар Кыһыл Знамяларын туттарыы үөрүүлээх митингэр Покровскай олохтоохторун таһынан, промышленнай предприниелар, колхозтар уонна «Өктөм» совхоз партийнай тэрилтэлэрин представителлэрэ сырыттылар.

Көһө сылдьар Кыһыл Знамяны биһиги оройуосмут салайааччыларыгар Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ Александра Яковлевна Овчинникова туттарда. Киһи сүһү бородууксууҕатын государственная атыылааһынга ааспыт сыл IV кыбартаалын түмүгүнэн республикаҕа бастакы миэстэни ылбыттарынан оройуон үлэһиттэрин эбэрделээтэ уонна инникитин өссө ситиһиллээхтик үлэлиллэригэр баҕарда.

Харда тылы «Правда» колхоз ыанньыксыта Г. Р. Чепалов, «Өктөм» совхоз представителэ Н. Н. Тимофеева уонна ССКП райкомун секретара Я. Л. Горнаков эттилэр.

Одессатаабы Киров аатынан фрезернай станок заводун коллектива—үрдүк хаачыстыбалаах, эрэллээх, үһүн үйэлээх бородууксууһу, — дээн дезиһинэн үлэлиир. Станогу онорооччулар Москва, 20, Ленинград 18 предприниелара сүрүн бородууксууһу онорууну аан дойдутаабы бастын стандарт таһымыгар тиздэргэ дээн этиилэрин истинник биһирииллэр. Заводка кэнники сылларга фрезернэй уонна координатно-расточнай станоктар 20 көрүгүнэрэ онорулуннулар. Кинилэр бэйэлэрин техническэй характеристикаларынан советскай уонна кыраныысса таһынаабы станоктардааҕар ордуктар.

СНИМОККА: станочнай лаборатория инженердэрэ-чинчийээчилэрэ Даниил Шульман (хаҥас диэки) уонна Отто Теннер координатно-расточнай станок саҥа моделин бэрэбиэркэлииллэр.

ССТА фотохрониката.

БАСТЫННАР КЭККЭЛЭРЭ ХАЛЫНГЫ ТУРДУН

„Правда“ колхоз производствын бастыннарын сүлүөтө

*

*

УЛАХАН-ААН — «Правда» колхоз бастаан иһэр учаастага. Манна тохсунуу 20 күнүгэр производство 150 бастыннара, коммунистическай үлэ ударниктара муһуннулар. Кинилэр ааспыт сылы түмүктүү уонна семилетка бүтэник сылыгар туруорулар быһаччы сорууттары быһаара бэйэлэрин үгэс буолбут сүлүөттэригэр кэлбиттэр. Колхоз бастын дьонноро бэйэлэрин баай спыттары атастаһар, биригээдэ, ферма, учаастак, колхозтаахтар ылыммыт эбэхтээликтибэлэрин тэлэрууга күүһү түмэ тардар сүрүн соруутаахтар.

Мунньах кыттылаахтарын ортотугар чулуутан-чулуулар бааллар. «Эбэ» ыччат-комсомольскай ферматын бастын ыанньыксыта Тэврил Романович Чепалов, колхоз биллиилээх ньирэй көрөөччүтэ Мария Алексеевна Алексеева, бастуу Василий Афанасьевич Ефимов, социалистическай куоталаһы көбүлээччи шефер Семен Разумович Соколов, тракторист Семен Константинович Анисимов онтон да атыттар. Ити курдук сүлүөккэ кырдыаас колхозтаахтар, үлэ ветераннара Михаил Алексеевич Голков, Василий Дмитриевич Семенов, Мария Николаевна Трифонова, Андрей Николаевич Никифоров уо.д.а. кэлбиттэр.

Үлэ ветераннарын, производство бастыннарын сүрүн ленинцтар — Улахан-Аан 8 кылаастаах оскуоланын пионердара, эбэрдэлээтилэр. Пионердар бэйэлэрин эбэрдэлэрин ырыа-хонсон тылла-

рынан Гавриил Чепаловка, Варвара Максимова, механизатордар Соколовка уонна Соломоновка, сылгыһыт Терентьевка аадырыстаатылар.

«Ааспыт сыл түмүктэрин уонна семилетка бүтэник сылын сорууттарын тустарынан» дакылааты колхоз парткомун секретара Иннокентий Иннокентьевич Михайлов сирдо.

Таб. Михайлов бэйэтин дакылаатыгар сүлүөт кыттылаахтарын болломтолорун производство быһаарылла илин болпурустарыгар, колхоз, биригээдэ уонна ферма иккилээх болпурустары артуһаайда. Уһулчучу бөлбөстө наука уонна бастын опыт ситиһиилэрин өлөххө киллэрингэ, производстваны интенсификация сайыннарыыга, сүөлү ситиһитигэр уснуу хожуу үлэтигэр ыарахан үлэлэри механизациялааһынга уонна электрофикациялааһынга уурулунна. Хаһаайыстыба биир сүрүн соруугунан производственной объекттар тутууларын кинигэ далааһыннаахтык ыытыы буолар.

Дакылаатчыт производство бастыннара опыттары атастаһаллар, социалистическай эбэхтээликтибэни ыланалларыгар уонна бары колхозтаахтары, колхозтаах дьахталлары ыгыраалларыгар сорууттары туруурда.

Билиги ментан аялар сөрөх бастыннара этийлэрин уонна кинилэр 1965 сылга ылыммыт социалистическай эбэхтээликтибэлэрин бэчээттибит.

Гавриил Романович ЧЕПАЛОВ,

«Эбэ» ыччат-комсомольскай ферматын бастын ыанньыксыта.

1964 сылга билиги, «Эбэ» ферматын коллектива, 135 тонна үүтү ыры социалистическай эбэхтээликтибэтин болдьобун иһиннэ — ахсынны 5 күнүгэр, чиэстээхтик толордубут. Хас биридди фуражнай ынахтан 1783 килограмм үүт ыанна. Мин түс бэйэм сыһарыллыбыт хас биридди ынахтан 2135-тин килограмм үүтү ыаттым.

Билиги коллективныт семилетка бүтэник сылыгар үрдэттибит социалистическай эбэхтээ-

ликтибэни ыланан туран, бары колхозтаахтары уонна колхозтаах дьахталлары ити эбэхтээликтибэтин чиэстээхтик толоруохпут диэн биһэттик эрэннэрбит. Ити курдук билиги «Эбэ» ферматын коллектива социалистическай куоталаһыга «Куоталаас» ферматын коллективын ыгырабыт.

Билиги үлэбитигэр ханнык да кистэлэн суох. Кылаабынайа сүөлүнү аһатыы, көрүү-хараһы буолар. Үлэбит опыта сайынны кэмгэ күөх аһылыгы соптоохтук

туһаныы быһаарар суолталаарын толору көрдөрдө. Манан сибээстээн колхоз салалтата бийыл зеленка ыһытыт тэрээһиннээхтик ыытара наадалаах.

Сүөлү үлэһиттэрин ортотугар агитационнай-маассабай үлэ намыһах таһымаахтык туруорулар, бастын опыт оскуолата куһараннык үлэһит, специалистар дыһинээхтик көмөлөспөттөр диэн быһаччы этэбит. Билиэхэ племенной үлэ билгини даһаны куһараннык турар.

Ольга Петровна НАУМОВА,

III производственной учаастак ыанньыксыта

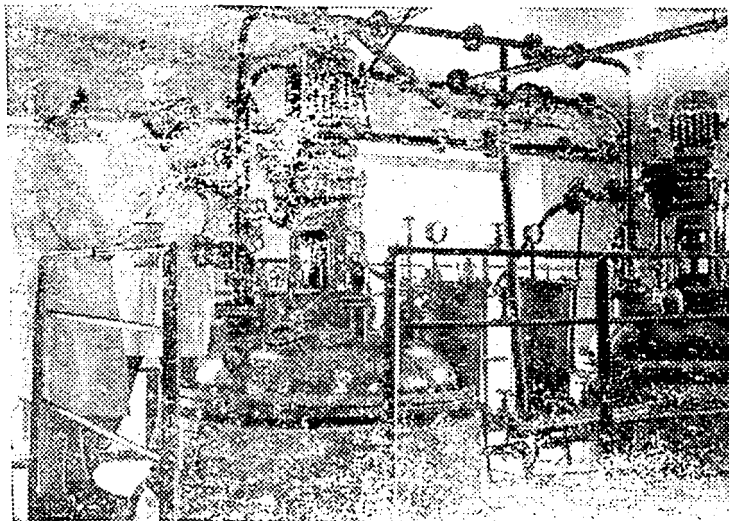
Мин ааспыт сылга барыта 17550 килограмм, хас биридди ынахтан 1125-тин килограмм үүтү ыаттым. Билиги эбэхтээликтибэтин чиэстээхтик толоруом диэн эрэннэрбит.

Бэйэм биригэ үлэһит табарыстарым аттарыттан хаһаайыстыба салаааччыларыттан сүөлү

үлэһиттэрин олохторун-дьахтарын усулуобуйатын түспаралларыгар көрдөһүм этэ. Кистэлэн буолбатах, билиэхэ ыарахан үлэни механизациялааһын, ордук ыраах учаастактары электрофикациялааһын, хотоннору тутуу үлэтэ олус бытаннык олох-

хо киллэриллэр.

Маны сэргэ, өссө биир этинлээхпин: ыраах учаастактар үлэһиттэригэр үлэ расценкатын хаттаан көрүүххэ наада. Күһүгү кэмгэ сүөлүнү үрэх сирдэртэн көнчөөргө көһөрөн аһатыны үрдүк тэрээһиннээхтик ыттар наадалаах. Бу сүөлү бордуюксуулатын үрдэтигэ быһаарар суолталаах-дьаһалынан буолар.

ОМСКОЙ УОБАЛАС. Лузинская совхоз үлэһиттэрэ сибиннэ ийитигэр үчүгэй түмүгү ситиһэллэр.

Маныаха совхоз ветеринарнай сулууспата уонна биомичны оноруу улахан үтөөлөөх.

СНИМОККА: лаборантка Ольга Попович уонна слесарь Виктор Демидович бордуюксууа боруобатын ыппалар.

ССТА фотохрониката.

СУЛУӨТ

кыттылаахтара «Правда» колхоз бары колхозтаахтарыгар уонна колхозтаах дьахталларыгар ыгырыы ылыммылар.

Бастыннар ыгырымыларыгар, ааспыт сыл билиги колхозпут филиансвай-хаһаайыстыбаннай үлэтигэр кэккэ ситиһиилэри арааллаан этиллэр. Үүтү государственва атылааһын былаана 107,3 бырыһыан, эти атылааһын былаана 109,5 бырыһыан толорулунна. Учаастактарга уонна фермаларга үлэни механизациялааһын сабадалаа. Производственной объекттары тутуу кинигэ далааһынналар, хаһаайыстыбаннай ахсаан олоххо киллэриллэр, производство бастыннарын кэккэлэрэ хаһыннар.

Билиги семилетка бүтэник сылыгар манньык кирбиһилэри ыларга бары колхозтаахтары ыгырабыт. Бодоһ ынах сүөлү ахсаанын 3900 тебодо тһэрдэргэ, ол иһиттэн ыанар ынары 1600, сылды-

Мария Алексеевна АЛЕКСЕЕВА,

I биригээдэ ньирэй көрөөччүтэ

НЬИРЭП көрөөччүһүн 1960 сылтан үлэһитин. Ити кэмтэн бэйэм колхозлар 207 ньирэйи көрөн-хараһан туттардым. 1964 сылга 45 ньирэйи ииттим, кинилэр сууккатаары абиллиилэрин 500—600 грамига тиэртим. Бастын опыт көрдөрүүһүн ньирэйи сууккатаары абиллиитин 700—800 грамига тиэрдэххэ сөп. Маныаха соптоох-усулуобуйа наада: үрөх этинитин аһатыахха, өбүс ньирэйдэри аттыахха, көрүү-хараһыны түспараллаахха, үлэ режими түтүһүүххэ наада. Итинни көрүү-хараһыны олохтоон «Передчик» диэн бороон уон бириһыгар тыһынаах кыааһына 224

килограммга, оттон «Коммунар» 210 килограммга тэһнэһирин тистим.

Өскөтүн бары ньирэй көрөөччүлэр бэйэлэрин дүүһүрдээхлэрин итинни үтүкөннээх мүүгү ситиһэллэрэ эбитэ буолу. Билиги колхозпут эти онору бастын хайтайыстыбалар көрөтүгэр буолуох ээ.

Мин 1965 сылга колхоз биллээх ньирэй көрөөччүтүн I са Чепалованы социалистическай куоталаһыга ыгырабын уо бэйэм ылыммыт социалистическай эбэхтээликтибэни чиэстээх толоруом диэн эрэннэрбит.

Семен Петрович АЛЕКСЕЕВ,

I биригээдэ ыстаарсай биригээһинирэ

СҮӨЛҮ ийитигэр аһылык бөбө базатын тэрийин быһаарар суолталаах. Билиги биригээдэбит өскөтө 1963 сылга 11500 центнер оту бэлэмнээбит эбит буоллаһына, ааспыт сезонга 16400 центнер дороххой аһылыгы бэлэмнээтэ. Тутуу биригээдэтин күүһүнэн үс олоһор дьыа, 100 сүөлү киһирэ хотоно уонна телатник тутулуна.

Механизацияга эмнэ кыра да буоллар ситиһин баар. Икки хотонно икки автопоилка туруорулуна, стационарнай автодиолка монтажтанан бүттэ. Хотоннорго KB-200 үс установка туруорулуна, 800 ынах сылаас ууна

уулуур, эбни аһылыгы бэлэмнэһин, көөннөрүү үчүгэйдик тэрлэр. Ити түмүгэр 300 ыччат сүөлү үчүгэй ыһуулаахтар. Маныаха тт. Алексеев, Фомин уо. д. а. улахан үтөөлөөхтөр.

Билиги механизатордарыт дүк таһаарылаахтык үлэһитлэр. Билигин үс трактор, 5 автомашина фермалары уунап, аһыгынап, биригээдэни бүттүүнү түк маһынай толору хааччыйлар.

Билиги биригээдэбит үлэһиттэрэ семилетка бүтэник сылы бэйэлэрин иһиллэригэр туруормут сорууттарын ситиһилээхтэ быһаарыыга биһэ эрэмнэлээхтэ.

Елена Николаевна ФЕДОРОВА,

«Куоталаас» ыччат-комсомольскай ферматын ыанньыксыта

Билиги фермабыт коммунистическай үлэ коллективын аатын ылабыта. Ити билигин социалистическай куоталаһы знаматын өссө үрдүктүк тутарга эбэхтээликтибэр. Мин биригэ үлэһит дьүөгэлэрим ааспыт сылга куһарана суох түмүгү ситистилэр. Ол курдук, билиги фермабыт ыстаарсайа Варвара Максимова бэйэтин сылаабы эбэхтээликтибэтин 122,2 бырыһыан, ыанньыксыт Трофимова Варвара Семеновна 133,5 бырыһыан толордулар. Ити курдук В. Таппьева сыһарыллыбыт хас биридди ынахтан 1490-нуу

килограмм, оттон мин бэйэм 16 килограмм үүтү ыатыбыт. Коллектив 1964 сылга ылыммыт үлэ дүк эбэхтээликтибэтин толордо.

Семилетка бүтэник сылы билиги коллективныт хас биридди ынахтан 1500 килограмм ити бөһө суох үүтү ыырга социалистическай эбэхтээликтибэни ылар уонна «Эбэ» ферматын куоталаһыга ыгыраар.

Мин түс бэйэм Орджоникиди аатынан колхоз биллиилээх ыанньыксытын Евдокия Павлова социалистическай куоталаһы ыгырабын.

ахсаанын 2300, ол иһиттэн биһни 1150 тһэрдэргэ.

Хас сүүстүү ынахтан 80 ньирэйи, хас сүүстүү биһтэн 70-нуу күлүнү ыларга.

Үт валовай ыамын 1950 тонна тһэрдэргэ, хас биридди ынахтан 1265 килограмм үүтү ыларга. Тһа хаһаайыстыбатын бордуюксуулатын государственва атылааһын былаанын — 300 тонна эти уонна 1500 тонна үүтү — болдьобун иһиннэ, бу дьыл сэттинны 7 күнүгэр толорорго.

Туорахтаах культура ыһытын 600 гектарга ытарга, гектартан 7,7 центнер үүнүүнү ыларга. Сүөлү аһылыга культуралары 245 гектарга ыларга, гектартан 100 центнер үүнүүнү ыларга. Хортупһуу 55 гектарга ыһан гектары ахсыттан 79-нуу центнер үүнүүнү хомууларга. Бааһынара 10.000 тонна ноһуому таһарга.

8 уопсай дьыһни, 250 сүөлү киһирэ икки хотонун, 200 ньи-

рэй киһирэ телатниктын тутарга.

Типовой хотон, насоснай станция тутуутун саһалыырга. Бу гуһыахтаах оскуоланын тутууту I биригээдэ гараж тутууту бүтэрэргэ.

Бары механизатордар Петр Горьев уонна Семен Анисимов үтүө бачылынарын билиһэнэ тһаран, хас биридди трактор сымнаас хорутуунап 1000 гектар сүрүн онорорун ситиһэргэ.

Общественнай сүөлүгэ 11,5 тыһыныча тонна дороххой уонна 5600 тонна ингэмтэлээх аһылык бэлэмнииргэ. Ходуһа сиһин түспарыны 600 гектарга ытарга.

Фермаларга саппаас от тһийитин муус устар ый 15 күнүгэр диэри бүтэрэргэ.

1965 сылга тһа хаһаайыстыбатын бордуюксуулатын элбэтин социалистическай куоталаһы Орджоникидэ аатынан колхоз ыгырабыт.

ҮЛЭНИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРДЖОНИКИДЗЕВСКАЙ ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН БЫЫБАРЫГАР БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУКТАРЫ, ТЭРИЙЭР ТУНУНАН

Үлэнигтэр депутаттарын Орджоникидзевскай оройуоннаабы Советын исполкомун быһаарыта
1965 сыл тохсунньу 23 күнэ

№ 2.

Покровской бөһ.

Саха АССР конституциятын 105 ыстатыйатыгар уонна Саха АССР оройуоннаабы, куораттаабы, сельскэйдээби (нэһиликтээби, көс сирдээби) уонна бөһүлөктээби Советтарыгар быыбар туһунан баһаыаннаа 24 ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн, үлэнигтэр депутаттарын оройуоннаабы Советын исполкома быһаарар:

Үлэнигтэр депутаттарын Орджоникидзевскай оройуоннаабы Советын быыбарыгар манник быыбардыыр уокуруктары тэрийгэ:

1. ИНИТТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Инит сельскэй Советын хонтуората. Инит сельскэй Советын бары нэһилиэнньэлээх пууннара кинирэллэр.

2. МАЛДЫАБАРДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
V Малдыабар нэһилиэгин Советын бары нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

3. ҮӨДЭЙДЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: IV Малдыабар Советын бары нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

4. СИИНЭТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Саккырыыр нэһилиэнньэлээх пууна, Мир уонна Нагорнай уулуссалар. Кинирэллэр: Сиинэ орто оскуолата.

5. ҮРЭХ УНУОРДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Сиинэ селотун Красноармейскай уулуссат, үрэх унурдаабы учаастак. Кинирэллэр: Сиинэ селотун хонтуората.

6. ТУМУЛЛААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Тумул, Батамаа-йы нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Тумул начальнай оскуолата.

7. ТИИТ-АРЫЫТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Тиит-Арыы селота. Кинирэллэр: Тиит-Арыы сельскэй Советын хонтуората.

8. ЧКАЛОВТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Харыйалаах, Чкалов нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Чкалов сельскэй кулууба.

9. ЕЛАНКАТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Еланка селота. Кинирэллэр: Еланка сельскэй кулууба.

10. II МАЛДЫАБАРДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Улахан-Аан бөһүлөгө, Харыйа иһин, Сыбыы нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

11. ТОЙОН-АРЫЫТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Ботуга, Бэччегэн, Кытаанах кырдай, Тойон-Арыы, Уолга ойбоһо нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Тойон-Арыы сельскэй кулууба.

12. САТАААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Булгуннахтаах селотун почта отделениетын дыһыттан собуруу өттө, Тарабай арыы, колхоз саһылы иитэр фермата. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

13. БУЛГУННАХТААХТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Булгуннахтаах селотун почта отделениетыттан хотугу өттө, участкай балыһаны хабай туран. Кинирэллэр: Булгуннахтаах орто оскуолата.

14. ЛЭГЛЭГЭРДЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Бэстээх бөһүлөгүн Бэстээх үрэхин собуруу өттө. Кинирэллэр: начальнай оскуола.

15. БЭСТЭЭХТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Бэстээх бөһүлөгүн Бэстээх үрэхиттан Сааһабыт үрэххэ диэри өттө. Кинирэллэр: бөһүлөк Советын хонтуората.

16. ЧАРАГНААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Чаран, Эргие нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Чаран сельскэй кулууба.

17. СТРОИТЕЛЬНАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Мохсобооллоох бөһүлөгүн Комсомольскай уулуссара олоороччулар. Кинирэллэр: ТМУ хонтуората.

18. ПРОМЫШЛЕННАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Мохсобооллоох бөһүлөгүн МИР уулуссатыгар олоороччулар. Кинирэллэр: бөһүлөк Советын хонтуората.

19. МОХСОБОЛЛООХТООБУ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Энергетиктэр уонна звероферма бөһүлөктөрө. Кинирэллэр: звероферма хонтуората.

20. КЫЫЛ-БАСТААХТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Покровскай бөһүлөгүн Киров, Шивкунов, Нагорнай, Чкалов уулуссалара уонна санатория. Кинирэллэр: леспромхоз хонтуората.

21. ЗАВОДСКОЙДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: бөһүлөк Заводскай уулуссата. Кинирэллэр: тутуу матырыйаалларын филиалын хонтуората.

22. КОМСОМОЛЬСКАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Комсомольскай, К. Леонгард уулуссалара, Саадахыйаабыт, Козловка нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: тутуу матырыйаалларын филиалын хонтуората.

23. ПИОНЕРСКАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Орджоникидзе уулусса 81 №-тэн бүтүөр диэри уонна 52 №-тэн бүтүөр диэри, Пятилетка уулусса 73-а №-тэн бүтүөр диэри уонна 64 №-тэн бүтүөр диэри, Пионерскай уулусса хаһас отто бүтүннүтэ, Озернай, Охотскай, Дачнай уонна Строительнай уулуссалар. Кинирэллэр: Покровскайдаабы ТМУ кыһыл мунууга.

24. ОСКУОЛАТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Набережнай уулусса 27 №-тэн уһугар диэри, Орджоникидзе уул. 67, 77, 46, 48, 50 №-рэ, Пятилетка уулусса 55-73 №-рэ уонна 48—62-а №-рэ, Пионерскай уул. 2, 4, 4-а, Лесной 1 №-тэн уонна 12 №-тэн уһугар диэри. Кинирэллэр: Покровскай орто оскуолата.

25. ОРДЖОНИКИДЗЕВСКАЯ-ДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Набережнай уулусса 6 №-тэн 26 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 41, 65, 26-44 №-рэ, Советскай уулусса 1-3 №-рэ, Лесной уулусса 2-10 №-рэ, Пятилетка уулусса 21-53 №-рэ, 26—46 №-рэ. Кинирэллэр: оройуоннаабы культура дыһытэ.

26. ПЯТИЛЕТКААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Пятилетка уулусса 16-24 №-рэ, Советскай уулусса 5-9 №-рэ, Клубнай переулук 4-6, 1-11 №-рэ, Клубнай переулук барыта, Колхознай уулусса 20-44, 17-29 №-рэ, Партизанскай уулусса 17-37 уонна 18-36 №-рэ, Ярославскай уулусса 15-33 уонна 16-34 №-рэ. Кинирэллэр: олох дьаһах наадыһытын хааччыыр мастарыскай хонтуората.

27. СОВЕТСКАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Набережнай уулусса 1—5 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 27-39 №-рэ уонна 18-24 №-рэ, Каландарашвили уулусса 7 №-рэ уонна 16-20 №-рэ, Колхознай уулусса 1-11 №-рэ, 2-18-а №-рэ, Партизанскай уулусса 1-15 №-рэ уонна 2—16 №-рэ, Ярославскай уулусса 1—7 уонна 2—14 №-рэ, Советскай уулусса 2—14 №-рэ, Лесная уулусса 7-9 №-рэ, Пятилетка уулусса 7-19 №-рэ уонна 6-14 №-рэ. Кинирэллэр: оройуоннаабы прокуратура хонтуората.

28. КООПЕРАТИВНАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Орджоникидзе уулусса 1-25 №-рэ, 2-16 №-рэ, Каландарашвили уулусса 1-5 №-рэ уонна 2-14 №-рэ, Пятилетка уулусса 1, 3, 5-2-а, 2-б, 4 №-рэ, Лесная уул. 2—34 №-рэ уонна Подгорнай уулусса бүтүннүтэ. Кинирэллэр: райпотребсоюз кыһыл мунууга.

29. СЕВЕРНАЯ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Тимирязев уонна Севернай уулуссалар. Кинирэллэр: ТХСНЧИ хонтуората.

30. ТИИТТЭЭХТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Тииттээх, Вэлэнтэй нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Ой 8 ныйаастаах оскуолата.

31. НӨМҮГҮТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Ой бөһүлөгө, Көгөрдүннээх, Күрүлөөх, Олокогү, Диринг күөл нэһилиэнньэлээх пууннара уонна урукку Маалтааны нэһилиэгэ. Кинирэллэр: 6 №-ээх СОР, Бүөтүөт, Лесничество, Мундурччу нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: 6 №-ээх СОР хонтуората.

32. ӨКТӨМНӨӨБУ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Чапаев бөһүлөгө уонна «Өктом» совхоз кини уһаайбата. Кинирэллэр: Чапаев сельскэй кулууба.

33. УУЛААХ-ААННААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Уулаах-Аан, Күүдүк, Бөрүчүк нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: Уулаах-Аан начальнай оскуолата.

34. ТӨХТҮРДЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Төхтүр, Карапатскай нэһилиэнньэлээх пууннара, Дорожничтар уонна Күлүдүтү үрэгинэн олоорор биирдик ыаллар. Кинирэллэр: Төхтүр сельскэй кулууба.

35. I ДЬӨПӨННӨӨБУ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: I Дьөппөн нэһилиэгин бары нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

36. ХОТӨЧЧУТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Хоточчу, Сис кумах нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: начальнай оскуола.

37. II ДЬӨПӨННӨӨБУ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Пуочаха, Күөл-онно, Саһыл фермата уонна II Дьөппөн нэһилиэнньэлээх пууна. Кинирэллэр: II Дьөппөн сельскэй кулууба.

38. КЫЫЛ—ҮРҮЙЭТЭЭБИ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Кыһыл Үрүйэ нэһилиэнньэлээх пууна. Кинирэллэр: сельскэй кулууба.

39. КАЧЫКААТТААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: Качыкаат, Күрүм, Бөрүлүк нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: нэһилиэк Советын хонтуората.

40. ДОРОЖНАЙДААБЫ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК
Кинирэллэр: 6 №-ээх СОР, Бүөтүөт, Лесничество, Мундурччу нэһилиэнньэлээх пууннара. Кинирэллэр: 6 №-ээх СОР хонтуората.

Үлэнигтэр депутаттарын оройуоннаабы Советын исполкомун председателэ П. ИВАНОВ.
Үлэнигтэр депутаттарын оройуоннаабы Советын исполкомун секретара И. ЕДИСЕЕВ.

СОВЕТТАР ДОЙДУЛАРЫГАР МӨЛҮЙҮӨНҮНЭН ГОСУДАРСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЛЭР

ССРС-ка кулун тутар ыйга госу-дарственной былаас олохтоох органнарын быыбардара ытыллар. Кинилэр боломуочууларын болдьодо быйыл бастакы кыбартаалга бүтөр.

Москва, Киев, Тбилиси, Минск, Алма-Ата, Ташкент, союзнай республикалар оһтон да атын стоициаларыгар быыбардыыр хампаанна сааламмытын уонна кистэлэн куластааһын күнү туһунан ыйаахтар тавыстылар. 15 союзнай республикалар бэйэлэрин Конституцияларыгар сөп түбэһиннэрэн быыбардыыр күнү эр анаабаатар, куластааһынга бөлөмөннө бэрээдэгин олохтуулар, общественной тарилтэлэртэн—Коммунистической партияттан, профессиональной союз-

тартан, потребительской кооперацияттан, ыччат коммунистической союһуттан, үлэнигтэр общества-рыттан уонна айар союһтартан быыбардыыр комиссиялары тэрийэллэр.

Дойду нэһилиэнньэтэ быыбар хампааннаатыгар бөлөмөннө киһи далааһыннаахтык кытталлар. 1963 сылга уокуруктаабы уонна учаастактаабы быыбардыыр комиссияларга 8,5 мөлүйөөн эр дьон уонна дьахтар үлээбититтэн да көрбүт. Мантан көстөрүн кутуу, хас уон бэһис быыбардааччы кистэлэн куластааһынга атын гражданны кытта тэһигэ кыттарып тас өттүнэн быыбардыыр хампааннааны тэрийээччи-нэн буолар.

Үлэнигтэр депутаттарын олох-

тоох Советтарын учараттаах быыбар иһрэг элбэр дьаһунаах суолтаах сыйытэ. Кини хас биирдик бастааһынга элбэр быһаччы сарыыллаах. Олохтоох былаас өтөкчүлүгэ элбэх өрүттээх. Кинилэр болломтоһуун кинигэр хас биирдик көргөн үлэ-тэ уонна олоһо турар. Ол да иһин, олохтоох Совет депутаттарыгар кандидаттары туруоруу куорат уонна сэлэһиньэ олохтоохторун үрдүк активностарын быһытыгар-майгытыгар ытыллар. Депу-татынан талыллар хас биирдик коммунист уонна партията суох киһи политической уонна дьала-быай хаачыстыбата бары өттүнэн кичэллээхтик бэрэбиэркэлэнэр. Депутаттар кистэлэн куластаа-һыннан быыбарданар Советскай

былаас олохтоох органнарын ахсаана 47 тыһыыччаттан таһа. Советскай Союз нэһилиэнньэтин ахсаана үүнэр, онуоха сөп түбэһиннэрэн быыбардааччылар ахсааннара элбигэр. Социализм дойдулар быыбар буолар күнү-гэр 18 саастарын туолбут бары эр дьоннор уонна дьахталлар госу-дарственной былаас органыгар быыбардыыр уонна быыбарданар толору бырааптаахтар. ССРС-ка эр киһитинэн эбэтэр дьахтарынан, омугунап, итэһилинэн, урут уонна билигин баайлан-дуолунан, үөрэ-ринэн, тулааннаах сиргэ төһө ор олоһотунан быыбардыыр быраап-ка хааччастааһын суох. Ити бары хааччастааһынар социалистичес-кай демократия принцибигэр ха-на да сөп түбэһэттэр. Советскай Союзка олоһор элбэх националь-ностаах мөлүйөөнүн дьоннор госу-дарственной салалтара бы-һаччы кытталлар.

1963 сылга 15 союзнай респуб-ликаларга Советскай былаас олох-тоох органнарыгар 2 мөлүйөөнү арыый кыйбат депутаттар та-ламылыбыттара. Билигин ССРС нэ-һилиэнньэтэ элбээн иһэринин олохтоох Советтар састааптара кэтиниринэн сибээстээн депутаттар ахсааннара икки мөлүйөөнтөн ор-дуоһа.

Совет депутата — бу норуоту-нан быыбардаммыт государствен-най былаастаах уонна боломуочу-йалаах деятель. Кини ити былаа-һын толору туһаан туран уоба-лас, куорат, сэлэһиньэ экономи-ческай уонна культурнай олоһор активнайдык кыттар, норуоһка сулууспалыыр.

Яков УЩЕРЕНКО.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Тохсунньу 27 н. 1965 с. № 11,

ҮЛЭНИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ПОКРОВСКАЯ БӨНҮӨЛӨГИНЭЭБИ СОВЕТЫН БЫЫБАРЫГАР БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУКТАРЫ ТЭРИЙЭР ТУХУНАН

Үлэһиттэр депутаттарын Покровская бөнүөлөгинээби Советын исполкомун быһаарымыт

1965 сыл тохсунньу 14 күнэ

№ 2

Покровская бөн.

Саха АССР конституциятын 105 ыстатыйатыгар уонна оройуоннаабы, куораттаабы, сельскэйдээри (нэһиликтээри, көс сирдээри) уонна бөнүөлөктээри Советтарга быыбар туһунан балаһыакына 40 ыстатыйатыгар олоһураг бөнүөлөк Советын исполкома быһаарар:

Үлэһиттэр депутаттарын бөнүөлөктээри Советын быыбарыгар маанилэк быыбардыыр уокуруктары тэрийэргэ:

1 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Севернай уулусса 1—17 №-рэ уонна 2—16 №-рэ. Киинэ — ТХСНЧИ хонтуората.

2 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Севернай уулусса 19 №-тэн уһугар диэри, 18 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — ТХСНЧИ хонтуората.

3 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Тимирязев уулусса 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 №-рэ. Киинэ — ТХСНЧИ хонтуората.

4 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Тимирязев уулусса 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 №-рэ. Киинэ — ТХСНЧИ хонтуората.

5 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Тимирязев уулусса 15, 17, 19 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — ТХСНЧИ хонтуората.

6 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 2, 4, 1, 3 №-рэ, Подгорнай уулусса 2—14 №-рэ, Каландарашвили уулусса 2, 4, 6 №-рэ. Киинэ — райпотребсоюз кулууба.

7 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Подгорнай уулусса 3, 5, 7 №-рин бары дьыһалара, Пятилетка уулусса 1, 2, 2-а, 2-б, 3, 4 №-рэ. Киинэ — райпотребсоюз кулууба.

8 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Ленскэй уулусса 14 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — заготконтора хонтуората.

9 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Каландарашвили уулусса 8, 10 №-рэ, Ленскэй уулусса 2—12 №-рэ. Киинэ — заготконтора хонтуората.

10 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 5—17 №-рэ, 6, 8, 10, 14 №-рэ, Подгорнай уулусса 1 №-рэ, Каландарашвили уулусса 1 №-рэ. Киинэ — сельпо хонтуората.

11 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 19—25 №-рэ, Каландарашвили уулусса 3, 5, 12, 14 №-рэ, Ленскэй уулусса 3, 5 №-рэ, Пятилетка уулусса 5 №-рэ. Киинэ — сельпо хонтуората.

12 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Ярославскэй уулусса 2—14 №-рэ уонна 1, 3, 5, 7 №-рэ. Киинэ — сельпо хонтуората.

13 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Партизанскэй уулусса 2—16 №-рэ, Ленскэй уулусса 9 №-рэ. Киинэ — сельпо хонтуората.

14 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Партизанскэй уулусса 1—15 №-рэ, Колхознай уулусса 2—18-а №-рэ, Ленскэй уулусса 7 №-рэ. Киинэ — пожарной охрана кыһыл муннуга.

15 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Колхознай уулусса 1—11 №-рэ, Пятилетка уулусса 6—14 №-рэ, Советскэй уулусса 10, 12, 14 №-рэ. Киинэ — пожарной охрана кыһыл муннуга.

16 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 7—19 №-рэ, Каландарашвили уулусса 16, 18, 20, 7 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 18—24 №-рэ, Советскэй уулусса 2—8 №-рэ. Киинэ — райпрокуратура хонтуората.

17 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 27—39 №-рэ, Набережнай уулусса 1—5 №-рэ. Киинэ — «Мясомолпром» хонтуората.

18 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Ярославскэй уулусса 16 №-тэн бүтүөр диэри, балыһа территориятын иһэ, Ярославскэй уулусса 15 №-тэн бүтүөр диэри, Партизанскэй уулусса 18 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — номхоз хонтуората.

19 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Партизанскэй уулусса 17 №-тэн бүтүөр диэри, Колхознай уулусса 30 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — номхоз хонтуората.

20 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Колхознай уулусса 20—28 №-рэ, Советскэй уулусса 5—7, 9 №-рэ, Клубнай уулусса 4-а №-тэн 6 №-гэр диэри. Киинэ — олох-дьаһах наадыһытын хааччылар мастарыскай хонтуората.

21 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Колхознай уулусса 15 №-тэн бүтүөр диэри, Глухой переулок 5 №-рэ. Киинэ — олох-дьаһах наадыһытын хааччылар мастарыскай хонтуората.

22 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 22, 24 №-рэ, Глухой переулок 1, 2, 3 №-рэ, Клубнай уулусса 1—11 №-рэ. Киинэ — олох-дьаһах наадыһытын хааччылар мастарыскай хонтуората.

23 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 21, 23, 25, 25-а, 27, 29 №-рэ, Советскэй уулусса 1, 3 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 26, 28, 30, 32, 32-а, 32-б, 34 №-рэ. Киинэ — Культура дьыһта.

24 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 41—53 №-рэ, Набережнай

уулусса 6—20 №-рэ. Киинэ — оройуоннаабы сибээс хонтуората.

25 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 55—65 №-рэ, Набережнай уулусса 21—26 №-рэ. Киинэ — райсээт хонтуората.

26 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 31—33 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 36—44 №-рэ, Ленскэй уулусса 2—10 №-рэ. Киинэ — райветлечебница хонтуората.

27 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 26—46 №-рэ. Киинэ — райлеспромхоз хонтуората.

28 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 67—79 №-рэ. Киинэ — орто оскуола.

29 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Набережнай уулусса 27 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — орто оскуола.

30 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Ленскэй уулусса 1, 3 №-рэ, Орджоникидзе уулусса 46, 48, 50 №-рэ. Киинэ — 610 №-х СУ хонтуората.

31 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 48—56 №-рэ, Ленскэй уулусса 12 №-тэн бүтүөр диэри уонна 7 №-тэн уһугар диэри. Киинэ — нарсуд хонтуората.

32 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 58—62-а №-рэ уонна 55—71 №-рэ, Пионерскэй уулусса 2, 4, 4-а №-рэ. Киинэ — нарсуд хонтуората.

33 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 81 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — радиоузел.

34 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 52, 54, 56, 58, 60, 62 №-рэ. Киинэ — ТМУ кыһыл муннуга.

35 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Орджоникидзе уулусса 64 №-рэ, Пятилетка уулусса 87, 89 уонна 84, 86 №-рэ, Стрельчатый уулусса 1 №-рэ. Киинэ — ТМУ кыһыл муннуга.

36 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Пятилетка уулусса 64—82, 73-а—85 №-рэ, Пионерскэй уулусса 1, 3, 5, 7, 9 №-рэ. Киинэ — ТМУ кыһыл муннуга.

37 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Озернай уулусса бүтүннүүтэ, Охотскэй уулусса 1 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — ТМУ кыһыл муннуга.

38 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Охотскэй уулусса 2 №-тэн бүтүөр диэри, Дачнай уулусса бүтүннүүтэ. Киинэ — ТМУ кыһыл муннуга.

39 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Заводскэй уулусса 1—11 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

40 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Заводскэй уулусса 13, 15, 17 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

41 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Заводскэй уулусса 19, 21 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

42 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Заводскэй уулусса 2—14 №-рэ, Дачнай уулусса озорор маллар барыллара. Киинэ — тутуу матырыйаалларын онгорор завод кулууба.

43 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Заводскэй уулусса 16, 18, 20, 22 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

44 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Комсомольскэй уулусса 1, 3, 5, 7, 2, 4, 6 №-рэ уонна Саадах кыһаабыт нэһилиэнньэлээх пууна. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

45 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Комсомольскэй уулусса 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

46 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Комсомольскэй уулусса 23, 25, 18, 20 №-рэ уонна 1 №-дээх абыс кылаастаах оскуола. Киинэ — 1 №-дээх абыс кылаастаах оскуола.

47 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Комсомольскэй уулусса 8, 10, 12, 14, 16 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

48 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Кальвиц - Леонгард уулусса 1—24 №-рэ; Малая Коз-

ловка - нэһилиэнньэлээх пууна. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

49 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Кальвиц - Леонгард уулусса 26, 28, 30 №-рэ. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

50 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Кальвиц - Леонгард уулусса 31 №-тэн бүтүөр диэри. Киинэ — тутуу матырыйаалын онгорор завод кулууба.

51 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Киров уулусса 2—12, 1—13 №-рэ. Киинэ — леспромхоз кулууба.

52 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Нагорнай уулусса бүтүннүүтэ, Шавкунов уулусса 9, 11, 13, 15, 17 уонна 10, 12, 14, 16, 18 №-рэ. Киинэ — леспромхоз кулууба.

53 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Шавкунов уулусса 2, 4, 4-а, 6, 6-а, 8 уонна 1, 3, 5, 7 №-рэ, Киров уулусса 14, 16, 18, 20 уонна 15, 17, 19, 21 №-рэ. Киинэ — леспромхоз кулууба.

54 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Киров уулусса 22, 23, 24, 25, 25-а, 27, 29 №-рэ, Чкалов уулусса 2—10 №-рэ. Киинэ — леспромхоз кулууба.

55 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Чкалов уулусса 12 №-тэн бүтүөр диэри уонна уу суолун урукку участкага. Киинэ — леспромхоз кулууба.

56 №-ДЭЭХ БЫЫБАРДЫЫР УОКУРУК

Кириэллэр: Тубсанаторий нэһилиэнньэлээх пууна. Киинэ — тубсанаторий хонтуората.

Үлэһиттэр депутаттарын бөнүөлөктээби Советын исполкомун председателэ
А. ПАВЛОВ.

Үлэһиттэр депутаттарын бөнүөлөктээби Советын исполкомун секретара
Е. ПАВЛОВА.

Редактор Н. С. ПОПОВ

Үлэһиттэр депутаттарын Орджоникидзевскэй оройуоннаабы Советын исполкома уонна оройуоннаабы байыаннай комсариат Саха сиригэр Советскэй былааһы олохтоонун активнай кыттылааба

МАКАРОВ

Егор Гаврилович.

1965 сыл тохсунньу 22 күнүгэр өлбүтүттэн бокуонньук кэргэт-тэригэр дириг кутурбаннарын тиэрдэллэр.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Ытыллар сурукка араспаанньаны, ааты уонна аба аатын, аадырыһы чуолкайдык ыйыллыахтаах.
Орджоникидзевскэй оройуоннаабы типография. Тиража 2740.

Сакаһын № 11.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покровскэй бөн. Орджоникидзе уул. 32 №-рэ. ТЕЛЕФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбуйааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук отдела—1-46, уопсай—2-66.

ЛЕНА МАЯЖТАРА

ССКП Орджоникидзевский оройуоннаабы комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла
№ 12 (407).

1965 с. тохсунньу 29 күнэ.
БЭЭТИНСЭ

Сыаната 2 харчы.

XIX оройуоннаабы партийнай конференция

ССКП КК СЭТИННЬИТЭЭБИ ПЛЕНУМУН ТҮМҮКТЭРЭ УОННА ОРОЙУОННААБЫ ПАРТИЙНАЙ ТЭРИЛТЭ СОРУКТАРА

Тэрийэр бюро председателэ таб. П. П. Ивасих дакылаатыттан

ССКП КК 1964 сыл сэттинньи
ый 16 күнүгэр буолбут Пленум
партия уонна дойдуну олохтор
дьоһуннах сойууһунан буолар.

Биир сөмбөлөнүү быһытыг
ар-майгытыгар буолан ааспыт
бу Пленум партийнай тэрилтэлэр
бойобуой дьобурдарын уонна
коммунистическай тутууга партия
оруолун үрдэттигэ улахан суол
талаах болуурустары дьүүллэстэ.

Коммунизмы тутууга партия
уонна киһи олохтоох органнын
салайар оруолларын күүһүрдэр,
хас биирдии уобаласка, кыраайга
уонна республикага хаһаайысты
баннай уонна культурнай тутуу
болуурустарын ситиһиллээхтик
быһаарар сыалынан, Пленум пар
тийнай тэрилтэлэри уонна киһи
салайар органнын территориаль
най-производственной принцибин
нэн олохтообунга төһөнү наа
далаарынан аахта. Бу Пленум
партия XXII съезинэн ылыллы
быт ССКП Устаабын быстыспат
сорботунан буолар.

Итинэн сибээстээн Пленум
уобаластарга уонна кыраайдарга
промышленно-сөүх тыа ха
һаайыстыбатыгар түс-түспэ тэ
риллэбит партийнай тэрилтэлэри
уобаластар уонна кыраайдар про
мышленно-сөүх тыа хаһаайыс
тыбатыгар да үлэһит бары ком
мунистарын холбооттоон, туран,
уобаластаабы уонна кыраайдаабы
биир партийнай тэрилтэ түмүү
нү чөлүгэр түһэрэргэ быһаарда.

Ити курдук, колхознай-совхоз
най производственной управле
ниелардаабы партийнай комитет
тары партия оройуоннаабы комит
еттарыгар уларытан тэрийин
наадалаабынан аабылына. Рай
ком салаататыгар оройуон тер
риториятын иһигэр киһэр бары
партийнай тэрилтэлэр, ол иһиттэн
промышленнай уонна тутуу пред
приятелара киһэрлэлэр.

ССКП КК Пленумун уураара
партия бүтүүнүн, советскай но
руот бүтүүнүн улахан биһирэ
билиин уонна ойбодун көрүстэ.
Пленум уураара олох, коммуни
стическай тутуу итэһиэстэрин кө
рүр. Киһи партийнай-государ
ственной салаата ленинскэй при
нцибингэр, коммунистическай ту
тууга партия салайар оруолун
күүһүрдүүгэ улахан кыһамныга
олуруар.

Партия советскай нуруот туох
баар күүһүн уонна кыабын про
мышленно-сөүх тыа хаһаайыс
тыбатын өрө көтөрүүгэ, дох
сунук сайдар дойдуну экономика
тын уонна киһи нэһилиэнньэтин
үүнүн иһэр наадыһытын хаач
чылыга түһэйэр.

Билигин усулуобуйа комму
нистическай тутуу бары участв
тарын салайыга партийнай са
лалта ньымаларын уонна форма
ларын бары өттүнөн сайынна
рыахха, политическай, экономи
ческой уонна идеологическай со
руктары толорууга үтүөкөннээх
усулуобуйа хааччылаахха наа
да.

Биллэрин курдук, партийнай
тэрилтэлэри производственной
принцибинэн уларыта тутуу онго
һулуубута икки сыл буолла. Ити
тэн салгы советскай, профсоюз
най уонна комсомольскай тэри
лэлэри туһааннаах уларытан ту
туу эмнэ ытыллыбыта.

Бу уларытан тутуу сөптөөх би
риэмэтигэр буолбатабын, туһата
суобун, эрдэттэн бэлэмнэмэтигэр,
киһи содуларын учуоттаабакка
тиэтэйиллибитин олох көрдөрдө.

Партийнай тэрилтэлэри произ
водственной принцибинэн улары
та тутуу партийнай, советскай
уонна хаһаайыстыбаннай орган
нар функцияларын уонна быраал
тарын булкупууга, хаһаайысты
баннай тутуу сорох дьоһуннаах
учаастактарыгар салаалара хо
с хос дьаһалымсыгыга тириэртэ,
партийнай органнын производств
о сабыдыалларын мөлтөттө.

Уобаластаабы, кыраайдаабы ор
ганнар апараттарын үлүннэрин
таһаарылына, ол онугар биһиги
үлэбит ситиһилтин быһаары тө
рүтүнэн буолар, оройуоннар са
лалталарын мөлтөөһүнэ таһаары
лына.

Субу-субу уларыты-тэлэри
тин, үлэһиттэри үлэттэн-үлэбэ кө
һөрүү түмүгэр, киһилэр хаһа
йыстыбаннай болуурун кэс
килээхтик салайар уонна айым
нылаахтык үлэһит кыахтара
хааччылыбата.

Хаһаайыстыбаннай тутуу бол
уурустарын быһаарыга Совет
тар оруоллара намытылына, ки
һилэр активнайдык үлэһиттэри
гар усулуобуйа хааччылыбата.
Производственной принцибинэн
Советтары араары - промышлен
ность уонна тыа хаһаайыстыба
тын сибээһин бөрөгөтүү, раб
очай кылаас уонна бааһынай-ай
мах дордохууларын сорукарыгар
ыраабынан эһиһэттэбэт.

Нэһилиэнньэбэ элбэх сөбү
усулуобуйа үөскээтэ. Эргин, до
руобуйа харыстабылын, нуруот
үрөбүрүнүн, олох-дьаһах наа
дыһытын хааччылар предприятия
лар уонна үчүрүдүөннэлэр үлэ
лэрин мөһөйдүр элбэх ведом
ственной барьердар блар буоллу
лар. Партийнай уонна советскай
органнын уларытан тэрийин үөс
көтөр күүсүмүрүдүр күнтөн-күн

айы харахха бырабыллар бу
лан испиттэрэ.

Ол иһин, ССКП КК сэттинньи
тэри Пленум, ССКП КК Прези
диумунан бэлэмнэммит олохтоох
органнын уонна үлэһиттэр санаа
ларын учуоттаан туран, партийнай
тэрилтэлэри уонна киһилэр сала
йар органнын территориальнай-
производственной принцибинэн
уларытан тэрийингэ төһүүнү,
сөптөөбүнэн ааран биһирээтэ.

Ол эрэри, партийнай органнын
урукку структураларыгар төһүү
салаалта ньыматын уонна сана
тэрийэр формалары салгы көр
дөөһүн тохтуур дин эппэт.

ССКП КК сэттинньитэри Пле
нумун уонна ССКП уобаластаабы
комитетын пленумун уураахтары
гар олохторун, бүгүнгү конферен
ция партия оройуоннаабы коми
тетын тэрийингэ, киһи ССКП
Устаабын көрдөбүлүгэр сөп түбэ
һиннэрэн бары партийнай-поли
тической үлэбэ толору эппиэти сү
гүөхтөөх.

Итинэн сибээстээн тэрийэр бю
ро миэхэ бу конференция делегат
тарыгар Орджоникидзевский адми
нистративнай оройуонга партий
най-политическай үлэ, хаһаайыс
тыбаннай уонна культурнай ту
туу туругун туһунан билиһиннэ
рэрбэр уонна чугастаабы кэмгэ
оройуоннаабы партийнай тэрилтэ
сорукарын туһунан этэрбэр со
рудахтаата.

ТАБААРЫСТАР! Ааспыт сыл
партийнай тэрилтэлэр уонна ма
йнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ
лэр тэрээһин уонна идеяны өт
түнэн салгы бөрөгөһүннэрин
сылынан буолла.

РСФСР Верховнай Советын Пре
зидиумун Ыйаабынан Саха рес
публикатыгар урукку оройуоннар
барыларын көрүстэ чөлүрүгэр
түһэрлиниилэр. Билигин биһиги
республикабытыгар 30 райком

БЫЫБАРДЫР КОМИССИЯЛАР БИГЭРТЭТИЛИННИЛЭР

РОССИЙСКАЯ Федерацияга үлэһиттэр депутат
рын олохтоох Советтарын быыбарыгар бэлэмнэни
киэн далааһынналар. Быыбардыр уокуруктар тэ
риллэллэр, оройуоннаабы, куораттаабы, уокуруктаа
бы, сельскэйдээби, бөһүөлөктээби быыбардыр ко
миссиялар бигэргэтиллэллэр.

РСФСР Верховнай Советын Президиума үлэһиттэр
депутаттарын уобаластаабы уонна кыраайдаабы Со
веттарыгар быыбарга уобаластаабы, кыраайдаабы
быыбардыр комиссия, ол курдук, үлэһиттэр депу
таттарын Москва уонна Ленинград куораттаабы Со
веттарыгар быыбардыр комиссиялар састааптарын
бигэргэттэ.

(ССТА).

нар уонна икки горком тэрийин
лилэр.

Билигин биһиги оройуонмуту
гар 29 маһайгы сүһүөх пар
тийнай тэрилтэлэр бааллар, киһи
лэргэ ССКП 921 чилиэннэрэ, 74
партия кандидаттара бааллар. Аас
пыт сылга биһиги оройуонмутугар
ССКП чилиэннэр кандидаттары
нан 63 киһи, оттон партия чи
лиэннэр 76 киһи киһирдэлэр.

Партияга үүнүүгэ «Өктөм»
совхоз, тыа хаһаайыстыбатын
ичуһнай-чинчийэр институтта,
«Правда» колхоз кырата суох үлэ
ни ыттылар. Ол эрэри, 29 пар
тийнай тэрилтэлэртэн 16-та пар
тия кэккэтигэр биир да киһини
ылбатылар. Итинник партийнай
тэрилтэлэринэн оройуоннаабы
балыһа, Покровскайдаабы орто
оскуола, «Сельхозтехника» хол
боһугун, «Якутпромстроймате
риал» Бэстээхтээби филиалын
партийнай тэрилтэлэрэ буолаллар.

ААСНЫТ СЫЛГА тэһиһэттэххэ
не партийнай уонна политическай
үлэ участвытаабы партийнай тэ
рилтэлэргэ балаача тупсарымын
на. Ол курдук, «Өктөм» совхозка
Бэстээх отделение партинай
тэрилтэ урукку өттүгэр мөлтөх
үлэлээх, кыра партийнай тэрилтэ
нин аатырара. Маһа сельскэй
партком уонна совхоз сүүмүрдэ
һиннэн отделение партинай тэ
рилтэтин секретарынан учуута
лыһа Аммосова Евдокия Ники
лаевна талыллыбыта. Таб. Аммо
сова не партинай уонна политич
ескай үлэни тупсарыга элбэх
күүһүн уонна сыратын биһирэ.
Маһа кэмгэр буолар партинай
муһнахтарга отделение ниһигэр
тирээт туран болуурустар дьүү
лэнэллэр, үлэ итэбэстэрэ уонна
көтүтүүлэрэ кэмгэр туоратылал
лар, рабочайдар ортолоругар аги
тационнай-маассабай үлэ киһиги
тэһитилэр. Бу отделение комму

нистическай үлэ коллективын
аатын ылар иһин социалистиче
скай куоталаһыга киһирсита.
Партийнай тэрилтэ бастын раб
очайдарынан хаһааһылы быта,
учаастак коммунистарын произ
водства бастаан иһэр оруоллара
үрдэтиллибитэ. Ити түмүгэр, сов
хоз отделениега бэйэтин производ
ственной былаанын ситиһиллээх
тик толордо.

Орджоникидзе аатынан колхоз
Үөдэй учаастагы, «Правда» кол
хоз Улахан-Аан учаастагы, Пок
ровскайдаабы леспромхоз, олох
дьаһах наадыһытын хааччы
йар Покровскайдаабы мастарыс
кый, сибээс үлэһит партинай
тэрилтэлэрэ не партинай уонна
политическай үлэ таһымын үрдэ
тилэр, государственнай былааны
уонна соруабы болдөөвүн иһин
толордулар.

Оройуон промышленнай
предприятиеларыгар, колхозтарга
уонна совхозтарга коммунистар
аһардыттан ордуктара произ
водство быһаарылаах учаастагар
үлэһитлэриттэн коммунистар
бастаан иһэр оруоллара арылхай
дык көстөр.

Ыһыныксыт коммунистар таб.
Максимова Варвара Васильевна
(«Правда» колхоз), бостуук таб.
Мартынов Петр Павлович (Ленин
аатынан колхоз), ныйрэй көрөөччү
таб. Шадрин Егор Михайлович,
бостууктар тт. Калитонов Дмит
рий Дмитриевич, Никифоров Кузь
ма Кузьмич (Орджоникидзе ааты
нан колхоз), «Өктөм» совхоз бас
тыг ыһыныксыттар Решетнико
ва Елена Семеновна уонна Капус
тина Ирина Семеновна уо. д. а.
колхоз уонна совхоз производ
ственной бастыһынарынан буолал
лар. Партия чилиэннэрин уонна
кандидаттарын үтүөкөннээх сити
һиллэрэ колхозтарга уонна совхоз
(Салгытын 2-с стр. көр).

ЛЕНИНГРАД. Микробиоло
гияга тыа хаһаайыстыбатын Бү
түн Союзтаабы научнай-чинчи
йэр институтун аспиранта Е. Са
вадиров булбук антибиотиче
скай вещества — антифургин
диэн ааттанар. Киһи үүнээйи
уонна сүөһү грибоккай ыарыс
ларын утары охсунууга күүс
төөх вещество.

Антифургин кыра да дозата
үүнээйи тахсытын түргэтээр,
бүөрүлгүх микробу өлөрөр.
Бу снимоһка Е. Савадиров са
һа антибиотик сэлэһинэй снэ
мэтин үүнүүтүгэр хайдах дьа
һарын көтөтөн көрөр.

ССТА фотохроника.

Таб. П. П. Ивасих дакылаатын салгыыта

(Иннин 1-гы стр. көр).

тарга тыа хаааыстыбатын бородууксунатын үрдэтэр кыах баарын туһунан чарыхайдык этэллэр.

Промышленнай предриятиеларга элөөх бастыг дьоннор оталлар. «Икутипромстройматериал» Покровскайдаагы филиалын билинэ дьинэрэ таб. Воробьев Николай Алексеевич, бу предриятие электрыга таб. Панаев Александр Николаевич, бу партиянай тэрилтэ делегаттара Бэстээх ТМУ-тан шофер Ключев Валентин Иванович, бульдозерист Занцев Виталий Петрович, бонзотунууш Денисов Петр Романович ээһэлэрин дьулурдаах үлэлэрин түмүгү күннээри нуормаларын уонна мыйдаары соруудахтары куруутун толороллор уонна аһара толороллор, үлэбэ коммунистическайды сыһыаннаһы үтүө холобурун кордороллор.

Ити үөһэ этиллэр бары коммунистар, производство бастыгынара производство дьылбатын иһин партиянай эппиэттэһэ эппиэттээх буолуу холобурун кордороллор. Партиянай тэрилтэлэр секретардара бастыг дьоннор үтүө холобурдарыгар партия эдэр чилиэнэрин уонна кандидаттарын, коллективны бүтүтүүнү иитэр ээһэлэнистээхтэр. Ол эрэри, сорох партиянай тэрилтэлэр секретардара бэйэлэрин үлэлэригэр эппиэтэ суох сыһынаһаллар, коммунистар уонна нэһилиэнньэ ортотугар үлэни мелтотоллор, партиянай мунууһахтары Устаан кордобурун быһытынан көмүгэр ыыһаттар, бэйэ иһингэр турар соруу ситиһилээхтик быһаарыһы хааччыйбаттар.

Денис аатынан колхозка учаастактаагы партиянай тэрилтэлэр үгүстэрэ кыһаанык үлэһиллэр, ыһылаһыт эбэхтээһини, былааны биридин учаастактарынан уонна колхоз үрдүнэн толоруу хааччыйбаттар.

Бу колхозка I Дьоннон нэһилиэгин үлэһиттэрэ коммунистическайды үлэһиттэрэ уонна оһорорго социалистическай куоталаһыга киирсибиттэрэ. Бу үтүө көбүлээһин РСФСР Верховнай Советын Президиумунан билинэр м и т э, РСФСР Верховнай Советын сессиятыгар биллэр-көстөр чыччынан буолбута. Итинэн сибээстэн, I Дьоннон республика советскай партиянай үлэһиттэрин эскурсиятын уонна опыты атастаһар миэстэтинэн буолбута.

Магнайгы сүһүөх партиянай тэрилтэ секретара таб. Башнев Нев Павлович уонна учаастак сибээһинэ Федоров Егор Федорович эбэхтик араатардаһылар буолан бараан, сүрүн эбэхтээһини толоруу хааччыйбаттар.

Райпотребобщество (урукку секретарь Назарев Р. Д.), «Холбос» саһылы иитэр ферматын (секретарь таб. Нестерев В. И.) партиянай тэрилтэлэрэ кыһаанык үлэһиттэр. Бу партиянай тэрилтэлэргэ ис партиянай үлэ дьаалатынан устубут, сыл устата баара-эрэ туортүү партиянай мунууһа ыыһыттар. Коммунистар буруйу оноруулар утары дьүүл-

лэнэн испэтэх. Политическай үөрэхтээһин уонна агитационнай-маассабай үлэ олус молтохтук туруоруллубут. Ити түмүгү райпотребсоюзка уонна зверофермага партиянай-государственной дьисциплиниһини кэһин улааппыт.

Үгүс партиянай тэрилтэлэр сүрүн итэвэстэринэн үлэбэ партиянай эппиэттэһини үмнүү, кордобулу намтатыы буолбут.

Маныаха холбоһурун Орджоникидзе аатынан колхоз парткома (секретарь таб. Анисимов С. Н.) буолуон соһ.

Колхоз председателэ таб. Тимофеев Т. И. уонна учаастак сибээһинэ таб. Охлопков Н. П. өттүлэригэр үлэбэ эппиэттэһэ суох сыһыаннаһы түмүгү, кыстыкка киирэн бараан 70 бодоннах сүһүү өлүүтэ-сүтүүтэ таһаарылына. Билинги партиянай салалта стилигэр критическайдык сыһыаннаһыах туһааһыт. Партиянай комитеттар бодомтолорун кииһигэр магнайгы сүһүөх партиянай тэрилтэлэри дьылааһыт-дык салалтыы, пароднай-хаһаайыстыбаны сорууттары ситиһилээхтик толорор иһин маассаһы түмэ тардыга практическай көмөнү оноруу, үлэһиттэри коммунистическайды иһитин туруохтаах.

Партия райкомун, предриятиелар парткомнарын уонна магнайгы сүһүөх партиянай тэрилтэлэр тэрийэр партиянай үлэлэрин дьоннулаах салаатынан кадрдары иһитин, сүүмэрдээһин уонна аттараан туруоруу буолар. Билинги бу дьылааһа улахан итэвэстээхтэр. Ол түмүгү, үлэбэ тохтуу, ыһылы-бураһы таһсар. Салайар кадрдары сүүмэрдээһингэ кииһилэр дьылааһыт уонна политическай хаачыстыбаларынан салайтарылыахтаах. Практичнай, дьылааһыт, идеянай өттүнэн эрэм-һиллээх, саһаны уонна бастыг опыты олоххо киллэриһэ дьулурдуу—бу буолар билинги улахан да, кыра да салайааччыларга туруорар кордобулу.

Партиянай тэрилтэлэр сүрүн сорууттарыттан биридэстэригэр хаһаайыстыбаны уонна культурнай тутууга Советтар оруулаһы уонна эппиэттэһэригэр үрдэти, үлэһиттэр олохторун дьаһахтары устуллубууларын төрдүттэн тупсарыы буолар.

Үгүс Советтар бэйэлэригэр сүктэриллибит эбэхтээһини кыһаанык толороллор. Эргилэ, оһуола, балыһа, оһо үчүрүдүһүлэри, кулуптар, библиотекалар, коммунальнай предриятиелар үлэлэригэр аахаймтыга суох үрдүнэн сыһыаннаһы баар.

1965 сыл кулун тутар 14 күнүгэр үлэһиттэр депутаттарын олохтоох Советтарыгар быһбардар буолуохтара.

Советтар депутаттарынан колхоз, совхоз производствотын, промышленность уонна тутуу бастыгынара, советскай интеллигенция чулуу представителлэрэ таһылаахтара, кииһилэр нуруот итэвэһин толорон тураан, хаһаайыстыбаны уонна культурнай тутуу боннуруостарын ситиһилээхтик быһаарыахтара.

Үлэһиттэри, ордук эдэр ыччаты, коммунистическайды иһитингэ партия программнай соруугунан комсомольскай тэрилтэлэргэ партиянай салалтаны тупсарыы дьон-

нуулаах суолталаах. Комсомольскай тэрилтэлэргэ партиянай салалта кордорбулэ ырааһынан эппиэттээбэт диэн быһаччы этиэххэ наада.

Партия идеологическай үлэни тупсарыга куруутун кыһаанар. ССКП РК бэс ыйынаабы Пленумун кэппиэттэн партиянай тэрилтэлэр идеологическай үлэни биллэрдик сэргэхситтилэр.

Быйыл политическай үөрэхтээһин араас көрүгүнэринэн 2096 киһи хабылыһа. Куруһуоктары уонна семинардары тэрийингэ Ленин аатынан колхоз, «Өктом» совхоз парткомнара кыһаана суох түмүгү Кордороллор. Ол эрэри, билинхэ бу дьоннулаах дьылааһа улахан суолтаны биэрбэт партиянай тэрилтэлэр эмиэ бааллар. Эмтир-санитарнай холбоһук, звероферма партиянай тэрилтэтин секретардара тт. Ефремов уонна Татарнинова куруһуоктар үлэлэригэр сөһүөх көмөнү онорботтор, салайбаттар.

Партиянай тэрилтэлэр секретардара куруһуоктар уонна семинардар үлэлэригэр күннэтэ практическай үлэни онорор, пропаганда үлэлэрин уонна хас биридин коммунист, комсомолец хайдах үөрөнэрин хонтуруоллуур эбэхтээһинтээхтэр.

Буолаары турар быһбардарынан сибээстэн, партиянай тэрилтэлэр бастагы учаралтаах сорууттарынан нэһилиэнньэ ортотугар агитационнай-маассабай үлэни күүһүрдүү, партия XXII съезин, ССКП РК алыһыһаабы уонна сэттиниттээри Пленумнарын уураахтары кэһиник пропагандалааһын, 1965 сылга ыһылыбыт эбэхтээһини толорууга маассаһы түмэ тардыы уонна сүһүү кыстыгы ситиһилээхтик түмүктээһин буолар.

Лекциялар уонна дакылааттар үлэһиттэр политическай уонна культурнай таһымнарын үрдэтигэ партиянай пропаганда биһирэммит ньыматынан буолаллар. Лектордарынан оһыттаах, теоретическай өттүнэн билинлээх дьоннор, бастатан тураан, салайааччылар буолуохтаахтар. Ол эрэри, билинги салайааччыларбыт ортолоругар бэйэлэрин эбэхтээһини хаһаайыстыбаны сорууттары быһаарыһы ааһар, иитэр үлэни дьарыктаммат, тэрийэр үлэ онуугар дьаһалымсыһынан дьарыктанар табаларыстар эмиэ бааллар. Итиннэхэ холбоһурун, звероферма директора коммунист таб. Архипов буолуон соһ.

ИДЕОЛОГИЧЕСКАЙ үлэ биридьоннулаах салаатынан нуруот үөрэһиринтэ буолар. Нуруот үөрэһиритин үлэһиттэрэ уонна оройуон общественноһа оһуола туһунан Соһуу олоххо киллэриһэ улахан үлэни ыһыттылар, үөрэхтэһини үлэтин уларыта тутуу түмүгү, 1963—1964 сыллардаагы үөрэх дьыһыгар үөрэһи билин 89 бырыһаһыга тэһиһтэ.

Ол эрэри, үөрэхтэһини үлэти билинги кордобулэ ырааһынан эппиэттээбэтин бэһиһтир наадалаах. Ол курдук Бэстээх, Ой, Качыкаат орто оһуолаларыгар сыһы аһын иккис сыл хааһы маассабайдык таһаарыллар. Педагогическай коллективтар уонна бары партиянай тэрилтэлэр сүрүн сорууттарынан үөрэнэччилэр ик-

кис сыл хааһыларын суох оноруу, оһуолаларга үөрэхтэһини үлэтин тупсарыы буолар.

ССКП РК бэс ыйынаабы Пленума культурнай-сырдатар учреждениелары партиянай тэрилтэлэригэр үлэлэрин тирэх нуунарынан ааттааһыта уонна ордук тыа сирдэригэр культурнай кииһилэр үлэлэригэр баар итэвэстэри быһаарыһахтык суох онорор соруу туруорбута. Партиянай тэрилтэлэр миэстэтигэр культурнай-сырдатар тэрилтэлэргэ утумнаах көмөнү оноруохтаахтар, маныаха общественность күүһүн түмэ тардыахтаахтар, коммунизмы тутуааччылар моральнай Кодексаларын пропагандалааһын культурнай кииһини оноруохтаахтар.

Орджоникидзевскай оройуон республиканы тутуу матырыһааһынан хааччыйар сүрүн сорууттаах. Оройуонна кииһиһтэһини, үлэһиттэри таһы уонна испиһкэһини онорор бодон заводтар бааллар.

Покровскайдаагы кииһиһтэһэ заводта, тутуу матырыһааһын онорор Бэстээх завода, Покровскайдаагы леспрохоз, Мохсоволлоох тутуу матырыһааһынан онорор завода, «Мясомолпром», комбыт, типография барылар валовой бородууксуйаны оноруу сылааһы былаанын 106,9 бырыһаан толордулар, эбэтэр былааны таһынан 372,8 тыһыһыт солкуобайдаах бородууксуйаны биердилэр.

Промышленнай предриятиелар ити ситиһилэригэр сэргэ улахан итэвэстэр бааллар. Сорох предриятиелар ассортименнарынан былааны толорботулар. Холобур, тутуу матырыһааһын онорор Мохсоволлоох завода (директор таб. Мотора) табаларынай бетону оноруу былаанын 90 бырыһаан, коммунлар тимир-бетону оноруу былаанын 65,4 бырыһаан толордулар. Олох-дьаһах наадыһытын хааччыйы Покровскайдаагы мастарыһкайа (директор таб. Скрыбин) атах таһаһын оноруу уонна өрөмүөннээһин былааны толорбото. Үгүс промышленнай предриятиеларга бородууксуйа хаачыстыбата намыһах.

Промышленнай предриятиелар, комхоз, суол оноруу тутуу үлэһиттэригэр иһилэригэр 1965 сылга оһо улахан производственной сорууттар тураллар.

Тутуу матырыһааһын онорор предриятиелар үлэлэригэр үһүлүчү бодомтоһу ууһар наадалаах. Ол курдук, кииһилэр үлэлэригэр Якутскай куоракка уонна билинги оройуонмутугар капиталнай тутууу ситиһилээхтик ыһыты тутулуһаах.

Оройуонга тутуу сүрүн тэрилтэлэринэн Бэстээхтээһи ТМУ (начальник таб. Михеенков, партком секретара таб. Симонов) уонна Покровскайдаагы ТМУ (начальник таб. Беломестных) буолаллар. Кииһилэр бары тутар-монтажтыыр үлэ былаанын 90-тан таһа бырыһаан толороллор. Ол эрэри, бу управлениелар молтохтук үлэһиттэр. 1964 сылга генподряд былаана баара эрэ 88,4 бырыһаан толорулунна, ТМУ тус бэйэтин күүһүнэн ыһыттылар үлэ түмүгэ итинтэн ордуга суох. Тутуу хаачыстыбата олус намыһах буолан, хаттаан үлэһиттэри түбэлтэлэрэ үгүстүк таһаарыллар.

Партия оройуоннаагы комите-

тын саһа састааба капиталнай тутуу боннуруоһунан дьиниһэхтик дьарыктаныахтаах уонна баар итэвэстэри туоратыһа, тутуу үлэтин былаанын ситиһилээхтик толорууга туһаайыһыт быһаччы дьаһалы ыһыһахтаах. Тутуу тэрилтэлэрэ тутуу графигын толорууга үһүлүчү бодомтолорун ууруох туһаахтар.

ПАРТИЙНАЙ тэрилтэ ааспыт сылга колхозтар экономикаларын өрө көтөбүүгэ уонна производствонь идэтиһингэ сорох үлэни ыһыта.

Бары колхозтарга уонна «Өктом» совхозка үлэ төлөбүрүн типовой балаһыанньата хаттаан курулуһунэ, бэрээдэктэннэ. Колхозтарга бириэмийэлээһин, оттон совхозтарга аккорднай - премиальнай төлөбүр системат оноруу уонна бары хаһаайыстыбаларга ис хаһаайыстыбаны аһаан олоххо киллэриһиннэ. Производствонь идэтиһини үлэти ыһыттылар. Хаһаайыстыбалар сүһү иитэр учаастактары бодонсүтүүгэ киирдилэр. Ити дьаһаллары ыһыһы, партиянай сабыдыалы күүһүрдүү түмүгү колхозтаахтар уонна совхоз рабочаидарын активностара үрдэтэ, кииһилэр хаачыстыба өттүнэн кордорүүлэрэ тупсарылыһа. Оройуон эти уонна үтүу государствора туттарыы былаанын бодьобун иһиннэ толордо, Орджоникидзе аатынан колхоз, «Өктом» совхоз, опытной-кордорүүлээх хаһаайыстыба туттарбыт сүһүлэрин 70—80 бырыһааннара үрдүк уойуулаах-буолла.

Колхозтар уонна совхозтар үлэһиттэрин дьулурдаах үлэлэрэ үрдүктүк сыһааннаһа. 1964 сыл IV кыбартаалын түмүгүнэн ССКП обкомун бюрота уонна Саха АССР Министрдерин Совета Орджоникидзе оройуонугар үтүу уонна эти онорууну үрдэппиттэрин, государство туттарыы былааны толорбуттары иһин көһө сылдьар кыһыл знамяны туттарда.

Бу ситиһини сыһааһа үлэ саһаанытын эрэ буолар уонна сүһү бородууксуйатын салгы үрдэтигэ оройуон партиянай тэрилтэтин көбүлүүр уонна эбэххэ эбэхтээһинтэри.

Бары хаһаайыстыбаларга сүһү өлүүтэ билигин да салһанан таһаарыллар, сүһү кытараһына билигин да үрдүк.

Аһардас 1964 сылга билинги оройуонмут хаһаайыстыбаларыгар, опытной хаһаайыстыбаны холбуу ыһааһа, 719 ыһах сүһү, 549 сыһы өлүүтэ таһаарылыһа.

Фермаларга билигин да сөптөөх бэрээдэк олохтоһо илик, үлэ дьисциплиниһини куруубайдык кэһин чаччылар таһаллар. Маныаха партиянай тэрилтэлэр быһаччы дьаһаллары бириэмэтигэр ыһымматтар. Хотоннору тутуу, сүһү итинтэн кытаанах үлэлэрин механизациялааһын, ходоһаны тупсарыы, аһылык бөһө базатын тэрийи дьаһаллара олус бытааннык олоххо киллэриһэллэр. Фермаларга үлэһит колхозтаахтар уонна совхоз рабочаидарын олохторун устуллубуата билинги кордобулэ эппиэттээбэт. Тыа хаһаайыстыбаны наука уонна бастыг опыт ситиһилэрэ производство моһтохтук киллэриһлэр, племенной

(Бутуутун 3-с стр. көр).

ТАБ. П. П. ИВАСИХ ДАКЫЛААТЫН БҮТҮҮТЭ

(Иннин 1-гы, 2-с стр. нөр).

үлэ ытыллыбатын көрнэтэ.
Ордук дыксинилээх бала-
һыанна сүөһү кыстыгар баар.
Биллэрин курдук, сүөһү аһы-
лыгын бэлэмнээһин былаана туол-
батаа, ол түмүгэр 1964—65 сс.
сүөһүнү дорооххой аһылыгынан
хаачыйы 54 бырыһыанга,
ингэмтэлээх аһылыгынан хааччы-
йы 8 бырыһыанга уонна кон-
центраторы биэрин 54 быры-
һыанга тэҥнэхэр.

Сүөһүнү аһылыгынан хааччы-
йы соруугун толорууга оройуон
хаһайыстыбаларыгар 11000 тон-
на эбин аһылыгы, ол иһигэр,
8400 тонна талах мээккэтин уон-
на 1450 тонна мутукчаны бэлэм-
нээһин былаана тиэрдилибитэ.

Бары партийнай тэрилтэлэртэн
сүөһүгэ эбин аһылыгы бэлэмнээ-
һингэ бары күүһү ууруу, сүө-
һүнү көрүүнү-харайыны тупса-
рым, кыстык кыһалбаларын бары
дьаһалларынан туоратыы модьү-
йуулар.

Бу кэскиллээх соруугу быһаа-
рыыга хас бирдин салайааччыт-
тан, специалистан, биригэдири-
тэн, ыанньыксыттан, сүөһүттэн
кытаанах көрдөбүл туруорулар.

Колхозтар уонна совхозтар пар-
тийнай тэрилтэлэрэ бэриллибит
былааны биригээдэлэринэн, уча-
сттарынан киэнник дьүүлэ-
һиэхтээхтэр уонна быһаччы со-
циалистическай эбэхтэлистибэни
ылынан, социалистическай куот-
лаһыны киэнник тэниитиэхтээх-
тэр.

Тыа хаһайыстыбаннай куль-
туралары үүнэрин таһыма пар-
тия уонна правительство көрдө-
бүлүгэр ханан да эппиэттээбэт.
Оройуон колхозтара уонна сов-
хозтара сылтан-сыл аайы тыа ха-
һайыстыбатын культураларын
үүнэрин былаанын толорботтор.
1964 сылга государственнай бы-
лаан быһытынан оройуон кол-
хозтара уонна совхоза 4045 тон-
на бурдугу, 2781 тонна хортуп-
пуйу, 963 тонна оворуот аһын
үүнэрэллэрин оннугар, баара

эрэ 552 тонна бурдугу, 495 тон-
на оворуот аһын, 1145 тонна
хортуппуйу ылылар. Ити түмү-
гэр оройуон колхозтара уонна сов-
хоза бурдук уонна хортуппуй
сиэмэтинэн бэйэлэрин да хаач-
чымматылар.

Оройуонга ыраас паары көтө-
бүү уонна саҥа сир хорутуу бы-
лаана сылтап-сылын аайы толо-
руллубат. Холобур, 1964 сылга
ыраас паары көтөбүү былаана 35
бырыһыан, саҥа сир хорутуу 85
бырыһыан, хадьымалы хорутуу
40 бырыһыан, солоһун 78 бы-
рыһыан толорулунна.

Сир оҥоруутугар уонна быһаҥы
биэриитигэр быһаарар суолталаах
дьаһалынан органической уонна
минеральной уобурдуулары кил-
лэрин буолар. Оройуон колхозта-
рыгар уонна совхозка бу дьохун-
наах дьаһалга суолта бэриллибэт.
Ол курдук, ноһому таһыны бы-
лаана баара эрэ 49 бырыһыан то-
лорулунна. Бу дьаһала ордук ку-
һабанньык Орджоникидзе аатынан
уонна «Правда» колхозтарга ту-
руорулар. 1964 сылга колхозтар
уонна совхоз 200 тонна минераль-
най уобурдууттан баара эрэ 77
тоннаны туһаннылар.

Инникитин ноһому таһыны бы-
лаанын толорбот буолуу государ-
ственной дыссиплиниини кэһин
быһытынан көрүлүбүэ уонна
манна буруйдаахтар кытаанах эп-
пиккэ тардыллыахтара.

Оройуон колхозтара уонна сов-
хоза кэлэр сылга тыа хаһайыс-
тыбаннай культуралары элбэтэр,
онон иһилиһиһэ хортуппуйга
уонна оворуот аһыгар наадыһы-
тын хаачыйар сүрүн соруктаах-
тар. Маныаха хонуу маастарда-
рын, бастаан иһэр хаһайыстыба-
лар, сир оҥоруутун новатордарын
баай опыттара хорсундук олоххо
киллэриллиэхтээх.

Быйыл кыһын үрдүк үүнүүнү
ылар иһин охсуһууга бары күүһү
уонна кыабы ууруллуохтаах. Би-
лигин ханньык да уталытыта
суох трактордары, комбайнары,
тыа хаһайыстыбатын атын да
масыналарын өрөмүөннээһингэ

кириэххэ наада. Хомойуох иһин,
трактордары уонна тыа хаһайыс-
тыбатын масыналарын өрөмүөн-
нээһин тэрээһинэ суох, молтох
хаачыстыбалаахтык саваланна.
Өрөмүөннээһин тэтимэ бытаарыта
хаһайыстыбалар салайааччылары
уонна үгүс партийнай тэрилтэлэр
бу кылаабынай соруугу толорууга
аахаймтыта суох сыһыанна-
һыларынан быһаарыллар.

Табаарыстар! Тэрийэр бюро бу
дакылааты делегаттар дьүүлүтү-
гэр киллэрэн туран, партийнай-
политической, хаһайыстыбаннай
үлэ бары ымыгы-чымпыгын
толору сырдатар соруугу туруорум-
мтаба, кэккэ түмөн көрүүнү,
сыналааһыны оҥордо уонна ин-
ники соруктары бэлэтээтэ, онон
эһиги бэйэбит этигитигэр бы-
һаарылла илик боппуруостары,

үлэбэ баар итэбэстэри сытыытык
арыйыах уонна кытаанах крити-
ка тардыах тустааххыт.

Эһиги ааккытыттан партия
убаластаары комитетын Орджон-
икидзевскай оройуон партийнай
тэрилтэтэ ССКП XXII съездин ис-
торической уураахтарын олоххо
киллэрингэ биир сомоҕо комму-
нистическай этэрэтинэн буолуу
дизин эрэннэрэбин көтүлээм.

ТАБ. П. П. ИВАСИХ ДАКЫЛААТЫН ДЬҮҮЛЛЭНИИ

ИС КЫАБЫ БАРЫТЫН ТУҺАНАН

«Правда» колхоз бырабыланын председателэ Н. Е. ЕДИСЕЕВ этиититтэн

МИН ДАКЫЛААККА этилибит
бары балаһыанньаны кытта са-
наабын холбуубун. «Правда» кол-
хоз бырабыланын, партийнай
тэрилтэтэ бэйэтин күннээри үлэ-
тигэр 1964 сыллаабы II партий-
най конференция уонна ССКП
убаластаары комитетын бэс ыйы-
наабы пленумун уураахтарынан
салайтарбыттара.

Колхоз 1964 сылы хаһайыс-
тыба экономикатын бөбөгүтүүгэ
кэккэ ситиһинилэрдээх түмүктээтэ.
Производство сүрүн салааларын
сайыннары ситиһинилээхтик олох-
хо киллэриллэр. Бинах сүөһү үгүс
өттө Хаастаах дьон сиргэ көһө-
рүлүннэ. Бу, учаастак киэн мөч-
чирэниһин мунутуурдук туһанар
кыабы биэрибэ. Колхоз сүрүн-
нээн үтү өҥөрүүн дьарыкта-
нар Улахан-Ааннаабы биригээдэтэ
бэйэтин үтүөкэннээх ситиһини-
нээн биһигини үөрдэр. Биригээдэ
тыа хаһайыстыбатын бородуук-
суйатын өҥөрүү былаанын бары
көрүгүнэринэн толордо.

Капитальной тутууга колхоз кы-
рата суох ситиһинилээх. Ордук,
сүөһү интитин ыраахан үлэлэрин
механизациялааһына биллэр-көс-
төр ситиһинилэр бааллар. Хас да-
баны типовой хотоннор үлэбэ кил-
лэрилиннилэр, заводской автопо-
илкалар, паары үөскэтээччилэр
туруорулунулар. Аһардаас аас-
пыт сылга 700 сүөһү киһирэр ал-
та хотонно механизацияланна.

Биһиги хаһайыстыбаннай ах-
сааны хорсундук олоххо киллэрэ-
бит. Үгүс биригээдэлэр хаһайыс-

тыбалы салайыы бу кэрэхсэбил-
лээх ыһыматыгар толору киллэ-
рилинилэр дьон этиэххэ наада.
Колхозтаахтар ылар дохуоттара
үрдүүр. Техниканан хаачылыы
балаҕа тупсарылына. Билигин
биһигэ сөптөөх ахсааннаах мас-
сыналар бааллар, техника комо-
тунэн ходоһаны тупсарыы үлэтин
бэйэбит хаачыйар кыахтаахпыт.
Билигин ходоһаттан талаары
ыраастааһынга бигэ трактор үлэ-
лиир. Кинилэр өҥөрөн таһаары-
лара кырата суох. Өскөтүн бу
трактордары толору кыабынан
үлэлэтэр буоллахтына, ыам
ыйыгар дьэри 600 — 700 гек-
тар ходоһа сирин ыраастыыр
кыахтаахпыт. Бу, общественнай
сүөһүнү аһылыгынан хаачыйы-
га улахан төһүүнэн буолуоҕа.

Ити ситиһинилэри сэргэ биһи-
хэ быһаарылла илик боппуруостар
элбэхтэр. Ордук хонуу үлэтин
туруга хаалылаах. Бурдук, хор-
туппуй ыһыларыттан, оворуот
аһыттан олус намыһах үүнүүнү
ылабыт. Бородууксуйа ити көрүг-
нэрин өҥөрүү былаана сылтан-сыл
аайы туолбат. Ыһыы сиэмэтин
сиппааһа суох, минеральной он-
тон да атын уобурдуулары ыраа-
һынан ситэтэ суохтук туһанабыт.
Быйыл эмнэ, үгэс курдук, туо-
рахтаах культура уонна хортуп-
пуй сиэмэтинэн хаачысмаака
олорбут, атын оройуонтан атык-
лаһар туһунан билигин көпсөтүн
барар. Бурдугу Өлүөхүмэттэн, со-
ровун республиканскай базаттан
атыкылаһарбыт буолуо.

Балаһына ноһому таһыны үлэ-

тэ олус бытааннык ытыллар.
Сорох биригээдэлэр балаһына ор-
ганической уобурдууну таһыны
олох да сагалыы иликтэр. Биһи-
ги үрдүк үүнүүнү ылыы мөктүө-
тинэн буоларын сыналаан турам-
мыт, балаһына ноһому таһы-
ны уталыһаака сагалыыр са-
наалаахпыт.

Биһигэ сүөһү интитэ өссө
да хаалан иһэр. Сылын аайы сүө-
һү ахсаана сыһыа ааччылар. Ор-
дук сылы сүөһү интитэ хоб-
дох туруктаах, ааспыт кыһын
элбэх өлүү - сүтүү таһаарылына.
Биһиги маны дьыл-күн усулуо-
буйатын күчүмэвэйдэринэн быһаа-
рабыт буолан баран, ити сүрүн
биричинэ буолбатах. Ордук кэн-
ники сылларга, сылы интитигэр
болғомто молтообутун түмүгэр, тө-
рүөбү ылыы наһаа түстэ. Ол кур-
дук «Правда» колхозка төрүөбү
ылыы ортотунан 40 — 45 быры-
һыанга эрэ тэҥнэхэр. Маныаха
племенной үлэни былааннаахтык
ыһтар наада.

Ынах сүөһү бородууксуйатын
биэриитэ билигин да намыһах.
Колхозка үтүү валовой ылыы
сылтан-сыл аайы түһүн иһэр.
Ааспыт сылга хас бирдин фураж-
най ынахтан үтүү ылыы ортоту-
нан 1200 килограмма тэҥнэстэ.
Ити бастын совхозтар чулуу ыан-
ныксыттарын көрдөрүүлэрин ана-
рыгар эрэ тэҥнэхэр.

Биһиги интитигэр сүөһү бо-
родууксуйатын элбэтин, төрүөбү
ылыыны үрдэтин сорууга тулар.
Быйыл семизетка бүтөһик сылы-
гар 1950 тонна үтүү уонна 270
тонна эти өҥөрүөхтээхпыт. Бу
буолар биһиги ылымнаах кир-
бибит, биһиги бүтүүмүт бары
күүһүн уонна кыабын уураа со-
руктут.

Итини тэҥэ, биһиги производ-
ство сүрүн объектарын тутуутун
тэтимин түһэрэ суохтаахпыт. Ма-
ныаха биһиги колхозпутун кытта
шефтэспит Покровскайдаабы ту-
туу комплексын комотугар суот-
танабыт. Хотугулуу-Илигини со-
нархоз салалтата уонна кини
представителлэрэ 1965 сылга кол-
хоз тутуутун шефтэһин дуоҕаба-
рыгар киллэриэхтэрэ дьон эрэнэ-
бит.

«Правда» колхоз колхозтаах-
тара уонна колхозтаах дьахталлара
семизетка бүтөһик сылыгар ту-
руоруммут соруктарын ситиһин-
лээхтик толороллоругар саарбаҕа-
лааһын суох.

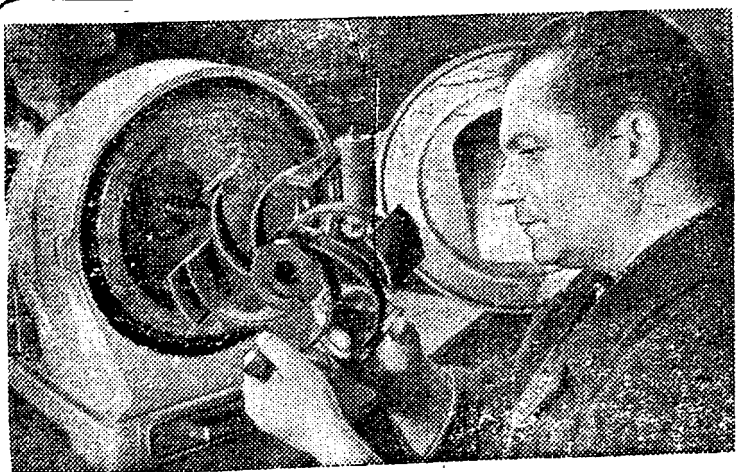
Промышленноһы салайыыны тупсарыахха

Покровскайдаабы кирпиичэ заводун дирентора
В. Н. ИВАНОВ этиититтэн

ПОКРОВСКАЙДААБЫ кирпиичэ заводун коллектива ааспыт
1964 сылга 1963 сыллаабыр кирпиичэни өҥөрүүнү балайда улаа-
тыннарда. Ол эрэри, билигин дабаны быһаарылла илик боппуру-
һунан иһин ыраахан үлэлэрин механизациялааһын суоба буолар.
Завод киһир, былаана улаатар, оттон производственной кыага он-
нунан хаалар. Сөптөөх техниканан, оборудованиенан куһабанньык
хаачылар. 28 сыл устатыгар үлэлээбит бары механизмнар туһа-
ларыттан тахса элэйдилэр. Ол түмүгэр үгүс үлэлэр илин күүһүнэн
толоруллар. Капитальной өрөмүөнү ытытыга үбү биэрбэттэр.

Кирпиичэбэ наадыһы улаатан иһэр. Оттон биһиги үлэбитигэр
ким дабаны дьохуннаахтык көмөлөспөт. Райном урукку салалтата
үлэһиттэри атын үлэбэ ытан производствоттан улаханньык арал-
дытара. Тутуу матырыйаалларын управлениета заводу салайыт-
тан туора турар. Кинилэргэ олус элбэх инженернэй үлэһиттэр баал-
лар да, хонтуруоба олорон тахсаллар. Кинилэр биһигэ ханнын да
көмөнү өҥөрбөттөр.

Партия оройуоннаабы комитетын өттүттэн промышленноһы са-
лайыы стилин тупсарыы эрэйиллэр. Биһигэ сөптөөх көмө оҥору-
луннабына сылга 22 мөлүйүүн устуука кирпиичэни өҥөрөн таһаа-
рар кыахтаахпыт.

МОСКВА. Агрохимическай лабораторияба почва боруоба-
тын бытарыты уонна сиидэлээһин саамай күчүмэбэй үлээн
буолар. Бу үлэни илиинэн өҥөрүүгэ элбэх бириэмэ барар.
«ИПП-1-2» саҥа прибор интеник үлэни 300 грамм почваны
боруобалааһыны балтараа—ини мүнүүтэ иһигэр ыһтар кыа-
бы биэрэр. Бу прибору ССРС Тыатын хаһайыстыбатын ми-
нистерствотын агрохимическай лабораторията, уобурдуу уон-
на агропочвоведение Бүтүн Союстаабы научнай-чинчийэр
институтун кытта холбоһон өҥөрбүттара.

Итини тэҥэ бу прибор тутуу үлэтигэр буору чинчийиҥэ
тутуулар кыахтаах. Маҥнайгы 200 саҥа манньык прибордар
дойду агрохимическай лабораторияларыгар ытылынылар.

СНИМОНКА: слесарь-механик Г. А. Самарин «ИПП-1-2»
прибор таҥытыын бэрэбиэркэлиир.

ССТА фотохрониката.

ЛЕНА МАЯКТАРА 3

1966 о. тохсунньу 29 н. № 12.

ТАБААРЫС П. П. ИВАСИХ ДАКЫЛААТЫН ДЬҮҮЛЛЭНИИ

ЭБЭНЭЭТЭЛИСТИБЭНИ ТОЛОРУОХПУТ

БАСТЫН ОПЫТЫ—ПРОИЗВОДСТВОБА

«Вктом» совхоз механизатора В. Н. ИСАКОВ этиититтэн

Опытнай-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба директора П. К. РУДЫХ этиититтэн

«ВКТОМ» совхоз рабочайдара уонна тыатын хаһаайыстыбатын специалистара ааспыт 1964 сылга тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын огорон таһаарыга биллэр ситиһиллэнилэр. Ылыныллыбыт социалистическай эбэһээтэлистибэ сүрүн көрүнгэрэ толорулунна. Валовой үтү ылы былаана аһра толорулунна. Государствова былааннамытынааһар 116 тоннанан элбэх үтү атылаанна. Эти ылы былаана 121,4 бырыһыан туолла. Биһир ынахтан үтү ылы 1963 сыллааҕар 25 килограммынан үрдэтилиннэ. Ити барыта совхоз рабочайдарын уонна сүөһү интиһитин үлэһиттэрин дыһыардаах үлэлэринэн ситиһиллэнилэр.

Общественнай сүөһүнү аһылыгынан толору хааччыйыы боппурӯоһа биһиэхэ билигин даҕаны быһаарылла илтик. Совхоз хас сыл аайы сүөһү аһылыгын совтупкалааһын былаанын толорбот. Оттон общественнай сүөһүнү аһылыгынан толору хааччыйыы сүөһүтүн ылылар бородууксуйаны үрдэтин быһаарылаах усулуобуйатынан буолара бырыһытыгар биллэр.

Биһиги механизированнай звенобут сүөһү аһылыгын совтупкалааһынга ылыммыт социалистическай эбэһээтэлистибэтин кэнниги икки сылга кыйан толорбото. Ити сүрүн биричиннэтинэн кураан буолан, от үүнүүтэ намыһара буолла. Ол оннугар биһиги кыһыгы ыйдарга эбии аһылыгы совтупкалааһыны күүскэ ыытабыт. Ааспыт сыллардаах үлэбит опытыгар оловуран, быйылгы кыстык устатыгар 1200 тонна талах мээккэтин бэлэмнииргэ сорукаммыппыт.

Онон звено хас биһирдиги чилиэнин баһыгар 120 тонна талах мээккэтин бэлэмниэхтээхпит.

Сүөһү кыстыгын бастакы аһара түмүктөннө. Ол гынан баран, биһиги бэрт аһыах эбии аһылыгы бэлэмниэтибит. График быһытынан бу кэмгэ 430 тонна талах мээккэтин бэлэмниэхтээх этибит. Ол оннугар тохсунньу ый 1 күнүгэр баара-суора совхоз үрдүнэн 226 тонна талах мээккэтин бэлэмниэтибит.

Бу биричиннэти туохханы? Маныаха сүрүн биричиннэтинэн улахан тымныылар түспүттэрэ буолар. 58 кыраадыска тийиэ тымныылар олус үһүнүк түспүттэрэ биһиги үлэбитин улахан-нык атахтаата. Маныаха трактор колүһөһөтүн резината тонгон дэлбэригэ барар, эбэтэр дискатынан үһүллэн хаалар.

Тымныы күннэр түспүттэрэ эбии аһылыгы совтупкалааһыны тохтотон кэбиһиэххэ диил эппэт. Итинник күчүмэбэй тымныы күүһүрбүт эрэ бириэмэтигар тахсар. Сотору улахан тымныылар ааһыахтар. Күн уһуоба. Онон ичингэ буоллабына, күн уһаатарына, үлэһиттэр үчүгэй буолуоба. Биһиги ааран көрүүбүтүнэн, ыам ыйыгар диир, билигин даҕаны сүүстөн тахса үлэ күнэ баар. Итини толору туһаннахпытна 1030 тонна талах мээккэтин бэлэмниир кыахтаахпыт. Ити биһирдиги звено чилиэнэ уонна биһирдиги агрегат үрдүк таһаарылаахтык, чуолкайдык үлэһиттэрин эрийэр.

Биһиги бэйэбит иннибитигэр туруоруммут сорукутун толорор бигэ эрэллээхпит.

Опытнай-көрдөрүүлээх хаһаайыстыба кэнниги уон сылтап бэттэх оворуот астарыттан уонна хортуппуйтан үрдүк үүнүүнү ылар. Ааспыт сылга оворуот аһынытын биһирдиги гектарыттан 192 центнер, 53 гектар хортуппуй аһынытын биһирдиги гектарыттан 104 центнер үүнүүнү ылыбыт. Онон хортуппуй уонна оворуот аһыны үүнүүлэрин валовой хоһурун былаанын, государствова атылааһын былаанын толордубут.

Итинник үрдүк үүнүүнү ылыныи производство бастын опытыгар олохтообун, тыа хаһаайыстыбатын Саха сиринээгин научнай-чинчийэр институтта биһэр сүбэлэрин туттуу түмүгэр ситиһибит. Сүрүн болломтону органической уонна да ытын овордүүлэри туттууга уурабыт. Ардаба сүөх саһын буоллабына үүнү куттарыны тэрийэбит.

Биһиэхэ сүөһү интиһи билигин да хаалан иһэр. Ол эрэри, үүт, эти государствова туттары былааннарын толордубут. Биһир ынахтан 1884 килограмм үтү ыатыбыт, эбэтэр ааспыт 1963 сыллааҕар 440 килограммынан үрдэтибит. Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйаларын огорон

таһаарыи себестонмоһа намыта-лыһа. Сүөһү интиһитин сайына-рыга сүрүн мэхэһинэн аһылык бэбэ базатын тэрийи кыааыда-та буолар.

Хаһаайыстыба дирекцията, партиянай тэриэтэ уонна профсоюз рабочкоһа аһылык базатын тэрийи боппурӯостарын быһаарга дыһаалары ылаалар. Ол курдук, 1964 сылга халытан нүөлсүтүүнү ытарга 9 быйыты туттубут. Итинтэн икки быйыт биһир ты-һыныча гектар хоһуһаны нүөлсү-түөбэ. Оттон сорох быйыттар сүөһү сайылымыр уонна кыстымыр хотоннорун чуһаһыгар уу сап-нааһын мунньууну хааччыйах-тара.

Биһиги инникитин даҕаны нүөл-сүтүүнү кпэһник ытар былаан-наахпыт. Ону таһынан ааспыт сылга 220 гектар хоһуһаны овор-дубуппун. Ол түмүгэр икки тогу-дунэн элбэх үүнүүнү ылыбыт.

Биһиги хоһуһаны нүөлсүтүүгэ 30000 солкуобайы ороскуоттаа-тыбыт. Итини биһиги биһир сыл иһинэн толуйар кыахтаахпыт. Биһир гектартан 2—3 тонна оту хоһууоххутун сон.

1965 сылга туорахтаах куль-туралартан ортотунан 13,5 цент-нер үүнүү ылылааба. Биһирдиги гектартан 210 центнер оворуот аһын, 110 центнер хортуппуйи хоһууарга сорукутанныбыт. Ууну куттарына табыгастаах буолар-гына ыһылары биһир сиргэ тү-мэбит. Итинник үрдүк үүнүүнү ылыныи агротехнической дыһа-алары олоххо киллэрэн туран си-тиһиэхпит.

Хас биһирдиги гектар бааһынара 70—80 тонна ноһуому уонна 2—3 центнер минеральной овору-дуну киллэриэхпит.

Биһиэхэ оссо даҕаны элбэх итэ-вэстэр, быһчарылла илик боппу-рӯостар бааллар. Лугомелноратив-най техника олох сүөх. Тутаач-чылар былааннарын куһабынык толороллор. Оройуоннаабы тэри-тэлэр ситэтэ сүөх көмөлөһлөр. Ис хаһаайыстыбаннай боппурӯос-лутун бэйэбит быһаарынарбыты-гар кыабы биэрбэттэр.

Опытнай-көрдөрүүлээх хаһа-айыстыба коммунистара семилетка бүтэник сылын сорууахтарын то-лорорго уонна аһара толорорго би-гэ быһаарынылаахтар.

КЫЛААБЫНАЙ—БОРУОДАНЫ ТУПСАРЫИ

Орджоникидзе аатынан колхоз кылаабынай зоотехника С. А. КАПИТОНОВ этиититтэн

ААСПЫТ СЫЛГА Орджоникидзе аатынан колхоз государствова үтү атылааһын сылаары бы-лаанын 117, эти атылааһыны 137,7 бырыһыан толортоото. Бы-лааны таһынан 92 тонна үтү атылааатыбыт. Государствова атылаааһыт эт 97,3 бырыһыана үрүк уойуулаах буолла.

Быйыл даҕаны эти уонна үтү огорон таһаары былааннарын чистээхтик толоруохпут дии са-наабыт. 80 тонна искусственной үтү огорон ыаммыт үтү ньи-рөйдөргө иһэрдиги кэмчиһиэхпит. Государствова атылаанар эт 80—90 бырыһыана үрдүк уойуулаах буоларын ситиһиэхпит. Биһиэхэ

сүөһүнү уотууга үчүгэй опыт-баар буолла. Бастын бөстүүктар Прохоров уонна Капитонов ааспыт сылга биһир сүөһү сууккатаары орто улаатытыи 800—900 грам-на тиэртилэр. Кинилэр сайын ус-татыгар биһир сүөһү ылааһына ортотунан 80—90 килограммы-нан эбиллэрин ситиһилэр. Кини-лэр сүөһүнү мөччигэр сирдэригэр түптэ огороллор, тууһунан эбии аһаталлар, мөччирэһиэрин табы-гастаахтык туһаналлар.

Коммунист И. Н. Соловьев са-лалатынан саһылы интээччилэр куһаана сүөх түмүгү ситиһэл-лэр. Кинилэр хас биһирдиги ийэ са-

һылан 4,5 овору ылылар, биһир саһыл тиригэ 115 солкуобайга туарын ситиһилэр.

Сүөһү интиһитин сайынаарына племенной үлэ суолтатын туһунан үгүс мунньахтарга элбэхтик кэл-сэтэбит. Ол үрдүнэн туох да тү-мүү ситиспэппит. Колхоз Хари-йааахтаабы уонна Чкаловаабы биригээдэлэригэр ынахтары йе-куественнай сиэмэлээһин үчү-гэйдик тэриһлэр. Манна ынахтар 97,3 бырыһыаннара уулаахтар. Оттон Дьура үчаастагар искус-ственной сиэмэлээһинтэн ынахтар 82 бырыһыаннара эрэ уулаана.

Сылгы интиһигэр племенной

үлэ ытылаабыт. Биһир да колхоз-ка бороода сылгы фермата сүөх. Биһиэхэ 100 биэттэн 45 кулун ылылына. Ол сүрүн биричиннэти сылгылар уруулаһылары буолар.

Тыа хаһаайыстыбатын инсти-тута уонна производственной уп-равление племенной үлэбэ бол-бөмтолорун уурбаттар. Сылгы интиһитин сайынаарына биһир мө-һөһинэн сылгы этии атылааһар сыана намыһаа буолар. Биһиги усулуобуйабытыгар сылгы этэ биһир күндү аһылыгынан буолар. Оттон биһир килограмм сылгы этэ ынах этииээбэр 70 харчынан чөлчөки. Сылгы этии атылааһар сыананы хаттаан көрүүххэ наада.

Оройуонга тыа хаһаайыстыба-тын специалистарыгар собо сүөх-тук сыһааннаһы баар. Специа-листарга кыабы, улахан быраабы биэрбэттэр, кини куолаһын исти-бэттэр.

Колхоз сүөһү кыстыгар ына-хаттары көрсөр. Дьуратаабы учаастакка 32 сүөһү өллө. Сүөһү кыстыгын ситиһилээхтик түмү-түүргэ биһиги бары күүспүтүн уурабыт. Билигин 7 наары үөс-кэтээччилэр, 7 кормодробилкалар, биэс сылаас ойбон үлэһит-лэр.

.ОБЩЕСТВЕННОСТЬ КӨМӨТӨ ЭРЭЙИЛЛЭР

Покровскай 1 №-дээх арыс кылаастаах оскуолатын директора В. Т. ГУСЕВА этиититтэн

ПОКРОВСКАЙ 1 №-дээх арыс кылаастаах оскуолатын дыһэтэ 120 ово үөрэнэригэр ананан ту-туллубута. Оттон билигит манна 400-кэ ово үөрэнэр. Оттон Пок-ровскай 2 №-дээх 8 кылаастаах оскуолатын дыһэтэ 450 үөрэнэч-чигэ аналлаах. Дьыһиһин тыһыны-ча көригэ ово үөрэнэр. Началь-най оскуолалар да дыһэлэрэ инти-тэн ордуктара сүөх. Оскуолалар дыһэлэрэ интиһик кыараастара ийини үлөни ытыгыга улахан мөһөйи үөскэтэллэр. Оскуола үлэ-тигэр оройуон общественноһа кө-мөһү огороро наадалаах. Оскуо-лалар сөптөөх материальной ба-занан хааччылынылар, онон учууталлар үлэһиттэрин эрэ, ик-ки сылга хаалларыны сүөх гы-

ынахтарын эрэ наада диин сыы-һа ойдобул баар. Биллэн туар, партия уонна Советскай правительство аһалы кыһамныларынан өрө көтөрү-лэн туран, оройуон учууталлара кинилэргэ сүктэриллибит эбэһи-нэстэри толорорго бары күүстэрин уураллар. Учууталлар ыарахан, ол гынан биһир бөчүөттөөх үлэлэ-ригэр общественность өттүттэн мэдэбитин оһоһулар улахан кө-мө наада. Итини оройуон үгүс предприятияларын уонна дэриг-тэлэрин салайааччылары ойдоо-бөттөр.

Леспромхоз территориятыгар баар начальнай оскуола дыһэтигэр эбии тутууну ытарга райсовет исполкома сөбүлөһөн баран, били-

гин кэлэн akkaастаан кэбиһтэ. 1 №-дээх ТМУ коллектива оскуо-ла үлэтигэр олус куһабынык кө-мөлөһөр. Манна төрөппүттэр мун-ньахха кэлбэттэр. Оскуолаара общественность көмөтүн тэрийи туһунан боппурӯос болуолактаабы Совет сессиятыгар дьүүлэммитэ да райсовет исполкомун, райком аһаратын үлэһиттэриттэн биһир да кини сылдыһабаһа улахан хо-молтолоох.

ЛЕНА МАЯКТАРА

Редактор Н. С. ПОПОВ.

ССКП Орджоникидзевскай-даабы райкома уонна райсовет исполкома колхознай тутуу ве-терана, пенсионер, ССКП чи-лиэнэ

РЕШЕТНИКОВ
Егор Васильевич,

б. дь. тохсунньу 25 күнүгэр өл-бүтүгү туһунан бөкүөннүк ай-махтарыгар уонна билэр дьон-норугар дириг кутурбаннырын биллэрэллэр.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Саха АССР, Покров-скай бөһ. Орджоникидзе уул. 32 №-рэ. ТЕЛЕ-ФОННАР: редактор—1-62, редакторы солбу-йааччы—1-59, ответ. секретарь—1-51, сурук от-дела—1-46, улсасай—2-66.

БЫЫБАРЫ дьоһунаахтык көрсүөбүн

КУЛУН ТУТАРГА государственной былаас олохтоох органнарын быыбара буолар. Икки сыллаабыта быыбардааччылар бэйэлэрин чулуу дьоннорун үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы, бөһүөлэнтээби, нэһилиэнтээби Советтарын депутаттарынан быыбардаан, улахан итэбэли сүктүрбүттэрэ. Олохтоох Советтар үлэһиттэр олох-горун-дьаһахтарын усулуобуйатын тупсарыы боппуруостарын быһаччы быһаарар буолан иһэллэр, коммунистическайды олоһор уонна үлэлиир иһин хамсааһын кизг далааһыныгар оруоллара үрдүүр.

ССКП НК алтынньытаабы уонна сэттинньитээби (1964 с.) Пленумнарын уураахтара коммунистическай тутууга Советтар оруолларын үрдэтии туһунан кыһамныы чабылхай көстүүтүнэн буолаллар. Мизстэтигэр советскай органнары чөлөрүгэр түһэри ханнаа-йыстыбаннай уонна культурнай тутуу соруктарын быһаарыыга Советтар оруолларын өссө күүһүрдэр.

Бүгүн биһиги норуот итэбэллээхтэрэ бэйэлэрин депутатскай изэстэрин хайдах толордулар диэн ыйытар толору бырааптаахпыт. Депутаттар ортолоругар Качыкаат Ыанньыксыта Дария Тарасовна Егорова, «Правда» колхоз Эбэ ыччат-комсомольскай ферматын Ыанньыксыта Елизавета Егоровна Алексеева, Орджоникидзе аатынан колхоз Тиит-Арыы учаастагын болуотунньуга Дмитрий Николаевич Семенов, үтүөлээх рационализатор Василий Николаевич Исаков, тутуу матырыйаалын онорор заводтан Валентина Петровна Кочеткова ааттара кизиник биллэр. Кинилэр үтүөкэннээх холобурдара ферма, хонуу, завод уонна тутуу үлэһиттэрин саҕаттан-саҕа кыһылыларга өрө күүрдэллэр. Депутаттар үлэлэрин ситиһиитэ маассаны кытта ыкса сибээһинэн, быыбардааччылары кытта күннэтэ үлэлээһининэн добуһуолланар.

Олохтоох Советтарга быыбар улахан политическай суолталаах собуутиэ. Советтар норуот кытта ыкса сибээстэринэн күүстээхтэр. Аһардас биһиги оройуонмутугар буолаары турар быыбарга оройуоннаабы, бөһүөлэнтээби уонна нэһилиэнтээби Советтар депутаттарынан 420 киһи талыллыаба. 1730 киһи учаастактаабы уокуруктаабы уонна оройуоннаабы быыбардыыр комиссияларга үлэлиэхтэрэ.

Бу күннэргэ маҕнайгы сүһүөх партийнай, комсомольскай тэрилтэлэр, профсоюзнай комитеттар уонна оройуон олохтоох Советтарын инниклэригэр ханнык соруктар туралларый?

Быыбарга бэлэмнэниинэн сибээстээн үлэ барыта оройуон үлэһиттэрин политическай уонна үлэбэ активистарын инникитин өрө көтөбүү, производственной былааннары уонна эбэһээтэлиэтибэни толорууга Советтар оруолларын үрдэтии лозунунан барыахтаах.

Быыбардыыр уокуруктар, учаастактар кыраныыссаларын, уулуссалар, дьыалэр нүөмэрдэрин чуолкайданыллыахтаах, уһулуччу болбоомтону быыбардааччылар испииһэктэрин сөптөөхтүн онорууга ууруллуохтаах. Быыбардыыр учаастактары сөптөөх дьыалэринэн хаачыыйыллыахтаах.

Партийнай тэрилтэлэр нэһилиэнтээ ортотугар агитационнай-маассабай үлэни күүһүрдүүхтээхтэр, агитколлективтары уонна агитквартиралары тэрийиэхтээхтэр, агитатордары саҕардан сүүмэрдэһтээхтэр, партийнай бюроба, эбэтэр партийнай мунньахха агитколлективтар салайааччыларын бэлэмнээх коммунистартан сүүмэрдээн бигэргэтиэхтээхтэр.

Кулууптарга, кыһыл муннунтарга, быыбардыыр уокуруктар уонна учаастактар кииннэригэр агитпуннары тэрийиэхтээхтэр, кинилэри наадалаах литератураларынан хаачыыйыллыахтаах, лекциялары, дакылааттары, араас көрүгүнээх бизэрдэри тэрийиэхтээхтэр.

Советскай демократия, советскай быыбардыыр система, норуоттар добродоһууларын, ССКП салайар оруолун, республика уонна оройуон сайдыытын кэскиллээх боппуруостарын тустарынан лекциялар утумнаахтык ытыллыахтаахтар.

Парткомнар уонна партийнай тэрилтэлэр агитатордар семинардарын ытыахтаахтар, консультациялары, практической көмөнү оноруохтаахтар, кинилэр отчуоттарын кэмигэр истизэхтээхтэр.

Сибээс үлэһиттэрэ быыбардыыр хампаанньа биризмэтигэр чуолкайдык уонна сыыдамнык үлэлииллэрэ эрэйиллэр.

Бу политическай суолталаах хампаанньа 1965 сыллаабы социалистическай эбэһээтэлиэтибэни толоруу иһин охсуһууну кытта сөптөөхтүн дьүүрэлээн ытыллыахтаах. Хас биридии коллектив, биригээдэ, ферма быыбардар күннэрин көрсө бэйэлэригэр быһаччы соруктаах буолуохтаахтар. Маныаха производство резервэлэрин булууга, бордуюуксуя хаачыстыбатын тупсарыыга улахан болбомото ууруллуохтаах.

Парткомнар, маҕнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр, бары коммунистар уонна комсомолецтар инниклэригэр быыбар хампаанньатын баһылаан-көһүлээн ытыты, агитационнай-маассабай уонна тэрийэр үлэни күүһүрдүү дьоһунаах соруктара тураллар.

ДЕПУТАТТАР КӨМӨЛӨНӨӨЧЧҮЛЭРЭ

СВЕРДЛОВСКАЯ куорат уонна кини бары оройуоннарын Советтарыгар штаты таһынан отделлар, общественной советтар тэриллэн үлэлииллэр. Сүүһүнэн рабочайдар, сулууспалаахтар, дьыа хаһаайкалара, пенсионердар депутаттарга куорат элбэх өрүттээх ханайыстыбатын — эмп, ово, культура, эргин тэрилталарын салайыыга көмөлөһөллөр.

Соботох Октябрьскай оройуон Советыгар общественной алта отделлар үлэлииллэр. Кинилэргэ сүүс общественной инструктордар бааллар. Билигин бу улахан актив быыбарга бэлэмнэниигэ көмөлөһөр, наһаастар туолууларын бэрэбиэркэ-

лииллэр. Октябрьскай оройуон Советын иһинээги инструкторскай отдел санидиссэйэ, пенсионерка Анна Котова БСА корреспонденыгар маҕнайгы көпсөөтэ:

— Биһиги сүүрүн кыһамныыбытынэн олохтоох Советтар буолаары турар быыбардарын тэрийи: буолар. Оройуон көпсөөтэ. Урут 67 быыбардыыр учаастак тэриллибит буоллабына, билигин 77 учаастак буолуоба. Биһиги учаастактары тэрийи: быыбардааччылар испииһэктэрин онорууга көмөлөһөбүт. Оройуону салайыыны уонна быыбарга бэлэмнэниини бары көмөлөһ ытыабыт. (БСА).

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПИСЛЕТАЙЫДАГА, ХОЛБОНУН

ЛЕНА МАЯКТАРА

ССКП Орджоникидзевская оройуоннаабы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа.

Тахсара 3-с сыла № 13 (408).

1965 с. тохсунньу 31 күнэ. БАСКЫИАННЬА

Сыаната 2 харчы.

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРГА ОТЧУОТТУУЛЛАР

БИЛИГИН биһиги дойдубутугар олохтоох Советтарга быыбар күнүгэр бэлэмнэниигэ улахан үлэ ытыллар. Исполкомнар уонна депутаттар бэйэлэрин үлэлэрин түмүктүүлэр уонна быыбардааччылар инниклэригэр отчуоттуулар.

Ити курдук, үлэһиттэр депутаттарын Качыкаат нэһилиэгинээби Советын исполкома нэһилиэк Советын сессиятыгар отчуоттаата. Исполком председателэ Е. Н. Протодьяконов отчуоттуур дакылаатыгар кэниини сыллаага Советскай норуот хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутууга хаануруу Коммунистическай партия салаататынан улахан кыһыыны ситиспитин туһунан бэлэтиир. Советскай норуот олоһун уйгута тупсан иһэрин Качыкаат нэһилиэгин олохтоохторун холобурдарыгар да көрөбүт. Маныа охсуолт-

лар, балыыһа, ово садтара, кулууптар уонна маҕаһыынар бааллар. Аһардас 1964 сылга охсуола, детсад, типовой маҕаһыы дьыалэрэ тутулан үлэбэ киллэрилиннэлэр. Колхозтаахтар билигин күннэтэ наадыр табаардарынан — мотоциклар, радиоприемниктар, ыарахан сыаналаах көнөрдөр, үчүгэй дьыа сөбө-сөбүргэлэ уо. д. а. буолаллар. Ити, дьон олоһо тупсан иһэрин туһунан этэр.

Нэһилиэк олохтоохторо бэйэлэрин туһааннаах үлэлэригэр үрдүк көрдөрүүнү ситиһэр иһин охсуһаллар. Олохтоох Совет депутаттары Ыанньыксыттар Дария Николаевна Анисимова, Екатерина Николаевна Мордовская, Анисия Дмитриевна Федорова 1964 сылга үтүү ылыыга социалистическай эбэһээтэлиэтибэлэрин лаппа аһара голордулар. Үрдүк таһаарылаах үлэ холобурун депутат В. Матвеев көрдөрөр. Депутат Василий Васильевич Максимов кулууп үлэтин биллэрдик тупсарда. Кини тематическай бизэрдэри, лекциялары, дакылааттары, уус-уран самодеятельность концерттарын куруутун тэрийэр. Кулууп өрүүтүн толору кинилээх буолар. Итинник холобурдары элбэи аҕалыахха сөп.

Сүөһү интиитин, хонуу үгүс үлэһиттэрэ коммунистическай үлэ бэлэһээтэлиэтибэлэрин лаппа аһара голордулар. Үрдүк таһаарылаах үлэ холобурун депутат В. Матвеев көрдөрөр. Депутат Василий Васильевич Максимов кулууп үлэтин биллэрдик тупсарда. Кини тематическай бизэрдэри, лекциялары, дакылааттары, уус-уран самодеятельность концерттарын куруутун тэрийэр. Кулууп өрүүтүн толору кинилээх буолар. Итинник холобурдары элбэи аҕалыахха сөп.

Сүөһү интиитин, хонуу үгүс үлэһиттэрэ коммунистическай үлэ

ударнигы аатын ылар иһин охсуһаллар. Кыһыл Үрүйэ охсуолаты уонна детсадын үлэһиттэрэ коммунистическай үлэ коллективны бочуоттаах аатын ылылар. Билигин сүөһү интиитин уонна хонуу үлэһиттэрин тирээн турар соруктарынан кыстыгы туйгунук тэрийи уонна сааскы ыһыыга бэлэмнэни буолар.

Нэһилиэк Советын исполкому үлэтигэр улахан көмөнү бастаҕыланнай комиссиялар онороллор.

Итини тэнэ, элбэх быһаарыллы илик боппуруостар уонна итэвэстэр бааллар. Улахан критик Дьоппөн сельпотун үлэтигэр онорулуна. Сельпо нэһилиэгин үүнэн иһэр наадыытына хаачыыыга олус мөлтөхтүк үлэлиир. Радиоузел үлэтэ билигин да быһаарыллы илик. Сорох фермалага сүөһү кыстыга хобдох туруутаах.

Совет депутаттара уонна нэһилиэк актив бэйэлэрин этиилэргэ сүөһү кыстыгын ситиһиэлэтик түмүктээһини, төрүүххэ, сааскы ыһыыга бэлэмнэниини күүһүрдүүнү, үлэһиттэр депутаттары олохтоох Советтарын быыбарын күнүн кэрэ производственной бэлэхтэрдээх көрсүүнү дьоһунаа сорук быһыытынан аахтылар.

Н. УСТИНОВ,

сельнор.

ПРОПАГАНДИСТСКАЯ ГРУППАЛАР—КОЛХОЗТАРГА

ПАРТИЯ райкомун идеологическай отдела оройуон колхозтарыгар, «Өктем» совхозка, промышленнай предприятиеларга пропагандистскай группалары ыытта. Кинилэр агитатордар, пропагандистар семинардарын ытыахтаара. Нэһилиэгин ортотугар быыбар иннинээби маассабай - политическай үлэни ытытыга маҕнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэргэ көмөлөһүүхтэрэ.

Оройуоннаабы культура отдела уонна комсомол комитетта агитбригаданы тэрийдилэр. Кинилэр сотору колхозтарга тахсан лекциялары, дакылааттары оноруохтара, концерттары көрдөрүүхтэрэ.

Биһиги корр.

КАМЧАТКА КЫҢЫЛ КӨМҮНЭ

КАМЧАТКАҕА Каменистай үрэххэ көмүһү хостуур бастакы драга тутулунна. Элбэх мэндизмэнээх дьыалэрдээх бөһүөлэк үүнэн табыста. Уста сылдар бу фабриканы опьитаах специалистар: Приморье көмүһү, Саха сириг алмааһы хостооччу-

пара туттулар. «Камчатская правда» хаһыат биллэрэринэн бу түмүл арыыга промышленнай көмүс саппааһа элбэх киргэ булулунна. Ааспыт сыл саһыныгар камчаткалар бастакы

сүүһүнэн килограмм кыһыл көмүһү бизэрибүттэрэ. Бэйэтин хаачыстыбатынан Чукотка, Халыма кыһыл көмүһүттэн быдан ордук.

(БСА).

Комсомолка Шура Герасимова ахсыс кылааһы бүтэрэн баран, колхозугар Ыанньыксытынан үлэли барбыта. Кини билигин Орджоникидзе аатынан колхоз Үөдэйдээби учаастагар үлэлиир. Уус-уран самодеятельноска активнайдык кыттар.

СНИМОККА: комсомолка А. Д. Герасимова.

С. КИРОВ фотота.

КЭРЭ СЫЛЛАРГА «Правда» колхоз хаалан ненигэ. 1964 снл колхоз финансовай-хааайысты-баннай үлэтигэр тосту овуллуу сылын буолла. Государство колхозка улахан материалнай уонна техническэй көмөнү өгөрдө.

Ити түмүгэр капиталнай тутуу кэтир. Хас даһаны типовой хотон тутуулаан үлэс киллэрининэ. Сүөһү интэнигэр ыарахан үлэни механизациялааһыга кырата суох ситинин баар. Хотон-норго заводской автопоилкалар, электропоилкалар, наары үөскө-тээчилэр турорулуунулар. Агар-дас ааспыт сылга 700 сүөһү кил-рэр 6 хотону механизацияланна. Колхозтаахтар олоһор 20 дьылэ-рэ тутулуна. Билигин киин-элек-трическэй линияда бөлүөлөктөрү уонна сайылыктары холбоонун үлэс ытыллар.

Производство сүрүн салааларын сайыннары ситинилээхтик олох-хо киллэриллэр. Обществений сүөһү сүрүннээн үс учаастакка турорулууба. Туорахтаах куль-тура, хортуюнпуй уонна орорут аһа ыһыллар сирдэрэ чуолкай-данна. Колхоз государственны кыт-та кэмгэр толору аарыста. Үтүү государство атыылааһын былаа-на 107,3, оттон эти атыылаа-һын — 109,5 бырыһыан толору-луна.

Маныха билигин маяктарбыт, коммунистическэй үлэ ударики-тара, бары колхозтаахтар уонна специалистар улахан сыраларын биэрдилэр. Эбэ ферматин үс-дубуйата атын хаалылаах фер-малартан тутунан да ордуга суох. Маннэ коллектив чилиннэрэ В. И. Шилов, М. Я. Ким, Г. Р. Чепалов, Е. Е. Алексеева, Д. А. Винокуров, В. И. Ларионов.

СОЦИАЛИЗМ ДОЙДУЛАРЫН КӨМӨЛӨРҮНЭН

ХАР экономическэй сайдыытын иккис бизс сыллаах былаанын то-лорууга Советской Союз уонна атын социалистическэй дойдулар улахан оруолу ылаллар. Бэчээт суруйарынан иккис бизс сыллаах былааны толорууга 1 миллиард египетскэй фунта бэриллэр. Дой-дуну индустриализациялааһын былааныгар металлургическэй промышленноһы сайыннары, нефтеедөгоннай заводтары, электр.станциялары, цементнэй за-водтары, автомашиналары, вело-сипедтары өнөрү заводтары уон-на да атын прдприятиялары ту-туу көрүллэр. Ити бырайыактары олоххо киллэрингэ Советской Сюз, Чехословакия, ГДР, Польша, Румыния уонна Китай Народ-най Республикаһа кыттаахтара.

Советской специалистар араб-скэй инженердэри кытта биригэ-иккис бизс сыллаах былаанынан көрүллүбүт промышленной объек-тары тутуу бырайыактарын, ХАР премьер-министрз Али Сабри Москвада балабан ыйыгар нэлэ сылдьан илии баттаабыт собулэ-ниитигэр соп түбэһиннэрэн өгө-роллор. Ити бырайыактарга биир сүрүн мизэстэни Хелуанаба баар металлургическэй заводу нэгэтии бырайыага ылар.

Асуанскэй ГЭС-тан электро-энергияны ылыахтаах Асуан ме-таллургическэй заводу тутууну ытыар туһунан Чехословакия представительлэрин кытта кэспэ-тиһи ытыллар. (ССТА).

2 ЛЕНА МАЯКТАРА

1965 о. тохсунньу 31 н. № 13.

СЕМИЛЕТКА БҮТЭНИК сылыгар биһиги кирбиилэрбит

дьулуурдаах үлэлэрэ ситининин хааччылар. Бу ферма 4 сыл уста-та 5218 центнер үтүү ылаа, ааспыт сылга соруудаһын — 135 тонна үтүү, бодьобун иннинэ, алтынны 5 күнүгэр толорбута. Хас биридин ынахтаа үтүү ылыы 1783 килограмна тнэрдиллинэ. Эмнэ итинник үчүгэй ситининин коммунист В. В. Максимова сала-йар коммунистическэй үлэ кол-лективин фермата — Куонабас көрдөрөр. Эбэтэр ылан көрүбүт, сылын айыы чулуу көрдөрүүнү ситинэр колхознай тутуу ветера-на-бостуук С. И. Вурнашеву. Киин көрөн-хараһан, государство 518 үрдүк уойуулаах сүөһүнү тут-тарда. Колхозтаахтар ыһырай итиннэ маастардара М. А. Алексее-ва, В. И. Тапыева уо. д. а. аат-тарынан киэн туттуохтарын тут-таллар. Колхоз производствотыгар техника улахан оруоллаах. Мех-анизатордар И. Григорьев, С. Ани-симов, Е. Мордовской, И. Соломо-нов, С. Соколов онтон да атыттар техниканы туһаныыга үрдүк та-һаарылаах үлэ холобурун көрдө-роллөр. Колхоз харчынан дохуотун үрдэтингэ саһылы итээчилэр А. И. Ефимов уонна С. Г. Фомин улахан үтүөлээхтэр. Сүөһү аһы-лыгын бэлэмнээһингэ И. Лав-рентьев, Г. Данилов, П. Осипов уо. д. а. дьулуурдаах үлэ холобу-рун көрдөрбүттэрэ. Ыһыатын эт-тэххэ, производство бастыгынара биһиэхэ үгүстэр.

Колхозка хаһайыстыбаннай ахсаан олоххо киллэр. Сорох бири-гээдэлэр хаһайыстыбаны са-лайымы бу кэрэхсэбиллээх ыһыма-тыгар толору киллэрдилэр. Киин үчүгэй түмүктэри биэрэр. Маныха холобурунан таб. И. В. Пудов сэбиэниссэйдээх, С. В. Максимов биригэдыһирдээх колхоз III учае-

тага буолуон соп. Бу учаастакка үтүү валовой ылыы биллэрдик улаатта, хас биридин ынахтаа үтүү ылыы 1297 килограмна тэнигэр. Учаастак үтүү уонна эти государство атыылааһын былаанын бодьобун иннинэ толор-до, былаанын таһынан 1100 цент-нер үтү атыыланна.

Ол эрээри, колхоз экономика-тын сайдыытыгар билигин да үгүс ыһаарылаа илик боннуруостар, күчүмэрдэйдэр уонна итэбэстэр бааллар.

Ордук хаалылаах салаһан сир өнөхүтэ буолар. Сылтан сы-лын айыы туорахтаах культура, хортуюнпуй уонна орорут аһын олус намыһах үүнүүтүн ылабыт. Ыһыа мун-саатар ыһыы снэмэ-тинэн хааччыматыбыт. Бу сүрүн биричиннэтинэн ыһыы үлэтигэр билигин да сөптөөх сүөлгэ бэрил-либэтэ, органической уонна мине-ральнай уобурдуулар сөптөөхтүк киллэриллэбэттэрэ, ыһыыга тех-ника күүһүн толору туһаныл-лыбата буолар. Партком уонна бырабылыанһа хаһайыстыба бу салаатын сайыннарыыга улахан бөлүмтөлөрүн уураллар. Бу итэ-

дэһи туораты, туорахтаах куль-тураны 600 гектарга ыһаа, гек-тарын ахсыттан 7,7 центнер, 245 гектарга сүөһү аһыыга бултар культураны ыһаа, — 100-түү центнер, 55 гектарга хортуюн-пуйу ыһаа 79-түү центнер үүнүү-нү ылыы — биһиги 1965 сылга мүччүрүбэт сорукупут.

Биһиэхэ сүөһү интэнигэ бил-гин да хаалылаах. Сүөһү ахсаа-на, ордук сылгы сүөһүгэ, абы-йаан иһэр. Билигин да сүөһү олүүтэ-сүтүүтэ салбанан тахсар. Сылгы интэнигэр сөптөөх бол-омто ууруллубатын түмүгэр, хас сүүстүү биэттэн сыччаах 25 кулу-ну ылабыт. Маныха улахан кэс-киллээх үлэни ыыттаһытына, племенной үлэни түспардахпыты-на, бастыг хаһайыстыбалар опыттарын киэнник туһаниахпы-тын саһанар. Хаһайыстыбаннай сүөх быһыыттан, аккаастаныах, сүөһү кыстыгар бэр итэбэстэри түргэнник туоратыах, торүүххэ эрдэттэн бэлэмнэниэх уонна саһа түрүүбү толору иттиэх тустаах-пыт.

Ыһаах сүөһү ахсаанын 3900-кэ, (Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

ЧУГАСТААБЫ! сылларга оно-хук наадалаах көрүннэригэр аан дойду бастыг стандартын таһымын ситэр иһин куотала-һыны көтөхпүт Москва уонна Ленинград предприятияларын бачыымнара дойдуга киэнник тарбанна.

Ити кэрэ бачыымы батыһаачылартан биридэстэринэн Таш-кеннаабы чулку-трикотажнай фабрика коллектива буолар. Тенас өрөөччү Валентина Без-бородова туйгун хаачыстыба-лаах капроновой куруһубаны онорон таһаарар.

СНИМКА: В. Безбородова. ССТА фотохрониката.

Старо-Туймазинскэй библиотека Башкирияда биир бастыгынара. Туймазинскэй совхоз 900-тэн та-са үлэһиттэрэ активнай ааһааччы-ларынан булаллар. Библиотекада ааһааччылар конференциялар, ыйыты, эппиэт биэчэрдэрэ, саһа кинигэлэр быыстапкалара тэрил-лэллэр.

Кинигэни тарбатыыга Старо-Туймазинскэй орто оскуола үе-э нээчилэрэ улахан көмөнү өнө-роллөр.

СНИМКА: кинигэ тарбатааччылар — тохсус кылаас үөрэнэч-чилэрэ (хаһастан уһа) Г. Шаро-ва, Г. Мугинова, Ф. Шайдуллина уонна Р. Саитгараева.

Тыа сиригн тутууларыгар — миллиардынан үл

ТЫА ХАҺАЙЫСТЫБАТЫН производствотун ситинилээхтик сайыннары уонна интенсификация сайыннары капиталнай тутууну киэн далааһыннаахтык ытытыт-тан улахан тутуулаах. Советскэй правительството үбүлээһингэ элбэх харчыны корор. Семилетка алта сылын устатыгар производственной, хаһайыстыбаннай уонна олох-дьаһах тутууларыгар тыа сирдэригэр государственнай капиталнай үптэн 26 миллиард, оттон колхозтар байэлэрин үптэ-риттэн 20,5 миллиард солкуобай ороскуот-танна. Ити үпкэ тыһыынчанан бөдөн элеватордар уонна механизациялааһын ыскы-лааттар, хотонор уонна көтөр дьылэрэ, сүүһүнэн тыһыынча олоһор дьылэр туту-лунулар.

Быйыл, семилетка бүтөннөк сылыгар тыа сиригэр тутуу үлэтэ киин билбэтэх улахан кээмэйдээхтик ытыллыада. Агардас производственной объектары тутууга государство 5,7 миллиард солкуобайы биэрэр. Бу ааспыт сылга тэнигээтэххэ 18 бырыһыаны-нан элбэх. Итиннэ таһынан 5 миллиард солкуобайы колхозтар байэлэрэ ороскуот-туулар. Манннык элбэх суума ити сылга хаһан да ороскуоттамматара.

5,5 мөлүүһөн тонна киллэр элеватордар уонна бурдук ыскылааттара, 2 мөлүүһөнтэн тахса тонна минеральнай уобурдуу хар-лар ыскылааттара, хас да мөлүүһөн ыһаах сүөһү, сибининнэ уонна бараан турар хотоннор, 20 мөлүүһөн көтөрдөр уонна 7300 тыһыынча сыммыттыр куурусса киллэр фабрикалара, 344 тыһыынча гектар сирин сиигирдэр, 693 тыһыынча гектар ба-дарааннаах сирин куурдар хаһааллар — бу

буолаллар быйыл тыа сирдэригэр ытыл-лыахтаах тутуулар.

Колхозтары уонна совхозтары электри-фикациялааһын кээмэйэ, ааспыт сылга тэни-пээтэххэ, 23 бырыһыан улаатыада. Тыа сирин оройуоннарын газификациялааһын ордук Сибиргэ, Целиннэй кыраайга, Ар-менияда, Украинада уонна Молдавияда киэн далааһыннаахтык ытыллыада. Сыл устатыгар балтараа мөлүүһөн кэрингэ сель-скэй квартиралар күөх оттугу ылыахтара Капиталнай тутуу ити программатын си-тинилээхтик олоххо киллэрини, колхозтар уонна совхозтар экономикаларын салгыы бөбөрөгүбү, тыа хаһайыстыбанын про-изводствотун инникитин сайыннарыада.

Олоһу-дьаһабы хааччылар, культурнай-бытовой тутуулар эмнэ киэнник ытыл-лаллара бэллээтэлэр. Советскэй дэриэбинэ, тыа сирин үлэһиттэрин олохторун культу-рата түспүбэ. Тыһыынчанан саһа кулуун-тар, библиотекалар, культура дыбарыас-тара, оскуолалар уонна балыһалар ту-туулаахтара.

Тыа сирдэригэр тутуу киэн кээмэйдээх-тик барыта киинин тэрийин систематын уонна техническэй өттүнэн хааччылы-тын уларыта туттары эрэйэр. Билигин тыа сирдэригэр сүрүн капиталнай үлэлэри го-сударственной уонна колхозтар икки арды-ларынаабы аналлаах тутуу тэрилтэлэрэ ытыллар. Кинилэр ахсааннара 2 тыһыын-чэа тинийдэ.

Государство тыа сиригэр ытыллар тутуу-ну бастаан иһэр техниканы сэбиллиргэ, киин производственной баһатын бөбөргө-түүгэ бары наадалаах дьаһалы ылынар.

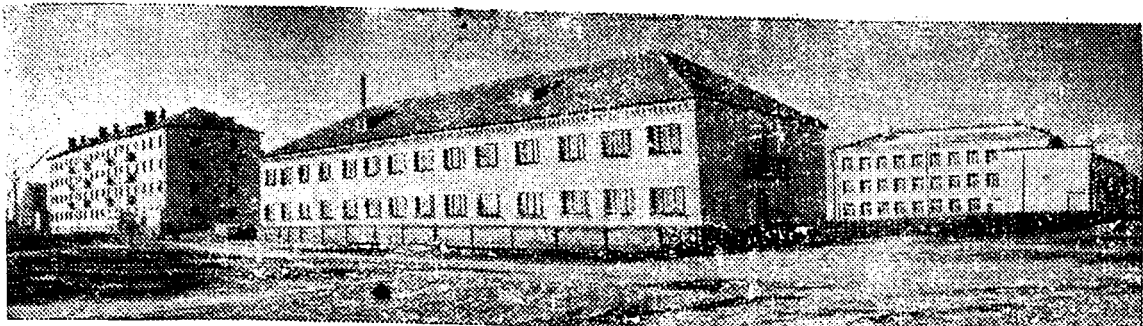
Агардас быйылгы дьылга колхозтар икки ардыларынаабы тутуу тэрилтэлэригэр ти-мир-бетон, кирииччэ, испиэскэ, столярнай өнөхүктар, саһа техника предриятиеларын тутууга государство балтараа мөлүүһөн суумалаах өр сыллаах кредити биэрэр. Дэ-риэбинэлэргэ производственной тутуулары уонна олоһор дьылэри индустриальнай ыһыманан ытытыга экономическэй, типо-вой бырайыактар өнөхүлүннүлар.

ССРС-ка тыа сиригэр тутууну ытыты характера көтөбөр кырааһнарынан, буль-дозердарынан, скрепердэринэн, экскаватор-дарынан онтон да атын техниканы сэби-лэммит государственнай трестэр, управле-ниелар уонна коһо сылдьар механизиро-ваннай колонналар тэриллэбүттэрин кэи-ниттэн тосту уларыта. Ааспыт сылга колхозтарга уонна совхозтарга тутуу үлэ-тин толорор итинник колонналар ахсаан-нара 350-тан тахса этэ. Быйыл ССРС Гос-стройка биллэрэринэн өссө 440 итинник колонналары тэрийин көрүллэр. Кинилэр 2.800 мөлүүһөн солкуобайдаах тутуу үлэ-тин толоруохтара — ити 1962—1963 сыл-лардааһар икки төгүлүнэн ордук.

Тыа сиригэр тутуу индустриальнай ны-матын сайыннарыыга конструкциялары уонна деталлары өнөрүүнү улаатыннары-ны сөргэ быйыл олохтоох тутуу матыры-иалаларын өнөрүү лаһна кэпгэтиллибэ.

Тыа сиригэр капиталнай тутууну ытыты — семилетка охсуулаах кирииччэ, колхоз, совхоз производствотун биир саа-май дьолунаах учаастага, дойдуга уйгуну-бийагы дэлэтин мэкһиэтэ буолар.

Николай САФИРОВ, БСА комментатора.

АТОМ ЭЙЭЛЭЭХ СЫАЛГА ТУТТУЛУОХТААХ

АТОМ КҮҮҮНЭЙЭЛЭЭХ СЫАЛГА туһаныга ученайдар күүстэрин уураллары туһунан биһиги түөх эмит саңаны билбэтэх нэдиэлэбит дин сүөх. Бу кэнники заспыт 7 хонук оннук күннэринэн буоллулар. Атом күүһүн эйэлээх сыалга туһаныыга Киевкэ Экономической хардарыта комолонһу Советын бастайааннай комиссиятын мунһаа бэйэтин үлэтин бүтэрбитэ, ону кытта сэргэ Москва, ССРС Наукаларын академиятын ядернай физикаба отделин уонна ССРС Атомнай энергияны туһаныыга государственнай комитетин холбоһуктаах научнай сессиялара буолбута. Алмата чугаһыгар циклотронун боруобалааһын ытытыллына, медицинаба меченнай атомлары туһаныы саңа ньымалара туттулуунулар...

Атомнай энергия сайдыытын боппуронһугар манник улахан болдомтону тобо ууруллубута биллэр: энергия бу көрүгэ инникитин сайдар кэскиллээх. Атом модун күүстэбин туһунан киһи-аймах соторутаабыта билбитэ. Отут сыллаабыта уран сүрүн «атомнай сырыенан» аарыллыбакка, радийи хостоһун тобобун быһыытынан бырабыллан иһэрэ. Энергия сага модун күүстээх источникын баһылааһынга аан дойду хайы-үйө магнайгы хардыылары онордо. Атом күүһүн нуруот айымнылаах үлэтигэр туһалыыр гына онорууга бастакы хардыыны онорбутунан биһиги дойдубут киэн туттар. Ол курдук Советскай Союзка 1954 сыл бэс ыйын 27 күзүгэр аан дойдуга бастакы атомнай электростанция үлэбэ киллэриллибитэ. Итинэн атомнай энергияны эйэлээх сыалга туттуу сааламмыта. Бастакы атомнай электростанция кыамтата кыра —

баара - суоба 5000 киловатт күүстээбэ. Киһи үлэтин опыта ордук бөдөн, күүстээх станциялары тутар кыабы биэрдиһэр. И. В. Курчатов аатынан Белоярская АЭС бастакы учарата уонна Новой-Воронежская АЭС үлэбэ киллэриллиннэлэр. Атомнай станциялары тупсаран оноруу бара турар. Ол курдук, Новой-Воронежская АЭС бастакы учарата 210 тыһыынча киловатт күүстээх. Чугастаабы сылларга станция икки блого тутулооба, оччобо «ядернай котел» турбиналарга уопсайа 360 тыһыынча киловатт күүһү биэрэр паары биэрнээбэ. Ааспыт нэдиэлэбэ ССРС Атомнай энергиятын туһаныы государственнай комитетин председателэ А. М. Петросьянц эппитин курдук, ССРС-ка 500—800 тыһ. киловатт уопсай күүһү биэрэр кыахтаах реактордардаах атомнай станциялары тутуу ытытылар. Итинээбэр өссө ордук күүстээх электростанцияны тутуу кыаллыан сөп.

Билигин атомнай электростанциялар биэрэр энергиялара көнөрү электростанциялардаабыр ыараханга турар. Атомнай электростанциялар үлэлиир схемалара манник: реакторга атомнай ядро бытарыан итинни биэрэр күүскэ кубулулулар, итинни паары үөскэтингэ туһанылар, оттон паар турбиналары уонна электрогенератордары хамсатар, ол түмүгэр электрическай энергия ыдылар. Ураны реакторга бытарытан итинни ылардаабыр чобу, эбэтэр неби уматан итинни ылыы судургу уонна чөпчөк. Ол эрээри, атомнай станциялар тупсарыллан иһэлэрин быһыытынан, озу таһынан таас чох, нефть промышленность атын салааларыгар олус наадалаахтары быһыытынан атомнай

электростанциялары тутуу олус наадалаах дьыаланан буолар. ССРС-ка бөдөн атомнай электростанциялары тутуу таһынан, ханна туһанылла турар электростанциялар курдук станциялары тутуу кыаллыбат, ыраах оройуоннарыгар туһалыыр кыра күүстээх станциялар онорулаллар. Итинник кыра күүстээх АЭС буолаллар: «ТЭС-3» уонна «Арбус». Киһилэр биһирдн бэйэлэрэ 1500, 750 киловатт күүстээхтэр. «Арбус» ыйааһына уонна блоктара кыратынан киһини самолеттарынан уонна вертолеттарынан таһарга табыгастаахтар.

Атомнай электростанциялар билигин үлэлиир схемалара ядернай реактордарынан быһаччы электроэнергияны ылыы кыаллыбат дуо дин санааны үөскэтэлэр. Итиннэхэ биһиги ученайдарбыт сөптөөх эпипэти биэрдиһэр. Ити боппуронһу быһаарыыга 500 киловатт күүстээх «ромашка» реакторы үлэбэ киллэрин улахан суолталаах. Атомнай энергияны быһаччы электрическай күүскэ кубулулуу ньымаларын туһаныыга биһиги наукабытыгар бу улахан хардыынан буолар.

Атомнай энергияны эйэлээх сыалга бары өттүнэн быһаччы туһанылар буолла. «Ленин» атомнай ледокол ситиниллээх сырыыллара, бастатан туран, Хотугу муустаах муоранан сылдыһы кэмин уһатта. Саңа атомнай ледоколлары тэрийини туһунан быһаарыы ылы-

Бу снимок Челябинской уобалас Селезянской совхоһугар оноруллубута. Хангас — олорор дьыа, ортоку — интерна, уга — оскуола. Бу куоратты: типтээх тутуулар бэрт соторутаабыта тутулуллубуттара. 1965 сылга культурнай-бытовой тутуулар өссө киһини ытытылысхтара.

ССТА фотохрониката.

лыына. «Ленин» атомнай ледокол реактора үлэлиир 5 сылын устатыгар биһирдэ эрэ хос итилиннэ. Саңа атомнай ледоколлар реактордара итиннээбэр өссө өр бириэмэбэ итиллибэккэ эрэ үлэлиир буолуохтара.

Билигин бириэмэбэ Советскай Союз атомнай энергияны киһи бары тутуулар учаастактарыгар эйэлээхтик туһаныыга атын дойдулары кытта биһиргэ үлэлиирингэ саамай активнай кыттыыны ылар. Ити ааспыт сыллаахха ХИТ атомнай энергияны эйэлээх сыалга туһаныыга Женеватаабы III конференциятыгар советскай ученайдар кыттыыны ылылытыттан, АХШ-ны кытта ууттан туһун араарыыга сөбүлэһингэ илин баттаһынтан, атын элбэх дойдуларга атомнай энергияны туһаныыга активнайдык комолонһуттан кестор. Советскай Союз атомнай реактордары уонна атын да тутуулары ытытыга комолосто. Билигин даһаны ытытыла турар бу улахан үлэлэргэ сүүһүнэн үрдүк билиилээх советскай специалистар ытытылынылар. Атомнай наука уонна техника сайдыыларын көрдөрөр кыраныысса таһынаабы советскай быыстапкаларга ааспыт сыл күһүнүгэр дээрэ 22 молуһунтэн ордук киһи сырытта.

Атом эйэбэ сулууспалыах тустуах.

В. ПИМЕНОВ.
(ССТА).

СЫННАЛАҢҮ ТЭРИЙИНИ ТУПСАРЫАХХА

ҮЛЭНИТТЭР депутаттарын Покровской бөһүөлэгинээби Советын учараттаах XIII сессиятыгар «Космос» кинотеатр уонна оро: йуоннаабы Культура дьизтин үлэлэрин туһунан боппурос кэрүлүннэ. Сессия «Космос» кинотеатр 1964 сыллаабы былаанын бары көрүгүнэринэн толорбутун бэлиэтээтэ. Кинотеатр коллектива бастакы уонна үһүс ньбартааллар түмүктэринэн куоталаһыыга бастаан, кинофикация управлениетын итиэннэ культура үлэниитэрин профсоюзун көһө сылдыар Кыһыл знамаларын ылбыта.

Эдэр кино көрөөччүлэри хаачыһыыны тупсарар инниттэн «Пионер» кинотеатр тэрилиннэ. Кино-хартыналары көрдөрүү хаачыстыбата тубуста.

Ону таһынан кинотеатр үлэтигэр баар улахан итэбэстэр арылыннылар. Көрөөччүлэр ортолоругар саңа хартыналары дүүллэһии ытытыллыбат. Үксүгэр хартыналары хасты да төгүл көрдөрүллэр. Көрөөччүлэр конференциялара ытытыллыбатын кэриэтэ. Кино биллэриилэрин бэрт абыах сиргэ ыйылылар, ону таһынан билиэти атылааһын эмиз куһабан-нык тэриллэр.

Депутаттар оройуоннаабы Культура дьизтин үлэтин уонна киһи салайааччыларын сытыытын критикалаатылар. Кулуул иһинэн уусуран самодеятельность нурууоктара куһабаннун үлэлииллэр. Тематическай бизчэрдэр, ыйытыы, эпипит бизчэрдэр, производство бастыһынын кытта көрсүһүү, лекциялар, дакылааттар олус сэдэхтик ытытылаллар. Көрдөрүүлээх агитация ситэтэ суох тэриллэр. Культура дьизэтэ бэйэтин үлэтин үгнүүнү тэрийиинэн мунгурдуур. Ол да иһин ааспыт сылга бэриллибит былааны толорботохтор.

Бөһүөлэк Советын сессията дүүллэһилибит боппуроска туһааннаах уураабы ылына.

Биһиги көрр.

СЕМИЛЕТКА БҮТЭНИК сылыгар биһиги кирбиһлэрбит

(Инин 2-с стр. көр).

сылгыны — 2300-кэ, ол иһиттэн биһи — 1150-ка, 100 ынахтан ньирэин ылыыны 80-ка, биэттэн кулуну ылыыны — 70-ка тиэрдиэхтээхпит.

Ынах сүөһүттэч ылылар бородууксуйа үрдэтингэ колхоз таһан хаалыылаах. Үүт валовой ылыыта үрдүөхтөөр, сытан-сылы айы түһэн иһэр. Биһир ынахтан үүтү ылыы ортотунан 1211 килограмна тэниһэр, ити, 1963 сыллаахха тэниһэтэххэ, 32 килограмнаан намыһах. Колхоз 107 ыаньыксытыттан үүт ыамын сыллаабы былаанын 34 киһи толордо. Ааспыт сылларга Булгуньахтаах учаастага хас биһирдин ынахтан 1420-ли килограмм үүтү ылар эбит буоллабына, 1964 сылга баара эрэ 1150-нуу килограммы ыла. Бородууксуйа намтаһынын сүрүн биричиннэттинэн ынах кытарааһына, ынабы эрдэ уоллары, көрүүнү-харайыыны мөлтөтүү, сорогор, ыамы көтүтүү буолаллар. Биһиги быйыл 1950 тонча үүтү, 270 тонна эти оноруохтаахпыт. 1500 тонна үүтү государственство атыдыыр сыллаабы

эбөһэтэлиститибитин, бөдбөбун иннинэ, сэтинни 7 күнүгэр толорорго быһаарыныбыт. Бу соругу толорууга бары күүсүтүн уонна кыахытын ууруох тустуахпыт. Эбни аһылыгы сөбүтүп-калааһын, сүөһүнү сылаас уулан тото-хча уулатыы соруга биһир да мунуутэбэ умнуулауо сүөхтээх. Ынары саптарыны үрдүк тэрэһиннээхтик ытыты биһиги дьобуһунаах соруктүт.

Сүөһү аһылыгын бөбө базатын хааччыһыга лугомелиоративнай дьаһаллары олоххо киллэрин быһаарар оруулаах. Ходуналары тупсарыыга уонна кэгэтингэ биһиги техниканан толору хааччылыныбыт. Колхоз быйыл 600 гектар ходуна сириин тупсара онорорго эбээһинэстэнэр.

Ити соруктары толорууну сэргэ биһиги производственной объектар тутууларын тэтигин намтаплат соруктаахпыт. Колхоз тутууну ытытыга улахан былааны көрөр, маньаха биһнэхэ шэфтэхэр тэрилтэлэр комолорүгэр улаханник наадыабыт.

Производствоны тэрийиыга уонна үлэ төдөбүрүн тупсарыыга би-

һиги иннибитигэр улахан кэскиллээх сорук турар. Сүөһү үлэниитэрин олохторун усулуобуйатын тупсарыыга, бары колхозтаахтар материалнай интэриэстэрин үрдэтингэ туһааннаах үлэлэр ытытыллыахтара. Үлэ төдөбүрүн бородууксуйа кээмэйинэн уонна хаачыстыбатынан көрөн олохтоһун соруга турар. Маньаха магнайгы хардыылар онорулулар, ол курдук, эбни аһылыгы бэлэмнээһингэ уопла көөнньөрүүгэ ыаньыксыттарга туспа төдөбүр олохтоһо.

Колхоз партиянай тэрилтэтэ 1965 сылга былааны уонна эбөһэтэлиститибин толорууга маасса күүһүн түмэ тардар, онон семилетка бүтэник сылыгар бэлиэтэммит кирбиһини ситиниллээхтик ылар сүрүн соругу туруорунар.

И. МИХАЙЛОВ,
«Правда» колхоз парткомун секретара.

ЛЕНА МАЯКТАРА 3

1965 с. тохсунньу 31 и. № 13,

Курскай уобаласка тыа сириин нэһилиэнньэтин хааччыһыга аналлаах предприятиялары тутууга улахан үлэ ытытылар. Остолобуйдар, маһаһыннар, бэкээринэлэр, олох-дьаһах наадыһытын хааччыар предприятиялар тутуллаллар. Сыл бүтүүтүгэр дизри уобаласка 29 маһаһын тутулулоба.

Культурнай эргизни тэниитигэ улахан болломто ууруллар. Нэһилиэнньэни хааччыһыга үлэлиир бары үлэниитэр аналлаах оскуола-маһаһыннарга үөрэнэллэр. Сөботох облопотребсоюз систематынан 1965 сылга 1500 эргизэн үлэниитэрэ аналлаах курстарга үөрэннэхтэрэ.

СНИМОККА: хангас — Золотухино селоба саңа маһаһын, уга — бу маһаһын продавеһа, коммунистическай үлэ ударнига Е. И. Кубова атылаһааччыларга бородуукта биэрэр.

ССТА фотохрониката.

an daisy design **capetown**

Сакаарһын № 13.